REIZEN EN LOTGEVALLEN VAN DEN RIDDER BENNO VAN...

Christian Heinrich Spiess

Digitized by Google

KONINKLIJKE BIBLIO
0516 570E
Digitized by Google

1822
9213
E32

Digitized by Google

Digitized by Google

REIZEN EN LOTGEVALLEN

VAN DEN

RIDDER

BENNO VAN ELZENBURG.

III.

Digitized by Google

Digitized by Google

REIZEN EN LOTGEVALLEN

VAN DEN

RIDDER

BENNO VAN ELZENBURG

Naar het Hoogduitsch.

VAN

K. H. SPIESS.

III. DEEL.

Te UTRECHT bij
N. M. STRAMROOD.
MDCCCXXI.

Digitized by Google

Digitized by Google

REIZEN EN LOTGEVALLEN

VAN DEN

RIDDER

BENNO VAN ELZENBURG.

DRIE EN DERTIGSTE HOOFDSTUK.

HETWELK EIGENTLIJK HET EERSTE HOOFDSTUK VAN HET EERSTEN DEEL HAD BEHOREN TE ZIJN, WANNEER HET NIET JUIST HIER; TER BEVORDERING DER HOOGST NODIGE OPHELDERING TER GOEDER PLAATS STONDT.

MATHILDA, *Markgravin van Toskanen.*

De geschiedenis dezer beroemde vrouw is ongetwijfeld, zeer weinigen geheel onbekent. Wie toch herinnert zich niet, met heimelijke verontwaardiging, dat eens in haren burgt te Canossa de Keizer der edele Duitschers, — de door zijn bijgeloof beschimpte HENDRIK — in smadelijk boetgewaad lijden, en zich voor den trotschen GREGORIUS vernederen moest? Wie is het onbekend, dat haar groot erfgoed langer dan honderd jaren, de twist-

Digitized by Google

appel tusschen de Keizers en de Pausen was, en de edelen der Longobarden het hoogst ongaarne zagen, dat de laatsten het eindelijk behielden, en hetzelve het *Patrimonium Petri* noemden (*).

Volgens het zeggen, had MATHILDA alle hare landen in een testament aan de Kerk vermaakt, en bij geene van hare drie echtgenooten kinderen gebaard. Ik wil deze algemeene gezegdens niet tegenspreken, maar slechts verhalen, het geen ik in een oud manuscript gelezen heb, voor welker geloofwaardigheid ik ook niet zeker kan instaan, dewijl ik slechts een afschrift bezitte en de vervaardiger zich niet noemt.

Paus GREGORIUS, verhaalt mijn Geschiedschrijver, stierf in ellende, maar met het zoet bewust zijn, dat de Markgravin MATHILDA, door zijne kracht van overreding aan de Kerk alle hare goederen gemaakt, en zij dezelve dus een zeker inkomen gegrondt had; dat haar tot hier toe ontbrak. Na hem besteeg de Abt DESIDERIUS van Monte Casino onder den naam van Victor, den Pauselijken troon, maar maakte echter spoedig plaats voor URBANUS de twede, welke na zijnen vroegen dood tot Paus verkoren werdt, deze verdreef den Tegenpaus CLEMENS uit Rome, en poogde zich met het magtige Duitschland te verzoenen. Om ten minsten een der aanzienelijkste Vorsten in zijn belang te trekken, zag hij de gevolgen daarvan voorbij, en overreede dus de voor de Roomsche Kerk nog altijd sterk toegedane MATHILDA; de jonge WELF eenen zoon des Hertogs van Beijeren de hand te rei-

(a) Erfgoed van Petrus, of der Kerk. Vert.

Digitized by Google

reiken. De Hertog ſtemde volkomen in deze aanbieding, dewijl hij met grond hoopte, dat MATHILDA zijnen zoon, als haren Gemaal in het bezit harer rijke erve ſtellen zoude. URBANUS daarentegen verwachte, dat, daar hem de mogelijkheid daarvan; waarſchijnelijk niet in de gedachte kwam, de reeds meer dan veertig Jaren oud zijnde MATHILDA geene Kinderen gewinnen, en ongeacht de nieuwe verbinteni's, hare aan de Kerk gedane beloften vervullen zoude. Hij was te ſterken in deze verwachting, daar hem MATHILDA meer dan eenmaal verklaarde, dat zij ſlechts uit liefde tot de Kerk en niet uit genegenheid den jongen Hertog de hand reikte.

In den beginne weerſprak het gevolg, geheel de verwachting des listigen URBAANS. De dappere en ſtoutmoedige Hertog verſcheen juist ter regter tijde, om Keizer HENDRIK in de overmeesteringe van MATHILDA's Landen te verhinderen, HENDRIK wierdt door den tegenweer die de jonge *Welf* hem bood, en door de verrigtingen diens Vaders in Duitschland gedwongen, daar heen terug te keren en de vernieling van het door hem met regt gehaatte Canosſa optegeven. URBANUS vierde dezen terugtogt met prachtige feesten, hij kwam om MATHILDA en haren Gemaal te danken voor den krachtdadigen bijſtand; die zij hem verleend hadden, en zag toen met verbazing, dat MATHILDA haren jongen, ſchonen en dapperen echtgenoot vurig beminde, met ongewone tederheid hem aanhong, en hoogstwaarſchijnelijk tot erfgenaam harer rijke nalatenſchap beſtemmen zou-

de. Om zulks te beletten, zocht hij hunne huwlijksvrede op alle mogelijke wijzen te verstoren, en de toenemende liefde grenzen te stellen. Hij bleef aan hun Hof, en gaf aan ieder van zijn gevolg bepaalde bevelen, MATHILDA steeds te omgeven, en haar in haar voornemen door krachtige redenen en wat dies meer zij, te verhinderen.

Waarschijnelijk zouden al deze maatregelen niets gehelpen hebben, wanneer de jonge, vurige Hertog zijne vijanden, niet zelfs de wapenen; waarmede zij hem in het vervolg maar al te gelukkig bestreden, had in de hand gegeven. Hij was nooit een vriend der Paapen geweest, en konden het dus ook nu niet onverschillig aanzien, wanneer er zich dagelijks eene grote menigte van hun, in zijne spijszaal vervoegden, en hij zich demoedig op den achtergrond geplaatst zag. Hij vondt geene gewichtige redenen genoeg om deze bezoeken te hinderen, zijne Gemalin achtte het voor eene groote Eere, en uitte openlijk haare ontevredenheid, wanneer hij deze niet altoos naar de waarde, die zij er aan hechtte, schatten wilde, om zijne mismoedigheid te verdrijven, ging hij dikwijls op de Jagd, zocht aangenamer gezelschap en vergat dagen lang; zijne Gade, die hem te vergeefsch terug wachtte, en vaak hare bedrogene hoop woorden gaf.

Lang duurde het, eer het de listigen gelukte, door beduidend ophalen der schouders, door heimelijk gefluister, en afgebroken woorden; argwaan in het hart der Gade aanteregten. Immer vonden zij deze weder gerust, in de armen des Hertogs, wanneer hij in den nacht van zijne stroperijen was terug

ge-

Digitized by Google

gekeerd, en de hem noch immer lievende Gade door de verzekering zijner trouw bevredigd hadt. Spoedig vermoedden zij, dat hunne tegenwoordigheid den Hertog lastig ware, dus verdubbelden zij dezelve immer, om hem weder spoedig tot nieuwe afreize te bewegen. Deze list gelukte steeds. Wanneer zij in grooten getale verschenen, sprong de Hertog op zijn ros en jaagde van daar.

Toen er op deze wijze eenige maanden verlopen waren, en MATHILDA's tederheid zich werkelijk reeds verminderde, kwamen er bij den Hertog renboden, van zijnen Vader aan, welke hem berichteden, dat hij in eenen geduchten krijg begrepen was, en dus den strijdbaren arm zijn's Zoons benodigd ware. Wanneer strijd en zegepraal wenkt, dan vertoeft de dappere Duitscher nooit, de eerste tegen te snellen, en de vruchten der laatste te oogsten. Hij maakte zijn besluit aan zijne Gade bekend, zij bragt niets tegen hetzelve in, maar zij waande met regt, dat gebrek aan liefde daar de oorzaak van ware, dewijl hare getrouwe raadgevers het voor onwaarschijnelijk achteden, dat de magtige Beijersche Hertog, juist den arm eens eenigen behoefde; zij geloofden veelmeer eenstemmig, dat verlangen naar het geliefde Vaderland, en nog waarschijnelijker verzadigde liefde, dit zonderling besluit hadt doen geboren worden.

Het afscheid was van beide zijde koud en terughoudend. Ieder van hun achtte verwijdering voor het beste, daar hij in de tegenwoordigheid zoo veeler getuigen, bezwaarlijk woorden aan zijne gevoelens geven konde.

Digitized by Google

Toen nu de Hertog reeds werkelijk meer dan twee maanden lang in Duitschland ſtreed en nieuwe lauweren plukte, vonden URBAANS aanhangers MATHILDA ongewoon treurig, zagen het dikwijls duidelijk, dat zij in ſtilte geweend hadt. Zij vorschten met ijver naar de oorzaak van haren rouw, en vernamen eindelijk tot hunne grootſte verbazing, dat MATHILDA zich zwanger gevoelde, als ook dat zij bij dit gevoel zich aanhoudend den voorheen zoo tederlievenden Gemaal herinnerde, die door zijne voorbeeldeloze onverſchilligheid; waar door zij ook tevens van ieder naricht omtrent zijn welbevinden, verſtoken bleef, haar zoo diep beledigde. Deze onverwachte tijding ſcheen op eenmaal alle hoop op de toekomende erfenis in het hart van URBAAN te verijdelen, het berouwde hem thans inniger dan ooit, dat hij zelve de ſtichter van dit huwelijk was, hij verzon vergeefs op nieuwe redmiddelen en moest het der toekomst overlaten, of die geen uitweg wijzen, of ten minſten aanduiden zoude. Om intusſchen niets te verzuimen wendden zijne getrouwe vrienden alles aan, bij MATHILDA, de Vader van het Kind, en langs dien weg het Kind zelve gehaat te maken. Spoedig verſchenen zij met treurige blikken voor haar, en maakten haar met lange en innige voorafgaande betuigingen hunner verontwaardiging, bekend, dat zij zekere berichten uit Duitschland bekomen hadden, dat de trouweloze Hertog in de armen eener Bijzit zwelgende, en bezwaarlijk, ooit weder naar Italien terug keren zoude. Diep wondde dit naricht MATHILDA's hart, zeer neigde zij over tot woesten toorn,

en

Digitized by Google

en vervloekte bij het ontvlammen derzelve, het uur waarin zij den trouwlozen als Gemaal omhelsd hadt. De jonge Hertog vermoedde in Duitschland niets van deze slinksche handelingen, in den strijd gedacht hij zijne Gade dikwijls, maar, wanneer hij zich aan heur koel affcheid herrinnerde, dan ontwaakte zijnen Hoogmoed, en hij achtede het voor onvoegzaam, dat de Man zich voor de vrouw vernederen zoude, en dit was de oorzaak dat hij haar geene tijding zondt, dewijl hij het eerste, die van haar verwagtte, en dezen toch konde hem immers nimmer bereiken? dewijl zijne vijanden reeds een tiental der boden, daarmede belast, terug hadden gehouden, en dezelven naar behoorlijk afgerekende tijd, zonder antwoord, en de koelste verontschuldiging voor MATHILDA weder verschijnen lieten. MATHILDA had door den laatsten, haren Gemaal schriftelijk kennis van haren toestand gegeven, nu raasde en woedde zij, toen ook deze zonder eenig schrijven terug keerde en hoog en laag zijne verzekering bevestigde, dat de Hertog bij den aanvang van den brief koel gelagcht, en vrij luid had te kennen gegeven, dat hij sprookjens van dien aart nimmer geloof verleenen zoude. Zoo stonden de zaken, toen buiten verwachting den oorlog eindigde, en de Vader den jongen Hertog ernstig aanmaande, dat hij naar Italien terug keren, en door verstandig beleid zich MATHILDA'S erfgoed moest pogen te verwerven. De Zoon moest gehoorzamen, en hij trok dan ook mismoedig daarheen, mismoedig, om dat hij daar weder in het gezelschap der Paapen verkeren moest, en

Digitized by Google

geen roem en verdere zegepralen in het Duitſche Vaderland behalen konde. Toen hij over de Alpen trok, wierd hij van eene groote roverbende aangevallen, die zijne goederen roven en hem met zijn gevolg vermoorden wilde. Hij ſtreed dapper, ſloeg de rovers op de vlugt, en redde eene edele jonkvrouw; door hun uit Italien geroofd en die zij waarſchijnelijk naar hunne holen ſlepen wilden, uit hunne handen. In haren warmen dank vond hij zijne beloning, en daar hij uit haar vernam, dat zij eene bloedverwandte van den Vorst van *Spoletto* was, zoo liet hij haar in het midden van zijn gevolg trekken, om haar zoo veel te zekerer in de handen harer vrienden te kunnen overleveren en dezen te bewijzen, dat hij gelukkig genoeg geweest ware, om haar redder te worden. Reeds eer hij Canosſa bereikte, wierdt het hem, door het verhaal van eenige Edelen bekend; dat het paleis van MATHILDA, nog immer, dagelijks met veele Paapen was opgevuld, dat zij ſlechts; in hun gezelſchap te vreden leefde, en uit die oorzaak dikwijls het bezoek der Edelen van rondſomme hoogmoedig afwees. De Hertog wierd over dit nieuws zeer verbitterd, hij hield opzettelijk langzaam zijnen togt, en kwam eerst om middernacht te Canosſa aan. Zijnen blik verhelderde zich, toen hij de vengſters van den Burg niet verlicht zag, en uit dien hoofde; geene Geestelijke zwelgers daar meer vermoedde, maar ſpoedig wierd dezelve weder treurig, toen hij van den wachter vernam, dat de Markgravin MATHILDA den voorigen avond met haren gehelen hofſtoet, en begeleid van een groot aantal Geestelijken ijlings den

burg

burg verlaten had, en naar Mantua vertokken was, juist was hij bezig met te overwegen, of hij haar met den aankomenden morgen volgen, dan, of hij haar hier, terug wachten zoude, toen eenige teruggelatene oude dienaars hem openhartig bekenden; dat hunne Edele vrouw zijne aankomst vernomen hebbende, waarschijnelijk deswegens zoo schielijk afgereisd was. Deze zichtbare verachting wekte den trots des edelen Duitschers, hij zweer in deze ogenblikken, dat hij haar niet volgen en haar die overijlden stap, slechts dan vergeven zoude, wanneer zij berouwvol en smekend tot hem terug keerde.

Hij vervulde dezen Eed als een man. Beter ware het voor hem en zijne ongelukkige nakomelingen geweest; wanneer hij dezelve niet gedaan, ten minsten de gevolgen er van eerst rijpelijker overwogen hadt. MATHILDA ware dan zeker overtuigd geworden; dat belangzoekende vrienden haar misleidden, en dan ook had zij vervolgens als echtgenoote en moeder betergehandeld. Nu geleidden ook haar, valsche begeerte naar wraak en bedrogvolle dwaling. Zij verwachtte nog immer eer zij uit Canossa vertrok, eene boodschap van haren Gemaal en was juist meer dan ooit genegen, tot gehele vergetenheid over zijne koelzinnigheid, toen haar veelen harer vrienden de tijding bragten, dat de Hertog slechts nog eene korte dagreize, van Canossa verwijderd was, maar uit Duitschland eene Bijzit met zich voerde, die hij waarschijnelijk, om, haar zijn vermetelen trots te tonen; op den burg geleiden en met haar voor het aangezicht van haar:

Digitized by Google

zijne Gade; opentlijk boeleeren zoude. Lang betwijfelde de beminnende MATHILDA, dit voor haar zoo schrikkelijk narigt; maar toen, eindelijk zelfs eenige Edelen, die anders des Hertog's vrienden waren, het geen de Paapen haar, dien aangaande gezegd hadden, bevestigden, toen, woedde zij vreesselijk, en besloot terstond daarop, hem de opening des burgs te weigeren, en hem door den geringsten harer dienaars te doen bekend maken, dat de Markgravin van Toskanen zich te groot achtede: om een trouwlozen Gemaal met zijne Bijzit in harer burg te huisvesten, dit voornemen echter, strookte niet met het belang der verbondenen, zij wisten wel, dat hij een meisjen met zich voerde, maar zij gistten het slechts, dat zij eene bijzit van hem ware, wijl zij het gaarne wenschte. MATHILDA's boodschap had zeker eenig antwoord bekomen, en dan had het zeer ligt kunnen gebeuren, dat nadere verklaring, het zoo gunstig toeval in een niets herschapen hadt. Om dit te beletten, iedere verklaring te ontwijken, raadden zij eenstemmig, dat zich MATHILDA met den ruwen en vermetelen Duitscher in geene nutteloze woordwisseling inlaten zoude. „ Vermijdt" zeiden zij allen, „ zijne tegenwoordigheid, ontvliedt zijn aanschijn, verwijder u naar Mantua, en besluit daar met koele en weloverdachte redenen, hoe gij zijnen vermetelen spot, zijne openbare trouweloosheid wreken en bestraffen zult." MATHILDA nam met vreugde genoegen in dezen raad, het was haar hart onverdragelijk, den eens voorheen zoo beminden Gemaal in de armen eener bijzit te aanschouwen. In haren

schoot

Digitized by Google

schoot toch leefde het pand zijner liefde; die hij thans zoo meineedig verbrak. Zij gevoelde de regten eener Gade, die zich in zulke omstandigheden, als die, waarin zij zich bevondt, zoo nadrukkelijk gelden laten, en achtte die allen diep vernedert, innig gekrenkt. Zij gebood in aller ijl optebreken, en was reeds verre verwijderd, toen de Hertog haren burg genaakte.

Deze betrok stilzwijgend en ernstig zijn vertrek, en beval, dat men de bloedverwante van den Vorst van *Spoletto*, overeenkomstig haren staat verzorgen, en haar eenige van MATHILDAS vertrekken ten dien einde inruimen zoude. Toen dit de heimelijke verspieders, welken de Paapen in menigte teruggelaten hadden, te weten kwamen, zonden zij onmiddelijk een renbode naar MATHILDA, met de tijding, dat de Hertog om middernacht met zijne bijzit te Canosfa was aangekomen en deze tot groote verbazing van al hare getrouwe onderdanen, als meesteresse in MATHILDA's vertrekken had gevoerd. „ Zij rust," voegde de bode er bij, „ waarschijnelijk nog op uwe legerstede, en bespot de ontvlodene Gade." Dit naricht, dat in aller harten heimelijke vreugde veroorzaakte, bestemde MATHILDA's uit de Geschiedenis bekende besluit. „ Nooit!" riep zij uit, „ zal de trouweloze, weder als Gemaal aan mijne zijde staan, met eene krachtige hand wil ik de banden verscheuren, die mij aan hem boeien, al zoude er dan ook mijn hart over verbloeden. Nooit zal hij ervaren, dat hij Vader wierdt, nooit zal zijn kind genot hebben van het goed dier moeder, die hij zoo diep beledigde.

Ook

Digitized by Google

Ook hij, zal de geaartheid zijn's vaders niet verlochenen, hij zoude der ondankbare koekkoek gelijken; en zijne voedster eenmaal worgen kunnen. Eer het de oogen opent wil ik het van mij stooten, de moederliefde standvastig onderdrukken en hetzelve aan het noodlot ten prooie laten. Het zal leven om in kommer te smachten, om al de rampzaligheden van dit benedenleven te gevoelen, om daarna eens daar boven voor den Goddelijken Regter de aanklager zijns vaders te worden, en dezen in de tegenwoordigheid des eeuwigen te vragen: „ waarom hij zijne moeder zoo peilloos diep vernederde, waarom hij haar tot deze regtvaardige wraak verleidde!" Dit zweer ik, en dien eed wil ik houden al mijne levensdagen, zoo waarlijk helpe mij God!"

„ Ik ben des Hertogs Gemalin niet meer!" voer zij voort, terwijl zij zich tot de aanwezigen wendde. „ U koomt het toe, eenen echt te scheiden, welker regten hij zoo schandelijk verbrak De volste beloning zal u daarvoor geworden, de Kerk zal tot dank mijner verlossing van dien hatelijken band, mijne Erve bekomen, met dit beding echter, dat zij in het toekomende de regten der beledigde vrouw verdedige, en dezelve ten' allen tijden tegen den mannelijken dwingeland bescherme." Dat dit voorstel al de verbondenen ten uitersten aangenaam was, dat zij zig ernstig voornamen, hetzelve met den meesten spoed ten uitvoer te brengen, zal men ook wel zonder mijne verzekering geloven. Nog dien zelfden dag trokken twee der welsprekendste en afgerechtste van hun naar Canossa, zij hadden MATHILDA's schriftelijke volmagt, om den

Her-

Digitized by Google

Hertog met goedheid en zachtmoedigheid tot de echtscheiding overtehalen, maar, hem ook tevens te verzekeren, dat geene magt ter wereld haar dwingen zoude, immer weder als Gemalin aan zijne zijde te verschijnen. De oorzaken, welken MATHILDA tot deze stap bewogen, waren zeker niet in de volmagt begrepen, evenwel beloofden de zendelingen, hem dezelven met gepaste bewoordingen bekend te maken, en te bewijzen, dat zij omtrent den ontrouwen, uiterst grootmoedig handelde, en geduchter wraak nemen konde, wanneer zij hem deze slechts waardig schattede. Eer zij vertrokken, moesten zij zweeren, dat zij in geen geval der zwangerschap van MATHILDA gedenken zouden, dewijl zij dezen triumph aan den ontrouwen niet gunde, en ook vooruit zag, dat hij dan nooit tot scheiding eener verbindtenis, die hem eenmaal zoo veel voordeel aanbrengen konde, te bewegen zoude zijn.

De Gezanten vonden den Hertog niet te Canossa, hij zelfs was met de geredde naar hare bloedverwante vertrokken, om haar dus te zekerder in de armen eens ouden ooms terug te voeren. Zijne dienaaren verhaalden het geheele voorval der redding van deze edele Jongvrouw, met de grootste openhartigheid aan de Gezanten, maar dezen lagchten en vraagden aan de teruggelatene bedienden van MATHILDA: of zij wel geloof aan dit schoone vertelseltje verlenen konden? — Eerst naar verloop van twee dagen keerde de Hertog weder, en groette de Gezanten met edelen ernst. „ Wat verrigt onze Hertogin?" vroeg hij, toen zij zwijgend voor hem stonden.

Een

Digitized by Google

Een der Gezanten. Edele Hertog, het zal u wel zonderling voorgekomen zijn, toen gij haar niet te Canosfa vondt?

De Hertog. Zij heeft haren vrijen wil. Maar wanneer zij echter wist, dat ik komen zoude, en vertrok, om dat ik kwame, zoo heb ik ook de mijne, en kan ook heen trekken, waar het mij belieft.

Een der Gezanten. Weest niet vertoornt over ons, uwe knechten; wanneer wij u openhartig bekennen moeten, dat zij vertrok om dat gij kwaamt. Gij kent haren harden en onbuigzamen zin, wat dezen eens besluit, moet volbragt worden, al zoude het dan ook de heiligste banden verscheuren. Wij gebruikten tegenspraak, maar zulks vertoornde haar te sterker, en wij moesten tegen wil en dank volgen.

De Hertog. Ik beklaag u hartelijk, dat gij tegen uwen wil haar volgen moest, het zal u zwaar gevallen zijn, Canosfa's vette keuken en gevulde kelders te verlaten.

Een der Gezanten. Gij schertst met uwe knechten.

De Hertog. Wanneer gij mijne woorden voor scherts neemt, dan doet het mij hartelijk leed, want ik sprak dezelve in volkomen ernst! Brengt gij mij tijding, of eene boodschap van MATHILDA?

Een der Gezanten. Wij brengen die!

De Hertog. Maak er dan een aanvang mede!

Een der Gezanten. Wij verwachten met reden; dat dezelve u zonderling voorkomen, en u zeer sterk overvallen zal, wij smeken daarom, u te mogen voorbereiden?

De

Digitized by Google

De Hertog. Onnodige moeite! De onverfaagde Duitfcher heeft geen fchrik voor woorden, vooral wanneer dezen uit uwen mond voortkomen. — — Doch evenwel eens kan ik mij nog vernederen. Hoe gaat het MATHILDA! Zij bevindt zich immers wel en gezond?

Een der Gezanten. Wel en — den Eeuwigen zij geloofd! — ook gezond!

De Hertog. Spreekt dan onverholen.

Een der Gezanten. Edele Heer, gij kunt immers lezen?

De Hertog. Ik kan het zoo tamelijk!

Een der Gezanten. Toen wij op het, met ernst aangedrongen bevel der edele vrouw, vertrekken moesten, overreikte zij ons deze volmagt ten bewijze onzer zending. Leest dezelve, en wij zullen pogen den last te volbrengen, die wij echter hoogst ongaarne op ons namen (hij overreikt hem de volmagt.)

De Hertog. (na dezelve gelezen te hebben, wild lachend.) Ha ha ha! Een meesterftuk van geveinsde, van vermomde Papenlist! Een fchurkenftuk zonder wedergade! — — Het moet u zweet en moeite in menigte hebben gekost, eer gij hetzelve ten einde brengen kondet. Want haar hart was goed. — — Ziet ik konde het vernietigen en verfcheuren. Wanneer ik tot haar fnelde, verklaring vorderde, die mij geworden moest; maar gij boudet op den trots des Duitfchen Hertogs, en verwachtte, dat ik niet kruipen, niet vleien zoude. Dit uw vermoeden was wijs, ik veracht eene vrouw, die zich door bedriegers rond leiden en gelijk een

rad

Digitized by Google

rad heen en weder bewegen laat, ik zal nimmer verklaring eisschen, en laat haar aan het berouw over, mij zal hetzelve niet kwellen. Gaat, en meldt haar zulks!

Een der Gezanten. Toornt niet over uwe knechten, wanneer zij ten uitvoer moeten brengen; wat hun bevolen wierdt. Wij zijn rein en onschuldig in het geval omtrent het welke gij ons, zoo onverdiend door uwe redenen tugtigt; overweegt uwe handelwijze, bedenk, dat MATHILDA maanden lang op tijding van u wachte, en die nooit — —

De Hertog. Zwijgt! gij zijt hier niet om mij verwijtingen te doen, die niet ik, maar wel mijne Gemalin verdiende. — — Wilt gij ongekrenkt van hier trekken, spoedt u dan, mijn geduld is ten einde!

Een der Gezanten. Edele Hertog! Vergun ons slechts nog eene hoogst nodige vraag. Gij zijt dus met de voorgeslagene scheiding te vreden, neemt dezelve aan, en verkiest dat wij getuigen uwer inwilliging zullen zijn?

De Hertog: Eene vermetele vraag voorzeker! Doch zij is niet onnodig! Ja, ik neem de scheiding aan, ik vergeet in dit oogenblik reeds dat MATHILDA ooit mijne Gemalin ware, en wil harer in het toekomende niet meer gedenken. (hij verscheurt de Sjerp, welke hij juist droeg, en reikt de stukken van dezelve aan de Gezanten over.) Hare hand heeft die vervaardigd, de mijne heeft ze vernietigd. Brengt haar de stukken ten bewijze mijner inwilliging, haar hart zal het gevoelen, wanneer uwe huichelarij het niet geheel vergiftigt heeft. Vordert

Digitized by Google

dert gij nog meer? Ik heb genoeg gedaan, uw belang is het nu, opentlijk eene verbintenis te vernietigen, die geen mensch, maar slechts een verlochenaar der menschlijkheid, een Paap verdelgen kan! (de Gezanten buigen zich kruipend en willen vertrekken.) Nog iets! Morgen keer ik reeds weder naar Duitschland terug, en wanneer ik eens in het gezelschap des Keizers wederkere, vorder dan onbeschroomd uw bodenloon, het zal u naar regt en billijkheid geworden.

Een der Gezanten. Dat wille God verhoeden!

De Hertog. Spot niet! Gij hebt eenen man beledigd, en een man — —

Een der Gezanten. (schielijk.) Verschoning, vergeving voor den onschuldigen.

De Hertog. Maar ook vernieling der ondankbare slang, die hij in zijnen boezem koesterde, en die hem ter belooning daar voor het hart verwonde. Merk dit op, en bereid u voor, op dat u de dag der vergelding niet te snel overvalle.

De Gezanten eilden bevreesd voord, schuddende het stof van hunne voeten en bespottede, toen zij zich veilig dachten, den dwazen, die zich zoo gewillig in de val, die hem door hun opengesteld wasl, vangen liet. Met deelnemende, beklagende blikken overhandigden zij aan MATHILDA de stukken der verscheurde Sjerp, en verhaalden veel van het geene de Hertog gezegd zouden hebben, maar nimmer gezegd hadt. MATHILDA hoorde stilzwijgend toe, een traan kwam in haar oog, zij wischte dezelve snel af, en zeide met een vaste stem: „ Zoo waarlijk helpe mij God! Deze ver-

Digitized by Google

fcheurde Sjerp zal het eenige erfdeel zijn van het kind, dat ik hem tegen mijnen wil baren moet, daarin gehuld, wil ik het der ellende en jammer ten roof overleveren, en mij innig verheugen, wanneer ik eenmaal hore, dat het in fmert en kwelling volendt heeft.

Nog lang woedde zij voort, want haren toorn herfchiep haar dikwijls in eene furie, eindelijk verzamelde zij de weinigen krachten, die haar in hare zwangerfchap, nog overig gebleven waren, en die anders nog niemand vermoedde, dan zij, die door haar zelve hier van iets te weten gekomen waren, en vorderde van hun eenen eed, dat zij dezelve eeuwig verzwijgen, nimmer op welke wijze ook, daar aan gedenken zouden. Allen voldeden hier aan met genoegen, daar het aller voordeel bevorderde. Spoedig daarna klaagde zij den Hertog voor het opentlijk gerigt over ontrouw aan, hij werd ingedaagd, maar verfcheen niet, doordien hij reeds naar Duitschland vertrokken was. Men nam deze afreize voor bekentenis zijner fchuld, en fchrikte eene Echtverbindtenis, welke hij bereids gebroken zoude hebben.

Mathilda keerde weder naar Canosfa terug, maar hare wraak ging zoo verre, dat zij hare vertrekken niet eerder betradt, voor dat al het huisraad en wat er zich verder in bevinden mogt, verbrand, en door nieuwe goederen van dien aart vervangen was geworden, dewijl zij waande, dat de bijzit van haren trouwelozen Gemaal, de eerften had aangeroerd. Haren burg was thans aklig en ledig. Zij zondt de meesten harer bedienden weg, en behieldt flechts den genen op wier trouw zij re-

ke-

kenen konde, zij nam geen bezoek aan, en sprak slechts met hun, die van haren toestand kennis droegen, of in 't vervolg, noodzakelijk daarmede bekend moesten worden. Niemand ontdekte, niemand vermoedde de ware oorzaak van dit alles. MATHILDA's ouderdom beschermde haar tegen iedere verdenking, zij had ongetwijfeld in het openbaar kunnen verschijnen, zonder bevreesd behoeven te zijn, dat men haren waren toestand raden zoude.

De jonge Hertog wierd van zijnen Vader met ernstige blikken en harde bewoordingen verwelkoomd, hij had dezen echt met de grootste vreugde gebillijkt, doordien hij door dezelve zijnen Zoon een groot en zeker erfgoed hoopte daar te stellen. Hij zag nu die hoop op het onverwachtste vernietigt, en geloofde dus, dewijl MATHILDA de roem had van bij uitstek deugdzaam te wezen, dat zijnen zoon ongetwijfeld, zelfs had gewerkt om deze scheiding te doen gebooren worden. Maar toen deze zijn hart door het openhartig verhaal van al het voorgevallene ten toppunt eener regtmatige verontwaardiging gevoerd had, toen ontstak hij in eenen geweldigen toorn tegen MATHILDA's raadsgevers, toen omarmde hij zijnen zoon, en zwoer, dat hij hem eens zeker wreken zoude. Het vervolg zal bewijzen, dat hij zijnen eed werkelijk vervulde.

Reeds had de jonge Hertog, MATHILDA vergeten, en zocht haar aandenken door nieuwe minnarijen aan het Hof zijn's Vaders geheel te verdelgen, als zij nog immer aan hem dacht, en zich in die stonden der eenzamheid; die zij immers in haren toestand dikwerf hebben moest? bij herhaling verweet,

Digitized by Google

dat zij al te rasch gehandeld hadt. Zeker zocht zij deze aandoening van te laat berouw met kracht te onderdrukken, maar dit gelukte haar niet altoos, want het gevoel der wordende Moeder is eenig in de Natuur, en is verheven boven alle andere aandoeningen van ieder geslacht der schepselen. Naar verloop van zes maanden, bragt zij, in het geheimste van hare vertrekken, eenen gezonden en welgeschapen Zoon ter wereld. Zijne geboorte had haar naamloze smarten veroorzaakt, zij begeerde nu vergelding voor haar lijden, en hoopte die in de omarming der nieuwgeborene te vinden. Toen haren arm hem omving, toen het hart van dat schuldeloos Wicht, voor het eerst tegen haren moederlijken boezem klopte, toen het schreiend zijne handjes tot haar uitstrekte, toen vergat zij hare geloofte, haren schrikkelijken eed, en beloofde daarentegen, hem, al haar leven eene beminnende Moeder te zullen zijn. Met verbazing en innerlijke grimmigheid, vernamen de verspiedende baatzuchtigen dit onverwachte besluit, zij hoopten, dat tijd en nadere overweging hetzelve veranderen zouden, maar toen zich echter de moederlijke tederheid vermeerderde, toen MATHILDA den nieuwgeborenen niet uit haar oog verwijderde, dikwijls zelve hem met moederlijke liefde opkweekte, toen waagden zij het eens; haar aan hare gelofte te herinneren. De Moeder echter zag helderer dan de Gade, zij gaf hun duidelijk te verstaan, dat zij de zin dezer aanmaning verstondt, en het oogmerk van dezelve wel vernietigen zoude. De Sluwen voelden de onvoorzichtigheid, welke zij begaan hadden, en veeeenigden zich terstond,

Digitized by Google

om die weder te verbeteren. Zij prezen het besluit der Moeder, bewezen duidelijk, dat het hoogst onregtvaardig zijn zoude, wanneer zij de misdaden des Vaders aan 't onschuldig kind wreken wilde, en hoopten slechts in 't geheim, dat er eenmaal gunstiger gelegenheid komen zoude, in welke zij den gehaatten Knaap, ten minsten aan het moederlijk opzicht onttrekken konden. Een der schijnheiligsten, maar tevens de listigste onder hun, vraagde aan MATHILDA, of hij de geboorte des Knaaps ook openlijk bekend maken zoude? De verzoende Moeders vroeg hem zijnen raad. „ Deze zal u van mij geworden," zeide hij, „ mits gij mij vooraf beloofd, dezelve voor geheel onzijdig te houden, en om hierin te beter te slagen, zal ik u, het voor- en nadeel, beiden schetsen, en dan de beslissing aan uw eigen gezond oordeel overlaten. Juichen zal het gemeen, juichen zullen de Edelen van uw Land, wanneer zij vernemen, dat hunne Beheerscheresse eenen erfgenaam geboren wierdt, verdwijnt echter de roes der vreugde, dan zullen er zich vele misnoegden opdoen, welken stout zullen staande houden, dat die geboorte hoogst onwaarschijnelijk is, dewijl niemand hunner uwe zwangerschap vermoed heeft.

MATHILDA. Dan ware het wel nodig, dat ik de geboorte van mijn kind spoedig bekend maakte. Wat meent gij? Zoude men dan nog wel twijfelen, wanneer ik met den Knaap op mijnen arm voor het volk verschijne, hem, omgeven van de Edelen van mijn gebied aan de borst legge, en allen op deze wijze overtuige, dat ik werkelijk zijne Moeder ben.

Digitized by Google

De Paap. ô Heerlijk! Schoon uitgevonden en benijdenswaardig is deze verhevene gedachte! Neen! bij God! Neen! Niemand zoude meer twijfelen, ieder zoude in deze oogenblikken de Zoon van den Hertog WELF huldigen, en hem die trouw beloven, waarmede allen zoo vast aan zijne verhevene Moeder verkleeft zijn.

MATHILDA. Ik wil het overwegen.

De Paap. Nog iets valt mij in, dat ik u even eens verzoeke te overwegen. Volgens de roomsche wetten kan de Vader zijn Kind eisschen, en zulks zal hier ongetwijfeld het geval zijn, daar de mogelijke voogdijschap over zijnen Zoon, den Hertog tevens, het even zoo mogelijke erfgoed verzekert.

MATHILDA. Hoe? Die trouwlozen zoude het wagen? — —

De Paap. Kunt gij het hem na uwe opentlijke bekentnis weigeren?

MATHILDA. Ja, bij God ja! Dat Kind, dat onder mijn harte lag, dat ik met mijn bloed voedde, zal niet onder de roeden van verworpene bijzitten smachten. Hij kome, en eissche het; en mijne heermagt zal zijne eisschen beantwoorden.

De Paap. En wie toch zoude het wagen, tegen den Vader zijn's toekomenden beheerschers te strijden? Oproer zonde er ontstaan en zeker overwinnen. God verhoede het! maar, wanneer ik beleven moet, dat men de doorluchtige MATHILDA verraden en gevangen naar eenen kerker sleepte, en haren trouwlozen Gemaal, in den naam van haar Kind, het schoone land tijranniseerde, dan zeg ik,

zou-

Digitized by Google

zonde ik mijnen grijzen kop tegen den muur verpletteren en vertwijfelend Sterven.

Mathilda. Dat ware ſchrikkelijk, en waarlijk gij hebt regt, het konde zoo gebeuren! Het is waar, ik geniet rust en vreugde in het bevredigen van mijn moederlijk gevoel, maar ik bezef ook even duidelijk, dat ik door het vervullen van alle de mij opgelegde pligten, mij zelven misleiden en ongelukkig maken konde. De geboorte van het Kind blijft dus nog verder een ondoordringbaar geheim; mijnen haat en toorn zal hem vervolgen en treffen, die zich van zijne tong tot verraad bediendt. Ik ben ook Moeder van mijn volk, en dit zal nooit onder de voogdijſchap eens meinedigen zuchten. Ik wil het geluk van mijn Kind op eenen andere wijze vestigen, het zal leven, het zal ervaren, dat het eene goede en tedere Moeder hadt, maar het zal nooit heerſchen, nooit regeren! „ Wij hebben veel, wij hebben alles gewonnen," fluisterde de verbondenen onder elkander, toen hen dit beſluit bekend wierdt. De roes der moederlijke tederlijke zal ſpoedig ten einde zijn, en de wraak over den ongetrouwen weder hare plaats vervullen.

Verkeerd zouden de zich zeker wanende geoordeeld hebben, wanneer niet de tijd en het toeval hunne hoop begunstigd en vervuld hadt. MATHILDA's moederlijke liefde, wier ſpoedig einde zij als zeker vooruit zagen, vermeerderde zich iederen dag en ieder uur, zij verſcheen weder openlijk voor de Edelen van haar land, maar zij eilde dan ook steeds weder uiterst ſnel, naar haar geheim ver-

Digitized by Google

trek, ſpeelde en ſchertſte met haren kleinen lieveling, welkers gezondheid van dag tot dag toenam. Zijne gelaatstrekken ontwikkelden zich, ieder derzelven ſchetſte haar het beeld zijn's Vaders, juist als dezen opende hij zijn groot oog, juist zoo lagchte hij als hij MATHILDA kuschte. De herinnering der vervlodene, zalige tijden ontwaakten in den boezem der Moeder, zij treurde, dat zij dezelven niet meer genieten konde. Zij wenschte, die weder te ſmaken, zij was bereid te vergeven en te vergeten, en de eerſte ſchrede tot mogelijke verzoening te wagen.

Zij zag vooruit, dat hare vrienden, omtrent dit zonderling voornemen haar tegenſpreken en hetzelve afkeuren zouden, zij verborg het dus in het binnenſte haar's harten, en vertrouwde het ten laatſten aan eenen ouden dienaar, van wiens trouw zij meende verzekert te zijn, deze boodt zich ter bemiddelaar aan, en beloofde haar, haren brief in zekerheid den jongen Hertog ter hand te zullen ſtellen.

„ Gij bemindet mij eens," dus ſchreef MATHILDA, „ en ik was volkomen gelukkig, toen ik mij van deze uwe liefde eene eeuwige duurzaamheid voordroomde. Uwe ontrouw wekte mij vreesſelijk uit deze zalige begocheling, het beledigde, het gekrenkte hart, eischte wraak, en deze vorderde ſcheiding. Zij gewierd u en mij! — — Nog hangt de verſcheurde Sjerp, die ik eenmaal, met een beminnend hart voor u vervaardigde; voor mij, en maant mij tot voortzetting der wraake aan, maar gij hebt eenen anderen voorbidder bekomen, hij

doet

doet mijne liefde herleven, hij herinnert mij aan de gelukkige, aan de zalige tijden die vervlogen zijn, en dwingt mij tot vergeving. En deze zult gij volkomen ontvangen, wanneer gij berouwvol en mij beminnend in mijne armen wederkeert, ik wil vergeten wat ik geleden heb, en hopen, dat gij mij het geleden leed vergelden zult. Slechts een iets bidde ik u, na deze openhartige bekentenis nooit te vergeten: dat ik eene vrouw ben, die hevig bemint, maar ook veel sterker veel heviger haten zoude, wanneer zij zich veracht en verstoten vondt. Koomt en overtuigt u van de waarheid van het eerste!"

De getrouwe Dienaar ontving dezen brief, zadelde zijne ros, en vertrok naar Duitschland. Hij vondt den jongen Hertog aan het Hof zijns Vaders; hij had tot hiertoe met innige liefde een edel meisjen bemind. Zij had zijnen voorslag stout verworpen, daar zij zich te groot dacht, om zijne bijzit te worden, en immers zijne Gemalin nimmer worden konde, zijn krank hart vorderde vertroosting, en hij vondt dezelve geheel in den brief der beminende MATHILDA, hij paste het verwijt van ontrouw op zijne tegenwoordige minnarij toe, hij besloot terstond, den voorslag aantenemen, en in MATHILDA's armen terug te keeren. „ Ik volge," schreef hij in antwoord, „ uwen bode, en hope u te overtuigen, dat het nooit mijne begeerte was, om van u te scheiden. Ik zoude uwe onverwachte uitnodiging voor eenen Sirenenzang houden, indien ik niet door ervaring wist, dat valsche raadgevers uw hart wel konden doen dwalen, maar echter

Digitized by Google

ter niet tot schandelijke list overhalen. Nog eens zij het herhaald: Ik kome, uwer waardig! Maar schrikkelijke wraak zal mij vernielend natrekken, wanneer ik mij bedrogen vinde, mondelijk onderhoud zal u overtuigen, dat mij vorige ontmoetingen tot deze bedreigingen geregtigen."

De oude Dienaar was de geboorte van het Kind een geheim, hij konde — wanneer ook zijn hart er toe geneigt geweest ware, den Hertog niets dienaangaande ontdekken, hij verliet deze vergenoegd dewijl door het hem mede gegeven antwoord MATHILDA overtuigen moest wezen, dat hij zijnen last getrouw vervuld had. Toen hij zich nu reeds op weg naar Italien bevondt, verzamelde de Hertog vijftig zijner getrouwsten, vorderde van hun, dat zij hem, ingevolge hunnen Eed en plicht gewillig volgen zouden, en mannelijk in ieder gevaar, in iederen strijd getrouw te blijven, zij beloofden aan beide te zullen voldoen, en de Hertog vertrok met hun. Hij verzweeg voor alle zijne vrienden, zelfs voor zijnen Vader het oogmerk van zijnen togt, wijl de uitslag nog onzeker was, en hij wilde dus in het hart des ouden, voor als nog geene nieuwe hoop verwekken, daar dezen zich nog maar slechts kort geleden, de vervulling daaromtrent zoo ongaarne ontzegd hadt. Toen de Hertog nu reeds de Alpen agter zich had, en met den avond in eene herberg zijnen intrek nam, trof hij daar twee Ridders aan; welken in MATHILDA's gebied aanzienlijke burgen bezaten, en voorheen dikwijls onder zijn geleide op de jagd getogen waren, zij verheugden zich, de Hertog zoo onverhoopt en gezond weder te zien, en beken-

Digitized by Google

kenden hem, zonder dat hij zulks van hun vorderde, dat zij MATHILDA's zwakke regering en de zich immer vermeerderende lagen en boosheden van hare raadslieden, zat en moede waren, hunne goederen verkopen wilden, en uitgetogen waren met het oogmerk om zich in betere oorden neder te zetten. De Hertog hoorde hoog op, toen hij vernam dat nog immer de Papen daar het gezag voerden, zich aan het Hof van MATHILDA vermeerderden en al de Edelen zochten te verdringen. Hij ledigde met een gefronsd voorhoofd zijnen beker, en zette zich nadenkend in eenen hoek van het vertrek neder.

Een der Ridders. Wanneer het u niet vermetel dunkt, zoo veroorlooft mij dan eene vraag.

De Hertog. Ik sta zulks de geringste mijner dienaars toe. Waarom dan u niet?

De Ridder. Toen wij uittogen, gingen er donkere geruchten en gezegden rond, wij lagchten er mede en gaven die geen geloof, intusschen schijnt uwe aankomst in dezen oord dezelven te bevestigen.

De Hertog. Hm! Hoe luiden die gezegden, wat meldden die geruchten?

De Ridder. Beiden hielden het daarin vol, dat uwe echtscheiding met MATHILDA zeer ten ontijde geschied was. MATHILDA heeft misschien al te zeker op uwe terugkomst gerekend gehadt, althans zij volgde met den meesten spoed de raadgevingen harer getrouwen op, en zag eerst in het vervolg te laat, dat zij juist nu eenen Gemaal het nodigste behoefde.

De

Digitized by Google

De Hertog. Hoe zal ik dit verſtaan?

De Ridder. Zoudt gij dan werkelijk niets vermoeden, niets weten? Zoude men werkelijk den openhartigen, maar daarom niet minder edelen Duitſcher zoeken te misleiden en — te bedriegen?

De Hertog. Nu wil — — (Schielijk,) Nu moet ik alles weten wat uwe tong zoo opzettelijk ſchijnt te verzwijgen. Opent uw hart aan den vriend, hij zal u daar voor innig dankbaar zijn. Ik handel redelijk en opregt, het zoude mij daarom ſmartelijk vallen, wanneer ik bedrogen konde worden.

Een der Ridders. Gij zult alles vernemen, wat ik er van weet en mij herinneren kan. Scheidt dan waarheid en leugen van een, en laat het voor het overige u ter waarſchuwing dienen. Waar en bewezen is het, dat kort naar dat gij naar Duitschland ten ſtrijde getogen waart, aan MATHILDA's Hof, eenen jongen en ſchonen, maar onbekenden Ridder verſcheen, en van haar uitermate hartelijk ontvangen wierdt, ſteeds met haar wandelde, en dikwijls met haar op de verborgendſte plaatſen van den Thuin gezien is geworden. Waar en bewezen is het, dat dezen Ridder kort daarna eenige ſchone burgen en veele landerijen kocht, en juist daar door verdenking en opmerkzaamheid wekte. Gij keerdet onverhoopt en onverwacht terug. De onbekende Ridder verdween uit Canosſa, en MATHILDA vloodt naar Mantua. Toenmaals geloofden al uwe vrienden, dat gij, het gedrag uwer Gemalin vernomen hebbende, ſlechts met het oogmerk kwaamt, om zulks, daar het uwe Eer bevlekte, te wreken; maar,

toen

Digitized by Google

toen zich de listige MATHILDA door de echtscheiding zocht te redden, toen gij dezelve werkelijk aannaamt, en, terwijl men u bij het gerigt opentlijk aanklaagde, stil en geduldig naar Duitschland terug trokt, toen — verschoon mijne openhartigheid — toen spotte men over uwe ligtgelovigheid, en uwe vrienden moesten tandenknarschend zwijgen, dewijl zij de waarheid niet konden wederspreken.

De Hertog. Nog zie ik niet helder, nog gisse en make ik slechts vermoedens in het duistere, en zelfs moet ik die vreesselijke vermoedens bestrijden, daar daadzaken dezelven wederspreken.

Een der Ridders. Hoort verder, misschien word het u dan klaarer! draag slechts zorg dat die opklaring u niet de oogen verduistert. MATHILDA de deugdzaame, de vroome MATHILDA, heeft haar huwlijksbed bevlekt, en heeft met dien, door haar beminden Ridder; schandelijk geboeleerd. Nu zoudt gij deze hare schande bedekken, en zoudt des warm geliefden bastaards Vader zijn, hem uwen roemvollen naam doen dragen; op dat hij dus MATHILDA's Landen erven, en eens — foei hoe schandelijk! — over de Edelen van haar gebied heerschen konde.

De Hertog. Ha! Ja dat ware schandelijk! Dat ware — Neen, het is onmogelijk! Bedenkt MATHILDA's ouderdom, gij handeld al te vijandig, uwe tong heneemt haar meer dan de waarde van al de Koningrijken der Aarde, berooft haar van hare Eer, van hare Deugd.

Een der Ridders. Doet wat u geraden en verstan-

Digitized by Google

ſtandig dunkt! Het zij verre van ons u in uw voornemen te willen hinderen, wij rekenden het ſlechts vriendenplicht u te waarſchuwen, en deze gebiedt ons u nogmaals op ons onbevlekt geweten te verzekeren, dat MATHILDA u ontrouw wierdt. Reeds rustte de getuige harer misdaad in haren ſchoot, toen zij uwe tegenwoordigheid ontvlood, zij vreesde, dat de edele, de brave Duitſcher, haren val ſtreng wreken konde en daarom achtteden hare raadslieden de ſcheiding voor het veiligſte redmiddel. Dezé gelukte, maar dwong tevens MATHILDA, haré zwangerſchap voor het oog der wereld bedekt te houden. Maanden lang zag zij geen der Edelen van haar Land, ſlechts Paapen en beëedigde vrouwen ſlopen naar het verborgen vertrek der ſchanddadige, maar niet allen zwegen, ik vernam dag en uur waarin MATHILDA haren boeleerder eenen gezonden Zoon baarde. —

De Hertog. Ha! Dat is dus de voorbidder! Heb dank, vrienden, heb dank! Nu zie ik reeds helderer!

Een der Ridders. De moeder bemint den knaap met innige, met onbegrijpelijke tederheid, zij waakt uren en dagen lang bij zijne legerſtede, ſtaart angſtig rond, wanneer hij kermt, en juicht luide, wanneer hij lacht, zij weent wanneer zij bedenkt, dat zij hem niet geheel gelukkig, dat zij hem niet ten beheerſcher harer Landen maken kan. De Liefde en vooral moederliefde is vindingrijk. Liefde en vooral moederliefde is, wanneer zij ſlechts haar oogmerk bereiken kan tot iedere veinzerij, is tot alles bekwaam. Men heeft mij als eene zekere waar-

heid

Digitized by Google

heid in vertrouwen gezegd, — gij zelfs kunt het beste daar over beslisfen, — dat zij u in het geheim een getrouwen dienaar gezonden heeft, met een uitlokkend geschrift van haar, op dat gij weder naar Italien komen en den verscheurden huwelijksband weder aanknopen zoudt. Zorgvuldige Moederlijke oppassing heeft de knaap groot en sterk gemaakt, men wil hem voor eenige maanden ouder uitgeven dan hij werkelijk is, en het u geloofwaardig maken, dat gij zijn Vader zijt. Vaardige tongen zijn reeds rijkelijk betaald, om uwen neus, uwe oogen, met de zijnen te vergelijken, en de grootste overeenkomst tusschen die beiden te vinden. De hoop op de toekomstige voogdijschap zoude u lokken, en MATHILDA's tranen en eeden de zege beslisschen. Wanneer gij dan den bastaard in uwe armen sluit, hem voor het verzamelde volk Zoon, en u zijn Vader noemt, dan zal ongetwijfeld zeer spoedig heimelijk vergif uwe levenssappen verteren, maar gij sterft dan met het zoet bewustzijn, eenen Zoon te hebben agtergelaten die uw doorluchtig geslacht voortplanten, en zich en zijne nakomelingen in Italiens vruchtbaare velden tot in vergelegene tijden een vast Erfgoed grondvesten zoude.

De Hertog. Vervloekt zij deze helsche list! Vervloekt zij het schurkenstuk dat men aan mij plegen wilde! Z gen, rijken zegen over u en uwe nakomelingen, dat gij mij waarschuwdet, dat gij mij de schellen van de oogen ruktet. (Hij trekt zijn zwaard en beschouwt hetzelve.) Nog nimmer wierdt dit zwaard door het bloed der onschuld bevlekt, maar het bloed des bastaards zal op hetzelve roesten,

ten, en mij steeds aan den smaad herrinneren die men mij heeft willen bereiden, immer zal dien aanblik de sluimerende wraak weder opwekken, tot dat bloedige voleinding haar loon eens zij. O het zal mij reeds een heerlijk een vergeldend schouwspel zijn. Wanneer zij daar staat met rollende oogen, en den blik der vertwijfeling, als zij dan zoo, zoo het bloed des innig geliefden bastaards stroomen ziet, hem helpen wil, en niet helpen kan, Ha! Laven wil ik mij in dien aanblik, en haar dan in het oor donderen: „ zoo word ontrouw beloond!" — —

Een der Ridders. Trekt gij met duizenden naar Canossa?

De Hertog. Slechts vijftig mijner getrouwen zijn onder mijn geleide, maar hunnen arm is sterker dan die van Honderden.

Een der Ridders. Dan doet het ons hartelijk leed, dat wij u op deze plaats het laatst vaarwel zeggen moeten. Maar wee zal het mij eens om het hart worden, wanneer ik dan eens door het Land van MATHILDA trekke, en daar eenen sterken toren beschouwende, mij eenen Landbouwer of iemand diergelijks trouwhartig en medelijdend klaagt, dat in denzelven de edele Hertog WELF op een verrot strooleger zijn ellendig leven verkwijnt.

De Hertog. O zoo kan, zoo zal het niet eindigen.

Een der Ridders Dan acht gij het hart eener vrouw tot geen wraak bekwaam? Gelooft gij dan dat zij het rustig toezien zoude, wanneer haren lieveling onder uwe handen bloedde. Duizenden zul-

Digitized by Google

zullen op haren wenk vaardig ſtaan, om haar de hog eenige overgeblevene lafenis: wraak aan den dader, in de volſte mate te verſchaffen, ware ik in uwe plaats, ik wreekte mij beter en zekerder. Ik keerde naar Duitschland terug, ſpotte met het lokaas dat zij mij had voorgelegd en verijdelde immers dus met een haar oogmerk! verbeeld u die apenmoederlijke tronie, verbeeld u hoe zij dan daar aan het leger hares lieveling's ſtaat, al hare dwaze hoop vernietigt ziet, en het met al hare rijkdommen en ſchatten niet verhinderen kan, dat ieder, Edel en Onedel de vrucht harer ſchandelijke echtbreuk driest in het aangezicht ziet en hem met verachtelijke blikken eenen bastaard noemt. Ik voor mij, meene dat deze wraak zoeter ware, en daarom te aangenamer; om dat hare werking nimmer eindigt.

De Hertog: Gij hebt gelijk! Gij ſpreekt de taal der wijsheid, en in den mond eens getrouwen vriends is deze kostelijker dan levensbalſem. Ik wil mij van dezelve bedienen en de wonden van mijn hart er mede heelen. O men heeft het diep gewond! wanneer ik bepeinze — wanneer het gebeurd, wanneer dat helsch bedrog gelukt ware! Ha, onwetend had ik mijnen tegenwoordige roem en mijn toekomend aandenken geſchandvlekt! Gelagcht had de bastaard aan mijn open graf, en de ſchandelijke boeleerſter had het met tranen der vreugde en der zegepraal beſproeid. — Uwen raad is goed en wijs! verachting zij hare verdiende beloning, vernietiging van haar boosaartig oogmerk hare rechtvaardige ſtraf! Mijne wraak zal toeven, tot dat ik dezelve

Digitized by Google

volop voeden en met overvloed verzadigen kan. De tijd des oogstes zal spoedig genaken, ik zie dezelve met brandend verlangen te gemoet, maar uwen vriendschapsdienst zal ik daarom nooit vergeten, met weldaden en verschoningen wil en zal ik die belonen. Wanneer overal in het rond uit steden en dorpen de vlammen opstijgen, wanneer de woedende krijgsman de weerloze grijsaard vermoord, en de zuigeling aan de borst der moeder ontscheurd en doodt, zult gij veilig op uwe burgen wonen, de grijsaard daar ongehinderd rondwandelen en de zuigeling rustig in de armen zijner moeder sluimeren. Verlaat u hierop, verlaat u hierop als op een vaste rots, en verschrikt niet wanneer de krijgsbazuin zich in uw Vaderland donderend horen laat.

Een der Ridders. God verhoede het, dat ons arm Vaderland een offer uwer wraake worden zoude, Maar echter blijven wij u dank voor den goeden wil, wij vereeren die gelijk de daad zelve, waarschuwing was onzen verschuldigden plicht! Heil ons dat wij u zoo gelukkig aantroffen.

De Hertog. Heil ook mij, maar wee haar — — voor wien ik geen naam vinde! — — Ik keer morgen naar Duitschland terug, ik — — Doch wat ik doen wil, doen zal, behoeft vaster, beradener besluit. — Zij zal mijner wachten? — — Neen, zij zal mij niet langer voor eenen ellendigen zotskap achten, die met open oogen in het net rent, dat zij zoo kunstig weefde! Ik keer terug, maar een bode brengt haar de onverwachte tijding, dat ik alles vernomen hebbe.

Een der Ridders. Wanneer gij wegens de bode ver-

Digitized by Google

verlegen zijt, somtijds vreeze hebt, dat zij aan een uwer getrouwen; schandelijke wraak uitoeffenen zoude, zoo ben ik bereid, haar ieder uwer woorden getrouwelijk overtebrengen.

De Hertog. Zoude u dan de wraak niet kunnen treffen?

Een der Ridders. Heb daar voor geene zorg, ik hulde de boodschap in huichelarij, zij zal daarom evenwel niets van hare werking verliezen. Om hare mij zoo dierbare eer te verschonen, en deze niet somtijds aan eene snapachtige tong prijs te geven, nam ik de zoo zeer gehaatte boodschap over mij. Zorgt niet, mijn hart weerstaat de taal van het Hof, maar zij is mij daarom niet vreemd, en om zulk eene zoete beloning te oogsten, ben ik wel bekwaam te veinzen.

De Hertog. Beloning? zoetere beloning zult gij bezwaarlijk verwachten!

Een der Ridders. O zeker en gewis! of is dat geen loon, wanneer ik rustig toezien kunne: hoe het gelaat der zich van hare zaak zoo zeker wanende Hoogmoedige, meer en meer verbleekt, hoe de hoop en vreugdevolle toekomst zich ook in de kleinste trekken verliest, overal woede en wraak zich troont, overal het gevoel der schimp en der schande zich zoekt te verbergen, en juist daardoor met meerder kracht hervoort dringt. Buitendien kan ik dus met een nog wraak aan de Paapen, die mijn hart zoo zeer verfoeit en haat, uitoeffenen. MATHILDA zal gansch natuurlijk de verrader, of zoo als zij hem waarschijnelijk noemen zal de boosaartige lasteraar, die zulke schandelijke leugens ter uwer oo-

Digitized by Google

ten bragt willen weten en ontdekken, en ik zal haar dan uit al mijn vermogen zoeken te overreden, dat de haar zoo trouwschijnende raadgevers u in het geheim boden zonden, die u alles zoo geloofwaardig hebben afgeschildert, dat er onmogelijk op eene verzoening te hoopen is. Wanneer zij dan raast en woed, en al die eerzuchtigen, welken ieder braven Edelman van MATHILDA's Hof verwijderden, van zich jaagt, en hunne verklaarde vijandin wordt, dan heb ik mijn arm Vaderland eenen dienst bewezen, welken het spade nagestacht nog in haren gebede dankbaar erkennen zal.

De Hertog. Het zij zoo, uw voornemen is te schoon, dan dat ik het verhinderen zoude, veelmeer wil ik hetzelve bevorderen, want die listige Paapen tergden reeds dikwijls mijne wraak. Ik ben hun vergelding schuldig, en het zal mij verheugen, wanneer zij die zoo onverhoopt erlangen. Ik laat het aan u over, om mijn gevoel woorden te geven, ik vermag het niet. Kiest de hevigste de sterkste uitdrukkingen, en gij zult mijne dankbaarheid grotelijks vermeerderen, wil het God, dan zie ik u spoedig weder, en dan zult gij mijn wraakgevoel met het verhaal uwer verrigtingen, laven.

Een der Ridders. Ik hoop dat zulks u veele vreugde geven zal.

Den anderen morgen vernieuwden de Ridders hunne beloften, en de bedrogen Hertog toog wraakademend naar Duitschland terug. Bedrogen, schandelijk bedrogen hadden hem MATHILDA's raadgevers en vrienden. Zij loerden steeds uiterst zorgvuldig; want de moederlijke tederheid, die zich in MATHILDA's gedrag zoo duidelijk vertoonde, vermeer-

meerderde hunne waakzaamheid. Reeds des anderen daags vernamen zij, dat MATHILDA eenen bode naar Duitschland had afgezonden, zij zonden nu dezen terstond op alle wegen die daar heen voerden hunne bezoldigden naar, welken den strengsten last hadden, om hem aftemaken en zich van zijne schriftelijke boodschap te verzekeren. Niettegenstaande dit alles, gelukte het den braven dienaar; zijn doel te bereiken en gelukkig MATHILDA's Brieven in de handen van haren Gemaal te stellen, maar zijne zekere terugkomst was onmogelijk, want, om deze te beletten, was, aan MATHILDA's belangzuchtige vrienden alles gelegen, daar zij zich verzekerd hielden, dat zij uit het antwoord des Hertogs, het geene MATHILDA aan hem geschreven had, en, met een zijne gedachten daaromtrent zouden vernemen: hunne vertrouwelingen loerden aan alle wegen en straten, en de naauwkeurige beschrijving des ouden dienaars was aan allen bekendt. Die brave dienaar trok van ieder gevaar onbewust te vreden terug, en viel in eene hinderlaag, die men hem gesteld hadt. Zijn dood was reeds lang als hoogst noodwendig besloten, Een der bezoldigden kloofde hem het hoofd, en men vond het antwoord des Hertogs op zijn trouwe borst. Een renbode brage het de verbondenen, zij lazen hetzelve met heimelijken nijd, want zij wierden daarin niet roemwaardig gedacht. Zij zagen het klaar en duidelijk in, dat alles verloren was, en de hoop op het aanzienelijk erfdeel geheel verdwijnen zoude, wanneer de Hertog terug keerde, zich met MATHILDA verzoende en haar kind als zijnen Zoon erkende. Het ant-

Digitized by Google

woord des Hertog's maakte wel is waar geen gewag van dat Kind, maar het ſcheen hun evenwel als of MATHILDA het zelve in hare uitnodiging offchoon bedekt, gedacht haddet, en dit vermeerderde de verlegenheid, waarin zij zich bevonden.

Een volle nacht wierd er met het diepſte nadenken beſteed om te overleggen, hoe men in dit moeielijk geval handelen zoude. Allen kwamen daarin overeen, dat men des Hertogs aankomst en een nader onderhoud van hem met MATHILDA verhinderen moest. Maar hoe zulks, en met gelukkig gevolg geſchieden konde, daar over kon men niet zoo ſpoedig beſlisſen. Gaarne hadden zij allen den Hertog MATHILDA's getrouwen bode in het rijk der dooden naargezonden, wanneer zij niet uit ervaring wisten, dat hij immer in het gevolg van een dapper geleide trok, waartegen omgekogte moordenaars niet beſtand waren. Zij achteden daarom list voor het eenige redmiddel, maar bezeften tevens met grond, dat zij ſlechts afgerichte lieden daartoe gebruiken konden. Zij liepen nu met den meesten ſpoed des Hertogs voormalige vrienden af, en vonden daaronder een paar Ridders, die reeds voorheen blijken hadden gegeven, dat een zeker gewin bij hun de ſtem des gewetens onderdrukken konden. Zij eilden nu naar hunne burgen, gaven veel, en beloofden nog veel meer. De aanſlag gelukte, het geheele plan wierd ontworpen, van alle mogelijke onwaarſchijnlijkheden gezuiverd, en de Ridders vertrokken met de zekere belofte, hetzelve naar hun beste vermogen en het gewenschte gevolg te zullen uitvoeren. Het was uitdrukke-

Digitized by Google

kelijk bedongen, dat zij verdichten zouden, hoedanig zij door de Paapen beledigd wierden, op dat hunne redenen des te spoediger ingang vinden mogten. Het wierd hun uitdrukkelijk opgedragen de geboorte van het Kind op eene onteerende wijze te gedenken, wanneer MATHILDA in hare uitnodiging gewag van het zelve mogt gemaakt hebben, op dat de Hertog des te zekerder van hare ontrouw overtuigd wierde.

Hoe zich alles toedroeg, hoe gelukkig en naar wensch de boosaardige list eindigde, heb ik reeds verhaald. De valschhartige vrienden togen naar Canossa terug en bragten de wachtende tijding van den goeden uitslag hunner pogingen. Naar verder beraad wierdt nu besloten, dat de twee Ridders des Hertogs last overbrengen zouden, en daardoor MATHILDA van alle hoop op verzoening beroven, de gebluschte wraaklust weder opwekken en de groote tederheid omtrent het Kind verminderen zouden. Zij voldeeden maar al te opregt aan dezen opdragt, verzogten bij MATHILDA om een gehoor, hetwelk hun dan ook wierdt toegestaan.

Een der Ridders. Verschoning, edele Vrouw, dat wij zoo indringend schijnen moeten, maar de gewigtige last, die ons zoo geheel tegen onzen wil wierd opgedragen, en die wij alleen, om uwe, ons zoo dierbaare eer te verschonen, beloofden te vervullen, dwingt ons tot den schijn eener verminderden eerbied. Toornt niet over uwe getrouwe leensmannen. Wanneer zij u zaaken verhalen moeten, die in uwe ooren onaangenaam klinken zullen, Neemt echter daarbij onze heiligste belofte aan, dat

wij het flechts alleen aan u verhalen, maar anders voor ieder ander fterveling getrouw verzwijgen zullen.

MATHILDA. Gij wekt mijne nieuwsgierigheid in den hoogften graad.

Een der Ridders. Wilde God, dat wij flechts uwe nieuwsgierigheid en niet ook uwen toorn wekken moesten. De Duitfche Hertog, God vergeve het de geenen, die hem eens de eer vergunden, u zijne Gemalin te durven noemen. — —

MATHILDA. (haastig.) Wat weet gij van dezen? Brengt gij mij tijding van hem? — ik verwacht die met verlangen. — —

Een der Ridders. Ook wanneer die uwer onwaardig ware? ook wanneer zij uwe eer krenkte, uwen hoogmoed beledigde.

MATHILDA. Onmogelijk! Onmogelijk!

Een der Ridders. En toch! toch! Maar wij kunnen ons flechts van zijnen wrevelvollen last kwijten. Wanneer gij ons niet vooraf door uw vorstelijk woord verzekerd, dat gij zijne beledigingen niet aan ons, die flechts overbrengers zijner woorden en gezindheden zijn, wreken zult, daar hij, hij flechts alleen uwe geregte wraak verdiendt.

MATHILDA. Ik geef u daartoe mijn woord, fpreekt onbefchroomt en openhartig de reine waarheid, ik wil alles weten, op dat ik er mij in het toekomende van bedienen kunne.

Een der Ridders. Wij waren uitgetogen om onze vrienden aan het meir van Como, die ons reeds lang genodigd hadden, te bezoeken. Toen wij nu ons daar vermaakten met eene wandeling aan den paradijsachtigen oever van dat meir, trok eene groo-

Digitized by Google

groote bende ruiters den weg van Lugano af, ons te gemoet. Wij wilden ons verwijderen, maar herkenden juist in dien oogenblik, aan zijn helm en panstier onze voormaligen Hertog. Wij ſtonden dus ſtil, om dat hij eenmaal onzen vriend was, en wij ons ongeacht de veranderde toeſtand van zaken in de daad over zijn wederzien verheugden. Eerst toen wij hem groeten, herkende hij ons. Hij zag ons in den beginne onverſchillig aan, eindelijk evenwel draaide hij met zijn ros op zijde, en wenkte ons, dat wij hem naderen zoude. „ Zijt gij nog, " vroeg hij, „ MATHILDA's vasallen? " „ Dit zijn wij nog, " antwoorden wij, „ en hopen het gedurende geheel ons leven te blijven. " „ Dan zult gij het ook niet weigeren, " vervolgde hij, uwe Gebiedſter eene boodſchap van mij overtebrengen, waarvan ik mij zoo ſpoedig mogelijk wenschte te ontlasten. Wij verzekerden hem, dat wij ons daardoor vereerd zouden vinden, hij lagchte honend en zeide vervolgens: „ Mijne voormalige Gemalin heeft mij eenen bode gezonden, en mij door dezen, ter verzoening naar Italiën genodigd. Niet uit liefde, want deze gloeit reeds ſedert lang voor haar niet meer in mijn hart, maar met een ander oogmerk beſloot ik deze uitnodiging aantenemen, en liet haren bode in mijn gevolg medetrekken. Eer ik echter nog de Alpen bereikte, en nog altijd het oogmerk der uitnodiging van haar, die ik reeds lang vergeten had nadacht, bekende mij den bode, dat MATHILDA ſedert mijne afwezenheid van eenen Zoon bevallen ware.

Digitized by Google

MATHILDA. (met zichtbare verwarring.) ô Die schandelijke leugenaar!

Een der Ridders. Hier van zijn wij overtuigt, maar hoor nu het geen hij verder sprak: „ en dat zij waarschijnelijk voor dezen eenen Vader behoevende, mij, tot dat einde had opontboden. Ik zag nu op eenmaal helder, wist nu de oorzaak van hare snelle vlucht naar Mantua en van haren aandrang op de echtscheiding, ik wist nu volkomen hare begeerte naar verzoening uit te leggen, ik schuimbekte van woede, en wilde juist naar mijn vaderland terug keren, toen ik in de eerste herberg eenen bode aantrof, die mij van mijne reeds lang ontbeerde, maar daarom echter nooit vergetene Vitani eene groete en boodschap bragt."

MATHILDA. Vitani! Vitani! Wat heeft deze voor gemeenschap met hem?

Een der Ridders. „ Gij zult het spoedig vernemen, en u ten hoogsten daar over verwonderen: zij liet mij," dus voer de Hertog voort, „ kennis geven, dat zij eindelijk haren argwanenden en waarschijnelijk door MATHILDA opgeruiden Oom, gelukkig ontvloden ware, en mij nu te Bollenz heimelijk verwachtte, want, daar zij zich niet zonder geleide over de Alpen wagen dorst, zoo verwachtte zij, van mijne liefde, dat ik haar dit toezenden, of nog liever, mij zelfs in hare geopende armen spoeden zoude. Deze vrolijke tijding verdreef mijn misnoegen, maar spoedig keerde hetzelve met nieuwe kracht terug, toen mij de bode mijner beminde, in haren naam verhaalde, dat MATHILDA, toen ik in Duitschland streed, met eenen jongen

schoo-

Digitized by Google

ſchoonen Ridder ongeoorloofde verkeering had gehad, dat zij bij mijne terugkomst reeds de uitwerking harer zondige minnarij had gevoeld, en dus alleen wegens hare vrees voor de ontdekking de echtſcheiding geëischt hadt. Nu zoude zij in het geheim van eenen Knaap verlost zijn geworden, die zij teder bemindt, en wien zij gaarne ten erfgenaam van alle hare goederen beſtemmen wilde, wanneer er ſlechts maar een middel te vinden ware, om den bastaard eenen eerlijken naam te verſchaffen. Zij waarſchuwde mij daarom vriendſchappelijk; voor iedere mogelijke verzoening, daar de oude oppaster van het Kind, aan welke zij dit zeker narichte te danken had, haar openhartig bekendt had, dat MATHILDA, zulks als het eenigst middel beſchouwde, om den tedergeliefden bastaard openlijk als haren Zoon en erfgenaam te doen erkennen.

MATHILDA. Welk een affchuwelijk weeffel van bedrog en leugens! Ware het al mogelijk, dat ik van een Kind bevallen was, wie anders konde van het zelve de Vader zijn, dan de ondankbare, dan de trouweloze Hertog, wiens oog kan er zich op beroemen, ooit eenen onbekenden boeleerder aan mijn Hof, aan mijne zijde gezien te hebben? Ha! het is ſchandelijk, dat juist die genen, die ik met weldaden overlaadde, zoo opzettelijk mijne eere krenken. Ik zal ſtreng gerigt houden over die genen, die mijne verdenking treft. Doch eindig, op dat ik mij geheel overtuige.

Een der Ridders. Wij zijn reeds bijna aan het einde onzer boodſchap. De Hertog gebood ons u dit al-

alles woordelijk te verhalen en er bij te voegen, dat hij nu naar Bollenz trok, zijne geliefde van daar naar Duitschland voeren en in de armen van deze uw aandenken geheel vergeten wilde. Nog, vervolgde hij, wilde hij, om zijnes zelfswil, uwe eer ontzien, en uwe fchande niet opentlijk bekend doen worden, maar zoudt gij in het vervolg vermetel genoeg zijn, hem nieuwe boodfchappen te zenden, zoudt gij verder voortvaren uwen bastaard, zoo teder te beminnen, hem in uw vertrek te dulden, dan zoude hij ook niet langer uwen goeden naam, of uwe eer verfchoonen, en ieder in de open kampplaats de handfchoen toewerpen, die het zoude durven wagen zijn verhaal te wederfpreken. Gij kunt ligt begrijpen, dat wij ernftig weigerden, de overbrengers eener zoo kwaadaartige boodfchap te zijn, dat wij harde woorden gebruikten, om hem onzen affchuw van dezelve te kennen te geven, maar toen hij ons hoog en duur verzekerde, dat hij, wanneer wij langer weigerden, u dezelve door vreemden, die niet tot zwijgen verpligt waren, zenden wilde, toen overwogen wij het nadeel, dat daaruit voor uwe eer en deugd konde geboren worden, en, hoopende, dat onze vermetelheid uit aanmerking van haar doel regtvaardiging vinden zoude, beloofden wij hem, u alles woordelijk te zullen verhalen, wat wij zoo onwillig aanhoren moesten.

Eer wij ons van onze vrienden fcheiden konden, trok de Hertog op den derden morgen van Bollenz naar Duitschland terug, in het midden van zijn gevolg bevondt zich werkelijk de fchandelijke

Vi-

Digitized by Google

Vitani, hij omarmde haar hartelijk, toen wij haar aanstaarden, en riep ons spottend toe, dat wij zulks ook ter behoorlijker plaats bekend mogten maken. Digt agter hun reed eenen ouden dienaar, die ik dikwijls aan uw Hof zag, die gij waarschijnelijk aan den Hertog zondt, en die u met zulk eenen zwarten ondank beloonde. Ook hij lagchte, had mijn vriend, die bedaarder was, dan ik, mij niet terug gehouden, ik zoude hem dat spottend lagchen in het gerogchel des doods hebben doen verwisselen.

MATHILDA. (hevig.) Gods en mijne beloning ware u dan rijkelijk geworden. Ik zondt dien schanddadigen met eene noodzakelijke boodschap aan den Hertog. Dit eenige is waar, het overige misdadige leugen. Ik danke u, dat gij zoo edel, zoo opzettelijk de roem mijner eer bewaarde, en den ondankbaren geene gelegenheid gundet, haar aan moedwillige tongen overtelaten. Gaat, want ik heb nodig mij te herstellen, ik wil niet met toorn, maar met koelbloedige overlegging de bedriegers richten. Nog iets: Het eerste leen, dat de dood vrijmaakt, zal u en uwer erven eigendom zijn. Wanneer gij mij daarentegen beloft en zweert, van alles, wat gij mij hebt gemeld, in de tegenwoordigheid van ieder sterveling te zullen zwijgen. Ja, zoo mogelijk hetzelve uit uw geheugen te verdelgen.

De Ridders. Wij beloven en zweren zulks! en zullen onze beloften en eeden als getrouwe mannen vervullen.

MATHILDA. God zij met u, en uw edel voor-

ne-

Digitized by Google

nemen! Toeft nog eenigen tijd in Canosſa, gij zult het niet onbeloond verlaten.

Zij vertrokken, in MATHILDA's hart woelde en ſtormde het verſchrikkelijk. De vijanden van haar geluk en van hare rust hadden in alles hunne oogmerken bereikt: MATHILDA was nu overtuigt geworden, dat de verzoening tusſchen haar en den Hertog, eenen wensch uit het rijk der onmogelijkheden was; daar dezelve, wanneer zij die verder zocht te bevorderen, hare eer, en haren naam onmiddelijk krenken moest. De oude oppaster van het Kind, beminde het hartelijk en teder, even als de moeder, altoos ſprak zij met deze ten voordeele van hetzelve, en vermaande haar ſteeds tot de vervulling van hare moederlijken pligt, die van haar eischte, hem zijnen regtmatigen Vader, en met dezen, hem alle zijne aangeborene regten te doen geworden.

Deze redenen vielen alles behalven in het belang van MATHILDA's geveinsde vrienden, daarom leidden zij het opzettelijk daarheen, dat MATHILDA's verdenking omtrent het ſnood verraad door hun gepleegd, op de getrouwe oppaster vallen en dus haar, door toorn tegen dezelve ingenomen, plotſelings verwijderen zoude. Eene edele Vitani was werkelijk aan de hand eenes onbekenden Ridders ontvloden, en hadt, zoo als de ſpraak ging, haaren weg naar Helvetien genomen. De bedriegers maakte zich ook dit voorval ten nutte, om in MATHILDA's hart ijverzucht optewekken, en befloten geheel natuurlijk, dat zij, om des trouwelozen Vaders wil ook zijn Kind haten zoude. Alles gelukte, alles viel

viel overeenkomstig hunne vermetele wenschen uit.

Naauwelijks hadden zich de Ridders verwijderd, en hun verhaal in de vergadering, der bondgenoten nog niet voleindigt, toen reeds de wachters, de oude oppaster van het Kind over den burghof naar de gevangenis heenen sleepten. Nu zonden de eedgenoten verspieders uit, en spoedig bekwamen zij de nog aangenamer tijding, dat twee van MATHILDA's vertrouwdste maagden in mantels gehuld uit den burg vertrokken waren, en dat het hun: de verspieders namelijk, hoogst waarschijnelijk was voorgekomen, dat een hunner, het Kind in hare armen had. In den tuimel der vreugde over het zoo wel gelukken hunner boze aanslagen, vergaten zij de vrouwen boden naar te zenden, eerst te laat; viel hun de noodzakelijkheid hiervan in, evenwel zij zonden nog, maar te vergeefsch, over al rond, doch de maagden keerden nimmer terug.

Met de zekerste hoop, dat MATHILDA zelfs hun iets ontdekken zoude, naderden eenigen van hun haar vertrek, het wierdt hen geopend, zij wierden op den gewonen vriendschappelijken voet behandelt, maar MATHILDA gedacht aan geene der voorvallen met een eenig woord. Haar gelaat treurde zichtbaar, dikwils drong er uit haar starend oog een traan te voorschijn, maar wierdt echter spoedig weder door haar weggewischt.

De verbondenen achteden nu het beklagen harer zoo blijkbare treurigheid het voordeligste, zij hoopten langs dien weg vertrouwelingen van haren kommer te worden, maar MATHILDA verzekerde hun,

dat

Digitized by Google

dat haar lijden geene woorden had. Nu vingen zij aan, met gevinsde, en bange deelneming naar den welstand van het kind te vernemen, MATHILDA lagchte weemoedig en, antwoordde standvastig, dat het sints eenige uren zich niet meer in den burg bevondt.

Allen vraagden nu naar de oorzaak van dit plotselinge besluit. MATHILDA beantwoorde zulks in den beginne met zwijgen, doch verzekerde eindelijk op eenen ernstigen toon, dat hij, die nu, of in het vervolg verder naar het kind vernemen zoude, haar hart dodelijk beledigde, en geen aandeel in hare vriendschap hebben konde.

„ Mijn gruwzaam noodlot" voegde zij er bij, heeft het der moederlijke armen ontscheurd, waar het leeft, hoe het leeft? zal, zoo het God wil, niemand vernemen, en zelfs de dood zal niet bekwaam zijn mijne lippen het geheim te ontrukken. Ik ben van verraders omringd, mijn argloos hart is schandelijk bedrogen geworden, ik wil nu zorg dragen, dat dit bedrog nooit weder herhaald worde."

Met dit spaarzaam naricht moesten de verspieders zich voor ditmaal vergenoegen, maar zij spotten heimelijk met het besluit der zwakke bedrogene, en hoopten met grond, dat het toekomende wel onthullen zoude, wat het tegenwoordige zoo hardnekkig weigerde te ontdekken. Zij vierden intusschen in vrolijke zwelgerijen het gelukkig slagen van hun plan, ook hadden zij volle reden daartoe. Iedere verzoening met den Hertog scheen nu vernietigt, en door de verwijdering van het Kind, was

was het hun nu zeker, dat het nooit als MATHILDA's erfgenaam in de wereld verschijnen zoude, en zij dus ongestoord de erfenis bezitten konden.

MATHILDA's kommer en verdriet was sterker en aanhoudender, dan men vermoed had. Zij ontvlood ieder gezelschap, dwaalde eenzaam in de afgelegendste gedeelten van hare tuinen rond, en keerde dikwijls met wenende oogen terug. Zij scheen zich geheel aan eene donkere droefgeestigheid toetewijdden, die zigtbaar aan haar lichaam knaagde en haar voor het genot van iedere vreugde ongeschikt maakte. Vergeefsch zochten hare schijnvrienden haar te troosten, vergeefsch raadden zij haar zelfs aan, haren kleinen lieveling weder op haren burg te nemen, zij tergden door dezen raad haren toorn, en waagden dezelve nu niet meer.

Alle hunne moeite, die zich dagelijks vermeerderde, was vergeefsch, zij konden, wat zij hiertoe ook aan wendden, niets vernemen omtrent het verblijf en het noodlot van het door hun zoo gehaatte Kind. De uitgetogene maagden keerden niet terug, geen bode van hun verscheen er, ook geen bode ging er aan hun af, en MATHILDA verliet nimmer haren burg. De nabijgelegen en verwijderde oorden wierden vruchteloos bespiedt, niemand had de twee vrouwen gezien, niemand konde eenige tijding omtrent het verblijf van het Kind geven.

Deze omstandigheden bewogen de verbondenen te gelooven; ten minsten te hoopen, dat zij in den aanval harer woede waarschijnelijk met eigen handen den Knaap had omgebragt, en nu hare rasche daad vergeefsch beweende en beklaagde.

Digitized by Google

Dit vermoeden, dat zich in het vervolg meer en meer scheen te versterken was aan allen bijzonder aangenaam, dewijl zij dan met zekerheid vooruit zagen, dat de berouwvolle, de troostbehoevende MATHILDA, zich eindelijk in den schoot der kerke werpen, en dezelve tot erfgenaam harer bezittingen maken zoude, om zich daardoor vergeving en rust te verschaffen:

Terwijl zij dit gelukkig gevolg hunner handelingen iederen dag en ieder uur verwachten, hoorden zij, op eenmaal de hun allen zoo onverwachte, als schor klinkende tijding, dat Keizer HENDRIK reeds met een aanzienelijker legermagt dan ooit over de Alpen in aantogt naar Italiën was, daarom aanzienelijker, dewijl zich de Hertog WELF van Beijeren met den Keizer verzoend, en nu de magt van dezen vreesselijk versterkt had. Allen verschrikten, en onder hun Paus URBANUS wel het meeste, daar de wankelmoedige Romeinen zijnen tegenstreever den agterpaus KLEMENS weder onder zich opgenomen hadden, en hij dus van deze magtige stad geen hulp verwachte konde.

Reeds wilde hij den zegenrijken HENDRIK met het wijrookvat in de hand te gemoet trekken, en hem vrijwillig toestaan, wat hij hem toch niet zoude hebben kunnen weigeren, toen de treurende, de klagende MATHILDA geharnascht en met een zwaard omgordt, in de vergadering der verschrikten tradt, hunnen moed opwekte, en hun standvastig verklaarde, dat zij zich tegen de magt des Keizers verzetten, hare benden zelfs tegen hem aanvoeren en het nimmer dulden zoude, dat de ontrouwe

Her-

Digitized by Google

Hertog eenmaal hare bezittingen regeerde, en in haren burg met zijne bijzitten zwelgen en boeleeren zoude.

Dit onverwachte besluit deedt in allen de moed en hoop herleven, zij beloofden mede te zullen werken, en al zeer spoedig, sluitte MATHILDA's leger, de zegenrijke schreden van Keizer HENDRIK.

De dappere Duitschers dreven, wel is waar, in den beginne de tegenstand schielijk terug, maar konden het echter niet verhinderen, dat zich een groot gedeelte van MATHILDA's leger binnen de muren van Mantua wierp, en daardoor de vruchten des bloedigen zegenpraals vernielde.

Terwijl Keizer HENDRIK deze welbevestigde stad zocht te veroveren, wonnen MATHILDA en hare vrienden tijd, om dezen vernielenden stroom eenen nieuwen dam tegen te stellen. In de vlakten rondsom Canossa verzamelde zij op nieuw eene krijgsmagt, met welke zij juist het benaauwde Mantua te hulp spoeden wilde, toen zij de treurige tijding bekwam, dat de jonge Hertog WELF zich met de stoutmoedigsten onder het heir van HENDRIK vereenigd hebbende, die stad stormenderhand veroverd had. Snel elkander opvolgende renboden, bragten insgelijks spoedig het bericht, dat het Keizerlijke leger reeds van daar was opgebroken, en nu met rasche schreden Canossa naderde. De Heldin gevoelde zich te zwak, om met hare moedeloze benden den overwinnaar te gemoet te gaan, zij trok zich binnen Canossa terug, en was vast besloten, van zich eerder onder de muuren van haren burg te

Digitized by Google

laten begraven, dan levend in de handen harer vijanden te vallen.

Toen zij zich op den derden morgen daarna met dit voornemen naar de tuin van den toren begaf, en zij de Duitsche wapenen reeds in een nabijgelegen woud blinken zag, toen zonk haren moed, toen wierdt de heldin weder eene vrouw, zij jammerde, zij weende luid en woedde vol vertwijfeling in hare lokken, vergeefsch zocht haar de Abt te Canossa, welke zich bij haar bevondt, te troosten, vergeefsch hieldt hij haar voor, dat dit tooneel niet onverwacht kwame, maar als zeker vooruit te zien geweest was, en dat deswegens evenwel nog niet alles verloren ware. MATHILDA achtte echter zijne troostwoorden niet, zij spoedde zich luid klagend van de muuren af, vorderde schrijfgereedschap, en gebood allen, die zich om haar bevonden zich te verwijderen.

Allen weeken, slechts de Abt van Canossa niet, hij was de getrouwste aanhanger van Paus URBAAN, hij zag te wel in, dat tijd gewonnen, veel, ja dikwijls alles gewonnen ware, dewijl de ondervinding hem had geleerd, dat het Duitsche leger nooit lang vrede in zich zelve hieldt, en zich hierdoor, en door ziekten, en ongemakken spoedig genoeg zoude verzwakken.

URBAAN, welke zich bij het naderend gevaar uit Canossa verwijderde, had hem buiten dien gegronde hoop gegeven, dat hij den overwinnaar spoedig dwingen zoude, naar Duitschland terug te keren, dewijl hij aan den misnoegden KOENRAAD

des

Digitized by Google

des Keizers eerstgeborenen, boden gezonden en hem beloofd hadt, hem terstond als Keizer der Duitschers te zullen kroonen, wanneer hij eene afleiding maken en opentlijk tegen zijnen Vader wilde opstaan, dit alles bewoog dus den Abt MATHILDA niet te verlaten, en haar in het doen van eenen stap te verhinderen, die op eenmaal alle hoop vernietigen konde.

MATHILDA. (hare tranen afwisschende, tegen den Abt.) Hebt gij niet verstaan, dat ik alleen en ongestoord denken wil?

De Abt. Uwen getrouwsten vriend hoopte eene uitzondering te verdienen.

MATHILDA. Ik kan u dezelve niet toestaan. Vertrek.

De Abt. Ik blijve! de zorg voor uwe eer en roem, voor u land, en het lot uwer getrouwe onderdanen, gebieden mij u thans ongehoorzaam te zijn! Ik blijve, om u in het doen eener schrede te verhinderen, die alles bederven, en die ons allen aan de wraak van uwe en onze vijanden opofferen zoude.

MATHILDA. (Standvastig.) Nog ben ik geene gevangene! Nog erkent m[illegible] Canossa als heerscheresse.

De Abt. Maar spoedig niet meer, wanneer ik uwen zinkenden moed niet opwekke. — —

MATHILDA. Gruwzame!

De Abt. Gij zult mij deze gruwzaamheid eens tot verdienste rekenen.

MATHILDA. Ongevoelige! met u kan ik mijn geheim niet deelen, u is het gevoel des Vaders, en der Moeder vreemd! — — Gij zoudt mij niet verstaan.

Digitized by Google

De Abt. (Zacht veinzende.) Geloof zulks niet, edele vrouw! Wij moeten ons, wel is waar, deze aangenaame aandoening voor altoos ontzeggen, maar juist daardoor gevoelen wij die in onze verbeelding te sterker.

MATHILDA. ó Dan moet gij ook mijne tranen, mijnen jammer verstaan, dan moet gij gevoelen kunnen, wat ik in deze oogenblikken lijde.

De Abt. Ik neem het warmste aandeel in uwen kommer, ikween met u, wanneer uwe tranen, aan het verlies van een dierbaar Kind zijn toegewijd!

MATHILDA. Ach, Ja! Dringende uitvorscher, Gij blikt in mijn hart, het opent zich voor u, het heeft troost, raad en hulp nodig. In het woud, waar de uitgetogen zwaarden der wreede Duitschers blinken, in dat woud leefde tot hiertoe, verborgen voor ieder menschelijk oog, het Kind der smarte, dat ik voor eenige maanden ter wereld bragt, de wreedheid des Vaders, de schandelijke laster, waarmede de boosaartigste mijner dienaren mijne eer bevlekte, drong mij, [illegible] het zelve de moederlijke tederheid te ontzeggen, zijne verzorging aan vreemde handen over te laten, en het onzen algemeenen Vader toe te vertrouwen; of hij het onschuldig wicht met de vleugelen zijner Almagt overschaduwen wilde. De keus, om hem te bewaren was snel, maar van voortreffelijk gevolg, de Knaap wiesch onder de schaduw der boomen en in de holen der rotsen boven verwachting, op. Eerst drie dagen geleden, legden hem zijne getrouwe pleegmoeders gezond in mijne armen, en vergunde mij eenige

uren

Digitized by Google

uren de vreugde mij in zijn gelagch le laven, en zijn vrolijk ſtamelen te horen. ô Het was geene tederheid, het was niet de grootheid van het gevoel der moeder, die mij bezielde, neen! het was een akelig voorgevoel, toen ik dien dierbaren niet uit mijne armen wilde overgeven! Ik ſcheidde mij ongaarn en met geweld van hem, en nu — — heden wilde ik hem trots alle geruchten weder naar den burg doen komen, en zie hem thans van vijanden omringd. Welligt is hij reeds ontdekt, welligt reeds vermoordt! — ô Wanneer gij een diergelijk gevoel kent, ten minſten u hetzelve voorſtellen kunt, ſchenk mij dan uwen raad en troost.

De Abt verweet nu MATHILDA in zachte uitdrukkingen, het weinige vertrouwen, hetwelk zij ſedert eenigen tijd, in hem en hare ware vrienden geſteld had. „ Had gij," zeide hij, „ ons de verzorging des Knaaps aanvertrouwd, wij zouden hem, als een onſchatbaar bewijs uwer vriendſchap bewaakt, en niet in rotsholen verſtoken hebben, waarin hij aan altoosdurend gevaar en voor de aanvallen der wilde dieren bloot geſteld is.

MATHILDA. Wat doen verwijtingen af, wanneer ik hulp eisſche?

De Abt. Ook deze zult gij ontfangen, om u van mijne trouw te overtuigen, wil ik mij verkleed onder de vijanden wagen, wil ik, u nog heden tijding van uw Kind brengen, of mijn leven in uwen dienst eindigen.

MATHILDA. Dank u, Eerwaardige, thans eerst overtuigt gij mij, dat mijn mistrouwen omtrent u eene zondige dwaling ware, gaarne wilde ik dezel-

Digitized by Google

ve, indien het mogelijk ware verbeteren: De aanbieding, die gij mij doet baat mij niets, ik weet het hol niet, waarin de vrouwen met den Knaap hun verblijf houden, mijn voet betrad hetzelve nog nimmer. Ieder nacht gaf mij eene der brave verzorgsters, door een afgesproken teken, dat zij in eene scheur, die in de tuinmuur was, legde, tijding van zijne toestand, een teken van mij riep haar, wanneer ik het wenschte naar den geheimen uitgang, waar ik haar dan sprak, en ook eenmaal mijn kind aanschouwd hebbe.

De Abt. Dusdanig is zeker de schoone hoop, om u te kunnen dienen geheel verijdelt.

MATHILDA. En mij blijft geen ander middel over, dan mijn voornemen ten uitvoer te brengen.

De Abt. Mag de beproefde vriend hetzelve vooraf vernemen, en zijne mening daar over u te kennen geven?

MATHILDA. Hij vermag het, wanneer hij zijn gevoel niet geheel verlogchent, slechts mijne smart en niet mijn voordeel in overweging neemt. Ik wil de Duitsche Keizer boden zenden, ik wil hem vredesvoorslagen doen, ik wil voor de grootste opofferingen, ten minsten eenen wapenstilstand, en voornamelijk des vijands terugtogt uit het woud zoeken te kopen, op dat mijne getrouwen hetzelve kunnen doorzoeken, en de vrouwen zich met het Kind naar den burg redden kunnen. Ik gevoele het te duidelijk, dat geen offer, al ware het ook nog zoo groot tegen de smart opweegt, die ik over het verlies van het Kind gevoelen zoude. Reeds heeft zijne afwezenheid mij ontelbare tranen gekost, zijnen

dood

dood zoude ik, gedurende mijn geheele leven beweenen. Ach! eerwaardige vriend, sedert dat ik Moeder geworden ben, heeft zich mijn hart geweldig verandert. Dorst naar eer en grootheid vervult het niet meer, liefde, en teder gevoel beheerscht het alleen, kan het deze neigingen slechts bevredigen, dan heeft het niets meer te wenschen. Ja kan ik mijnen lieveling slechts aanschouwen, dan is het mij geheel onverschillig, wie er over Italiën regeert, en of er duizend vasallen meerder of minder zich voor mij nederbuigen.

De Abt. Het is nu de tijd niet uwen hevigen hartstogt grenzen te stellen. Die geene zoude werkelijk uwen vijand zijn, en u tot nog schadelijker ondernemingen verleiden, die zich tegen uw verlangen aankanten. Maar de plicht der vriendschap is het in uwe plaats te onderzoeken; of uw voornemen het door uw gewenschte doel bereiken kan. Is het Kind ontdekt, hebben de oppasters van hetzelve alles opentlijk bekendt, dan zijn alle uwe schatten en landen niet toereikend, om den overwinnaar dezen eenigen schat daarmede af te kopen, men ackt dezelven buitendien dan als de zekere erfgoederen van het Kind, en neemt dezelven in deszelfs naam in bezit. Is het Kind — dat mijn hart niet wenscht — door de wreedaarts vermoord, dan ware het gruwzaamheid, maar geene moederlijke liefde, wanneer gij deze roekeloze daad met geschenken betalen wildet. Leeft echter de Knaap nog verborgen in zijne rotsen, dan ware het weder dwaas en verkeerd gehandeld, wanneer men den vijand, terwijl men hem voor het ontruime van het woud eene aanmerkelij-

Digitized by Google

opoffering aanboodt, en opmerkzaam maakte op den verborgen fchat die hetzelve bevat. Ik ben verzekert hij zoude dan argwaan krijgen, ieder ftruik en ieder fteen naauwkeurig onderzoeken, en naar alle waarfchijnlijkheid den buit bemagtigen. Volgt mijnen raad, dezelve is beter en veiliger. Ik wil in uwen naam, met de tekenen des vredes in de hand naar het woud trekken. Ik wil naar den aanvoerder des legers vragen, met een doordringend oog befpieden en in ieder gelaat naar ontdekking vorfchen, en mij reeds eer ik voor den bevelhebber verfchijne, zoeken te overtuigen; of men den buit vondt, en er de waarde van kenden.

MATHILDA. Nu! en dan?

De Abt. Dan wil ik naar deze overtuiging handelen, door ftoute veinzerij, het vertrouwen des aanvoerders zoeken te winnen, hem in ieder geval tot bemiddelaar tusfchen u en den Keizer kiezen, en zijne eerzucht daar door voedzel verfchaffen.

MATHILDA. Nog zie ik geene redding.

De Abt. Gij zult die echter fpoedig zien, en gretig daarnaar haaken. Hij is een openhartigen ongeveinsden Duitfcher, en ik wil uwe, mij zoo dierbare gunst verliezen, wanneer ik in mijn gefprek met hem, geene volkomen zekerheid bekomen: of men den knaap gevonden en zijnen ftand vermoed heeft. Worde ik van het laatfte overtuigt, dan blijft er zeker geen ander middel over, als het aanbieden van offers tot zijne verlösfing en zich verder aan de willekeur des overwinnaars overtelaten. Is hij echter nog niet ontdekt, of vermoedt men zijne geboorte niet, dan vordere ik als een bewijs zijner

groot-

Digitized by Google

grootmoedigheid van hem, dat hij mij vergunt, in het woud rond te zoeken: of er zich niet twee maagden, welke den vorigen avond, met het zoontje mijner zuster rondom Canosſa gewandeld hadden, en nog niet terug gekeerd waren, mogelijk in eenig hol van hetzelve verborgen houden? „ Gij zijt" dus wil ik tot hem ſpreken," een edel en braaf Duitſcher, gij voerdt geen krijg tegens vrouwen en kinderen, gij zult mij mijn verzoek toeſtaan, en uwe vijanden overtuigen, dat de grootmoedigheid u geene vreemdeling is."

Mathilda. Trek in 's Heeren naam! Ik wil uwen raad niet tegenſtreven, een gelukkig gevolg is mogelijk — waarom zoude ik ten minsten mijne ſmart niet eenige uren lang met dezen zoeten troost verligten? Keert gij echter zonder eenige tijding, zonder bemoediging terug, dan zal ik geenen raad meer achten, en niet als Vorstin, maar als moeder handelen.

De Abt trok nu werkelijk naar het woud. Het wierd hem bang om het hart, hij verſchrikte zeer toen men hun melde, dat de Krijgsbende welke in het woud gelegerd was, door den jongen Hertog Welf wierdt aangevoerd. Hij vatte echter weder nieuwen moed en nieuwe hoop, toen men er bijvoegde, dat hij juist naar het leger des Keizers vertrokken was, en hij, tot zijne terugkomst wachten moest, wanneer hij hem hier ſpreken wilde.

De Abt had nu ten minſten tijd, zijnen list in geſchikte order te brengen, en een beſluit te neemen: hoe, en wat hij met den Hertog ſpreken zoude. Ook verkreeg hij daar door gelegenheid om voor-

af

Digitized by Google

af te kunnen vernemen: of men het kind reeds ontdekt hadt. — — Hij vondt in geen gelaat eenig spoor eener genotene vreugde, slechts twee beroldigden lachten verdacht, en wekten angst in zijn hart, toen zij zich zelfs aanboden, de tent te bewaken, naar welke de Abt gebragt wierdt. Naauwelijks hadden zich de overigen verwijderd of het volgende gesprek begon.

Een der Wachters. Gij zijt dus de Abt van Canossa? Gij hebt dus waarschijnelijk ook aandeel aan de gruwelijke daad, welke de ondeugende MATHILDA, aan de ongelukkige meisjes uitoeffende, die wij eens beminden, en buiten ons toedoen verlaten moesten?

De Abt. (bevreemd ophorende.) Welke Meisjes?

De Wachter. O vraagt niet langer? Veinzerij onteerdt uwen stand en uw gewaad. Toen ik haar gisteren in een rotshol vondt, en zij mij met eene onnavolgbaare vereeniging van jammer en vreugde van angst en hoop in de armen zonk, het pand onzer liefde tot mij om hoog hieldt, en mij met de roerendste uitdrukkingen hare ellende klaagde, toen zwoer ik eenen duren eed, wraak te nemen aan de grondleggers dezer schandelijke daad, en dezelve nooit te vergeten, zoo lang ik ademde en leefde.

De Abt. (met huichelende verwarring.) Ach, Ja! Nu herrinner ik mij het! Dus leven die ongelukkigen nog? O dan zinkt er een last van mijn hart, die zwaar op hetzelve rustte. Steeds vorschte ik vergeefsch naar hun, mijnen wensch om hunne redder te worden bleef altoos onbevredigd.

De Wachter. Huichelaar!

De

Digitized by Google

De Abt. God vergeve u deze belediging, ik verdiene dezelve niet. Waar zijn de Meisjes, laaten zij naderen, vraagt hun, in mijne tegenwoordigheid: of ik niet alles aanwendde, of ik niet zelfs MATHILDA's toorn tegen mij tergde, om hun, hun ongeluk en der ellende te ontrukken. Dat mijn voornemen niet gelukte, dat men de brave ongelukkigen evenwel uit den burg verjaagde, verzwakt immers daarom de waarde van mijn doel niet?

De Wachter. Wanneer het zoo ware, dan wilde ik u hartelijk daar voor danken, en u voor God bezweren; dat u — den krijg eindige dan hoe zij wille, geen haar van uw hoofd gekrenkt zoude worden.

De Abt. Het hangt van u af, u van de waarheid mijner woorden te overtuigen.

De Wachter. (tot zijn makker.) Gaat naar de meisjes, meldt hun des Abts tegenwoordigheid, en het geene hij gezegd heeft, en is zulks overeenkomstig de waarheid, zoo zal het hem niet hinderen, wanneer zij hem danken willen. En ik zal dan ook geenzints de laatste zijn, om hem te overtuigen, dat ook in mijnen boezem een dankbaar hart klopt. (zijn makker vertrekt.)

De Abt. Heeft het meisje werkelijk een Kind gebaard? Leeft de vrucht harer liefde nog?

De Wachter. De ongelukkige beviel in een hol in het woud. Hare met haar verstotene zuster stond haar getrouwelijk bij, en God bewaarde het leven van Moeder en Kind. MATHILDA! MATHILDA! Gij zult het eens zwaar moeten verantwoorden, wanneer het niet reeds hier gewroken wordt. Ha!

Toorn

Digitized by Google

Toorn en woede doorgloeit mij, wanneer ik flechts haren naam uitspreke. Zij, die onzen goeden Hertog zelfs ontrouw wierdt, zelfs boeleerde, en in het verborgene een Kind baarde, dat zij met hare gruwzame handen verworgde. — — Zij verftoot onbarmhartig een meisje, dat geene huwlijkstrouw verbrak, die flechts uit al te groote liefde viel, en dat ik zeker mijne hand toegereikt zoude hebben, wanneer onzen Hertog niet zoo fchielijk naar Duitschland terug gekeerd ware!

De Abt. (met geveinsde verbazing.) Hoe? Gij ziet mijne verwondering! — — Ik begrijp niets van dat alles. Ware MATHILDA tot zulke daden bekwaam, had ik zulks flechts van haar kunnen vermoeden, dan zoude ik reeds lang anders met haar gefproken hebben. Onmogelijk! Uw verhaal is een fprookjen.

De Wachter. Uwen twijfel vereert uw hart, maar verzwakt daarom echter de waarheid van mijn verhaal niet, de geboorte van een onecht Kind was onzen Hertog reeds lang bekendt, en de wijze van deszelfs dood verhaalden de twee meisjes ons eerst gisteren, zij kunnen zulks zeker wel niet bewijzen, maar zij zagen het toch met eigen oogen, hoe men het zelve heimelijk in den tuin begroef.

De Abt. Schrikkelijk! Schrikkelijk! Openhartig moet ik bekennen, dat mijn oor het flil gerucht van het geene gij mij daar verhaald hebt, reeds meermalen vernam, maar nimmer vondt het zoodanig eenen ingang in mijn hart als nu. Het zal mij nu ook allermoeielijkst vallen, om bij uwen Heer ten voordeele van MATHILDA te kunnen fpreken. Mijn hart

haat

Digitized by Google

haat zulk eene vrouw, ik wil en moet God bidden, dat hij ons eenen beteren regent schenke.

Terwijl de Abt nog eenigen tijd dus veinzend was voortgevaren, en de brave Wachter al minder en minder argloozer wierdt, naderden de meisjes. Een derzelven droeg den slapenden Knaap op haren arm, de listigen vervulden geheel den wensch en het oogmerk des Abts, zij hadden door den bode reeds vernomen, waarop hij zich beroemde, zij naderde hem nu met eerbied en vreugde, zij bekenden het opentlijk, dat hij alleen zich het krachtdadigste aan haar had laten gelegen liggen, en zeker hunnen redder geworden zoude zijn, indien slechts het verharde hart van MATHILDA tot het betonen van erbarming bekwaam geweest ware.

De verliefde Wachter herhaalde nu zijnen dank, en noemde den Abt zijnen Vader. Deze wenschte vurig, om met de meisjes alleen te zijn, want daar hij vermoedde, dat de Wachter de Italiaansche spraak kundig ware, zoo waagde hij het niet, om in zijne tegenwoordigheid, zich van dit mogelijke middel te bedienen. Hij nam dus list te baat, en deze gelukte volkomen. Zijn verzoek aan hem, dat hij zoude zoeken te vernemen, wanneer de Hertog terug keerde, dreef de dankbaare Wachter terstond uit de tent, naar eene nabij zijnde hoogte, en vergunde dus den Abt toereikende tijd, om met de meisjes te kunnen spreken.

Een der Meisjes. Zijt gij, zoo als wij gisten een afgezant van MATHILDA? Poogt gij onder eenig verdigt voorwendsel iets van onzen toestand te vernemen?

De

Digitized by Google

De Abt. Ja ik ben MATHILDA's zendeling. De Moeder beweend haar verloren kind, vreest dat het reeds in des vijands handen is, en ziet het in de grootheid hares jammers reeds bloedend ter aarde liggen. Mijnen last aan den Hertog is slechts een voorwendsel, mijn oogmerk is nu reeds bereikt, daar ik u, en het Kind gezond aanschouwe. Ik ben over uwe list verstomd, ik bewonder dezelve met eerbied, en zal uwe edele meesteresse alles verhalen, haar de verzekering geven, dat haar, offchoon duizenden haar dienen, er zeker onder die duizenden geenen zijn, die haar zulke bewijzen van echte en ware trouw kunnen bieden.

Het Meisje. Al wat ik deed, en nog doen zal is eene pligt, mij door 't gevoel der dankbaarheid opgelegd, en — die ik steeds met vreugde vervulle. Maar om nu het hart onzer gebiedster geheel te kunnen troosten, moet ik u zoo schielijk mogelijk onze list en derzelver gelukkig gevolg verhalen.

Gisteren, toen de zon op het hoogste was, hoorden wij wapengekletter en hoefslag rondom ons eenzaam rotshol. Wij vermoedden gevaar en besloten te vlugten. Naauwelijks hadden wij ons hol verlaten, of wij wierden van eene grote bende ruiters omringd. Ik herkende hun op het eerste gezigt reeds voor Duitschers, en vernam terstond in hunne spraak naar eenen jongen krijgsman, die voorheen met de Hertog in Canossa geweest was, die mijne liefde gewonnen had, en mij had willen huwen. Eer hij zich, want zulks gebeurde werkelijk; uit den drom zijner makkers naar buiten drong, was het

plan

Digitized by Google

plan tot redding van het mij aanbetrouwde Kind reeds in mijn brein ontworpen.

De vreugde, werkelijk den beminden weder te zien, maakte mij de vervuling mijner verpligting en het veinzen gemakkelijk. Ik verhaalde hem, wat gij reeds weet, noemde den Knaap ons beider Kind, en de brave jongeling geloofde ieder mijner woorden, gevoelde de vreugde eens Vaders, en dankte God voor onze wonderbaare redding.

Hij was verpligt mijn verhaal voor echt te houden, want, toen hij zoo onverhoopt met den Hertog ten ſtrijde naar Duitschland trekken moest, toen zeg ik was het, hem en mij volkomen zekerheid, dat ik zwanger ware. Zijn affcheid koste mij uit dien hoofde eene menigte van tranen, ik zoude de ſchande, die mij dreigde ontvlugt, en hem waarſchijnelijk naargevloden zijn, wanneer mij de grootmoedigheid mijner gebiedſter niet gered had. Zij bemerkte mijnen toeſtand, eischte openhartige bekendtenis en ſchonk mij volkomen vergiffenis, dewijl zij destijds ook gevoelde, dat zij Moeder wierdt. Ik leefde met haar in de verborgene vertrekken des burgs, en beviel twee dagen vroeger dan zij. Toen haar Kind het licht aanſchouwde, had het mijne reeds voleindt. Ik begroef het onder eenen Olm in een der afgelegendſte hoeken van den tuin. Ik was MATHILDA's vertrouwde geworden, en moest haar Kind zoogen, wanneer noodzaak en dwang haar in het vervullen dezer moederlijke verpligting belemmerde. Toen nu de wrede en ontrouwe Hertog haar dwong, den Knaap uit haren burg te verwijderen, wierd ik hare

Digitized by Google

taadgeeffter, beloofde haar, haren lieveling; ververborgen voor ieder menschlijk oog op te voeden, en zoude ook ongetwijfeld mijn oogmerk bereikt hebben, wanneer niet die woeste krijgslieden alle hoeken van het woud doorzocht hadden. Het meisje, dat gij hier ziet, was gedurende dien tijd mijne lotgenoote, ook zij beminde eens eenen Duitscher, en het gunstig toeval wilde ook, dat zij hem weder ontmoeten. Wij achten het hoogst noodzakelijk, MATHILDA als hard en gruwzaam tegen ons af te schilderen, om alle verdenking tegen te gaan, die er zeker ontstaan zoude zijn, wanneer wij geene geloofbare reden hadden kunnen geven, waarom wij in dat hol zoo verborgen leefden. Brengt MATHILDA onze hartelijke groete, verhaalt haar, dat, offchoon onze mond haar beledigde, geen tijd, en geen gevaar, hoe groot het dan ook wezen moge, ooit bekwaam zal zijn de trouw, die voor haar in ons harte leeft te verdelgen. Ik bemin den braven Duitscher, maar ik zoude hem vreesselijk haten, wanneer hij mij in het vervullen mijner verpligting aan mijne edele gebiedster verhinderde. Zoo spoedig tijd en gelegenheid het toelaten, zal mijn hart zich sterk genoeg gevoelen, hem te verlaten, om het mij aanvertrouwde pand weer in MATHILDA's eigene handen overteleveren. Ik hoop, dat de liefde hem dwingen zal mij te volgen, maar ik zal niet vertwijfelen, wanneer hij zijnen standaart getrouw blijft, ik vinde dan troost in het bewust zijn, dat ik even als hij, mijne pligt vervulde.

De Abt. Uw verhaal verkwikt mijn hart, gelijk

den

den daauw het verwelkte gras, maar ik twijfel of hetzelve op MATHILDA eene gelijke uitwerking hebben zal. Zij zal bewijzen vorderen, en die kan ik haar niet geven.

Het Meisje. Zeker! Ook daarvoor zorgde de Moeder in voorraad. Brengt haar dit Goudstuk, (zij geeft hem hetzelve,) en zij zal overtuigt zijn, dat haar Kind en wij ons wel bevinden. Zegt haar, dat wij voor het leven van het Kind instaan, dat wij dan eerst met hetzelve naar den burg vlugten zullen, wanneer wij hoegenaamd geen gevaar te vreezen hebben, en zeker zijn, dat wij ons oogmerk bereiken kunnen. Want eene onberadene ontvlugting zoude alles verraden, ten minsten onzen toestand zeer verergeren. Zoude, zoo als zeer waarschijnelijk is, Canossa door den Keizer belegerd worden, dan zijn wij hier zeer veilig en zeker, en zullen het niet eerder naderen, voor dat wij overtuigd zijn van het zonder gevaar te kunnen binnen komen. Om het verlangend moederhart dit alles begrijpelijk te maken, en MATHILDA's kommer geheel te verdrijven, dit laten wij aan uwen welbespraakten mond over, die zal zulks beter verrigten, dan wij het zouden kunnen doen. Maar, dit zij u nog vooraf tot onderrichting, dat de Hertog en de Keizer, beiden even zeer en even sterk tegen onze gebiedster vertoornd zijn, dat de eerste u met harde woorden bejegenen zal, en uwe vredesvoorslagen geheel vruchteloos wezen zullen; wanneer gij geen volmagt hebt, om, in alles te bewilligen, wat zij als trotsche overwinnaars vorderen zullen.

Digitized by Google

De Abt. Dit alles weet ik en zie het vooruit, ook acht ik eene onderhandeling met den Hertog, thans, daar ik alles, wat ik wenschte te vernemen, reeds vernomen hebbe, voor overtollig, en wil dus liever onder het voorwendsel, dat de Hertog te lang vertoefd, weder naar Canossa terug keren.

De Meisjes billijkten zijn besluit, maakte hetzelve aan de Wachters bekendt, en de Abt vertrok met de verzekering van morgen te zullen wederkeren met zijne vredetekenen naar Canossa heen.

MATHILDA verwachtte hem met grenzenloos ongeduld. Zij bestormde hem met duizend vragen, die hij zoo oogenblikkelijk niet beantwoorden konde, en evenwel beantwoorden moest. Eindelijk verschafte hem de verzekering, dat hij blijde tijding bragt een gunstig gehoor. Hij verhaalde haar alles, hare tranen vloeiden niet meer. Vreugde en te vredenheid blonken in haar gelaat, en vermeerderden zich ten toppunt, toen hij haar ten bewijze der waarheid van zijn verhaal het Goudstuk ter hand stelde, zij onderzocht het naauwkeurig, en dankte hem met de grootste hartelijkheid, toen zij zich overtuigde, dat hetzelve alles bevestigde, wat hij haar had gezegd,

MATHILDA wierdt nu weder gerust en werkzaam, voorheen had zij de overwinnaars alles willen overlaten, thands besloot zij den burg en de stad hardnekkig te verdeedigen, en geduldig de hulp te gemoet te wachten, die zij met het volle regt van hare vrienden en bondgenoten te verwachten had. Keizer

Digitized by Google

zer HENDRIKS wensch was het reeds voor lang, de muren van het trotsche Canossa te verwoesten en eene stad te verdelgen, waarin hij eens gelijk eenen bedelaar de genade van GREGORIUS afwachten, en in een vernederend schimpgewaad boete doen moest. In het hart van Hertog WELF stormde eene gelijke begeerte. Hij lachte, wanneer hij zich de mogelijkheid voorstelde, dat de hoogmoedige MATHILDA, die hem eens zoo diep vernederd had, als gevangene en overwonnene aan zijn voeten te doen smachten, en om genade en ontferming smeken zoude. Beiden hadden daarom vast besloten, geene vredesvoorslagen aan te hooren, maar om den Krijg niet eerder te eindigen, voor dat zij hun doel bereikt hadden.

Canossa wierdt dan ook reeds des anderen daags omsingeld, en den derden dag met eene woede bestormd, die zeldzaam en allerhevigst was. Maar de tegenstand, die MATHILDA boodt was nog sterker en heviger, de Duitschers wierden niet alleen teruggeslagen, maar zelfs door MATHILDA's overwinnende Krijgsbenden tot aan het woud vervolgd, waarin de vlugtelingen ook nog geene zekere wijkplaats gevonden hadden, wanneer niet MATHILDA, om, haren lieveling aan geen gevaar bloot te stellen, bevolen had het vervolgen te staken. Twee langwijlige maanden vervlogen nu onder afwisselend strijden en geluk, meerendeels was het laatste op MATHILDA's zijde, zelden, slechts zeer zelden konden zich de Duitschers over eenig behaald voordeel, op hunne overwinnaars beroemen.

Digitized by Google

Reeds begon de ſtad gebrek aan levensmiddelen te krijgen, reeds wilde zich MATHILDA eenen roemvollen aftogt naar Romen bevegten, toen men haar op eenen morgen de tijding bragt, dat er geen eenig Duitſcher meer in den omtrek te zien ware, en men met regt vermoedde, dat het vijanlijk leger zich verwijderd had. MATHILDA beſchouwde zulks voor list, en gebood dus ſtreng, dat zich niemand buiten de muren wagen zoude, om niet in eenige verborgenen hinderlaag te vallen. Spoedig daarna echter verſchenen er ook boden van URBAAN, welken haar de vrolijke tijding bragten, dat hij, terwijl zij zoo wakker ſtreed, van zijnen kant even rusteloos gearbeid had, en den misnoegden eerstgeboorenen des Keizers tot oproer had aangezet. „ Reeds," voegden er de boden bij, „ nadert hij met een talrijk leger de grenzen van Milanen, en dit heeft den verbaasden Vader genoodzaakt, hem tegen te trekken, en den voortgang zijner wapenen te verhinderen. Spoedig zullen de beide legers met elkander hand gemeen zijn, en gij geniet intusſchen de volle vrijheid, nieuwe levensmiddelen en nieuwe manſchappen, om den vijand, keert hij ook overwinnend terug, beter en langduriger tegenſtand te kunnen bieden." Alles juichte, toen zij deze vrolijke tijding hoorde, de gesloten poordt wierdt geopend, en van alle zijde ſtroomden levensmiddelen en krijgslieden toe. MATHILDA zag zulks met vrolijk welgevallen, maar haar hart herinnerde haar meer dan ooit aan haren kleinen lieveling, de hoop, om hem eens weder te zien, vermeerderde zich met ieder oogenblik.

Zij

Digitized by Google

Zij bestteeg haren Wachtoren, om den omtrek te kunnen overzien, zij wachte lang, doch wachte vergeefsch, en trok eindelijk zelve naar het woud, om hem te zoeken, naar wien haar hart zoo verlangend smachte. Zij keerde echter treurend en klagend terug, het gejuich harer krijgslieden, de zegeliederen der geredden, drong in haar hart niet door, dat door het verdriet als 't ware gesloten ware, daardoor geheel alleen beheerscht wierdt, en de vreugd van iedere toenadering hardnekkig weigerde. Alle rotsholen waren vergeefsch doorzocht geworden, nergens vond men de meisjes, steeds wierdt het aan het bezorgde moederlijk gevoel zekerder en waarschijnelijker, dat zij zich in het leger des Keizers bevonden, en misschien, om dat het Kind intusschen overleden was, zich niet op den bevrijden burg hadden willen redden, om hunne meesteresse liever dus in onzekere hoop te doen blijven, dan haar, door de schrikkelijke zekerheid misschien van het leven te beroven.

De Abt, welke ook overal rondzocht, maar ongetwijfeld met geheel andere oogmerken de zekerheid zocht te doorgronden, bragt haar, wel is waar, den derden dag te tijding, dat eenige lijfeigenen de beschrevene meisjes, onder het leger van den Keizer hadden zien trekken, maar MATHILDA nam deze tijding voor eene medelijdende vertroosting, en verleende dezelve geen geloof, offchoon de Abt de lijfeigenen onder eenig voorvoorwendsel naar den burg bragt, en hun in MATHILDA's tegenwoordigheid, hun verhaal liet herhalen. ,, Er zijn meer vrouwen en kinderen, bij

een leger," fluisterde zij den Abt toe, ,, het ware dwaasheid te geloven, dat het juist mijne getrouwen waren, die deze lieden zeggen gezien te hebben." Zij wijdde zich nu op nieuw aan haren kommer, en gaf zich aan de eenzaamheid over, om deze te voeden. Van alle kanten kwamen er spoedig nieuwe renboden, en met ieder derzelven eene goede tijding, maar niet een daarvan roerde MATHILDA's hart, daar het slechts zijnen lieveling betreurde. En offchoon HENDRIK zijnen ongehoorzaamen zoon in de Milanefche vlakten tot den ftrijd gedwongen, dapper terug geflagen en bijna gevangen genomen had, zoo werdt de vrucht dezer regtvaardige overwinning evenwel veriedeld en zeer verbittert.

De listige Milanezen, welken in den beginne geen aandeel in den ftrijd genomen, en zich ftil agter hunne muren verborgen gehouden hadden, ftortten nu op eenmaal over het vermoeide, en door begeerte naar buit van elkander geraakte leger der Duitfchers, verftrooiden het geheel en dwongen HENDRIK met zijnen aanhang naar Duitschland te vlugten, de oproerige KOENRAAD wierdt nu in zegepraal naar Milanen gevoerd, door den Aartsbisfchop ANSELMUS werkewelijk tot Koning gekroond. Alle de Italianen, welken HENDRIKS wraak lang reeds geduld en gevreesd hadden, verheugden zich hartelijk over deze vrolijke tijding. Alleen MATHILDA beweende dezelve, dewijl zij zeker geloofde, dat, wanneer ook haar Kind tot hiertoe, onder de befcherming der vrouwen, waaraan zij het had vertrouwd,

ge-

geleefd had, het toch nu ongetwijfeld zeker in dat schrikkelijk gevecht den dood zouden gevonden hebben.

Van dien tijd af aan, wierdt haar verdriet steeds erger, en vermeerderde zich spoedig tot eenen hogen graad van onverschilligheid, die haar werkelijk verhinderde, haren landen te regeren. De hoop der verbondenen ontwaakte op nieuw. Zij overreedden de treurende zich van alle bezigheden te ontrekken, en uit het midden harer schijnvrienden eenen Raad daar te stellen, welke naar hun welgevallen heerschte, ten minsten het grootste gedeelte der inkomsten tot eigen voordeel besteden.

MATHILDA beminde de eenzaamheid, men vergunde haar dezelve ongestoord, en vertoonde haar slechts dan aan het volk, wanneer dit aan de gezondheid of het leven van deszelfs beheerster begon te twijfelen, Eertijds nam zij aan alles wat Italien in de nabijheid of in de verte betrof het levendigste aandeel, tegenwoordig vernam zij niet meer daarnaar, en scheen het ongaarne te hooren, wanneer men haar de gewichtigste gebeurtenissen bekend maakte. De rust en de vrede heerschte thans in dat gelukkig land, wel is waar hier en daar waren nog steeds eenige Staten en Edelen onder elkander oneenig, maar deze onenigheden hadden geen invloed op het uitgestrekt geheel, en bevestigden zelfs de vrijheid waarnaar de bewoners van Italien reeds zoo lang vergeefsch gezucht hadden.

HENDRIK had te veel bezigheden in het onrustig Duitschland, hij moest zijnen lievelingswensch; om het trotsche Italien te vernederen, althans

voor eenigen tijd opgeven, en zich met de onverwachte tijding bevredigen, dat de trouwelozen zelfs de onedele daad zijnes zoon's wreekten, hem nu als een onnut speelwerk wegwierpen, en eindelijk door middel van vergif te Florence van het leven beroofden. Daar Paus URBANUS, op deze wijze rust en aanzien verwierf, en door de Rijkdommen van MATHILDA magtig ondersteund wierdt, zoo dacht hij op nieuw aan het toenmaals zoo gekweld wordende Heilige Land, trok naar Frankrijk, en predikte daar de kruistogt naar hetzelve, welke in het vervolg zoodanig in zwang geraakte, dat dezelven, den ouderen van hunne kinderen, de vrouwen van hunne mannen, en ten laatsten dezen allen gezamentlijk van het leven en vermogen beroofden.

Het treurig einde van HENDRIK en de geschiedenis van zijn rijk, behoort niet verder in mijn plan, ik keer terug tot MATHILDA, welke wel is waar nog steeds treurde, maar evenwel nog een langdurig leven leiden moest, zonder echter ooit de vreugden van hetzelve te genieten.

Het is onzeker, wanneer zij alle hare goederen aan de Kerk vermaakte, even zoo weinig kan het bewezen worden: of reeds URBAAN, of wel eerst zijnen opvolger PASCHAL haar tot dezen stap bewoog? — — Genoeg, dat mijn geschiedschrijver verzekert, dat er werkelijk daaromtrent ter gunste van den Paus en zijne opvolgers eene schriftelijke oorkonde door MATHILDA vervaardigd is, maar dat daarin wel uitdrukkelijk bedongen wierdt, dat die erfmaking alle kracht verliezen zoude, wanneer ha-

Digitized by Google

haren verloren Zoon nog leefde en in hare armen terug keerde, of ook dan, wanneer er vroeg of laat, een zijner regtmatige nakomelingen verschijnen, en het Vaderlijk erfgoed, in bezit nemen zoude. De Paus beloofde in zijnen naam en in die zijner opvolgers, in dat geval de verdediger des waren erfgenaams te zullen wezen, en alle krachten inteſpannen, om dezelve in zijn eigendom te beſchermen en te bevestigen.

Waarſchijnelijk achte men des tijds, deze belofte, voor eene hoogst onverſchillige en onſchadelijke zaak, daar men reeds ſedert langen tijd, en naar het ernſtigſte en ijverigſte onderzoek, niets hoegenaamd aangaande den knaap meer vernam, en daarom met het volſte vertrouwen meende te mogen vaſtſtellen, dat hij niet meer onder de levendigen verkeerde. Maar ook waarſchijnelijk was het, dat ook MATHILDA hare geheime beweeggronden had, waarom zij ſlechts onder die duidelijke en gevestige voorwaarde de erfmaking onderteekende.

Men verhaald, dat er eens eenen duitſchen Pelgrim te Canosſa kwam, en een geheim gehoor bij MATHILDA begeerd had. De loerende beſpieders zagen duidelijk, dat hij MATHILDA een blinkend goudſtuk overreikte, maar zij waren te verre verwijderd om de woorden die hij tot haar ſprak te kunnen verſtaan, en konden ſlechts uit de vreugde, die zich ſnel over haar gelaat verſpreidde, met zekerheid beſluiten, dat, het geen dezelven behelsde, van eenen aangenamen inhoud voor haar moest wezen. Eer zij dit aan hunne meesters berigten, en deze be-

besluiten konden om het plan ten uitvoer te doen brengen, zich van den Pelgrim te verzekeren, en hem voldoende bekendtenis aftedwingen, was deze het gevaar reeds ontvloden en nergens meer te vinden.

Slechts MATHILDA's ongewone heldenheid, slechts de standvastigheid waarmede zij van nu aan haar lijden verdroeg, deedt de verbondenen met regt vrezen, dat zij tijding van het leven des bij hun zoo gehaaten knaaps bekomen had.

Vooral bleek hare ongewone vreugde in alle hare handelingen, toen zij vernam, dat HENDRIK den vijfden, met eene groote legermagt Italien naderde. Alle hare vrienden geraakten daar over in angst en schrik, en propheteerden op nieuw onderdrukking en oorlog, slechts zij achte dit alles niets, en was naauwelijks terug te houden, den Keizer in eigen persoon naar Florence te gemoet te trekken.

Evenwel konde de Paus het haar niet verhinderen, dat zij eenigen harer getrouwste Edelen, tot hem zondt, en hun nevens eenige geheime opdrachten, beval, in haren naam, voor den Keizer den Eed der getrouwheid afteleggen, en het Rijksleen van hem te ontvangen. Zij verwachte de terugkomst dier afgezanten met hevig ongeduld, maar wierdt echter weder op nieuw diepzinnig en treurig toen dezen wederkeerden, en in het geheim met haar gesproken hadden. Waarschijnelijk hoopte de nog altoos teedere moeder, tijdingen van haren Zoon te ontfangen, maar bekwam dezelve niet, waarom zij weder aanhoudend treurde, zij nam geen aandeel in den strijd, welke de Paus wegens het beroemde

Geest-

Digitized by Google

Geestelijk leenregt met den Keizer voerde, maar zij bewoog de laatste, toen hij van het vernederde Romen terug kwam, tot een bezoek bij haar te Canossa, en verscheen andermaals met een verhelderd gelaat, na dat zij geheel alleen een gesprek met hem in haar vertrek gehad had.

Allen vermoedden, dat zij den Keizer alle hare omstandigheden opengelegd, en van hem de verzekering bekomen had, dat hij zich rusteloos bezig zoude houden, om haren verloren Zoon in Duitschland te ontdekken en in hare armen terug te zenden. Eenige woorden, welke de Keizer zich, toen hij van de hem vergeselende Paus afscheid nam, ten aanzien van het erfgoed van MATHILDA ontvallen liet, bevestigden dit vermoeden, en vervulde de harten der verbondenen met treurigheid, die evenwel meer en meer weder afnam, toen er geene tijdingen en geene boden uit Duitschland kwamen, en juist deswegens MATHILDA weder in hare diepzinnige werkeloosheid terug zonk.

Toen zij nu reeds het zes en zeventigste jaar haar's ouderdoms bereikte, hare redelijke vermogens reeds sluimerden, en zij de ontbinding tegemoet snelde, wierdt zij van de verbondenen minder gadegeslagen, dezen wachten slechts met volle zekerheid haar naderend einde af, en vergunden haar gaarne het genot der rust en eenzaamheid, welken zij thans ongestoord op haren burg genoot. Men hieldt het voor onnodig, langer de personen die haar naderden te bespieden, daar zij zelfs ieder bezoek hardnekkig weigerde, en ieder boden die verscheen aan haren Kancelier verwees.

Juist

Digitized by Google

Juist zat zij in haren tuin, en genoot de verkwikkende warmte der voorjaarszon, toen een bediende, eenen Duitschen Ridder aanmeldde, die MATHILDA wenschte te spreken, of hij hem niettegenstaande zijne ernstige bede evenwel naar den Kancelier verwijzen zoude? Reeds hadden de bij MATHILDA aanwezig zijnde vrouwen het laatste zonder verdere navraagen te doen, bevolen, als MATHILDA tegen hare gewoonte vernam, wat er omging en toen zij zulks hoorde, met de grootste drift den Duitscher verlangde te zien en te spreken. Toen hij nu naderde, beval zij aan alle verdere aanwezigen, zich te verwijderen.

Het was een schoon, groot Man, hij trad trots binnen en groete het gevolg van MATHILDA, dat hem bejegende met onverschillige, bijna aan verachting grenzende blikken. MATHILDA verhief zich van hare zitplaats, en tradt hem sidderende eenige schreden te gemoet. Men konde zijne woorden niet horen, maar men zag duidelijk, dat hij haar een pakje overreikte. MATHILDA scheurde met de grootste drift hetzelve open en zonk in zijne armen. „ Mijn Zoon, mijn dierbaar, mijn gelief, de Zoon!" riep zij met hevigheid uit, en zonk langzaam uit zijne armen op de aarde neder.

Toen de verwijderden zagen, dat het de Ridder onmogelijk ware haar optetheffen. Spoedden zij zich nader en vonden haar dood. Het te snelle, het haar reeds ongewoon geworden genot der zaligste vreugde, de vreugde der moeder, had hare zwakke levensdraden verscheurd, zij ging met het aan-

ge-

Digitized by Google

genaam bewust zijn: dat de Zoon harer smarte nog leefde, in de Eeuwigheid over, om daar, de door haar hier ontbeerde vreugde langer en ongestoorder te kunnen genieten.

De Ridder sprak niet, hij staarde wild op zijne ontzielde Moeder, tranen rolden er uit zijn groot en mannelijk oog over zijn verbleekt gelaat, en druppelden ongehinderd op de aarde neder. Allen stonden verstomd bij hem, slechts weinigen bemoeiden zich met het ligchaam, en verzonnen vruchtloos op reddingsmiddelen, de meesten zochten uit de tegenwoordige treurende omstandigheid nut te trekken, maakten zich meester van het pakje, dat de onbekende Ridder had mede gebragt, spoedden er zich mede naar den Kancelier, en berigte hem van alles, wat er voorgevallen len was.

De Kancelier verschrikte zeer als hij in hetzelve, niets anders, dan vier stukken eener verscheurde Sjerp, en verder geen schrift of andere kleinnodiën vondt. Hij zondt onmiddelijk berigt, van de aankomt des vreemden Ridders en van den dood van MATHILDA naar Romen, verzocht om verdere bevelen, hoe hij zich te gedragen had, en herinnerde zich eerst naar verloop van eenige uren, dat het lijk zijner goede Vorstin nog in den tuin ter aarde lag.

Hij spoedde er zich nu zelfs heen, allen hadden de doode verlaten, slechts de onbekende lag nevens haar geknield, kuschte hare koude hand en besproeide die met zijne tranen. De Kancelier vernam bij hem, naar de oorzaak zijner tegenwoordigheid

Digitized by Google

heid en van zijnen rouw, maar hij lachte slechts bitter, echter verhinderde hij het niet, toen men het lichaam naar den burg droeg, en het aan de vrouwen ter verzorging overgaf.

Niemand verwellekoomde de zoon dezer Vorstin, niemand waagde het, hem eenen beker tot lafenis aan te bieden, en evenwel was er niemand vermetel genoeg, hem openlijk te verklaren, dat men hem niet als den toekomstige Heer des burgs erkennen zoude.

Eerst toen MATHILDA's laatste woorden zich van mond tot mond verspreiden, het volk zich voor de poort des burg verzamelde en deszelfs verlangen te kennen gaf, om zijnen toekomstigen beheerscher te zien, toen zagen allen, die het met den Paus hielden het naderend gevaar in, en zochten het naar hun vermogen af te wenden.

Eenigen naderden den Ridder, welke diepdenkend, met over elkander geslagene armen in de zaal op en nederliep met vriendelijke blikken, zij verzochten hem vleiende, dat hij hun naar den tuin volgen zoude, dewijl zij hem zaaken van het grootste aanbelang te ontdekken hadden; hij volgde stilzwijgend en wierdt naderhand in den burg niet meer gezien.

De Kanselier spoedde zich intusschen, onder het verzamelde volk, maakte hun, wel is waar, het overlijden der Vorstin bekendt, maar bewees hun ook even zoo duidelijk, dat het verspreide gerucht geheel valsch ware, dat MATHILDA, nimmer eenen zoon baarde, maar, dat integendeel haar geheel erfgoed aan de Kerk verviel, aan welke de over-

overledene het reeds lang op de verzekerste wijze vermaakt had. Het volk geloofde zijne woorden, betreurde zijne Vorstin, en zijne verijdelde hoop, en verstrooide zich tevens zonder verder onderzoek.

Slechts zeer weinigen ontdekten eerst lang daarna, het noodlot, des armen Ridders, ik wil het nu maar terstond verhalen, om de order der geschiedenis niet te verbreken.

Toen men hem naar een afgelegen gedeelte van den tuin gelokt had, drongen er gewapenden op hem aan, en sleepten hem door eenen onderaardschen gang naar eenen kerker, waarin hij twee dagen lang zonder spijs of drank moest smachten. Eerst na dien tijd verscheen er een Wachter, welke hem laafde, en op de gewonen tijd voedsel en drank bezorgde.

Vergeefsch vernam hij bij deze naar de oorzaak eener zoo schandelijke en ongastvrije behandeling; de Wachter beantwoorde geen zijner vragen, en trok slechts, wanneer hij woedde en raasde, zijne schouders op.

Toen er nu een maand voor hem op deze wijze verlopen was, wierdt om middernacht de deur zijner gevangenis geopent. Twaalf gemaskerden traden met fakkels binnen, ontboeiden, en wikkelden hem in een wijde mantel, en drongen hem een gelijk masker als het hunne voor zijn aangezicht te nemen. Hij vermoedde moord, en bereidde zich met standvastigheid tot zijne laatste oogenblikken, zij voerden hem over het voorplein des burgs, al de vensters der-

zelve waren helder verlicht, het gejuich en den klank der bekers, verdoofde geheel zijne zuchten.

Toen zij aan de poort kwamen, wierdt dezelve stilzwijgend geopent, daar vonden zij rossen, op welken zij hem en zich zelven plaatsten, en na eenen snellen rit, bereikten zij spoedig de poort der stad.

De Ridder wierdt nu op een ongebaande weg voorwaards gevoerd, reeds lang was het dag, toen hij met de geleiders eene hoge bergvesting bereikte. Op hunnen wenk wierdt de brug nedergelaten, opende zich de poort, en eenen ouden grijsaard kwam hun te gemoet. „ Deze is het!" zeide een der geleiders.

„ Deze zij mij welkoom, ik sta voor hem in met mijn lijf en leven," antwoordde de oude, en beval de Ridder hem te volgen.

Hij voerde hem naar eenen hogen toren, besteeg met hem de naauwe trappen tot aan derzelver hoogste spits, en opende aldaar een klein vertrekje, hetwelk hij den Ridder gebood binnen te treden, waarna hij de deur naauwkeurig agter hem toesloot.

De Ridder vondt dit vertrekje in vergelijking van zijn voorig verblijf redelijk; twee kleine, hoewel van traliewerk voorziene vensters verlichte hetzelve zeer helder, en verschaften hem een ver uitgestrekt gezicht over Italiëns bekoorlijke landsdauwen, hij bevond er eene behoeftige legerstede, benevens ander nodig huisraad, en hij dankte God voor het behoud van zijn leven, het welk hij op zijnen togt ieder oogenblik dacht te zullen verliezen. Hij ont-

Digitized by Google

ontving ook vervolgens veel beter voedſel, en wierdt ook beter behandeld, alleen bleef men, even als voorheen volhouden, geene zijner vragen te beantwoorden.

Toen hij dus een jaar lang dezen toren had bewoond, en zich met ieder dag meer en meer overtuigd hield, dat hij tot een eeuwige gevangenis veroordeeld was geworden, wierdt op eene ongewoonen tijd de deur zijn's kerkers geopend.

Vier gemaskerde traden binnen, en geboden hem andermaal hun te volgen, zij bragten hem van den toren naar een zaal in de vesting. Zes mannen, welkers gelaat eveneens door een masker bedekt was, zaten aan eene tafel, zij hadden ſchrijfgereedſchap voor zich ſtaan, en ſchreven de vragen, welke zij hem deden, met zijne antwoorden op dezelve, op.

Een der Maskers. Hoe is uw naam, vreemdeling! en hoe heet uw vaderland? Beken alles vrij en openhartig. De geringſte onwaarheid zoude uw lot zeer verergeren, daar integendeel eene oprechte en zuivere bekentenis der waarheid, hetzelve oneindig veel verbeteren kan.

De Ridder. Uwe aanmaning hier toe is onnodig, naar waarheid te ſpreken en te denken, is eene verplichting, waarin ik noch door een boos geweten, noch door eene onedele daad verhinderd worde.

Een der Maskers. Beantwoordt dan onze vragen.

De Ridder. Ik noeme mij de Ridder van Elzenurg, ik heb dezen naam te danken aan uwen en mijnen Heer, de Keizer der Duitſchers. Hij

beloonde mijne getrouwe dienſten op de grootmoedigſte wijze te Augsburg, waar hij in de vergadering zijner Vorsten en Edelen mij tot Ridder ſloeg, en mij eenen burg tot erf en eigendom ſchonk, die in Zwabens vruchtbare oorden ligt, en welker inkomſten ik tot hiertoe ongeſtoord genoot.

Een der Maskers. Wie was uw Vader, hoe noemde zich uwe Moeder?

De Ridder. Gij eischt reine waarheid, ik kan u deze vrage met geene zekerheid beantwoorden, wilt gij gisſingen vernemen, dan hebt gij ſlechts te beſlisſen.

Een der Maskers. Verhaalt alles, wij zijn hier om uwe bekendtenis te horen, en zullen waarheid van bedrog weten te onderſcheiden.

De Ridder. Doet wat u goed en wijs dunkt, ik verhale wat ik weet en hoorde.

Toen mijn denkvermogen zich ontwikkelde, ſtondt ik onder het opzicht van twee vrouwen, die mij met gelijke liefde en tederheid behandelde, en het mij daardoor moeielijk maakte te onderſcheiden, wie van haar beide mijne Moeder wezen konde, zij leefde in eene hut, die zij zich gekogt hadden, men hieldt haar in het algemeen voor weduwen van twee krijgslieden, welken hun leven in den dienst des Keizers hadden verloren; zij leefden ſtil en onbeſproken, en pasten mij met eene zorgvuldigheid op, die aan overdreevene liefde grenste: wanneer ik begerig was, om te weten, wie mijn Vader was, en aan wien van hun ik het leven te danken had? dan lachten zij weemoedig, en verzekerden mij, dat mijn Vader een groot

Heer,

Heer, en mijne Moeder eene nog grooter Vrouw was.

Toen ik acht jaren oud was, plaatsten zij mij op eenen Ezel, en trokken met mij over de Alpen van Helvetiën, tot aan het meir van Como, waar wij eenige maanden vertoefden, terwijl de eene mijner voedsters dieper het land introk en eerst naar het verloop van dien tijd terug keerde. Zij bragt treurige tijdingen, want zij weenden beiden aanhoudend, uit hare gesprekken vernam ik, dat de teruggekeerde vergeefsche pogingen gedaan had, om iemand, die zij verlangde te spreken, te kunnen naderen, en dat zij eindelijk uit vrees van ontdekt te zullen worden, weder vertrokken was. Wij reisden nu weder naar onze eenzaamheid terug, die diep in Frankenland nabij een groot woud gelegen was: Mijne voedsters treurden aanhoudend, eene derzelven stierf spoedig daarna, en vermeerderde door haren dood de droefheid der overblijvende. Ik was intusschen twaalf jaren oud geworden, mijn hart verlangde naar bezigheid, en het vondt die niet meer in de kinderlijke spelen.

Terwijl ik om dien tijd mij eens vermaakte met de vogels in het woud na te zitten, kwam er eene groote gewapende bende den gemeenen weg op en legerde zich in mijne nabijheid. Ik mengde mij onder hun, streelde hunne rossen, en had het geluk de aanvoerder te bevallen, hij bood mij aan, hem te dienen, en ik trok met de grootste vreugde in zijn gevolg naar Thuringen mede. Hij bragt mij in het leger van Keizer HENDRIK, ik diende daar in den beginne als staljongen, en bekwam,

Digitized by Google

toen men mij ſterk genoeg achte, wapenen, ik voerde dezelven met geluk en eer. Het is geene ijdele roemzucht of glorie, wanneer ik u hier opentlijk bekenne, dat ik ſteeds aan de ſpits mijner bende ſtreed en door mijne dapperheid dikwijls de zege beſliste. Spoedig wierdt mijnen naam in het leger bekendt, ſpoedig noemden mij allen den gelukkigen, dapperen BONIFACIUS.

Een der Maskers. BONIFACIUS? Noemt gij u werkelijk BONIFACIUS?

De Ridder. BONIFACIUS van ELZENBURG, is mijnen naam.

Een der Maskers. Verhaal verder!

De Ridder. Reeds lang ging de ſpraak in het leger, dat ik de grootſte gelijkheid had, met de den Hertog WELF van Beijeren, die op dien tijd aan de zijde des Keizers ſtreed. Toen ik nu eens weder een ſtoute onderneming gewaagd, en daardoor de opmerkzaamheid mijner bevelhebbers had opgewekt, wierd ik voor den Keizer ontboden. De dapperen Hertog WELF ſtondt nevens hem, beiden beſchouwden mij lang en ſpraken lagchend en ſchertſend met elkander. Eindelijk vroegen zij, wie mijne Ouders waren? Ik noemde mij de zoon eens armen krijgsmans, die in den dienst des Keizers ſtierf, en waagde het niet, om iets van het onbevestigde vermoeden te zeggen, hetwelk mijne voedſters, aangaande eene hogere geboorte mij verhaald hadden; maar ik moet het u openhartig bekennen, dat een inwendig gevoel, mij 't hart geweldig benauwde, mij dikwerf dwingen wilde, om mij aan des Hertogs voeten te werpen, en hem Vader te noemen.

men. Hij en de Keizer beschonken mij rijkelijk, ik wierdt ook spoedig daarna tot aanvoerder over honderd benoemd, en had nu volle gelegenheid, om door moed en dapperheid nog meer uit te munten.

Toen HENDRIK tegen den oproerigen Graaf ROBERT naar Vlaanderen ten strijde toog, en bij Kamerijk na een hardnekkig gevegt zijn leger verstrooide, genoot ik het geluk aan zijne zijde te strijden. Ik redde tot tweemaalen toe zijn dierbaar leven, ik dekte hem met mijn schild; toen zijn ros onder hem bezweek, en de vijandelijke ruiters hem gevankelijk voortslepen wilden, hij ontkwam op mijn ros, en mijne bende besliste de overwinning; waarvan zich de vijand reeds verzekerd hieldt. Toen zwoer HENDRIK eenen duuren Eed, dat hij mij, voor mijne daden belonen zoude. Hij hieldt getrouwelijk woord, toen wij te Augsburg waren aangekomen, sloeg hij mij tot Ridder, en schonk mij wapen, helm en eenen burg voor mij en mijne erfgename. Nog lang bleef ik bij hem, en begaf mij eindelijk naar mijnen burg. De rust op dezelve behaagde mij ongemeen, nog nimmer had de liefde toegang in mijn hart gevonden, nu wekte haar de welvaart en de rust in hetzelve op, ik zag en beminde, de edele dochter eener reeds overledenen Ridder, en nam haar ter vrouwe.

Een der Maskers. (haastig) Gij zijt dus gehuwd?

De Ridder. Ik was het! Helaas! ik moet zeggen. Ik was het! Mijne goede, mijne trouwe vrouw stierf, nu ruim een jaar geleden. Leefde zij

nog, ik zoude haar niet verlaten, en in de verte gezocht hebben, het geene ik bij haar reeds ten volle bezat en genoot, flechts de begeerte, om mijnen kommer te verligten, nieuwe vreugde in het treurend hart op te wekken, heeft mij in het ongeluk geftort, en waarfchijnelijk voor altoos van mijne kinderen en vrienden gefcheiden.

De Gemaskerde. Zoo hebt gij ook kinderen?

De Ridder. Mijne vrouw baarde mij een zoon en eene dochter.

De Gemaskerde. Leven zij nog?

De Ridder. Toen ik uittoog, liet ik beide in de armen mijner voormalige voedfter, die mij federt, dat ik haar ontvluchte onophoudelijk overal zocht, en eindelijk op het onverwagts in welftand op mijnen burg wedervondt. Zij zag, hoe ik over het verlies mijner geliefde vrouw leed en treurde, zij wilde mij waarfchijnelijk door nieuwe vreugde weder opbeuren, en ontdekte mij het geheim mijner geboorte.

Een der Maskers. Dus meent gij werkelijk, een zoon der doorluchtige Hertogin MATHILDA te zijn?

De Ridder. (met edele grootheid.) Ik meene het niet, neen, ik ben er waarlijk van overtuigt. Zij zelve noemde mij zoon, en bezegelde deze waarheid met haren dood. Zijt gij vermetel genoeg, om fterker bewijzen te vorderen?

Een der Maskers. Arme bedrogene! Waarfchijnelijk is het u als nog onbekend, dat die ongelukkige Vorstin reeds jaren lang een offer der krankzinnigheid was, dat zij ieder vreemdeling als haren zoon begroette en omhelsde.

De

De Ridder. Hm!

Een der Maskers. Gij antwoordt niet?

De Ridder. Is ſtilzwijgen niet de beste beantwoording uwer lastertaal.

De Gemaskerde. Dwaas! waarmede wilt gij uwe geboorte bewijzen.

De Ridder. Ik ſtelde MATHILDA het ſterkst bewijs ter hand.

De Gemaskerde. (Opent een pakje.) Zie dat bewijs en verſtomt. (hij wijst hem de veſcheurde ſtukken eener Sjerp.) Kunnen deze uwe geboorte bekrachtigen.

De Ridder. Zij voldeden aan MATHILDA!

De Gemaskerde. De krankzinnige voldeedt alles. Gij verſtomd. Hebt gij andere bewijzen, zoo levert dezelven, en wij zullen de eerſte zijn, die u als onze Hertog huldigen.

De Ridder. Ik vorder mijne vrijheid weder, en ſta gewillig van uwe huldiging af. Ik achtte mij te groot, om over ondankbaren te heerſchen, die mijne goede Moeder naar welgevallen krankzinnig maken, en hune ſtervenden mond van leugen betichten.

De Gemaskerde. Gij vordert uwe vrijheid, wij zijn hier om u dezelve aan te bieden.

De Ridder. Waarſchijnelijk met het verlies mijner eer, met verkrachting van mijn geweten. Wat kan ik anders verwachten van hun, dië het aangezigt voor mij verbergen, die bevreesd ſchijnen mij opentlijk in het oog te zien?

De Gemaskerde. (reikt hem eenen perkamentrol.)

Digitized by Google

Gij ondertekend dit ſchrift, en trekt ongehinderd naar Duitschland terug.

De Rider. Ik kan niet lezen, en wil niet ondertekenen, het geene ik niet verſta.

Een der Maskers. Hoor dan, en neem daarna uw beſluit. (hij leest.) „Allen, die dit zullen lezen of horen lezen, mijnen groet vooraf! Ik, voormaals een gemeen krijgsman der Duitſchers, en nu door de genade des Keizers, Ridder van Elzenburg, bekenne hiermede voor elk en een ieder, dat ik door geheime aanmoedigingen daartoe aangeſpoord, door valſche en dwaze eerzucht vervoerd, mij verleiden liet, naar Italiën te trekken, om een leugenachtig gerucht." — —

De Ridder. Leest maar niet verder. Ik ondertekene niet!

De Gemaskerde. Uwe kinderen wachten u!

De Ridder. Laat hun wachten, zij ſtaan onder de hoede en beſcherming van God!

De Gemaskerde. Gij zult hun nimmer wederzien.

De Ridder. Mijnen zegen zal hun ook in Duitschland bereiken.

De Gemaskerde. Gij zijt nog geen veertig jaren, gij hebt waarſchijnelijk eerst de helft van uwen leeftijd geëindigd, gij moet onherroepelijk de andere helft in den kerker ſmachten, wanneer gij in uwe halſtarrigheid verkiest te volharden.

De Ridder. Halstarrigheid? Nu noemt het zoo gij wilt, maar volharden in dezelve is mijnen plicht.

De

Digitized by Google

De Gemaskerde. Te laat berouw zal uw lot zijn, en u onophoudelijk kwellen en martelen.

De Ridder. Acht gij dan het bewust zijn des onverdienden lijdens voor geenen troost? God is almagtig, in zijne hand ſtaat mijn en uwer aller noodlot. Verdiene ik hulp, dan verwacht ik die van hem, en niet van u.

De Gemaskerde. Dwaas! verblinde Dwaas! wat hoopt gij door uwe hardnekkigheid te winnen.

De Ridder. Ik wil mijne kinderen niet van hunne aanſpraak op hun regtmatig erfdeel beroven, ik ben hunne Vader ik mag hunne regten niet krenken.

De Gemaskerde. Verblinde? Waarmede zullen zij die bewijzen?

De Ridder. Dat laat ik aan God en zijne wijze leiding over, en deze zoude ik wederſtreven, wanneer ik ondertekende.

Een ander. (hem hoonlagchend de ſtukken der verſcheurde Sjerp toewerpende.) Daar neem uw Hertogdom, en zij regent der Inſecten, welke eens, wanneer het nevens u ruste, daarin nestelen zullen.

De Ridder. (verbergt dezelven in zijnen boezem.) Hare handen hebben die aangeraakt, zij zijn mij heilig, al zijn zij dan ook het eenige erfdeel mijner moeder, ik wil en zal ze evenwel als zoodanig verêeren zoo lang ik adem haalen.

Een ander. Gij ondertekent dus niet?

De Ridder. Hoe dikwijls zal ik die vraag nog met *Neen!* beantwoorden? Juist de dringende begeerte waarmede gij mijne ondertekening eischt.

Over-

Digitized by Google

Overtuigd mij duidelijk, dat ik ben wat ik geloofde te wezen. Ben ik een dwaas, ben ik een verblinde? Waarom eischt gij dan van mij, het afstaan van een regt; dat ik niet bezitten zoude? Waarom kerkert gij mij dan zoo zorgvuldig? Het gesnap eens dwazen kan u immers geene schade zijn, zijne vrijheid, uw oogmerk, dat ik zeer goed bevroede niet hinderen. Erkende MATHILDA in hare krankzinnigheid; ieder die haar naderde voor harer Zoon, dan kan ieder handelen gelijk ik, waarom vordert gij dan ook geen ondertekening, geen afstand, van die allen.

Een der Maskers. Wij zijn hier niet om u rekenschap te geven, wij vragen u — —

De Ridder. O vraag niet meer, ik ben het eentonige antwoorden moede.

Een der Maskers. (tot een ander.) Laat de rossen zadelen! (deze gaat; de eerste vervolgt tot de Ridder.) Uwe hardnekkigheid verergert uw noodlot. Gij keert niet weder naar uw vertrek terug, gij volgt ons naar een ander, hetwelk uwe hoge verbeelding, en uwen hoogmoed wel matigen zal. Wanneer het u, in uwe nieuwe woning niet meer behaagd; laat het ons dan weeten, welligt heeft er dan nog genade plaats. Ons gesprek is ten einde, althans, wanneer gij niet ondertekent.

De Ridder. Het heeft geëindigd, ik ondertekene niet!

De Ridder wierdt nu gedwongen, zijn aangezigt weder met een masker te bedekken, en hun naar het voorplein te volgen. Daar stonden reeds werkelijk de rossen reisvaardig, die hij gemeenschap-

pe-

Digitized by Google

pelijk met hun beſtijgen moest. Het begon juist te ſchemeren, zij trokken den gantſchen nacht door; toen den dag begon zagen zij een meir en in de nabijheid van hetzelve eene kleine vesting, welker kerker zich tot in het meir uitſtrekte, zij wierdt den aankomende geopent, en de Ridder naar de gevangenis gevoerd. Hij ſidderde, toen hij in de dikke duisternis afſtijgen zoude; men vroeg hem nog: of hij ondertekenen wilde? maar hij trad ſtandvastig naar beneden, de Kerker wierd geſloten, de golven van het meir ſloegen vreesſelijk tegen de grondvesten van zijn aklig verblijf en ſchokten zijn gevoel.

Ik vindt het hier hoogst noodzakelijk, de oorzaak te melden: waarom men die arme Ridder uit de eene gevangenis in de andere ſleepte, en nu door ſterker mishandelingen hem zijnen afſtand afperſſen wilde. In den beginne ſmachte hij in de Kerkers van Canosſa, maar, toen de Kanſelier in des Pausſen naam, de Landen van MATHILDA in bezit nam welligt al te begerig, al te getrouw de nieuwen beheerſcher diende en de regten van den Adel en den Burgerſtand krenkte, toen ving het volk aan te morren, en herrinnerde zich op nieuw, de vreemde Ridder, die door de ſtervende MATHILDA Zoon wierd genoemd. Men vroeg, men vorſchte naar hem, de verſpieders van de Kanſelier bragten verontrustende tijdingen, en dezen liet daarom de Ridder heimelijk naar eene bergvesting voeren, waar hij waarſchijnelijk zijne overige levensdagen verſmacht zoude hebben, wanneer geene nieuwe gebeur-

beurtenisſen ſtrenger maatregelen omtrent hem noodzakelijk gemaakt hadden.

Men zag h t als zeker vooruit, dat Keizer HENDRIK de Vijfde, aan den Paus h t rijke erfgoed van MATHILDA, als eene aanzienelijke vermeerdering zijner magt, niet vrijwillig zoude overlaten, men zondt dus afgevaardigden naar Duitschland, die zijne gezindheid dienaangaande moest zoeken te ontdekken en te gelijk kennis geven, dat men de landen van MATHILDA met alle billijkheid en regt had in bezit genomen, wijl de Vorstin dezelven plechtig aan de Kerk in eigendom geſchonken had.

HENDRIK vernam deze boodſchap met ontevredenheid, maar liet dit niet door woorden blijken, hij vorderde alleen nadere verklaring, en bewees ſlechts, dat die Landen, welke MATHILDA als een leen van het Rijk bezeten had, door haren dood, aan hetzelve terug kwamen, en dus deze niet had kunnen of mogen vergeven worden. Reeds was hij tegens afſtreding van andere regten door den Paus, geneigd geworden, deze met de voormelde Landen te beleenen, toen er eene oude onbekende vrouw aan zijn Hof verſcheen, lang in het geheim met hem ſprak, en hem deedt beſluiten alle verdere onderhandelingen met de Pausſelijke gezanten afbreken.

„ Onverwachte, hoogst gewigtige tijdingen " ſprak hij tot hun, toen zij eindelijk zijn beſluit eischten, „ hebben mij bewogen, die zaaken tot mijne perſoonelijke aankomst in Italien; te laten berusten. Daar zal ik u mijn beſluit mededeelen:

of

of ik van het regt op MATHILDA's erfgoed afsta, dan of ik hetzelve in mijnen naam en in die eens anderen in geregtigd bezit nemen zal? Evenwel wil ik het u niet verbergen, dat ik voor alles MATHILDA's oorspronkelijk testament wensche te zien, alzoo ik niet gelove, dat MATHILDA, die zonder eenige voorwaarden gemaakt heeft.

Deze verklaring, deze terugneming als het ware van het reeds gegeven woord bragt verdenking, in het hart der Gezanten te weeg, zij vermoeden met regt, dat de Keizer het aanwezen eens regtmatigen erfgenaams vermoeden, en dus zeer zeker ten voordeelen van dezelve beslissen zouden als hij dezelve ondekken mogt, de veelvuldige boden welken buiten dien naar Hertog WELF in Beijeren, en tevens heimelijk naar Italien gezonden wierden, vermeerderde hunne vermoeden, zij achte hunne tegenwoordigheid, al was het dan ook slechts om te beter te kunnen bespieden; voor hoogst noodzakelijk, maar gaven echter hunnen Meester van alles getrouw berigt, en maanden hem tot voorzigtigheid aan.

Daar door kwam het, dat men nu de Ridder over de omstandigheden zijnes levens ondervroeg, en hem tot ondertekening en den afstand zijner erfenis verleiden wilde, om die in voorkomende gevallen, te kunnen gebruiken tot bewijs, dat die geheele geruchtmakende bewegingen, slechts sprookjens waren: maar de edele standvastigheid des Ridders verijdelde deze list, en noodzaakte de verbondenen, hem geheel uit MATHILDA's landen te verwijderen; en naar Ancona te vervoeren, dewijl men niet zeker was: of de Keizer die landen in be-

bezit nemen wilde, en hij daar de gevangen Ridder vindende, zij waarschijnlijk dan vooraltoos van dezen rijken buit verstoken zouden wezen.

Hoogst nodig ten aanzien van hun belang en in generlei opzicht nutteloos was deze voorzorg. De Ridder had toen hij naar Italien trok tien ruiters tot zijn gevolg bij zich gehad, toen Canossa's muuren voor hem lagen, gebood hij hun, dat zij hier in het woud of tijding of hem in persoon wachten, zoude, hij trok dus alleen naar Canossa, om te minder opzien te verwekken.

Zijne lieden wachten drie dagen lang, eindelijk sloopen eenigen hunner naar de stad, en vernamen daar MATHILDA's dood welke men daar algemeen aan de komst een's vreemden Ridders, die zij haren Zoon genoemd had toeschreef. Zij vernamen nu verder naar dien Ridder, en hoorden tot hun grootste leedwezen, dat hij aan het Hof verdwenen was, zeer gemakkelijk waren de oorzaken te raden waarom, en men vreesde dat hij nimmer het daglicht weder aanschouwen zoude. Zij wachten nog eenige dagen maar trokken eindelijk treurend naar Duitschland terug, en maakten de oude Voedster het geene zij in Canossa vernomen hadden bekendt, lang treurde deze in stilte, hoopte nog gedurig op de terugkomst des Ridders, maar toen dezen evenwel niet verscheen, en de haar aanvertrouwde kinderen hunnen goeden Vader, met beweende oogen van haar eischten, toen besloot zij, een beslisschenden stap te wagen, zij begaf zich tot den Keizer, vorderde geheim gehoor, bekwam hetzelve, en ontdekte hem alles, wat zich in het voorledene en, in het tegen-

Digitized by Google

genwoordige omtrent haar voedſterkind toegedragen had.

Het was de Keizer niet onbekendt dat MATHILDA eenen Zoon had; zij zelve had het hem eens aanvertrouwd, en hem weemoedig verzogt, dat hij haren verloren lieveling in Duitschland zouden pogen uittevinden, maar Hertog WELF, met wieke hij; toen hij naar Duitschland terug keerde, daar over ſprak, hieldt MATHILDA nog altijd voor eene ontrouwe Echtgenoote, hij bewees de Keizer, zoo als het hem eenmaal bewezen was geworden, dat dezen Zoon ſlechts een ellendigen bastaard was, en verminderde daar door de begeerte des Keizers, om der bedroefde moeder haren Zoon bij aldien zijne pogingen daartoe gelukt waren, weder in de armen te voeren, hij hieldt nu haar verlies voor eene regtvaardige ſtraf van God, en deze wilde hij niet tegenwerken. Thans echter beſchouwde hij de zaak uit een geheel ander gezichtspunt.

Het verhaal der oude voedſtermoeder bewees duidelijk, dat MATHILDA geene echtbreekſter geweest was, de Keizer herrinnerde zich nog met dank, den dapperen krijgsman, die hij te Augsburg tot Ridder ſloeg, de blijkbare, en zoo dikwijls opſpraak gemaakt hebbende gelijkheid van dezen met Hertog WELF, verſterkte hem in de overtuiging, dat juist die edele Ridder des Hertog's Zoon moest wezen. Meer dan dit alles werkte echter de hoop, dat men onder dit voorwendſel de Paus het bezit des aanzienlijken erfgoeds weigeren konde, hetwelk de Keizer dezen daarom niet gaarn wilde afſtaan, wijl het zijne magt vermeerderde, en het Keizerlijk

Digitized by Google

aanzien in Italien nog meer verzwakte. Hij, de Keizer verzamelde zijne vertrouwelingen, eischte en hoorde hunne raad.

Allen kwamen daarin overeen, dat men terstond de onderhandelingen met de pausselijke afgezanten afbreke, en hun wel niet alle hoop benemen, maar ook niets toegeven moest, om dus ongehinderd te kunnen handelen. Het meerderdeel der raaden vonden het bovendien noodzakelijk, dat de Keizer de Mathildische oorkonde ter persoonlijke bezichtiging vorderen zoude, daar zij zeer wijsselijk begrepen, dat de tedere Moeder, wanneer de geschiedenis waarheid behelsde, gewis haren zoon daarin niet vergeten zoude hebben, en dat die oorkonde ongetwijfeld alles zouden uitwijzen, voorzal raden zij den Keizer, dat hij met den Hertog WELF in onderhandeling moest treden, hem bewijzen, hoe hij misleid en bedrogen wierdt, en hem daar door bewegen, de Ridder voor zijnen zoon te erkennen, en zijne regten helpen verdedigen. „ Gelukt u dit." zeiden de vertrouwelingen, dan zal de Paus nimmer in MATHILDA's landen regeren, want, leeft MATHILDA's zoon — dat wij zeker slechts wenschen, maar niet vertrouwen nog in Italiën, wordt zijn verborgen verblijf ontdekt, dan is hij zonder bedenking de verklaarde erfgenaam zijner Moeder, is hij reeds niet meer onder het getal der levenden, dan treedt zijn Vader, of zijne nagelatene kinderen in zijne regten en nemen het erfgoed in bezit.

HENDRIK volgde de mening zijner raden, hij zondt boden aan den Hertog WELF, en nodigde hem

hem bij zich ten Hove. Hij verscheen, maar was echter zeer moeilijk tot medewerking te overreden, zijnen haat tegen MATHILDA had reeds diepe wortelen in zijn hart geschoten, hij had nooit de vreugde eenes Vaders gevoeld, en hij was nu reeds te oud, om die te kunnen gevoelen. Evenwel herkende hij de oude voedstermoeder des Ridders, en herinnerde zich duidelijk, dat hij haar eens onder MATHILDA's maagden gezien had. Haar onopgesierd, en daardoor te waarschijnelijker verhaal werkte veel sterker op zijn hart, dan alle de groote voordeelen, waarmede men zijnen hoogmoed zogt op te wekken. Het wierdt hem meer en meer helder, dat men hem misleid, dat men hem bedrogen had, hij beloofde ten laatsten te zullen medewerken, en zijn gevoel te laten beslissen, wanneer hij hem, die men als zijnen zoon wilde opdringen, zoude ontmoeten. HENDRIK besloot terstond tot eenen togt naar Italiën, die ditmaal ook spoedig wierdt uitgevoerd, en aanzienelijk wierdt versterkt, door dien Hertog WELF deze ondersteunde, en zelfs vele duizende krijgslieden aanvoerde. Toen hij met den Keizer door Zwaben trok, wenschte hij de kinderen des Ridders te zien, HENDRIK verwagte hier voordeel van, en voldeedt met den grootsten ijver aan des Hertogs verlangen. Zij scheiden zich van het leger, en reden te midden eener uitgeleze bende naar den burg van den Ridder BONIFACIUS. Zij kwamen daar onbekend aan, slechst de oude voedstermoeder kende hun, en beloofde te zwijgen. Al rasch geleidde zij de verlatene Weezen

in het vertrek des Hertogs, zij knielden voor hem neder, kuschten smekend zijne voeten en baden hem dat hij hun, hunnen goeden Vader weder-brengen zoude. De geroerde Hertog hieldt den Knaap om hoog, en drukte hem aan zijn hart. U, herkenne ik," riep hij bewogen uit, „ u heeft de natuur kennelijk geteekent, gelijkt uwen Vader u; dan opene ik hem mijnen armen en noeme hem, zoon, en voere hem naar de grafplaats zijner Moeder, om mij met haar te verzoenen!" Hij vertoefde twee dagen lang op den burg, en scheide zich met geweld van de kinderen, die zijn hart gewonnen hadden.

Toen zij verder zouden trekken, zondt de Hertog twee honderd van zijne lieden naar den burg, met last aan den aanvoerder de kinderen zorgvuldig te bewaken, en met zijn leven voor hun en het overige in te staan. HENDRIK billijkte deze voorzichtigheid, dewijl hij op den burg reeds vernomen had, dat er sedert eenigen tijd menigvuldige verspieders aan de burgpoort verscheenen waren, en onder menigerlei voorwendsel gevorderd hadden, ingelaten te worden, om de kinderen des Ridders te zien. Toen HENDRIK met zijn leger in Milanen aankwam, traden hem de pausselijke gezanten te gemoet, en vernamen naar de oorzaak zijner onverwachte komst. HENDRIK beantwoordde hunne vragen met veel trotsheid en liet hun vertrekken met de verzekering, dat hij hun spoedig te Romen hoopte weder te zien.

Deze tijding bragt angst en schrik onder al de aan-

aanhangers van den Paus, niemand verwagtte de aankomst van HENDRIK, allen ontvloden eer hij verscheen.

Hij maakte zich van de landen van MATHILDA, zonder tegenspraak of tegenweer meester, en liet algemeen bekend maken, dat hij dezelve als een open leen van het Rijk in bezit genomen had. Paus PASCHAL bragt daar niets tegen in, noch verscheen ook niet te Canossa, toen de Keizer hem daar nodigde te komen, en met een bekend deedt maken, dat hij bereid was, het ware eigendom van MATHILDA van het leen af te zonderen, wanneer hij daar en tegen zijn regt op het eerste bewijzen, en de oorkonde van MATHILDA vertonen wilde.

Deze zonderlinge weigering, vermeerderde natuurlijk de verdenking van HENDRIK, en bevestigde het vermoeden, dat er in de oorkonde werkelijk van eenen zoon gewag wierd gemaakt. Het hart van de ouden WELF wierdt warm, en werkzaam, hij bekwam van den Keizer verlof, om naar vrije willekeur ten besten zijnes verlorene zoon's te handelen, en alles aan te wenden, om zijn verblijf, of zijn noodlot te ontdekken.

Alle zijne rusteloze moeite bleef echter vruchteloos, dezelve wierdt zeker nu en dan door vermoedens tot hernieuwde werkzaamheden aangespoord, maar nimmer met gelukkig gevolg bekroond.

Allen, die ook slechts maar eenige kennis van het noodlot der ongelukkigen droegen, waren opzettelijk verwijdert geworden, algemeen wierd, wel is waar, het gerucht bevestigd, dat de onbekende Ridder aan

het Hof van MATHILDA verſchenen, maar ook dien zelfden dag uit aller oogen verdweenen was. Eenigen vermoeden, dat hij ergens in eene gevangenis ſmachte, en bewogen daarom den ouden Hertog al de kerkers in het land in eigen perſoon te onderzoeken, maar ondanks ook deze poging vondt men den ongelukkigen niet, men moest eindelijk alle verdere naarſporingen opgeven.

Om nu de Paus, van wien men alleen nadere ophelderingen hopen konde, tot een geſprek te bewegen, vorderde HENDRIK thans van hem, dat hij den ban, welke eenige Bisſchoppen over hem uitgeſproken hadden, vernietigen en opheffen zoude, dan de Paus antwoordde, dat hij eerst al de beweeggronden der Bisſchoppen horen moest, eer hij zijne begeerte vervullen konde, en dus verijdelde hij andermaals des Keizers oogmerk. De ongeduldige WELF bewoog nu de Keizer, om met zijn leger naar Romen te trekken, maar PASCHAL wachte zijne aankomst niet af en vluchte naar Benevent. De vreugde, waarmede de inwoners van Romen ditmaal de Keizer in hunne muren ontvingen, verzwakten voor het grootſte gedeelte de verdere onderneming ter gunste des Ridders.

HENDRIK, welke meer verkregen had als hij had kunnen hoopen te zullen winnen, zogt dit nu, zich ook uit al zijn vermogen ten nutte te maken, en was daar mede te zeer ingenomen, dan dat hij het belang eens eenigen met dezelfde zorgvuldigheid zoude hebben kunnen blijven bevorderen, zoo als zulks zich in den beginne voordeedt. Hij had zijn doel, om de Paus MATHILDA's erfgoed te onttrek-

ken,

Digitized by Google

ken, geheel bereikt, dus liet hij het nu aan de tijd over, om ten besten der nadere erfgenamen, naar welgevallen werkzaam te zijn. Als zeker verhaalt men, dat de Hertog eens, toen hij zich te Canosfa bevondt, naar de begraafplaats van MATHILDA vernomen hebbende, een uur lang op dezelve in diepen aandacht verzonken, met tranen des weemoeds in de oogen, vertoefd heeft. Dit verhaal, dat zig toenmaals algemeen onder het volk verspreidde, deedt hem het hart der meesten gewinnen, daar zij het aandenken hunner Vorstin nog ijverig vereerden, en nu vast geloofden, dat het de Hertog berouwde haar, in haar leven miskendt te hebben.

Ongeacht de wankelmoedige Romeinen, aan den Keizer nog immer zich gelijk blijvende bewijzen hunner verknogtheid en trouwe gaven, zoo verliet hij evenwel deze stad, en ging naar Turin, waar heen hem nodige aangelegenheden riepen. Naauwelijks had hij Romes-oorden agter zich, of PASCHAL verscheen weder voor hare muren, maar wierdt niet binnen gelaten, en hij stierf, terwijl hij een leger verzamelde, om de trotsheid der Romeinen te tuchtigen.

Gedurende de langen tijd, dat dit alles voorviel, smachte de arme Ridder van ELZENBURG, nog aanhoudend in zijn akelig kerkerhol. Niemand hoorde zijne zuchten, niemand gaf acht op zijn smeken. Slechts eenmaal wierdt hij weder voor een gemaskerd gericht gevoerd, hetwelk hem bij die gelegenheid veel harder behandelde, en met geweld tot den eindelijken afstand van alle aanspraken, die

Digitized by Google

hij op het erfdeel van MATHILDA maaken konde, dwingen wilde, maar hij bleef ſtandvastig, en wierdt weder naar zijnen kerker gevoerd, waar hij thans dikwerf hongeren moest, dewijl men hem geheel ſcheen vergeten te hebben.

De ſtrenge navragen, welke de Keizer, zoo als ook de Hertog, betrekkelijk de Ridder gedaan hadden, de verbazende moeite, warmede de laatſte al de gevangenisſen onderzogt, wekte de opmerkzaamheid der edele Romeinen, op. Men had voorheen reeds heimelijk van eenen zoon van MATHILDA geſproken, thans wierden deze geſprekken hernieuwd, en het vermoeden gegrond, dat de overal gezochte Ridder dezen zoon moest wezen, men vermoede met grond, dat hij den Paus in handen gevallen was, en daar men uit ijverzuchtige vrijheid's begeerte, noch deze, noch de Keizer het rijke erfdeel gunde, daar men beide, als gevaarlijke, en ligt tastende naburen beſchouwde, zoo wierdt de wensch onder hun algemeen, dat de zoon ontdekt mogt worden, en zijn regt bewezen wierdt, op dat hij het erfdeel zijner Moeder bekomen mogt.

Toen nu eens in eene talrijke vergadering van hun, dezen wensch herhaalt wierdt, en men zich met gisſingen te maken bezig hieldt, toen zeg ik herinnerde zich ZENTIUS TRANGIPANI, een der voornaamſte Romeinen, het geen hem eens eenigen zijner jagers vertelden. Zij waren, om dien tijd, toen naauwelijks de morgen aanbrak, eene bende vermomde mannen te paard, die een gevangen in hun midden voerden, ontmoet, en hadden waargenomen, dat zij de weg naar Ancona ingeſlagen waren.

In

In dien tijd achtte ZENTIUS deze vertelling niet; thans echter hernieuwde zich dezelve op eenmaal in zijn geheugen, en met haar kwam ook het niet onwaarschijnelijk vermoeden bij hem op, dat die gevangene, welligt die Ridder wezen konde. Hij verzweeg deze ontdekking voor alle aanwezenden, besloot dezelve voor zich alleen ten nutte te maken, en spoedde zich naar een zijner burgen, die zich in de nabijheid van Ancona bevondt. Hij deedt, om zeker te wezen, de bewuste jagers tot zich komen, zij herhaalden nogmaals hunne vertelling, en versterkten hem, door eenige niet geheel onbelangrijke bij-omstandigheden in zijne mening. ZENTIUS had bij zijne Gemalin slechts drie dochters gewonnen; twee derzelven, waren reeds met de edelsten des lands gehuwd, alleen de jongste verkeerde nog vrij in den vaderlijke burg. Ten beste nu van deze ontwierp zijne eerzucht, die geene paalen kenden, een plan, dat, wanneer het gelukte, haar tot Gemalin van MATHILDA's zoon en haare kinderen tot erfgenaamen van alle hare landen maken zouden. „ Ik bevrijde de ongelukkigen," dacht hij bij zich zelven, „ onderzoeke de bewijzen zijner geboorte, en eische dan tot loon mijner voortdurende hulpe zijne hand voor mijne dochter. Kan, of zal hij haar weigeren? Kan, of zal men hem, wanneer ik als zijnen verdediger optrede, het regtmatig erfgoed langer durven onthouden?

Deze zijnen hoogmoed vleiende vragen, welke zijn verstand hem alle met het hem voldoende „ Neen!" beantwoordde, bevestigde hem spoedig in het besluit tot de uitvoering van zijn plan. Daar

Digitized by Google

te dier tijde de inwoners van Ancona hunne vrijheid, nog hardnekkig tegen de pausselijke eischen verdedigden, en eene kleine vrijstaat verbeelde, kwam het ZENTIUS geheel onnatuurlijk voor, dat de Paus zijnen vijanden een zoo gewigtige gevangene zoude hebbe toevertrouwd, hij vermoede dus met meerder grond van zekerheid, dat hij, in eene kleine vesting, welke digt bij de stad, en nog nader bij het meir lag, en die de Paus in eigendom behoorde, bewaard wierdt.

Hij was overtuigt, dat de inwoners van Ancona eenen opentlijken aanval op deze vesting niet verhinderen, maar veeleer ondersteunen zouden, om echter het leven des gevangenen aan geen gevaar bloot te stellen, wilde hij de aanval liever niet wagen, maar zich door list eenen zekeren ingang baanen. Reeds den anderen dag vernam hij, dat, wel is waar, slechts honderd niet zeer strijdbegerende mannen de vesting verdedigden, maar dat zij echter ook allen en een ieder, die dezelve naderde op het uitdrukkelijk bevel van hunne meester, het binnenkomen hardnekkig weigerden.

Om zich zelve daarvan te overtuigen, trok hij met een gevolg van vijftig ruiters langs den oever van het meir op de vesting aan, en vorderde in naam van den Paus te worden binnen gelaten. De voogd verscheen, en groette den edele ZENTIUS van den muur af, maar verzekerde hem tevens, dat hij hem de poort niet openen mogt, wanneer hij niet vooraf, het teken zijner zending vertoonden. ZENTIUS konde zulks niet en moest tandenknarsend aftrekken.

Toen

Toen hij nu eenige dagen daarna, de gelegenheid der vesting beſpiedde, om dezelve des nachts te kunnen beklimmen, en hij even onbevredigt terug keerde, ontmoeten hem tien ruiters, welke den weg naar Ancona nemen wilden. Hunne helmen en ſchilden bewezen al ſpoedig, dat zij onder pausſelijke bezoldiug ſtonden. ZENTIUS omringde hen met zijne driemaal ſterker geleide, en vernam naar het oogmerk hunner togt. De verſchrikten bekenden terſtond gewillig, dat de Kardinaal JOHANNES CAJETANI hun had afgezonden, om den voogd der vesting het bericht te brengen, dat Paus PASCHAL geſtorven, en hij tot zijnen opvolger verkozen was. Zij voegden er vervolgens ongevergd bij, dat zij verder in last hadden, de bezetting in hunne trouw omtrent de Kerk te verſterken en dezelve te verzekeren, dat de nieuwe Paus haar dezelve heerlijk belonen zoude.

ZENTIUS was listig genoeg, om zich te houden als of hij hun voorgeven geen geloof verleende. „ Ik ben, " zeide hij, „ eene vriend van den Kardinaal JOHAN, dat geene, wat gij voorwendt te moeten doen, heb ik reeds in zijnen naam volbragt, en het verwondert mij daarom zeer, dat hij nog anderen met dezen last hier henen zendt. Het is mijn plicht waarheid van bedrog te onderſcheiden. Ik zal u vrij en ongehinderd laten trekken, wanneer gij mij het bewijs uwer zending, zonder het welke zich de poort der vesting voor u niet opent, vertoont, is het onecht, dan moet het u niet verwonderen, dat ik u ter nodige opheldering een verblijf op mijnen burg aanwijze. Toen de aanvoer-

voerder der pausselijke bezoldigden dit hoorde, trok hij haastig eenen grooten vergulde sleutel uit zijnen boezem, en reikte denzelven aan ZENTIUS over, met de verzekering, dat hij; die ten bewijze van zijnen last uit de hand des Kardinaals ontvangen had, ZENTIUS ontvingt hem met heimelijke vreugde.

„ Dit bewijs," zeide hij, „ schijnt echt, of het dit echter werkelijk zij, moet ik vooraf naauwkeuriger beproeven." Op zijn bevel wierden nu de bedrogenen terstond ontwapend, en zagen te laat in, dat hunne openhartigheid, de oorzaak was van hun ongeval. Zij volgden treurig hunne geleiders naar den burg van ZENTIUS, en wierden zeer verschrikt, toen deze hun naar eene duistere gevangenis beval heen te voeren.

De Aanvoerder zonderde zich van de overigen af, en verlangde een geheim gehoor, ZENTIUS verleende hem hetzelve.

De Aanvoerder. Ik zie duidelijk, edele Heer! dat gij oogmerken met de vesting hebt, dat gij de voogd misleiden, en dezelve door list veroveren wilt. Uwe onderneming, hoe ligt zulks u dit ook toeschijnt, zal niet gelukken, wanneer gij ook niet met de woorden bekendt zijt, die gij bij het overreiken des sleutels uitspreken moet.

Eene trouwe beminde vrouw, met twee kleine kinderen wachten mij te huis, van hun gescheiden te leven, zoude mij den dood veroorzaken, ik wil u alles bekennen, voor altoos mij getrouw aan uwen dienst verbinden, wanneer gij mij daarentegen vrijheid en leven belooft, en het niet verhindert,

dert, wanneer ik mijne vrouw en kinderen tot mij komen laat.

Zentius. Ik belove u vrijheid, leven en eene rijkelijke belooning voor al uw leven, ik wil uwe vrouw tegen ieder gevaar beschermen, en de Vader uwer Kinderen worden, wanneer gij wilt zweeren; mij getrouw te zullen zijn, en mij openhartig ieder geheim bekent maken zult.

De Aanvoerder. Ik zweer u trouw, oordeel uit mijn verhaal: of ik de verplichting mij nu daar door opgelegd, oprecht vervulle. In de vesting rust een schat, welkers aanwezen gij veelligt vermoed.

Zentius. Ik vermoede die, smacht niet MATHILDA's Zoon in derzelver gevangenis.

De Aanvoerder. De sleutel die gij nu in handen hebt, opent de deur van zijnen Kerker. Wanneer gij die aan den Voogd vertoont, dan zal hij u denzelven afvorderen, weigert zulks niet, en hangt hem aan het koord dat hij van de muur zal aflaten. Hij zal hem naauwkeurig beproeven, en dan aan u vragen: wat hij met dien sleutel uitvoeren moet? „ In de enge rondte," antwoordt gij daarop, driemaalen omgedraaid", opent hij het bewijs uwer trouw en geeft mij het regt, uwen zwaar beëedigden pligt te beproeven. Na dit antwoord zal hij niet verzuimen, de poort te openen en de brug te laten vallen. Zijt dan voorzichtig en bezet met de dappersten uwer benden de deur welke naar den Kerker voert, want ik wil het u niet verbergen, dat de Voogd het uitdrukkelijk bevel heeft, het leven des gevangenen te eindigen, wanneer hij list

of

Digitized by Google

of verraad vermoedt. Hij is een der trouwste dienaars van het Roomsche Hof, en zoude gewillig zijn leven opofferen, wanneer hij hier door slechts aan zijnen eed voldoen konde, om zijnen steeds durenden argwaan te verminderen, rade ik u, hem vooraf des Pausen dood bekend te maken, en er bij te voegen dat zijn opvolger, wiens innigste vriend gij reeds voorheen waart, u den sleutel heeft aanvertrouwd. Want ik was reeds meermalen met bevelen op de vesting, en herrinnere mij duidelijk dat hij uwe nabuurschap vreesde en uwe listigheid en magt niet vertrouwde.

Zentius overwoog de raadgeving des Aanvoerders, en bekende hem openhartig, dat hij reeds voor eenige dagen gevordert had om de vesting binnen gelaten te worden, en daar door de voogd zonder twijfel reeds noch sterker wantrouwen tegens hem hebben zouden. „ Dan" antwoordde de Aanvoerder, gelukt u uwe onderneming niet, wanneer gij mij de leiding daarvan niet toevertrouwd. Mijn leven staat in uwe hand, ik verpand het u, wanneer ik onredelijk handele. Ik wil het aangezicht mijner vrouw niet meer aanschouwen. Wanneer niet alles gelukkig eindigt. Hoor mijn plan, en overweeg het naar welgevallen.

Gij verzamelt morgen in het vallen van den avond twee honderd uwer lieden om u heen, met dezen trekken wij naar de vesting, ik ga vooraan. De voogd kent mijne stem, ik zal hem de sleutel ter hand doen komen, en hem met een bekend maken dat de Paus overleden is. Dan voeg ik er vervolgens bij, dat de Kardinaal JOHAN mij met een honderd-

Digitized by Google

derdtal ruiters zendt, om bij zulk een gevaarvollen tijd, de vesting te zekerder te kunnen bewaken, en ieder geweld omtrent dezelve nadrukkelijk te wederstaan. Dan is de strik gelegd en ik verpand mijn hoofd, dat hij die niet ontgaat.

Zentius. Wanneer gij echter meineedig handelt?

De Aanvoerder. Dan is de dood mijn lot. Om eene eeuwige gevangenschap te ontgaan, wierdt ik ontrouw aan mijnen Heer. En zoude ik buitendien, den dood verkiezen, daar mij hier eene zekere beloning wacht. Uwe hand kan den dolk gereed houden, en hij treffe mij, wanneer ik wankele; of anders spreke. Hebt hoegenaamd geene zorg, ik diende vijftien jaren lang met ongewone trouw, mij wierden steeds de gewigtigste lasten opgedragen, ik vervulde dezelve steeds naar plicht, en oogste daar voor de schoonste beloften in, maar nog nimmer eene dadelijke beloning. Ik ben de fraaie woorden moeder, en wil nu eenmaal beproeven; of een ander mij niet beter beloondt.

Zentius beloofde hem de beste beloning, wanneer hij slechts van zijnen kant beloofde redelijk te handelen, en hij vaardigde terstond eenige boden, naar zijne Vrouw en Kinderen, daar deze met regt, gevaar dreigde, wanneer de tijding der ontrouw van haren man, eerder te Romen ware aangekomen, dan dat zij kennis van het voorgevallene had. De boodschap welke de aanvoerder in zijne tegenwoordigheid de boden opdroeg, overtuigde Zentius geheel, dat hij het oprecht meende, daar hij anders zijne Vrouw en Kinderen mede in het ongeluk gestort, en haar moedwillig aan de

wraak

wraak der bedrogene opgeoffert had. Hij verheugde zich vervolgens hartelijk, toen hij zijn vermoeden op eenmaal bevestigd zag, en nu zekere hoop had, de gevangene op de ligtste wijze te zullen redden. De Aanvoerder wierdt nu niet meer naar den Kerker gevoerd, men bewaakte hem slechts in een beter vertrek, en zulks nog wel om dat hij het uitdrukkelijk als een bewijs zijner trouw begeerde, hier wierdt hij goed onthaald, tot dat eindelijk alles tot de uitvoering van het ontworpen plan gereed was.

Des anderen daags, toen den avond viel, trok ZENTIUS, dan ook werkelijk in het gezelschap des Aanvoerders naar de Vesting. Hij en eenigen der zijnen droegen de schilden en helmen der gevangene Pausselijke bezoldigden, ten einde daar door het oog des waakzamen Voogds te verblinden. Daar nu de togt met gedruisch voorwaards ging, zoo zagen zij den voogd en zijne lieden reeds op de muren der Vesting toen zij bij dezelve aankwamen.

„ Komt gij hier met een vreedsaam oogmerk," riep hij hun toe, „ zoo zijt gij wellekoom! Hebt gij echter kwaad in den zin, dan ziet gij mij bereid, hetzelve naar mijn vermogen aftekeeren.

De Aanvoerder. (door den vermomden ZENTIUS en zijne getrouwen omgeven.) Wij komen in vrede, en brengen u gewigtige tijding.

De Voogd. Ha, eerlijke GUIDO! zijt gij het? U zoude ik ook zonder bewijs de poort openen, wanneer mij niet de menigte die uw gevolg uitmaakt afschrikte.

De

De Aanvoerder. Wel gesproken! voorzichtigheid kan niet schaden, Laat het koord af, op dat ik u het bewijs ter hand doe komen. (terwijl eenige lieden des voogds hieraan voldoen, vervolgt hij.) Onzen Heer en Paus PASCHAL wandelt niet meer onder de levenden. De Kardinaal JOHAN CAJETANI die zijnen throon beklimmen zal, zendt u zijnen groet, en laat u door mij melden, dat hij gegronde hoop heeft, dat gij hem met dezelfde trouw als zijnen voorganger dienen zult, dat gij het u aan vertrouwde pand wel bewaren en niemand, als die geenen die door hem gezonden worden de poort openen zult.

De Voogd. Ik zwoer der Kerke trouw, en zal ook hem die zij tot haar opperhoofd verkiest met onveranderde trouw blijven dienen.

De Aanvoerder. Houdt u gedurende uw geheele leven aan dit voornemen vast, en u zal daarvoor, hier, en hier namaals belooning geworden.

Zentius. (heimelijk.) Waartoe zoo vele onnutte woorden?

De Aanvoerder. (mede heimelijk) Zij zijn nodig om den listigen voor in te nemen. Ziet gij niet, hoe hij tusschen argwaan en geloof wankelt? (luid.) Nu hebt gij den sleutel?

De Voogd. Ik heb hem, en wacht nu het woord.

De Aanvoerder. Het zal u geworden. Let wel op, om dat uw gehoor alles wat ik zegge vatte, en vast in uwe geheugen blijven, (luid en snel.) Verraders loeren voor en agter mij, opent de poort niet, of gij zijt verloren!

Digitized by Google

Zentius. (zijn dolk trekkende.) Vermetele! Wat begint gij?

De Aanvoerder. Ik vervul mijnen pligt, en sterf nu te vreden! luid roepend.) Brave Vriend! Trouwe Dienaar uwes Heeren, zijt op uwe hoede, zij dwongen mij — — —

Zentius. (Wil hem nederstoten, sterf, eer gij voleindt!

De Aanvoerder. (tot Zentius) Nu nog een woord aan u, en handel dan naar welgevallen! Gij zondt gisteren reeds eenigen uwer getrouwste lieden naar Romen, om mijne vrouw en kinderen aftehalen; ik heb geen vrouw of kinderen, maar het kenteken dat ik hun medegaf, zal mijne vrienden kennis geven, dat ik mij in gevangenschap bevinde, zij zullen uwe getrouwen binden en in bewaring houden. Kiest nu: Hun leven voor mijn leven, hunne vrijheid voor mijne vrijheid!

Zentius. Ha, heil mijne voorzichtigheid, die uw misdrijf vernietigt, van mijnen burg tot naar Romen, wacht op ieder afstand van een uur, een renbode van mij, eer de afgezondenen in uwen strik vallen kunnen, bekomen zij reeds door dezen het bevel om terug te keren, uw helsche list mislukte! Verneem zulks, en vaar ter helle! (hij doorsteekt hem.)

De Aanvoerder. (stervende.) Ten hemel! Ten hemel! Hij wierdt mij tot loon mijner trouw beloofd.

De Voogd. (van de muur afroepende.) En zal u zeker geworden, uwe edele daad kan niet onbeloond blijven.

Zen-

Digitized by Google

Zentius. (woedende.) Zwijg, en bereid u tot een zelfde einde, wanneer gij mij de poort niet opent, en de gevangene uitlevert. Deze benden zullen niet wijken, maar met ieder dag verſterkt worden, tot dat uwe hardnekkigheid verwonnen zij.

De Voogd. Ik denk gelijk den edelen, wiens bloed voor uwe voeten ſtroomt, dus kan uwe bedreiging mij niet verſchrikken. Handel naar uw goeddunken, maar weet, dat ik ſtreng bevel hebbe, de gevangene te dooden, wanneer er ſomtijds een vermetele het waagde hem met geweld te willen redden.

Zentius. Wee u, wanneer gij de hand aan hem legt! Wee u, wanneer gij hem vermoordt, dan wachten u de ſchrikkelijkſte folteringen, dan zult gij dagen lang de kwellingen des doods gevoelen, honderdvoudig ſterven, en even zoo dikwijls tot het ondergaan van nieuwe martelingen ontwaken!

De Voogd. Eindig, edele Heer! eindig, gij verſpilt woorden en tijd te vergeefsch. Ik wankel niet, ik herhaal het nog eens, maar ook voor de laatſtemaal, de gevangene ſterft, door mijne hand, wanneer gij door geweld zijne redding waagt. Des trouwen Guido's einde is van nu af aan mijn rigtſnoer, ik zoude mij gelukkig achten, wanneer mij de gelegenheid voorkwam, zijne ſchoone daad te kunnen naarvolgen, ſtormt wanneer het u belieft op de vesting, ik ga naar den Kerker des Ridders, en voleind zijn leven, op het eerſte geluid dat mijn oor van een uitgetogen zwaart verneemt.

Zentius. Oude dwaas, hoor mij een oogenblik! Nog ſmachten in mijne Kerkers, tien getrouwen

Digitized by Google

uwes Heeren, zij bloeden wanneer gij uw woord niet intrekt, zij zijn vrij, wanneer gij mij daarvoor uwen gevangenen overgeeft.

De Voogd. Den Hemel wierdt hun ten loon hunner trouw beloofd, ik benijde hun, dat zij die heerlijke beloning zoo vroeg, zoo schielijk oogsten kunnen. Ik hoop hun daar weder te vinden, en dan verwachte ik hunnen dank voor mijne standvastigheid.

Nu verliet hij de muren, zijn geleide volgde hem, en het scheen als of hij, wanneer Zentius eenen storm waagde, de vesting niet verdedigen, maar alleen zich tot het ombrengen des gevangenen bepalen wilde. Maar daar juist daar door het blinkend uitzicht en het geheele plan van ZENTIUS vernietigd zoude worden, zoo besloot deze afstetrekken. De vermetele hoop, dat hij eens gelukkiger zegevieren zoude, dempte de storm die in zijn hart woedde, hij nam nog dienzelfden nacht de zekerste maatregelen, op dat hem zijn prooi ten minsten niet geheel ontnomen wierdt, en hij bezette met zijn gevolg ieder weg naar de vesting, om de ontvoering of vlugt te kunnen beletten. Aan den oever van een klein eiland dat zich tegen over dezelve bevondt, lagen zelfs gewapende booten gereed, maar de werkzaame voogd bemerkte waarschijnelijk de strik, en hiedt zich wijsselijk binnen zijne muren.

Toen nu ZENTIUS, van tijd tot tijd aan een gelukkig gevolg twijfelde, bekwam hij uit Romen de onaangename tijding dat de Kardinaal JOHAN, werkelijk de Pausselijken throon beklommen en de naam van GELASIUS de tweede aangenomen had. Zijn uit-

uitzicht wierdt daar door grotelijks beneveld, maar juist dit vermeerderde zijnen moed, en dreef hem tot vermetelheid. Hij verzamelde met den snelsten spoed omtrent duizend ruiters, verplichtte hun door een zwaren eed tot onverbrekelijke trouw, beloofde hun de heerlijkste beloning, wanneer zij ieder zijner bevelen getrouw opvolgde, en trok met hun naar Romen. Allen verbaasden zich, toen zij het magtig gevolg van ZENTIUS aanschouwden, maar ten hoogste klom ieders verwondering, toen men uit zijnen mond vernam, dat hij gekomen was om den nieuwe Paus zijnen dienst aantebieden en deszelfs aanzien door zijne magt te vermeerderen. Alle de vrienden van den Paus juichten, en GELASIUS verwelkoomde hem in een voorvertrek van het paleis, waar hij juist zijne Kardinalen over eenige gewichtige zaken raadpleegden; met open armen. Vrees en verschrikking vervulde echter spoedig de gantsche vergadering en verspreidde zich meer en meer door geheel Romen, toen ZENTIUS de nieuwe Paus met eene sterke hand opnam, hem in de armen van zijn gevolg wierp, en in het aangezicht der talrijke bevolking dier stad, gelukkig en ongehinderd uit deszelfs muren ontvoerde. Deze trek was te vermetel, deze daad was te onverwacht, allen die het zagen vertrouwden hunne oogen niet, en stonden in werkeloze spanning te staroogen. Eer men zich overtuigde, eer men de mogelijkheid begreep, eer men de gevolgen overwegen, of maatregelen ter redding nemen konde, was ZENTIUS reeds met zijnen gevangenen op zijnen burg aangekomen.

Toen hij nu het verbaasde Romen achter zijnen

Digitized by Google

rug had, ſcheidde hij zich van zijne bende, gebood deze hem langzaam naartevolgen, en trok met twintig zijner getrouwſten die den Paus in hun midden voerden, in aller ijl vooruit, reeds had hij zich in alles op zijnen aanſlag voorbereid, op ieder afſtand van eenige uren, wachten ſteeds verſche rosſen, daardoor verijdelde hij ook de ſnelſte naarvolging en won ten minſten eenige dagen tijd, en meer behoefde hij niet, om het oogmerk, dat hem tot dezen ſtap verleid had; gelukkig uittevoeren.

Om middernacht bereikte hij zijnen burg, en daar deedt hij den bevreesden gevangene voor zich brengen. „ Gij kunt," zeide hij tot hem, „ morgen reeds weder vrij zijn, ongehinderd naar Romen trekken en daar in rust regeren, wanneer gij uwe inwilliging verleent aan het geene ik van u verderen zal.

Gelaſius. Ik ben in uwe handen, u betaamt het dus te eisſchen.

Zentius. In de vesting, die nabij de muren van Ancona ligt, ſmacht een ongelukkig gevangene, wanneer hem vrijheid gewordt, zal die ook u geworden.

Gelaſius. (zuchtend) Zij geworde hem.

Zentius. De Markgravin MATHILDA vermaakte alle hare goederen aan de Kerk, wanneer gij mij de oorkonde dezer erfmaking ter hand ſtelt, dan kunt gij ongehinderd naar Romen terug keren.

Gelaſius. Hoe vermag ik dat, zij ligt in de Archievenkamer van den Engelenburg bewaard.

Zentius. Zet u, ſchrijf en vorder dezelve, ik zal dan zorgen, dat uwen brief zoo ſpoedig mo-

ge.

Digitized by Google

gelijk te Romen zij, evenwel rade ik u dezelve bepaald te eisschen, en iedere weigering vooraf vruchteloos te maken, want, slechts dit redt uw leven en geeft u uwe vrijheid weder. Ik verlaat u, en zal terug komen, wanneer ik denk dat gij gereed zijt.

ZENTIUS ging en GELASIUS schreef, dewijl hij de beslotenheid des eersten kende, voor zijn leven vreesde en daar voor nog wel een groter losgeld geboden zoude hebben.

„ Ik ben met u te vreden " zeide ZENTIUS lachchend, na dat hij terug gekomen zijnde, den Brief van GELASIUS gelezen had, „ Ik hoop dat uwe overredingskracht spoed bewerken zal. Rust nu uit, morgen met het aanbreken des daags, koom ik u wekken, om met u den gevangenen Ridder te bevrijden.

Met de opkomende zon, moest GELASIUS ook werkelijk met hem naar Ancona trekken. Hij had in den nacht een nieuw geleide van meer dan drie Honderd mannen sterk, verzameld, om daarmede iedere onderneming des koenen voogds te verhinderen." „ Ik laat het geheel aan u over zeide hij tot den Paus," hoe gij den gevangenen in mijne handen leveren wilt, ik zal niet medewerken, ik zal u alleenlijk bewaken.

Toen zij aan de vesting aankwamen, vorderde de voogd hunne namen, en hij blikte vol verwondering naar beneden, toen hij de stem van Paus GELASIUS hoorde.

„ Ik weet " zeide hij, „ dat gij mijn gebieder en Heer zijt, ik bekwam de tijding, dat gij den

throon der gelovigen beklommen hebt, ik moet u, wanneer gij het vordert de poort openen, maar ik ben verbaasd u in het gezelschap van eenen ZENTIUS te aanschouwen, en vermoede schrikkelijke dingen.

GLASIUS Gij vermoedt die met regt. Ik ben zijn gevangene, gij en uwe weinigen zullen mij niet redden. Ik wil het bloed mijner getrouwe verschonen, daar ik op eene andere wijze mijne vrijheid verkrijgen kan. Levert de gevangene, die gij tot hiertoe bewaard hebt, aan ZENTIUS over, en ik ben weder vrij.

De Voogd. Mijne oude oogen konde mij misleiden, wacht nog een weinig tot dat ik wederkere, mijne trouw beveelt mij deze voorzichtigheid. Hij steeg van den muur af, en keerde spoedig in het midden eeniger knechten weder. „ Uw oog," zeide hij tot dezen, „ ziet helder en klaar. Herkent gij in den geenen, die daar aan de spits der bende staat, voor uwen tegenwoordigen Heer? Kunt gij beëdigen, dat hij het is, dat er geen listig bedrog plaats heeft?

De Kechten. (eenstemmig.) Wij erkennen in hem de voormaligen Kardinaal JOHAN, en zweeren dat hij het is!

De Voogd. Nu volvoere ik ook uw bevel, met de zekere overtuiging, dat ik mijnen plicht naar mijn vermogen vervulde (hij wil gaan.)

ZENTIUS. Wacht nog een weinig! wij kennen elkander en weeten bij ondervinding, dat den een den anderen zoekt te bedriegen. Waagt geen uitval, want zij gelukt u niet, zie vooraf, hoe ik mij voor-

voorbereide dezelve te ontvangen, (hij ſtelt de gevangene GELASIUS achter zijn gevolg, en zegt op het laatſte wijzende,) eerst moet gij dezen overwinnen, eer gij geenen bevrijdt. Verſchijnt met weinigen, verſchijnt ongewapent; wanneer gij de gevangene uitlevert, anders ſtelt gij het leven uwer Heer in gevaar.

De Voogd. Ik zal doen, wat hij gebiedt. (tegen GELASIUS.) Heer en Vader gebiedt gij, dat ik ongewapend verſchijne, en den gevangene, zonder daartegen uwe vrijheid te vorderen, onbedongen overleveren.

GELASIUS. Ik gebiede het, en ik trek onder de bewaring van ZENTIUS terug. Ik heb nog een beding te vervullen, eer ik naar Romen terug kan keeren.

De Voogd. Vertrouwt zijne gladde woorden niet te veel, maakt niet, dat ik op het einde, mijne bereidwilligheid verwenſche.

GELASIUS. Ik vertrouw zijn woord, en hoop met vertrouwen, dat hij het eerlijk vervullen zal.

ZENTIUS. (geroerd.) Hier in tegenwoordigheid van mijne en uwe getrouwen, herhaale ik mijne gelofte: gij zijt vrij, wanneer gij vervult, wat gij beloofd hebt.

De Voogd. God hoorde de gelofte, en zal de meineed namaals wreken.

Hij klom af, de brug viel neder, de poort opende zich, en ſpoedig daarna verſcheen de gevangene Ridder in het midden van eenige ongewapende knechten, die hem ondersteunden. Hij wankelde langzaam voort, het licht der helderen morgen verblinde zijn verzwakt gezigt,

Digitized by Google

hij meende den dood tegen te gaan, en beefde terug, toen hij overal wapens zag blinken. „ Vrij? vrij?" vraagde hij ſtaamerend, toen ZENTIUS hem met vriendelijke blikken naderde, en vreugdevol toejuichte: „ Gij zijt vrij, ik was uw redder! Hij wilde danken, maar ZENTIUS greep zijne hand en geleide hem naar een gereed ſtaande ros. „ Uwen dank," zeide ZENTIUS, „ wil ik eerst dan hooren, wanneer wij in volkomen zekerheid zijn. Herſtel u thans, en volgt uwen redder."

Den Ridder beſteeg het ros met den grootſten ſpoed, maar hij ware er weder afgezonken, wanneer ZENTIUS hem niet onderſteund had. De togt ging voorwaards, vooraan trok ZENTIUS met den verlosten, achter hun volgde de bende met den gevangenen GELASIUS. De Ridder van ELZENBURG ſprak weinig, en dat weinige behelsde ſlechts afgebrokene uitroepingen! Hij ſtaarde ſteeds rond, groete ieder boom, ieder bloem met tranen, en dankte God voor zijne wonderbare redding. ZENTIUS ſtoorde deze aandoeningen niet, maar genoot in deze ſtilte de vrucht zijner daad.

Toen zij den burg van ZENTIUS naderden, wierd ELZENBURG weder treurig. ZENTIUS gisten zijne gedachten. „ Zijt gerust en vrolijk," zeide hij tot hem, „ hier wacht u geen kerker, maar vrijheid en vreugde. Uw vriend, die u redde biedt u zijne hand ter welkomstgroet en betuigt u, dat het hem hartelijk verheugen zal, wanneer het u op zijnen burg behaagt." ELZENBURG drukte de hand zijnes redders aan zijne borst, en bevogtigde die met tranen der dankbaarheid. „ Vergeef," zeide hij,

wan-

Digitized by Google

wanneer ik geene woorden vinde, om mijne aandoening uit te drukken, ik gelijk een kind; dat nog eerst de menſchelijke ſpraak leren moet. — — ZENTIUS omarmde hem, en voerde hem naar een zijner ſchoonſte vertrekken. „ Rust uit," zeide hij: „ Ik zal dienaars voor u bezorgen! Kiest intusſchen onder de klederen, die zich hier bevinden, en denkt, dat gij in het vaderlijk huis woont."

Hij ſpoedde zich nu naar beneden, om Paus GELASIUS te verwelkomen. Hij ſprak met eerbied tot hem, behandelde hem niet als een gevangene, en wees ook hem een vertrek tot zijn verblijf aan.

Het hangt, zeide hij lachend tot GELASIUS, nu ſlechts van de bereidvaardigheid uwer vrienden af, wanneer, en hoe ſpoedig gij Romen kunt wederzien. Zoo ras gij mij de gevorderde oorkonde ter hand ſtelt, zullen mijne lieden gereed zijn u veilig daarheen te geleiden. Evenwel heb ik nog eenige bedingen te maken, en hope, dat uwe goedheid mij dezelve gewilig zal toeſtaan.

GELASIUS. Gij beloofde mij vrijheid en leven, wanneer ik de banden des gevangenen ſlaakte, en u de oorkonde in handen ſtelde. Het ware niet edel van u gehandelt, wanneer gij nu nog meer eischte, en daar door met de vervulling uwer gelofte uitſtel zoekt.

ZENTIUS. Hoort, eer gij oordeelt.

GELASIUS. Eer ik hore, zij ook mij een vraag veroorloofd.

ZENTIUS Ik ben bereid, die te beantwoorden.

GELASIUS. Wat wilt gij met de oorkonde beginnen? Waarſchijnelijk dezelve vernietigen, om

on

ongehinderd in naam van den bevrijder, MATHILDA's erfgoed in bezit te nemen, en den Keizer overtehalen, dat hij er hem mede beleene. Ik wil redelijker handelen, dan gij verwachten kunt. Nog leeven de getuigen, welken dezelve hielpen vervaardigen, met hunne hulp kan er eene nieuwe van even gelijke waarde vervaardigt worden.

ZENTIUS. Maar waaraan echter MATHILDA's ondertekening ontbreekt.

GELASIUS. Wordt deze niet door hunnen eed vervangen?

ZENTIUS. Heb geene zorg, ik wil de oorkonde slechts lezen. Slechts een afschrift daarvan nemen, welker waarde gij met uwen naam en zegelring bekrachtigen moet, en dan zult gij de eigentlijke oorkonde ten uwen eigen behoeve terug bekomen.

GELASIUS. Dan begrijp ik u oogmerk niet.

ZENTIUS. Mogelijk, dat ik mij vergisse, dit zal het vervolg leren. Kent gij den geheelen inhoud der oorkonde?

GELASIUS. Ik las dezelve nooit, dezelve wierdt mij slechts na den dood van mijnen voorganger in bewaring gegeven.

ZENTIUS. Dan kunt gij ook zeker mijn oogmerk niet beoordeelen, wacht dus, tot dat gij beter beslissen kunt, en verneem mijne verdere voorwaarden.

Om den onschuldigen gevangenen te redden, waagde ik eene der vermetelste daaden, die mij, wanneer zij mislukt ware, van bloed en goed had kunnen berooven. Thans is het dus mijne zaak al-

Digitized by Google

alle mogelijke schadelijke gevolgen derzelve voor te komen, neem het uit dien hoofde niet euvel, dat ik, eer gij van hier scheidt, eenen duuren eed van u afeische, dat gij mijne stoute daad niet wreken, noch mij wegens dezelve met krijg of ban bezoeken zult.

Gelasius. Zijn dat al uwe voorwaarden, zullen dezelven niet door nog meerdere worden opgevolgd.

Zentius. Door geene, wanneer gij mij deze bewilligt.

Gelasius Ik tracht niet naar wereldsche rijkdommen, niet naar vergangelijke ijdele grootheid, ik weigerde, om herder te worden eener verstrooide en verdwaalde kudde, slechts de hoop, dat ik dezelve door goedheid en zachtmoedigheid vergaderen, en eenmaal in rust en vrede weiden zoude, bewoog mij eindelijk den herderstaf aan te nemen, oordeel nu zelfs: of ik lust tot twist hebben, of ik tot strengheid geneigd wezen kan? Ik vergeef u alles, ik zweer u bij God, dat ik uwe daad niet wreken wil.

Zentius. Dan berouwt het mij zeer, dat ik mij niet nog een beding voorbehieldt.

Gelasius. En dat is?

Zentius. De hartelijke, de oprechtste begeerte, dat hij, die zoo schoon, zoo weldadig handelt, in het vervolg mijn vriend zijn en blijven mogt.

Gelasius. Gij hebt mij diep beledigt, diep gekrenkt, maar ik ben de onwaardige Stadhouder des barmhartigen, des liefderijken Gods, ik wil trachten

zijn

Digitized by Google

zijn voorbeeld na te volgen. Ik zwoer u, uwe handelwijze niet te zullen wreken, ontvang thans ook mijne gelofte: dat alles vergeven en vergeten zij, en ik ook uw vriend zal wezen.

ZENTIUS. Ontvang mijnen warmſten dank, en de krachtigſte verzekering, dat gij geen onwaardigen verpligt hebt.

GELASIUS. Als vriend moet ik mij nu nader verklaren. Nooit heb ik de wijze gebillijkt, op welke men MATHILDA's aanzienelijk erfgoed heeft zoeken te verkrijgen, en vernietigen zoude ik zelfs de erfmaking, wanneer men mij overtuigde, dat er een zoon beſtond, die nadere aanſpraak daarop maken konde. „ Mijn Rijk is niet van deze wereld, " zegt de Stichter van onzen Godsdienst, ik zoude zijne leer navolgen en het niet verhinderen, wanneer gij de regten des zoons verdedigde. Dit zij uw rigtſnoer, wanneer gij verder handelt, want tusſchen ons zal geen twist meer heerſchen.

ZENTIUS Wanneer gij berouw over mijne rasſche handelwijze in mijn hart wilt opwekken, mij beſchamen wilt, dan bereikt gij uw oogmerk volkomen. Waarom leerde ik u niet vroeger kennen? Doch laat zien, of ik niet in ſtaat ben, het voorledene te verbeteren, en u — zoo ver mijne krachten reiken na volgen kan. Gij zijt van dit oogenblik af aan vrij, en kunt ongehinderd van hier vertrekken, wanneer, en hoe gij wilt.

GELASIUS. (met veel warmte.) Edele ZENTIUS, is dit uw ernſtig beſluit?

ZENTIUS. Het hangt van u af, hetzelve in daadelijkheid te veranderen.

GE-

Digitized by Google

Gelasius. Het zal u nimmer berouwen! Dit belove ik u in den naam van uwen en mijnen God! — — Mijne tegenwoordigheid is te Romen hoogst noodzakelijk. Ieder uur zoude nieuwe verwarringen voortbrengen. Ik heb uw woord, ik reize! Hoe spoediger gij mij te Romen doet zijn, hoe edeler en onvergetelijker uwe handelwijze wezen zal.

Zentius. (voortvarend.) Binnen weinige oogenblikken is alles gereed.

Gelasius zag hem geroerd na, toen hij werkelijk vertrok, en hij zonk als vriend in zijne armen, toen hij met de verzekering weder bij hem kwam, dat alles tot zijne afreize gereed was. „Neen!" riep hij uit, „ gij zult mij niet in grootmoedigheid overtreffen. Gij gedenkt de oorkonde niet meer, die ik u voor mijne vrijheid beloofde. Gaf men uwe boden dezelve niet mede, dan zult gij ze even wel met bijvoeging van het door mij bezegelde afschrift ontvangen. Gij zult de keus tusschen die beide hebben, en mij die geene terug zenden, die u het minste nuttig schijnt."

Zentius. Handelt, zoo als gij wilt! mijne daad is belangeloos, ik heb de oorkonde tot leidraad mijner toekomende handeling noodig, maar ik eisch dezelve niet als de prijs uwer vrijheid, deze hebt gij eenig en alleen aan uwe edele grootheid te danken, deze blonk te helder, dan dat ik dezelve voor veinzerij houden konde.

Gelasius. Vaarwel! de kracht dezer aansporing; zal onophoudelijk werken, en ik zoude mij tot eenen nietswaardigen vernederen, wanneer ik

mij-

Digitized by Google

mijne gelofte niet vervulde. Nog eens, vaarwel! en zij verder mijn vriend!

ZENTIUS. Eerwaardigste Vader! Scheidt niet zonder zegen!

GELASIUS. God zegent de edele ZENTIUS! Hij sterke zijnen arm, wanneer hij het regt des onderdrukten verdedigt! Hij verlichte zijn hart, wanneer hij al te driftig handeld en tot boosheid vervallen zoude! Hij beloone hem wat hij aan mij deedt.

ZENTIUS Amen! Amen!

De bevrijde GELASIUS steeg nu aan de hand des edelen ZENTIUS de trappen af, de knechten verwonderden zich ten hoogsten, toen zij zich in hunne tegenwoordigheid omarmden en met geroerde harten van elkander afscheid namen. ZENTIUS blikte nog lang den vertrekkende naar, zijn hart klopte, zijn bloed bruischte, de onderdrukte eerzucht verhief zich met kracht en zogt berouw bij hem optewekken, maar het bewust zijn der edele daad zegevierde, en hij genoot lang en ongestoord hare heerlijke vruchten. Eindelijk dacht hij aan zijnen gast en ging tot hem om nieuwen loon te oogsten.

De dank des verlosten was thans aanhoudender en regelmatiger, hij noemde nu ZENTIUS zijnen Vader, en badt hartelijk tot God, dat hij hem deze daad vergelden mogt. Zij spraken, nu lang met elkander. ELZENBURG moest zijnen redder de geheele geschiedenis van zijn leven verhalen, en en deze verzamelde daaruit stof tot zijne toekomende handelingen. Hij gevoelde het diep toen EL-

ZEN-

Digitized by Google

ZENBURG, hem, het onverwachte het, zijn geheel plan vernietigend huwelijk verhaalde, maar zijne eerzucht lachte weder helder, toen hij vervolgens vernam, dat de vrouw zijner liefde reeds in het graf sluimerde, en dus zijn oogmerk niet hinderlijk was. Nieuwe mismoedigheid bemeesterde hem echter weder, toen hij, ELZENBURG naar de bewijzen zijner geboorte vroeg, en deze hem slechts de stukken eener verscheurde Sjerp toonen konde, die hij als het eenig erfdeel zijner doorluchtige moeder nog altoos op zijne borst droeg.

ZENTIUS zag nu in, dat, zijne geheele hoop, zijn geheel plan vernietigt was, wanneer hij geen sterker bewijzen aanvoeren konde, als niet — de oorkonde der erfmaking, het geen hij tot hier toe vermoede — met bepaalde uitdrukkingen van een zoon melden. Met de hoop echter, dat zijn vermoeden bevestigd mogt worden, en met de zekere overtuiging, dat de edele GELASIUS zijne belofte ge getrouwlijk vervullen zoude, gaf hij aan zijn eergierig verlangen voedsel, en zogt de Ridder tot zijne oogmerken voor te bereiden, hij vondt deze gewillig, om aan zijne begeerte te voldoen, alleen mishaagde hem het stil en warm verlangen van ELZENBURG naar zijn vaderland en kroost, hij hoopte, dat de tijd, de schoonheid zijner dochter en vooral liefde tot haar zulks zoude doen eindigen.

De derden dag keerden de boden, welke des Paussen brief naar Romen gebragt had, en de oorkonde zouden hebben moeten medebrengen, weder terug. Hun verhaal vervulde het hart van ZENTIUS met schrik. Het verbaasde Romen was uit zijn bedwel-

ming bekomen, alle de inwoners gevoelden met verontwaardiging de schande, waarmede eens haar aandenken nog bij de late nakomelingschap bevlekt zoude worden, dewijl zij werkeloos daar stonden, toen eene vermetele waaghals den Opperheer uit haar midden roofde. Zij waren vast besloten dezen schimp te wreken. Zij vatte de wapenen op, met het ernstig besluit, die niet eerder af te leggen, voor dat zij den gevangenen eenen roemvolle vrijheid bevochten hadden.

Vele duizenden verzamelden zich ten dien einde op de uitgebreide vlakten buiten Romen, de boden van ZENTIUS was het onmogelijk in de stad te dringen, zij wierden ontwapent, moesten hunne zendbrieven aan de overwinnaars ter hand stellen, en het antwoord afwachten. Eerst den anderen dag bekwamen zij het, en te gelijk de schrikbarende tijding, dat zij door meer dan tien duizend mannen gevolgt zouden worden, om hunnen Heer uit de macht van den rover te ontrukken, en zijne vermetelheid te straffen. Zij bragten in de plaats der verwachte oorkonde, slechts een open brief, aan ZENTIUS gerigt, en van den volgenden inhoud:

,, Vermetele ZENTIUS, gij hebt op de onedelste wijze ons eerwaardig opperhoofd uit de vreedzaame armen zijner vrienden gescheurd, gij hebt uwe wrevelmoedige hand aan den gezalfden des Heeren geslagen. — — Vloek en ban zij uwe straf, den martelvollsten dood uw lot, wanneer gij het waagt, het bloed des geheiligden te vergieten. Ieder druppel van hetzelve valt in uwe zondenschaal en slingert u naar de hel. Het uur der wraak nadert,

de

de wrekers trekken met duizenden op! Bereid u tot boete, tot berouw, ſlechts dit kan u redden; en de opgehevenen arm des wrekers verzwakken. Gij dwongt den gevangenen, van ons eene oorkonde, welkers waarde wij kennen en weten te verdedigen, te eisſchen. Zij volgt niet, offchoon de gevangene het vurig wenscht, want uwe bedreigingen kunnen wel een eenigen, verſchrikken, maar niet de vrije duizenden, die tot zijne redding gewapend ſtaan; en uwen burgt ſpoedig omſingelen zullen. Wij vorderen in naam van dezen de gevangenen zonder eenige voorwaarden, zonder eenig losgeld terug, wij wenſchen als beſchermers des vredes, dat gij u zonder tijdverzuim naar ons ernſtig bevel voegen zult. Wij kunnen en zullen de ſchrikkelijke wraak niet verhinderen, wanneer gij vertoeft, wanneer gij onmagtigen tegenweer wagen wilt. God leide uw beſluit, op dat het u niet ten eindelozen verderve ſtrekken."

Zentius zoude deze bedreigingen veracht hebben, wanneer het verhaal zijner boden, hem niet overtuigt had, dat zij waarlijk gemeend waren: Hij hoopte, dat de reeds bevrijde Gelazius, de ſtorm, die hem met vernietiging dreigde van zijn hoofd afwenden zoude, maar, daar hij echter niet zeker was of zijne vredenlievende ſtem de harten der wraakzuchtigen zoude kunnen bevredigen? zoo beſloot hij het uiterſte te wagen, zich dapper te verdedigen, en liever te ſterven, dan kruipend om vergiffenis te bedelen.

Met dit vast beſluit verzamelde hij alle bezoldigden, die hij in dezen oord konde bij een bren-

Digitized by Google

gen, en trok met hun naar eenen grooteren en wel bewaarden burgt, op welke zijne jongste dochter woonde. Het oogmerk, dat hij hiermede voor had was wijs, want, om ook zijn kind voor ieder aanval te beveiligen, had hij zijne magt moeten verdeelen, nu konde hij dezelve binnen de muren van een eenigen burgt vereenigen, daar deze immers alles bevatte, wat hij voornamelijk beschermen en verdedigen moest. In het midden zijner benden, trok de bevrijde ELZENBURG. ZENTIUS gevoelde met ieder dag meerder genegenheid voor hem, daar zijnen moed weder ontwaakte, en hij meer dan eenmaal beloofde, dat hij in ieder gevaar zijnen edelen redder met zijn schild en ligchaam bedekken en beschutten wilde.

De Ridder was ten hoogste getroffen, op het zien der schoone KONA, toen zij haren Vader bij zijne aankomst, met de warmste tederheid verwelkoomde, en ook eindelijk hem de blanke, ronde hand ten groete aanboodt. ZENTIUS zag het met welgevallen, hoe de welkoomst beker in de hand van ELZENBURG sidderde, hoe hij, over hem heen naar de schoone geefster staarde, en het drinken vergat.

De eerste dagen verliepen in werkzaame toerusting tot strijden, ZENTIUS ontbood vrienden en bekenden tot tegenweer op, verzamelde nog meerder bezoldigden, en wachte reeds moedig den vijand af, toen er op eenen avond een gering hoopjen volk met de palm des vredes in haar midden, zijnen burgt naderde.

Hij opende de boden des vredes de poort, en zij

zij ſtelden hem in naam van hunnen Heer Paus GELASIUS eenen grooten brief ter hand. Hij nam dezelve met de grootſte vreugde aan, ging er mede naar zijn vertrek, en dezelve hier met een ſidderende hand geopend hebbende, vondt hij daarin tot zijne grootſte verwondering, de oorkonde en het afſchrift der Mathildiſche erfmaking; als mede het volgende berigt van GELASIUS zelve.

„ Edele Vriend! Ik gevoele eene echte vreugde, dewijl ik u met zekerheid berigten kan, dat de edele handeling, welke gij aan mij uitoeffende, geheel naar uwen wensch beloond wierdt. Toen ik in het midden van het geleide, dat gij mij mede gaf, de helft van den weg bereikt had, trokken mij duizenden te gemoet, welke mij mijne vrijheid weder bezorgen wilden, en u wraak en dood dreigden. Slechts met moeite gelukte het mij hun tot den terugtogt te bewegen, ik moest mijne toevlugt tot veinzen nemen, en om het leven der duizenden te ſparen, het bij herhaling bekrachtigen, dat gij mij zonder dwang, vol berouw zonder eenige voorwaarden in vrijheid geſteld had. Maar deze verzekering neemt echter de vervulling mijner beloſte niet weg, ik zende u de oorkonde en een geloofwaardig afſchrift der Mathildiſche erfmaking, en vergunne u tusſchen deze beide eene vrije verkiezing. Ik ben overtuigt, dat zij uw oogmerk ten ſterkſte bevordert, dat zij de hoop der belangzuchtige dienaaren der Kerk geheel verijdelt, evenwel zende ik u dezelve, dewijl ik het beloofde; te meer, daar ik geen deel aan den onregtvaardigen Mammon hebben wil. Gij hebt verder geen wraak meer te vrezen,

de gewapenden zijn met mij terug gekeerd, en wonen weder vreedzaam in hunne huizen, wanneer mijne Kardinalen u in hunnen geregten ijver vloekten, zoo heffe ik hiermede de ban op, en bidde God, dat hij dezelve in zegen verkere. — — Nu heb ik mijne gelofte vervult, nu kan ik als een vrij man ſpreken, en als zoodanig eene bede aan u wagen. Ik zend u de oorkonde en het afſchrift zonder voorkennis van mijne Raaden, laat daarom het laatſte u genoeg zijn, op dat men niet eenmaal met onſtuimigheid de eerſte van mij vordere en men mij een verrader der Kerke noemt. Is het eindelijk mogelijk, dat gij de uitvoering van uw plan, nog eenigen tijd verſchuiven kunt, dan zal ik ook nog aan de overzijde van het Graf uwen ijverigſten voorbidder blijven. Ik gevoel het, dat ik niet lang meer op aarde verkeren zal, eene ongeneeslijke verzweering knaagt aan mijne long, en ik wenschte zoo hartelijk, zonder verwijtingen, in vrede en rust te ſterven."

Zentius kuschte het geſchrift van dezen eerwaardigen, van dezen heiligen man, hij vondt het laatſte geheel gelijkluidend, geheel volgens de toenmaals gebruikelijke wijze bekrachtigt en bezegeld, daarom, vervulde hij met vreugde de wensch zijnes vriend, en zondt reeds des anderen daags de oorkonde terug, wat hij tot hiertoe ſlechts vermoede, vond hij thans tot zijn grootſte genoegen geheel bevestigt. Mathilda gedacht in de erfmaking werkelijk haren zoon, zij vermaakte ſlechts dan haar land en goed aan de Kerk, wanneer deze niet verſcheen, en niet door duidelijk betekende

ſtuk-

Digitized by Google

ſtukken eener verſcheurde Sjerp bewijzen zoude, dat hij in de daad haren zoon Bonifacius was.

Zentius, welke te vooren dit onbeduidende bewijs niet achte, verheugde zich nu ten hoogſten, dat de voorzichtige Ridder deze ſtukken bij zich bewaard had, hij ſpoede zich tot hem, vorderde dezelve, vergeleek ze met de beſchrijving, en bemerkte bij derzelver naauwkeurige beproeving, dat, in een der ſtukken, dat dubbeld gevouwen was, iets was ingenaait. Hij ſcheide het behoedzaam van elkander, en vondt daarin een ſchriftelijk bewijs van de geboorte des Ridders, en nog een ander klein briefje, waarop Mathilda met eigen hand eene krachtige Eedsverklaring geſchreven en onderteekent had, waarbij zij hoog en duur bezwoer, dat het door haar ter wereld gebragte kind; een echte Zoon van haren Gemaal den Hertog Welf van Beijeren was. —

Meerder, en ſterker bewijzen, konde zijnen vermetelſten wensch niet vorderen, hij zag op eenmaal alle zijne moeite op het rijkelijkſte beloond, en beſloot terſtond voor alles, eerst de gezindheid des Ridders te beproeven, en te onderzoeken, of hij zich ongedwongen aan zijnen leiding wilde overlaten.

Elzenburg's hart was dankbaar, het gevoelde het ſchrikkelijke van den kerker en de waarde der vrijheid nog in zijne volſte grootheid, hij verheugde zich dus, dat hij de redder zijn's levens, een bewijs van zijne dankbaarheid geven konde, en bewilligde in alles, wat Zentius vorderde. Hij gaf zijne toezegging van Italiën nimmer weder te zul-

Digitized by Google

len verlaten, nimmer naar het Duitſche Vaderland te zullen weder keren, en dat hij, de liefde der ſchoone KONA zoude zoeken te verwerven, hare kinderen eens zijn erfgoed vermaken, en daar door de groote diensten zijn's redders zoude beloonen. Daarentegen beloofde ZENTIUS, dat hij de kinderen van zijn eerſte Huwelijk, door vertrouwde boden uit Duitschland zoude doen afhalen, en het gaarne zien zoude, dat hij hun zorgvuldig opvoeden, en ook hun een aanzienelijk erfgoed in Duitschland of Italiën verzekerde, dat hij wijders al zijne kracht van overreding en de ſterkte zijn's arm's zoude aanwenden, om den Ridder de landen zijner doorluchtige Moeder terug te bezorgen, en hem tot beheerſcher derzelven te maken.

Toen nu, dit alles afgeſproken en beſloten was, ſnelde de ijverige ZENTIUS naar het vertrek zijner dochter. Alle de wenſchen en uitzichten van zijne grenzenlooze eerzucht rusten thans op haar, want zij was zedert een maand zijn eenigst kind geworden. Eene vernielende ziekte, die in dien tijd in Italiën woede, had zijne beide ouder dochters van de zijden harer echtgenooten kinderloos weggenomen. Toen hij zulks vernam, wijde hij haar aandenken vele traanen, want zijn hart was edel en goed, wanneer het ſlechts niet door eerzucht beheerscht wierd; nu droogde hij dan ook daarvan ten gevolge zijne traanen, dewijl het zijnen hoogmoed vleide, dat nu de alles beſchikkende hand van het noodlot, zijn aanzienelijk groot vermogen, met de erfgoederen van MATHILDA vereenigen, en de erfgenamen van zijn eenig kind een

Rijk

Digitized by Google

Rijk ſtichten zoude, waaraan het grootſte in Italiën geene gelijkheid had, en dat daar door alle magt en uitzicht tot dagelijkſche vergrooting bezat. Hij zoude, door de regerende hartstogt bezield, zijne dochter gedwongen hebben, de erfgenaam van MATHILDA hare hand te reiken, wanneer niet de luimvolle liefde zich niet reeds ditmaal zelfs in zijn belang gevoegd had.

Het ongelukkig lot des Ridders, de roerende, openhartige verhaling van hetzelve had diepen indruk op het nog vrije hart der ſchoone KONA gemaakt, zij vereerde de man, die van zijne vroegſte jeugd af aan de luimen van het moedwillig noodlot geduldt, en dezelve dikwijls met ware ſtandvastigheid getrotſeerd had, zij beminde de man, die haar zoo roerend het geluk van zijn voorig huwelijk ſchetſte; zijne reeds in het ſtof rustende vrouw nog altoos met warme liefde gedacht, en beſloot uit dit alles zeer natuurlijk, dat hij echte zuivere liefde waardig moest zijn. Daarom dus weigerde zij dezelve niet, toen haren Vader in zijnen naam hare hand voor hem vroeg, neen, zij bekende hem openhartig, dat zij wel de vaderlijke toeſtemming, maar geen voorſpreker behoefde.

Ik ga de gelukkige dagen der hoop op het naderend geluk voorbij; eer er een maand ten einde was, tradt de Ridder met de ſchoone KONA voor het altaar en beloofde haar tot in den dood te zullen beminnen.

ZENTIUS vierde dezen dag luiſterrijk, dewijl hij nu de grondvesten gelegd had, op welke hij zijne erfgenamen en nakomelingen eenen glansrijken troon

bouwen wilde. Hij had, wel is waar, de bidden-de GELASIUS toegezegd, dat hij nog eenigen tijd geduldig wachten, en flechts in ftilte de hoogst nodige voorbereiding zoude zoeken te bereiken, maar het balfturig noodlot, dat den brave GELASIUS onophoudelijk vervolgde, maakte verdere omzichtigheid onnodig, en veroorloofde ZENTIUS, naar vrije willekeur te handelen. Hoe zulks gefchiede, moet ik kortelijk verhalen. Na den dood van Paus PASCHAL, had Keizer HENDRIK, wiens magt Romen vreesde, gegronde hoop, de oude regten des Keizers, bij de verkiezing van eenen Paus, weder te doen gelden, hij was daarom ten hoogften verontrust, toen hij reeds te Turin vernam, dat de Romeinen, zonder zijnen raad te horen, zonder zijne regten te achten, GELASIUS tot Paus verkoren hadden. Hij dreigde rekenfchap te zullen vorderen, en ging eindelijk werkelijk naar Romen, om zijne bedreigingen in daaden te veranderen. GELASIUS konde zijne aankomst niet afwachten, hij moest vlugten, dewijl het Roomfche volk, hem wegens zijne al te vreedzaame gezindheden niet beminde, en de meeste Kardinaalen hem niet genegen waren; wijl hij de magtigen en eerzuchtigen ZENTIUS den gevangenen Ridder in handen geleverd had. Kort na het huwelijksfeest van ELZENBURG wierd er zelfs in 's Keizers tegenwoordigheid een Spaanfchen Bisfchop onder den naam van GREGORIUS den achtfte tot Paus verkoren, en daar door de terugkomst van GELASIUS geheel verhinderd. Van deze zoo gunftige omftandigheid, welke de magt der Paufen verzwakte, en het Kei-

zer-

zerlijke aanzien verhoogde, besloot ZENTIUS, voor zich het beste gebruik te maken. Hij hoopte in den Keizer een beschermer en verdediger zijnes zoon's te vinden, en trok naar Romen, om bij gunstiger gelegenheid daaromtrent werkzaam te wezen.

Hij wierdt van den Keizer met bijzondere vriendschap ontvangen, dewijl deze zijne magt kende, en zich reeds lang de vermetele daad, de ontvoering van den Paus namentlijk uit Rome met verbaasdheid vernomen had. En daar hij van het eigentlijk oogmerk onbewust was, zoo had hij het natuurlijk als eene verdediging der Keizerlijke regten beschouwd, en besloot daarom ZENTIUS naar waarde te vereeren, op dat hij verder een getrouw aanhanger van hem blijven en door tweedracht de krachten van Italiën verzwakken mogt.

ZENTIUS bemerkte de wijrook, die men zijne dapperheid strooide, maar hij zag ook spoedig in, dat de Keizer het bezit der Mathildische landen zeer behaagde, dat hij dezelve hoogst ongaarne aan een ander afstaan zoude, en hij hoorde het met heimelijk misnoegen aan, wanneer HENDRIK het aanwezen een's erfgenaams van MATHILDA in twijfel trok, en thans niet meer begerig scheen om hem te ontdekken, dewijl hij zonder hem zijne oogmerk vrij beter bereikt had, en de magt van den Paus niets daar tegen vermogt.

De oude Hertog WELF was reeds lang hoogst mismoedig naar Duitschland terug gekeerd, dewijl de Keizer, het geen hij billijk had mogen wen-

Digitized by Google

wenſchen en hoopen, hem niet met de landen van MATHILDA beleend had.

Ook dit was voor ZENTIUS een nieuw bewijs, dat de Keizer zijne oogmerken niet begunſtigen zoude, daar hij een zoo magtig Duitsch Vorst wel liet heenen gaan, zonder over zijne misnoegen zich in het minst te bekommeren, te meer, daar buiten dien het gerucht liep, dat HENDRIK door aan een zijner natuurlijke zoonen, MATHILDA's landen te ſchenken, een Rijk in Italiën ſtichten wilde, om daar door de vrijheidsbegeerte, en de dagelijks zich vermeerderende trouwloosheid der Italiaanen in eens te ſluiten, zoo achte hij het voor het veiligſte zijn plan voor het ſcherpziend oog des Keizers te verbergen en met het zelve zoo lang te wachten, tot dat deze naar Duitschland terug keeren zoude. Hij was dan zeker, dat alle Staaten en Edelen hem bijſtaan, en zich grootelijks verheugen zoude, wanneer zij de magt des Keizers vernietigen, en weder naar onbepaalde vrijheid, het toenmalige troetelkind der Romeinen, ſtreven konden.

Hij verwijderde zich daarna ſpoedig van het Hof des Keizers, vertoefde nog eenige dagen te Romen, en vorschte in het geheim de gevoelens der Edelen uit. Te vreden en vergenoegd met het geen hij langs dien weg vernomen had, trok hij naar zijnen burgt terug, maar ſtierf onder weg in een woud, na kort te vooren in eene herberg een beker wijn gedronken te hebben. Alle zijne geleiders giste, dat de beker vergiftigd was geweest, trokken daarom terug en verwoesten de herberg, dooden alles

wat

wat zich in dezelve bevond. Deze wraak verhinderde verder onderzoek, en maakte het gerucht, als of hij door vergift zijn leven geëindigd had, geheel onzeker.

Elzenburg treurde met zijne vrouw, diep en aanhoudend, toen men hem het lijk des geliefden Vaders overbragt, hij was niet ingewijd in de geheimen des ouden, hij kende het oogmerk zijner reize niet, en zoude in zijne Duitsche eenvoudigheid en braafheid alle de bewijzen zijner geboorte mede ten grave hebben doen dragen, wanneer hem niet eenige der getrouwen van Zentius herinnerd hadden, dat hij deze gewichtige en geheime geschriften bij zich op zijn borst bewaard had.

Hij ontbloote nu dezelve, en vondt het afschrift der oorkonde, benevens de verscheurde Sjerp, en de brieven, welke Zentius in dezelve gevonden had. Het lezen onkundig, bragt hij het alles naar zijn vertrek, en bewaarde het in een kistje, dewijl de Sjerp hem in het vermoeden bragt, dat de daar bij gevonden geschriften betrekking op zijne geboorte hebben moesten.

De Edelen, welke eens Kona's zuster tot vrouwen gehad hadden, misgunden den onbekenden Duitscher, de rijke erfenis, en vorderden eenstemmig hun aandeel. Elzenburg zag wel in, dat hunne eischen hoogst onregtvaardig waren, maar hij was tevens overtuigd, dat twist en strijd zeker tot zijn verderf eindigen zoude. Harde en aanhoudende gevangenis had zijnen moed verzwakt, en hem een land gehaat gemaakt, waarin hij zoo onschuldig, zoo schrikkelijk geleden had. Het voor-

ult-

Digitized by Google

uitzicht, dat men hem van zijne magtige beschermer beroofd, op nieuw vervolgen, en in den kerker werpen konde, maakte sterken indruk op zijn hart, en deedt de wensch in dezelven herleven, om weder naar Duitschland terug te keeren, en daar zijn leven in vrede en rust te eindigen.

Hij ontdekte zijne geliefde vrouw dezen wensch, zij bezat het goede hart haar's Vaders, maar niet zijne eerzucht, zij bewilligde dus in den wensch van haren echtgenoot, en badt hem zelfs, zich in het vriendelijke met zijne zwagers te vergelijken, en goedwillig aan te nemen, wat dezen haar vergunnen zouden. De deeling volgde nu zonder eenige moeielijkheid en KONA bekwam immers zeer natuurlijk het minste? Volkomen met het zelve te vreden, wilde ELZENBURG juist naar Duitschland trekken, toen hem eene uitterende ziekte aantasten, de afreize verhinderde, en hem eindelijk afgemat en krachteloos op het leger wierp. Eer er een maand verloopen was, had hij voleindt, zijne getrouwe vrouw week niet van zijne sponde, en beweende lang en aanhoudend zijnen dood.

Hij had haar verzocht zijne kinderen in Duitschland, het afsterven van hunnen Vader bekend te maken, hun het kistje, dat de bewijzen zijner geboorte bevatte, over te zenden, en hun tot zorgvuldige bewaring van hetzelve aan te manen.

Zij vervulde de laatste bede van haren echtgenoot met spoed en prijzenswaardige naauwgezetheid, zonder te onderzoeken, wat het kistje bevatte, stelde zij hetzelve eenige getrouwe dienaaren ter hand, en zondt hun er mede naar Zwaben, deedt de weezen

haar's

Digitized by Google

haar's echtgenoots hartelijk groeten, en gaf de dienaaren, de uitdrukkelijke last mede, beiden naar Italiën mede te brengen, wanneer het hun in Duitschland aan goede oppassing ontbrak, of geen aanverwant hun tweede Vader geworden was. „ Ik wil, " zeide de goedhartige, „ met duizend-voudige vreugde de pligt eener Moeder bij hen vervullen, en haar in deugd en eere groot brengen.

Eer de dienaaren met hunnen last op den Zwabischen burgt aankwamen, had zich daar veel verandert. De oude voedstermoeder was gestorven, de Hertog Welf, welke hoogst mismoedig uit Italiën terug keerde, en reeds onder weg zijn einde voelende naderen, riep de knechten, welke hij daar tot bescherming der kinderen had agter gelaten naar Beijeren terug, en stierf zonder aan hun meer te denken.

Een Broeder hunner overledene Moeder ontfermde zich nu over de kleinen, betrok den burgt, en bestuurden denzelve met Duitsche braafheid, ten beste der weezen. Hij was braaf en goed, maar ook ruw en onbeschaafd, hij haate den Ridder Elzenburg, om dat hij zijne kinderen verlaten had, en zoo als de spraak ging, uit ijdele begeerte naar roem, naar Italiën getrokken was, en daar door zijn dood vervroegt had.

Hij ontving de dienaaren van Kona met vele vriendelijkheid, dewijl hij geloofde, dat het kistje zeldzaame kleinodien bevatte, hij lachte echter bitter, toen hij niets, dan eenige geschriften, die hij niet lezen konde en de verscheurde Sjerp daarin vondt; hij zwoer hoog en duur, dat deze nutte-

lo-

loze dingen het brein van zijnen aangenomen zoon niet verhitten zouden, en plaatste het kistje in eenen hoek van zijn vertrek. Overigens zondt hij de goedhartige Kona zijnen wedergroet, en deedt haar openhartig weten, dat hij de Vader der weezen blijven en hun met Gods hulp, behoorlijk in deugd en eere groot brengen wilde.

Naauwelijks waren de Boden in Italien terug gekeerd, als Kona, het geene zij voorheen slechts donker vermoede, nu met zekerheid gevoelde, dat haren echtgenoot haar zwanger agter gelaten had. Zij vondt vreugde in de gedachte, het pand zijner liefde onder haar hart te dragen en besloot; wanneer God dat kind gezondheid schenken en haar behouden liet, niet meer te huwen. Zij hernieuwde deze gelofte, toen zij eenen gezonden knaap ter wereld bragt, en behieldt dezelve gedurende geheel haar leven, de knaap was de lieveling van haar hart, zij kende buiten hem geene vreugde, geen vergenoegen.

Het geluk zorgde in het vervolg met gelijke tederheid voor hun, Kona's Zwagers, welke eens haar erfgoed met haar deelden, stierven, offschoon zij beiden terstond na den dood van Kona's zusters weder gehuwd waren, kinderloos, zij herinnerden zich voor hun einde het onregt, dat zij aan Kona gepleegd hadden, en vermaakten al hunne goederen aan hun Neef, die daar door een der rijkste en aanzienelijkste Edelen in Italiën wierdt. Toen nu deze reeds dertig jaren oud was en huwen wilde, herinnerde zich Kona alles, wat zij voorheen van de geboorte harer overledene Gemaals vernomen had, en verhaalde zulks aan haren

zoon.

Digitized by Google

zoon. Begeerte naar overtuiging, en vleiende hoop ontwaakte in zijn hart, hij zond boden naar Duitschland aan zijnen broeder, met verzoek, om het voor hem daar bestelde kistje terug te willen zenden, en weigerde hij zulks, dan ten minsten een afschrift van het geene het bevatte te willen mede geven.

Hans van Elzenburg, zoo noemde zich de eerstgeborene, had toenmaals reeds het erfgoed zijn's Vaders in bezit genomen, en woonde met eene beminde vrouw op den burgt, toen de boden daar aan kwamen. Slechts uit een duister verhaal zijn's reeds overledenen Ooms herinnerde hij zich het kistje, vondt het na lang zoeken, en zoude het verder zonder nadenken den boden hebben overhandigd, wanneer niet, een bloedverwant zijner Moeder, zijnde een monnik, die als Capellaan op den burgt diende, de stukken nade onderzogt, en te gewigtig bevonden hebbende, de Ridder geraden had, dat men slechts afschriften daar van zenden zoude. Ridder Hans volgde den raad van zijnen vriend, maar bemoeide zich echter nooit met de gevolgen, en leefde vervolgens wel te vreden op zijnen eenzamen burgt.

Had Zentius langer geleefd, zoo zoude hij hoogst waarschijnelijk, gedurende de tusschenregering, die op den dood van Keizer Hendrik volgde, tijd en gelegenheid gewonnen hebben, om de aanspraak van de echtgenoot zijner dochter op het Mathildische erfgoed te bewijzen, en hetzelve zonder tegenstand in bezit te nemen. Want wie had het in dien tijd verhinderen willen of kunnen? Geen

Digitized by Google

Keizer verdedigde de regten van het Rijk; de Pausen, waar van er geduurig twee te gelijk verkoren wierden, streeden onder zich, leefden meest in Frankrijk, en konde op den bijstand van Rome's Edelen niet rekenen, daar deze in ieder geval de oogmerken van ZENTIUS ondersteund hadden.

Maar ZENTIUS was niet meer, de zachte KONA beminde de rust en den vrede, en haren zoon was in dien tijd nog te jong; daar door kwam het, dat dit aanzienelijk erfgoed nog steeds in de handen des Keizers bleef, wel is waar, was het door Paus INNOCENTIUS in aanspraak genomen, maar juist door dezen aan den nieuw verkorenen Keizer LOTHARIUS als een leen der kerke weder overgelaten geworden, zonder dat er betrekkelijk hetzelve in iets aan de regtmatige erfgenaamen gedacht wierdt.

Eerst na den dood van Keizer KOENRAAD liet ELZENBURG, KONA's zoon, de afschriften uit Duitschland afhalen, en zogt naar het getuigenis mijn's Geschiedschrijvers, zijn aanspraak en regt op het beroemde erfgoed te vernieuwen.

De menigvuldige en groote Staaten van Italiën hadden toenmaals de heerschappij over dat schoone land aan zich getrokken, en gelijkelijk onder elkander verdeeld. Alle de Edelen des lands, welken het niet met hun hielden, wierden bestreden, en onder het juk gebragt. ELZENBURGS zoon had deswegens zijn burgerregt te Mantua genomen, en daar door de gegronde hoop behouden, dat deze magtige stad zijne regten verdedigen, en zijne vorderingen ondersteunen zoude. Maar de aankomst des nieuw verkorenen Keizers, FREDERIK de eerste,

ſte, verijdelde alle zijne hoop. Deze dapperen held vernederde den hoogmoed der Staaten, onderwierp hun aan zijne heerſchappij, en nam ook zonder belening of inwilliging van den Paus de Mathildiſche landen in bezit.

Het bekend oogmerk des Keizers, zich in Italiën eenen vaſten zetel te vestigen, ſchrikte ELZENBURG's zoon terug, hij waagde het niet, den Keizer zijne eisſchen voor te dragen, was maar te vreden, dat men hem het erfgoed zijner Moeder ongeſtoord genieten liet, maakte geene aanmerkingen hoegenaamd, toen de Keizer zijnen Oom, de oude Hertog WELF met de landen van MATHILDA beleende, en dezelve na den dood van dezen weder als een Keizerlijk eigendom aan zich trok.

KONA's zoon ſtierf eindelijk, nalatende eenen zoon en twee dochters, de eerſte erfde alle zijne goederen, en de dochters behielde ſlechts eene, met hunnen ſtand overeenſtemmende lijfrenten. Zonder zich verder met de lotgevallen, zoo wel van de Duitſche als Italiaanſchen tak van dezen beroemden Stam in te laten, ſtapt mijne Geſchiedſchrijver eene reeks van meer dan vijftig jaren over, en verhaald alleen, dat na dit tijdbeſtek van den eerſten tak nog een zoon, BENNO VAN ELZENBURG genaamd, en van den tweeden nog eene dochter, MATHILDA, Gravin van Trangipani aanwezig ware. Uit het laatſte ſchijnt het, dat KONA's zoon, waarſchijnelijk door een moederlijk Testament verplicht was, niet de naam zijnes Vaders, maar die zijnes Grootvaders te voeren en voort te planten. Onge-

Digitized by Google

twijfeld hadden de leden van dezen Stam, geduurende dien langen tijd hunne regten op het Mathildische erfgoed nimmer doen gelden, en uit dien hoofde achte het de Geschiedschrijver zeker onnodig zich verder in bijzonderheden omtrent hun in te laten. Volgens zijne verzekering hadden de Duitsche nakomelingen hetzelve geheel vergeten, geen der verre of nadere bloedverwanten gedacht zulks meer. Het kistje, dat de bewijzen der hooge geboorte en der rijke ervenis bevatte, wierdt, wel is waar, nog als een aandenken des familie stichters op den burgt bewaard, maar niemand kende den inhoud, weinigen vermoeden wat daarin beruste.

Slechts het Italiaansche Stamhuis had het aandenken van deszelfs stichter in beter eere gehouden, de zekerheid, dat, zijne leden nog altoos MATHILDA's naaste erfgenaamen waren, en hunne regten daarop bewijzen konden, had zich van Vader tot zoon voortgeplant, en heerschte levendig in het hart der eenige dochter des laatsten mannelijken telgs van dit geslacht, welke juist deswegens door haren Vader MATHILDA genaamd wierdt. Zij was de erfgenaame van zijn groot steeds vermeerderd vermogen, en wierdt als eene der rijkste erfdochters in Italiën geacht.

Om hier de gapingen aan te vullen, welken het verder verhaal van mijne Geschiedschrijver, in vele opzichten onduidelijk en onwaarschijnelijk maken zouden, moet ik de echte geschiedenis nagaan, om uit dezelve, dat geene bij te brengen wat zich geduurende dien tijd, merkwaardigs met het beroemde Mathildische erfgoed toegedragen had.

Om-

Digitized by Google

Offchoon Paus ALEXANDER het zelve van Keizer FREDERIK de eerfte als een eigendom der kerk terug vorderde, zoo floot hij evenwel ten laatften een verdrag met hem, volgens, het welke de Keizer hetzelve nog vijftien jaren lang genieten en bezitten zoude, zoo als hij het dan ook werkelijk tot aan zijnen dood toe bezat. Zijn zoon HENDRIK gaf het nooit terug, en oefende mede tot aan zijn einde alle de regten eens Opperheers in de Mathildifche landen uit. Slechts na zijnen dood hernieuwde de magtige Paus INNOCENTIUS de eisfchen der kerk op dezelven, de Duitfchers boden nog fteeds wederftand, maar konden het echter niet verhinderen, dat zich eenige fteden en landerijen vrijwillig aan hem overgaven.

Mijn Gefchiedfchrijver verzekert op eene andere plaats, dat reeds voorheen de laatfte Graaf van Trangipani de landerijen, welke het naaste aan zijn gebied lagen, aan zich getrokken, en daar door zijn erfgoed vergroot had; ik wage het niet hem te wederfpreken, daar de echte Gefchiedenis zelve bevestigt, dat in de laatfte tijd der regering van Keizer HENDRIK, van het Mathildifche gebied aanmerkelijke gedeeltens door magtiger handen waren afgefcheurd.

Dat de Paus in dien tijd de Duitfchers nog niet uit die landen verdringen konde, wierd duidelijk door het verdrag bewezen, dat hij in het vervolg met Keizer OTTO floot, die zich, wel is waar, in hetzelve uitdrukkelijk verbond, dezelve aan de kerk te zullen afftaan, maar het welke hij evenwel niet nakwam, daar er zich de edele en fteden zel-

Digitized by Google

ve tegen verzette, en, zoo als mijn Geſchiedſchrijver verzekert, toenmaals uitdrukkelijk vorderden, dat men vooraf onderzoeken en naſporen zoude, of MATHILDA niet eenen zoon had nagelaten, en er van dezen geene erfgenamen in aanwezen waren, welke gegronder regt op de regering hadden? Was dezen eisch in de Geſchiedenis bewezen en gegrond, dan konde men ligt daaruit de onbegrijpelijke vertraging verklaren, waarmede de anders zoo magtige en ijverige Paus de bezitneming dezer landen verſchoof.

Ik verlaat nu de leidraaden der Geſchiedenis, en keere tot mijn verhaal terug. Toen FREDERIK de tweede, den troon der Duitſchen Keizers beſteeg, beloofde hij, wel is waar, den Paus, dat geene, wat OTTO beloofd had te vervullen, ook te zullen nakomen, en hem dien ten gevolge ook het Mathildiſche erfgoed te zullen afſtaan; maar de edelen en ſteden verzette zich op nieuw, zonden Afgevaardigden uit hun midden en baden den Keizer, dat hij hun belang in naauwkeuriger overweging nemen zoude.

FREDERIK, welke buiten dien niet gaarne aan den Paus eene zoo aanzienelijk vermeerdering zijner magt gunde, verzekerde den Afgevaardigden van zijnen bijſtand en beſcherming, wanneer zij hunne klagten regtvaardigde, en bewijzen konden, dat MATHILDA eenen zoon had nagelaten, en dat er van dezen nog afſtammelingen beſtonden. De Edelen des Lands beloofden dit alles te zullen doen, en waren nu ten ijverigſten werkzaam, om hunne beloften te vervullen.

Het

Digitized by Google

Het was velen onder hun niet onbekend, dat zichide Graven van Trangipani beroemden van MATHILDA's zoon afteſtammen en bereid waren hunne bewijzen dienaangaande aan te toonen, maar de Edelen en Burgers beiden hadden tot hiertoe zulks onopgemerkt gelaten, ja zelfs met opzet onwaarſchijnelijk gemaakt; dewijl hun de zachte regering des Keizers beter dan een eigen regent behaagde, daar zij onderling als Vorſten en Koningen in zijne afwezigheid handelen konden, hem ten hoogſten ſlechts hunnen eerbied betoonen, en wanneer hij zich geduurende zijne regering eenige maanden in Italiën ophieldt, eenige levensmiddelen leveren moesten. Thans echter daar de Pausſen, wier magt en aanzien zich met ieder jaar vermeerderde; hunne Heeren worden zouden, daar zij bij overtuiging wisten, dat deze niet zacht regeerden, en alle lasten met onvoorbeeldige ſtrengheid invorderden; thans ſcheen het hun het grootſte geluk en eenigſte redmiddel, wanneer zij zich aan deze ſtrenge heerſchappij ontrekken, en een eigen regent verkiezen konden.

In eene volle vergadering beſloten zij daarom eenſtemmig de eenige telg van den Trangipaniſchen Stam, de Gravin MATHILDA hun oogmerk bekend te maken, haar in voorraad van de huldiging des lands te verzekeren, en haar daarentegen te bidden, dat zij haar afkomst beſlisſend bewijzen zoude.

MATHILDA was toen agt en twintig jaren oud, haar aanzienelijk erfgoed, hare, werkelijk ongemeene ſchoonheid, had reeds lang de liefde en de

eerzucht van vele Edele jongelingen opgewekt, maar de zekeren hoop, dat zij eens de landen harer Stammoeder erven zoude, het vast vooruitzicht eens gelijk deze zelfs te heerschen, en door stoute daaden, den voorheen zoo bekende naam op nieuw beroemd te maken, had de pogingen dier jongelingen steeds verijdelt. Hare eerzucht, hare hoogmoed dulde het, dat honderden hare schoonheid huldigden, om eenen gunstigen blik van haar smeekten, maar haar hart sloot zich voor de liefde, het beheerschte, het regeerde allen met gelijke strengheid, zonder dat zij een eenigen de geringste hoop gaf. Zij beminde pracht en glans in den hoogsten graad, hare aanzienelijke inkomsten waren naauwelijks toereikende, om de menigte bedienden van beider sexe, welken steeds op haren wenk wachten moesten, te bezoldigen en te onderhouden. Haren burgt geleek de verblijfplaats van eenen Vorst, haren praal was koninglijk.

Verheugd klopte haar hart, hoog verhief zich haren boezem, toen de Afgevaardigden haar met eerbied naderden, en haar den wil en het voornemen der Edelen bekend maakten. Alle hare hoop, alle hare vermetele wenschen wierden nu op eenmaal bevredigd, haren hoogmoed was rijkelijk verzadigt, zij was van den gelukkigen uitslag zeker, dewijl zij het verlangend wenschte.

Daar de gezanten de bewijzen harer geboorte eischten, zoo voerde zij hun naar haar vertrek, en gaf hun wat zij bezat, zij was het lezen en schrijven volkomen kundig, sprak met ongewoone vaardigheid Duitsch en Latijn, zij vervulde daarom met

g e-

genoegen het verzoek der Gezanten, en verklaarde hun den inhoud der bewijzen, waar door zij hare geboorte aantoonen konde. Het waren echter slechts eenvoudige, onvoldoende afschriften van die oorkonden, welken bij ELZENBURG in Duitschland lagen, en juist, die geenen, welke KONA's zoon eens uit Duitschland ontvangen had.

De Gezanten, welken het schrijven onkundig waren, en daarom geen verschil tusschen een afschrift en de oorkonde zelve maken konde, verheugde zich ten hoogsten over de zoo gewigtige bewijzen, huldigden reeds in voorraad de Gravin als hunne toekomstige heerscheresse, en spoeden zich, om hunne verzamelde broeders het gelukkig gevolg hunner zending bekend te maken.

Dezen zonden nu nieuwe Afgevaardigden met de belangrijke bewijzen naar den Keizer, en baden hem dringend dezelve door zijne magt en zijn aanzien te ondersteunen.

FREDERIK verheugde zich ten hoogsten over deze bewijzen, hij gaf dezelve terstond aan zijnen Kanselier tot onderzoek over, en offschoon deze die onbevestigde afschriften erkende, zoo achte hij dezelve echter daarom voor hoogst gewigtig, dewijl zij veel licht over de Mathildische erfmaking verspreiden, en juist daar door den Keizer stof tot weigering der afgesprokene overgifte opleverde. De raad des Kanseliers kwam daarom hierop uit; dat de Keizer de Paus bekend zoude maken, dat zich voor zijne troon de regtmatige erfgenaamen der Mathildische landen aangemeld, en door een afschrift der oorkonde dier Vorstin, hadden beweezen,

zen, dat het erfgoed niet de Kerk, maar wel hun toekwam. Daar het nu des Keizers plicht was dezen regt te doen geworden, zoo verzogt hij den Paus, eenige Geleerden en voor dat werk berekende mannen te benoemen, welken het afschrift en de overige bewijzen onderzoeken, dezelve als echt erkennen, of door vergelijking met de echte oorkonde, als valsch verwerpen zouden.

De Keizer volgde de listige raadgeving van zijnen Kanselier, en bragt daar door de Paus in de grootste verlegenheid. Deze had reeds voorheen de Archiven zijner voorzaaten onderzogt, daar door was hem niet alleen bekend geworden, dat de echte oorkonde van eenen erfgenaam gewag maakte, maar hij had ook bewijzen gevonden, dat men den al te goedhartigen GELASIUS niet vergeefsch verdacht hieldt, dat hij aan ZENTIUS TRANGIPANI een bekrachtigend afschrift dezer oorkonde in handen geleverd had. Deze overtuiging vermeerderde de verlegenheid waarin hij zich bevondt, en bragt de geheele Romeinsche staatkunde in de engte, eindelijk kwam men daarin overeen, dat men in ieder geval de echtheid van het afschrift betwijfelen, hetzelve verwerpen en, om geene vrees of verlegenheid te verraden, onmiddelijk afgezanten zenden moest, welke bekwaamheid genoeg bezaten om dit besluit ten uitvoer te brengen. FREDRIK bevondt zich op dien tijd te Milanen, eer er een maand verliep verschenen de Pausselijke gezanten en vorderden de bewijzen te zien. Zij triumpheerden in hun hart als zij terstond zagen, dat het slechts eene Kopij van het gevreesde afschrift was, zij verwier-

Digitized by Google

wierpen het benevens de overige bewijzen; als de uitvinding van een ondernemend kopſtuk, en vorderden de ſtukken der verſcheurde Sjerp waarvan volgens hunne uitdrukkingen de listige logendichter zelfs als een hoofdbewijs had melding gemaakt.

Frederik konde hun niet tegenſpreken en zij eischten nu op eenen overmoedigen toon de onmiddelijke overgaven der Mathildische landen. Hij weigerde zulks niet, doch verlangde vooraf de echte oorkonde te zien, op dat hij zich met eigen oogen overtuigen konde dat het affchrift valsch en hij door hetzelve misleid en bedrogen geworden was. De Gezanten beloofden, des Keizers begeerte aan hunnen Heer bekend te maken, en trokken, na zijne belofte te hebben ontvangen, dat hij, wanneer de echte oorkonde niet uitdrukkelijk met het affchrift overeen kwam, niet verzuimen zoude, door magt en aanzien; de wederſpannige Vaſallen tot huldiging van hunnen meester te dwingen, offchoon dezen eisch des Keizers billijk en regtvaardig was, zoo wierd denzelve echter aan het Roomſche Hof zeer natuurlijk met de grootſte tegenzin vernomen. De Paus bewees, dat de Keizers Lotharius, Frederik de eerſte, en Otto zijn regt op het Mathildiſche erfgoed reeds erkendt en bezworen hadden hetzelve aan de Kerk te zullen overgeven. Hij verwonderde zich dus met regt, hoe Frederik de tweede, aangaande een reeds erkend eigendom nieuwe bewijzen vorderen konde, hij zag dezen eisch flechts als eene uitvlugt aan, en dreigde met ban en vloek wanneer hij niet onbedwon-

gen

gen vervullen zoude, wat hij gelijk zijne voorzaaten, bij zijne krooning beloofd had.

FREDERIK bleef ſtandvastig bij zijne vordering, en ging eindelijk zelfs naar Romen, om dezelve met de wapenen in de hand te doen gelden.

De Paus ontvlugte met eenige Kardinaalen naar Frankrijk, nam de oorkonde met zich en zondt den Keizer uit Lyon den banvloek toe. FREDERIK's hart was door deze belediging nog meer verbitterd, hij weigerde thans uitdrukkelijk de overgave, en lag om zijne weigering nadruk te geven, duitſche bezoldigden tot bewaring in de Steden en Burgten van het MATHILDISCHE gebied, evenwel gebood hij, om deze zijne handelwijze in het oog der wereld te regtvaardigen, dat de Edelen en Burgers des Lands binnen te tijd van een Jaar het door hun voorgedragene door voldoende bewijzen ſtaven zouden, of dat zij te verwachten hadden, dat hij het eindeloos twisten moede, hun aan hun eigen lot zoude overlaten.

MATHILDA, welke tot hiertoe in ſtilte de uitſlag van den ſtrijd angstvol had afgewacht en gedurig nog het beste hoopte, zag door deze uitſpraak alle hare hoop verijdelt, daar zij buiten de reeds voorgelegde, geene andere bewijzen bezat en geen uitzicht had van waar zij de echte ſtukken der verworpene afſchriften bekomen zoude. Zij zag vol begeerlijk verlangen op de veelvuldige Schriften, welke hare voorouders in een der gewelven van den burgt opgehoopt hadden, en zogt onder alle hare Edelknaapen en dienaaren naar eenen man rond, welke

bee

bekwaam wezen zoude, om haar in dien grooten arbeid, van alle die geſchriften met haar te onderzoeken te helpen. Haar blik bleef aan den Ridder GRIMSALDI hangen, hij was wel is waar ſlechts zedert eenige maanden in haren dienst getreden, maar hij had zich reeds door zijnen ijver bij haar bemind, en daar door belangrijk gemaakt, dat hij zeer goed Duitsch en Latijn ſprak, het ſchrijven zeer kundig was en ieder ſchrift lezen konde. Zij ontdekte hem haar voornemen, hij vondt zich daar door hoog vereerd, en bewees door zijne onvermoeide ijver en door het geduld, waarmede hij in hare tegenwoordigheid den inhoud der geſchriften onderzogt, dat hij haar vertrouwen en eindelijk ook de voldoendſte belooning waardig was, daar hij eindelijk het afſchrift des briefs ontdekte, welke KONA's Zoon eens naar Duitschland ſchreef, en daarin een afſchrift of toezending der oorſpronkelijke ſtukken van zijnen bloedverwant verzogt.

Groot was hare vreugde, rein hare blijdſchap, toen zij ten laatſte zelfs het wel korte, maar evelwel helder licht verſpreidende antwoord op dien brief vinden mogt. „ Wij zenden u," ſchreef HANS VAN ELZENBURG, „ de verlangde afſchriften, en zouden er zonder bedenking de oorkonden hebben bijgelegt, wanneer niet mijn Burgcapellaan mij overtuigt had, dat dezelve verdere bewaring waardig was en mijnen Zoon eens van het grootſte belang wezen konden. God met u en ons! Gegeven op het Kasteel, des edelen en vrijen Ridders van ELZENBURG in het Hertogdom Zwaben."

MATHILDA wierdt het nu op eenmaal bekend, waar

waar en in welk oord, de oorkonden was bewaard, ook overtuigden haar andere ſchriften, welke zich als bijlagen bij dezen brief bevonden, dat de ongelukkigen Zoon harer Stammoeder zich werkelijk ELZENBURG noemde, eenigen tijd in Duitschland geleefd en daar bij eene edele Duitſchen vrouw kinderen had voortgebragt, welke insgelijks eenen ſtam in Duitschland gegrond hadden.

Naar MATHILDA, was het de Ridder GRIMSALDI, welke over deze ontdekking de grootſte vreugde blijken liet, hij boodt zich aan, om naar Duitschland te reizen en in den naam zijner gebiedſter de oorkonden opteëisſchen, maar daar MATHILDA als zeker vooruitzag, dat men thans derzelver waarde beter dan voorheen ſchatten, en ieder bode nieuwe hindernisſen en zwarigheden in den weg ſtellen zoude, zoo achte zij het voor het beste, zelve deze reize te ondernemen om door hare tegenwoordigheid ieder mogelijk beletſel uit den weg te ruimen en woorden nog goud te ſparen, om den begeerden ſchat te bekomen. Het verlangen om eens Heerſcheresſe te worden wierdt dagelijks ſterker, ja zij verklaarde al zeer ſpoedig openhartig aan haren getrouwen GRIMSALDI, dat zij vast beſloten had, — wanneer zij door geen ander middel de oorkonden uit de handen der Duitſchers bekomen konde — eenen Zoon uit dien Stam te huwen, om door hem dat te verkrijgen het geene zij zoo verlangend wenschte.

Te vergeefsch vermoeide zich GRIMSALDI, om haar de gevaren die haar in het zoo onrustig Duitschland wachten, te ſchetſen, deze ſchrikten haar niet af, en

en eer er twee maanden verliepen, eer er GRIMSALDI iets van vermoede; was reeds alles tot hare afreis gereed. Zij maakte zulks den verbaasden Ridder het eerst bekend, en vroeg of hij haar geleiden wilde? Hij beloofde dit, maar toen zij den anderen morgen om hem zondt; was hij in den burgt niet meer te vinden; haren ergwaan ontwaakte, zij doorzogt schielijk hare geschriften en bevond spoedig, dat juist die geene ontbraken welke hare geboorte bewijzen konden. Offchoon dezelve wel geene innerlijke waarde hadden, zoo konden die haar evenwel in Duitschland ten bewijze dienen dat zij met de ELZENBURGERS aldaar, van denzelfden Stamvader afstamde en zij dus hunne bloedverwante was. Hare smart over dit verlies was daarom zeer groot, zij genoot de spijzen die men des middag's op haren tafel zette, niet, en hoorde weldra tot hare ontzetting, dat alle die geenen welken die spijzen gebruikt hadden, over schrikkelijke pijnen klaagden, en na eenige uren stierven. Dat de spijzen vergiftigt waren was nu zeker, maar ook bijna even zeker was het, dat Ridder GRIMSALDI de Giftmenger was, dewijl eenige persoonen hem niet alleen, in de keuken gezien, maar ook waargenomen hadden, hoe hij een Zeevisch, die MATHILDA's geliefkoosde spijze was, betast en deszelfs fraaiheid geprezen had.

MATHILDA's moed en standvastigheid wierdt door dit onverwachte voorval op nieuw geweldig geschokt, maar niet vernietigt, het wierdt integendeel eene nieuwe aansporing voor haren hoogmoed, die nu besloot alles te wagen om den zegen of den dood

dood te gewinnen. Van vijftig harer getrouwste en dapperste vasallen vergezeld, trok zij reeds den derden dag uit haren burgt. Niemand der teruggeblevenen vermoeden waarheen zij trekken zoude, het oogmerk van hare reize bleef voor allen een ondoordringbaar geheim, zij nam haren weg naar Milanen, sprak daar met den Keizer, verhaalde hem alles wat zij wist, wat zich met haar toegedragen had en eischte zijnen Vaderlijken raad.

De Keizer, welke toenmaals de grootste vervolging van den Paus leed, en juist vernomen had, dat deze met behulp van eenige misnoegde Duitsche Vorsten, in den persoon des Landgraaf VAN THURINGEN eenen tegen Keizer had aangesteld, beloofde MATHILDA alle mogelijke bescherming. Maar toen hem zijn Kanselier buitendien nog verzekerde, dat het Roomsche regt, hetwelk reeds des tijds in aanzien en gebruik was, MATHILDA, wanneer zij slechts door het eigenhandig geloofwaardig afschrift van Paus GELASIUS eenen vermoedelijken erfgenaam harer Stammoeder te zijn bewijzen konde, het geheele erfgoed harer Stammoeder, moest toewijzen, toen spoorde hij haar zelfs aan, om naar Duitschland te trekken en de bewijzen te halen, zij vertrok na zijnen zegen en de verzekering ontvangen te hebben, dat hij bij haren gelukkigen terugkomst haar regt en billijkheid bezorgen en haar MATHILDA's erfgoed tot een vast en blijvend eigendom overgeven zoude.

Toen zij reeds afgereisd was, keerde ENZIUS, een natuurlijken, maar zeer teedergeliefden Zoon des Keizers uit Sicilien, alwaar hij een bevel zijn's

Va-

Digitized by Google

Vaders had overgebragt, terug, zijn aanblik wekte in het hart des Keizers op nieuw bekommering, hoe hij zijnen lieveling een erfgoed grondvesten zoude, herinnerde zich MATHILDA en hare groote uitzichten, en besloot terstond om haar ENZIUS toetezenden, hem ten ernstigsten aanbevelende hare liefde op alle mogelijke wijze zoeken te verkrijgen.

Om zijn plan niet te verraden, wierdt aan het Hof, en zelfs aan het gevolg van ENZIUS bekend gemaakt, dat hij naar Zwaben afgezonden wierdt, om de Edelen van dat land tot trouw omtrent den Keizer aantemaanen en hun zijnen spoedigen bijstand toe te zeggen, daar de nieuwe Thuringsche tegen Keizer juist met eenen inval in dat Hertogdom dreigde. Ook was werkelijk zulks in den last van ENZIUS begrepen, maar evenwel was en bleef MATHILDA het hoofdoogmerk zijner reize.

ENZIUS, welke naauwelijks twintig jaren telde, bijzonder schoon was, maar ook even zoo zeer het gewigt zijner schoonheid gevoelde, beloofde zijnen Vader zijnen last te vervullen, en reisde met de zekerheid af, dat hij MATHILDA op eenen burgt in het Graafschap Tockenburg, waarheen de Keizer haar gewezen had, vinden en rasch overwinnen zoude.

VIER-EN-DERTIGSTE HOOFDSTUK.

Waarin de geheele geschiedenis van derzelver aanvang af begint, en over schemering en duisternis een helder licht verspreidt.

MATHILDA had meer vermoed, Ridder GRIMSALDI was niet alleen een trouweloos vriend, maar

lerwaarſchijnlijksteen geheim verſpieder van hetRoomſche Hof. Der waarheid ter eere, moet ik hier, waartoe mijn geſchiedſchrijver mij billijk aanmaant, verklaren en bekennen dat Paus INNOCENTIUS, ofſchoon de Ridder geheel in zijn voordeel werkzaam was, geen aandeel in zijne tegenwoordige en toekomende handelingen had.

INNOCENTIUS leefde toemaals, gelijk bekend is te Lyon in Frankrijk. Kort voor zijne vlugt had hij zijne teruggeblevene getrouwen, ernſtig en uitdrukkelijk aanbevolen, zijne belangens naar hun vermogen te bevorderen en ware het mogelijk te verhinderen, dat niet de Kerk door nieuwe en krachtiger bewijzen het MATHILDISCHE erfgoed ontrukt wierdt. Dezen handelden thans naar eigen inzicht en goeddunken, ontzagen geene wegen, wanneer die hun, flechts hun doel nader voerden, zij wierden door de ervaring overtuigt dat de Trangipaniſchen ſtam zoo onverwacht aanſpraak op het erfgoed gemaakt had en riehte nu hunne gantſche opmerkzaamheid op de eenige erfdochter van dat geſlacht, zij vermoeden niet zonder grond, dat deze vroeg of laat, het zoo onvoorzichtig medegedeelde affchrift van GELASIUS ontdekken zoude, en geloofden met zekerheid, dat hetzelve onder de geſchriften des Trangipaniſchen ſtams verborgen lag. Zij monſterden dus nu met ſcherpziende oogen alle die genen, welke men zonder zorg de uitvoering van een waagſtuk toevertrouwen konde, en aller blik bleef aan den Ridder GRIMSALDI hangen, hem wierdt eene groote belooning beloofd, en opgedragen dat hij MATHILDA's vertrouwen zoude zoeken te gewinnen

hare

hare Schriften te bemagtigen, en — wanneer het de nood vorderde — haar als de eenig overgeblevene van haren ſtam uit het land der levenden te doen verhuizen.

Eer hij zijne reize naar MATHILDA's burgt onderneemt, en daar de helft van zijn boevenſtuk uitvoert, moet ik mijne lezers met dezen Ridder naauwkeuriger bekend maken.

Zijnen Vader bezat voorheen in het Milaneſche eenen kleinen burgt, oeffende naar de gewoone zeden dier tijden, roof aan de rijke Kooplieden van Milanen uit en tergde eindelijk hunne wraak. Men trok tegen hem op, vernielde zijnen burgt, hij redde zich ter naauwernood met de vlugt en vondt beſcherming en onderſteuning in Romen, waar hij ſpoedig daarna eene edele Duitſche die daar als eene arme weeze leefde, huwde, en met haar aan onzen GRIMSALDI het aanwezen gaf. Toen hij nu juist aan den Paus eenen gewigtigen dienst bewezen had, ſtierf hij; zijne Gade niet bekend zijnde met de paden langs welke men de vertrekken der grooten betreedt, wierd vergeeten, geraakte met haren zoon in ellende en volgde haren echtgenoot in het graf toen de jonge GRIMSALDI eerst twaalf jaren oud was. Niemand trok zich dezen wees aan, geheel aan zich zelven overgelaten, dwaalde hij in de Kloosters der Stad rond, verzadigde zich van de broodkruimmels die van den disch der Monnikken vielen, en diende hun wanneer zij aan het altaar des Heeren offerden. De veelbelovende houding van den Knaap, zijne altoos bereidvaardigen dienstijver, zijne ſtoute, dikwijls geestige antwoorden

verwekten medelijden in het hart een's Kardinaals; hij beloofde hem ten Vader te zullen wezen, liet hem behoorlijk opvoeden en in alle wetenschappen onderwijzen; die hem eens tot den dienst van zijnen begunstiger bekwaam maken konden, Hij leerde spoedig lezen en schrijven, verstond Latijn en sprak bovendien zeer goed de Duitsche taal, doordien zijne moeder hem in dezelve van zijne vroegste jeugd af onderrichting gegeven had, hij zoude dus ongetwijfeld zijn geluk hebben gemaakt, wanneer slechts zijnen levendigen geest, zijne onverwinnelijke neiging tot vrolijkheid lichtmisserij en dartelheid zich met de strenge ordensregelen hadden kunnen verdragen.

Hij verliet, twee en twintig jaren oud zijnde, het Klooster, waarin hij de gelofte der armoede en kuischheid zweren zoude en dwaalde nu weder zonder doel of plan in Rome rond. zijne natuurlijke vermetelheid die alles waagde, maakte hem spoedig in de Paleizen der grooten bekend en in het vervolg, door zijne geschiktheid, om zich naar ieders luimen te kunnen voegen, overal bemind. Hij doorreisde in het gevolg eenes Pausselijken Legaats vele Landen, hiervan teruggekeerd, wierd hij even als te vooren de vleier en koppelaar der grooten. Geene daad, wanneer zij slechts belo-ning met zich voerde, scheen hem boos, geen schelmstuk, wanneer het slechts goed betaald wierd was hem te zwaar. Het groot geluk dat tot hien toe alle zijne ondernemingen met het beste gevol bekroonde, maakte hem dagelijks vermeteler en i de oogen zijner medegenoten, belangrijker. Daa

do

door kwam het, dat men zich in eene zoo gewigtige zaak tot hem wende, en zeker overtuigd hieldt, dat hij alleen dezelve gelukkig ten einde brengen konde.

Hoe hij zich bij MATHILDA gedroeg, hoe hij haar vertrouwen wist te winnen, heb ik reeds verhaald.

Hij gaf zijnen meesters in Rome van ieder schrede, die hij voorwaards deedt naauwkeurig berigt, zij juichten, toen zij vernamen, dat MATHILDA juist hem tot hulp in haar onderzoek gekozen had, stonden verbaasd, toen hij hun de tijding mededeelde, dat er nog eenen tak van den door hun zoo gehaaten stam in Duitschland bloeide, en dat zich de zoo gevreesde oorkonde in handen van denzelven bevondt. Zij verzamelden zich terstond tot algemeen overleg bij elkander, en allen besloten zo veel als mogelijk was tijdingen van dezen stam te verkrijgen.

Tot dat einde zonden zij terstond aan den Abt van een Zwabisch klooster eenen renbode, de trouw en verknogtheid van dezen aan het pausselijk belang was hun uit ondervinding bekend, zij beloofden hem, de toenmaals zoo zeer gewenschte bevrijding van de overheerschingen en de magt der Bisschoppen, en boven dien bij een open vallend leen hem te zullen gedenken, als hij hun getrouw en met de waarheid overeenkomstig, deed weten; of het geslacht van ELZENBURG in Zwaben aanzien en magt bezat, of het zich talrijk vermeerderde, God en de Geestelijkheid in eere hieldt, of misschien vervolgde? Eer nog Ridder GRIMSALDI MA-

THILDA's burgt verliet, keerde de renbode terug, hij bragt de tijding, dat het geslacht van ELZENBURG in Zwaben geëerd en geliefd wierd, tegenwoordig slechts uit een eenig ongehuwd Ridder bestond, die God niet haaten, de Paapen niet vervolgde, maar ook niet beminde, en zich slechts met de jagt bezig hield. Deze tijding veroorzaakte meer vreugd in hunne harten, daar zij slechts met een eenige te doen hadden, maar deze vreugde verminderde weder grootelijks, toen zij verder vernamen, dat de Ridder een getrouw aanhanger van den gebannen FREDERIK was, van zijne nabuuren rondsom geëerd wierdt, en er dus in ieder geval, wanneer men eenen aanslag tegen hem in den zin had, slechts list, maar geen opentlijk geweld raadzaam was.

Toen zij juist op nieuw over alles beslaadslagen wilden. keerde GRIMSALDI terug, hij bragt de geroofde schriften, maar ook de tijding mede, dat de vergiftiging van MATHILDA mislukt was, hij had van verre loerende, door eenen terug gelaten bespieder den onverwachten uitslag van zijn schurkenstuk reeds vernomen.

Zijne begunstigers deelden hem thans de tijding uit Duitschland mede, en GRIMSALDI maakte hun daarentegen bekend, dat MATHILDA voornemens was daarheen aftereizen, en vast besloten had een harer bloedverwanten hare hand te reiken, om dan verëenigd met hem, zoo veel te beter te kunnen handelen.

Dat dit verhinderd moest worden was voor allen duidelijk, maar hoe zulks te doen, bleef de grootste

en

Digitized by Google

en gewigtigste vraag. GRIMSALDI beantwoorde dezelve naar ieders welgevallen.

„ Ik trek," sprak hij, „ naar Duitschland, u zij het intusschen aanbevolen MATHILDA's reize door list en bedrog ten minsten eenige maanden te verhinderen. Mij zal het dan niet zwaar vallen het vertrouwen der Duitschers te winnen, liefde in zijn hart op te wekken, hem zoo schielijk mogelijk aan eene vrouw te verbinden, en van de bewijzen zijner afstamming te beroven, laat dan MATHILDA in 's Heeren naam naar Duitschland trekken, hare reis kan noch zal geen vrucht voor haar voortbrengen, dewijl de Ridder even als zij zelve, bewijzen ontbreken, vereeniging tusschen hun niet meer mogelijk is, en MATHILDA zelve hare aanspraken opgeven moet, daar zij anders slechts in het belang des Duitschen Ridders handelen zoude, dewijl altijd den man de voorrang als erfgenaam behoord.

De verbondenen gevoelden het gewigt van GRIMSALDI's voordragt, zij traden allen tot zijne mening toe, dewijl herhaalde aanslagen op MATHILDA's leven, hun zeer ligt zelven in gevaar storten konden, want hunne heerschappij en aanzien was in dien tijd te Rome zeer zwak, en ontdekking, of slechts verdenking van zulke daden had alles kunnen bederven.

GRIMSALDI wierdt dus eenstemmig tot Gezant naar Duitschland verkoren, en hem de grootste belo-ning toegezegd, wanneer hij als een gelukkig uitvoerder terug keerde. Hij nam de sterkste en krachtigste aanbevelings-brieven en de beloste met zich,

dat de zoo bekorende bevrijding van de overheerſching der Bisſchoppen, uit Lijon, ſpoedig volgen zoude. Ook gaf men hem, even zulke vleiende zendbrieven aan den tegen Keizer HENDRIK VAN THURINGEN mede, waarvan hij zich naar welgevallen bedienen, en, wanneer misſchien buiten verwachting, geweld raadzaam en nodig was daar door den bijſtand en de hulp van dezen Vorst eisſchen konde. Alles wierdt verſtandig en listig afgeſproken, en zoude zeker gelukkig uitgevallen zijn, wanneer niet de moedige MATHILDA, eerder dan men verwagt had naar Duitschland was afgereisd. Toen GRIMSALDI ook daar heen vertrok, wilde men eerst haren reis verhinderen, en men vernam met de grootſte verbazing, dat zij reeds vertrokken was. Welke maatregelen men nu bewerkſtelligde, zal het vervolg dezer geſchiedenis duidelijk mededeelen, ſlechts zoo veel moet ik nog herinneren, dat de verbondenen niet in ſtaat waren, MATHILDA's reize door opentlijk geweld te verhinderen, dewijl zij reeds eer zij dezelve vermoede, eenige dagreizen gewonnen had, en de pausſelijke huurlingen zich niet voorwaards onder het Keizerlijke leger wagen konden, dewijl de krijgslieden van het zelve alle wegen doorkruisten.

Om zonder argwaan en opzien het Keizerlijke leger en de met deszelfs aanvoerder verbondene landen te kunnen doortrekken, had zich GRIMSALDI, die in dien tijd reeds vijf en veertig jaren telde in een monniksgewaad gekleed, zijne zwaarlijvigheid wederſprak deze verkleding niet, en daar hij zich gelijk een monnik ook haar en baard affneed,

zoo

zoo twijfelde niemand, wanneer hij zich *Broeder Elias* noemde, en men liet hem ongehinderd trekken.

Daar hij op eenen ezel reedt, en zijnen togt dus langzaam voortging, zoo was het zeer natuurlijk, dat MATHILDA, zoo als de gevolgen bewijzen, ongeacht haar ophouding aan het Keizerlijk Hof, vroeger dan hij in Duitschland aankwam. Hij vermoede zulks niet, en nam zijnen weg naar het klooster, waar hij, als een Pausselijk Legaat, met de grootste vreugde en eerbied ontvangen wierdt.

De nieuwe tijdingen, die hij hier betrekkelijk den Ridder van ELZENBURG verzamelde, waren niet aangenaam, men verhaalde hem, dat hij niets dan een rustig jager en een verklaarde vrouwen-vijand was. Een der Papen had zich op het bevel des Abts op zijnen burgt gewaagd, maar was van hem ten hoogsten koel, van de vrouwen evenwel, zoo veel te vriendelijker ontvangen geworden. HERMELLA had hem zelfs zoodanig met haar vertrouwen verëerd, dat hij hem melde, dat zij hare schoone dochter, die hartelijke liefde voor den Ridder gevoelde, voor hem bestemd had, maar dat zij echter zeer aan eenen gelukkigen uitslag twijfelde. GRIMSALDI — die ik in het vervolg weder *Broeder Elias* noemen zal — dankte voor deze tijdingen, dewijl zij hem niet afschrikten, hij verzekerde, dat hij zich in monniksgewaad bij den Ridder zoude zoeken intedringen, en zijn koud hart wel verwarmen zoude. Daar men in Rome beloofd had, hem van ieder voorval terstond tijding in het klooster te doen toekomen. Zoo sprak hij met de Abt af,

dat deze hem alles door vertrouwde boden op den burgt toezenden moest, en vertrok toen met de hoop, dat hij door list en beleid zijn doel bereiken mogt. Hij zwierf eenige dagen bespiedend in de nabijheid des burgts rond, ten einde des Ridders doen en laten meer naauwkeurig gade te slaan.

Hoe, en op welk eene wijze hij zich aan den Ridder voordeedt, is uit het eerste deel dezer geschiedenis omstandig genoeg bekend. Hem kwam, gedurende, dat hij den burgt bespiedde door eenen landman, te weten, dat de Ridder in het woud eenen beer beloerde, hij liet zich naar dat oord geleiden en begon straks te handelen. Zijne geveinsde bevreesdheid, stelde de heldhaftigheid des moedigen Benno's in een helder licht, hij vondt zich daar door verëerd, en hij schonk den monnik, wat dezen zoo hartelijk wenschte, zijn medelijden en genegenheid, dat hij, toen hij in het gezelschap des Ridders op den burgt aankwam, terstond ijverig in Agnes voordeel arbeide, en den Ridder tot liefde zocht te bewegen, bewijzen alle zijne toenmalige handelingen en gesprekken. Hoogst onaangenaam, en geheel tegen zijn plan inlopende was hem daarom Benno's reeds vroeger genomen besluit, om te reizen. Hij had nog niet eenmaal tijd gevonden, om naar de geschriften rond te zien, en hij wilde toch ook even zoo min Benno alleen laten reizen, dewijl zulks zijn tweede plan omvergeworpen zoude hebben, en hij met hem trekkende zeker hopen konde, den reeds werkelijk beminnenden Ridder tot eenen spoedigen terugkeer te zullen overhalen.

Reeds

Digitized by Google

Reeds geloofde hij zich aan de vervulling van zijnen eerften wensch, toen BENNO, wel is waar, zonder hem afreisde, maar fpoedig daarna den fleutel van zijn geheim ijzer muurkastje zondt; hij vermoede geheel natuurlijk, dat in hetzelve, of ten minften in BENNO's vertrek de gefchriften bewaard wierden, hij had dus nu naar zijne mening voldoende gelegenheid alles te kunnen doorzoeken, maar HERMELLA's fchraapzucht en voorzigtigheid verijdelde alle zijne hoop, en bragt hem in tegendeel in den gevaarlijkften en fchrikkelijkften toeftand. Want de volgende ontmoeting, welker oorzaak ik toenmaals reeds breedvoerig verhaalde, lag geheel buiten zijn plan en handelingen, hij konde het niet verhinderen, dat men hem voor BENNO's moordenaar hield, en zoude waarfchijnelijk op de pijnbank alles, wat hij wist, bekend hebben, wanneer hij niet door de onverwagte, en even zoo toevallige aankomst van Ridder ENZIUS verlost en gered geworden was.

Zoo aangenaam hem, van deze zijde befchouwd, de aankomst van ENZIUS zijn moest, zoo gaf hem dezelve omgekeerd, nieuwe oorzaak tot zorg en kommer. Hij vermoede met regt, dat ENZIUS een afgezant des Keizers was, en waarfchijnelijk in MATHILDA's naam de gehaate fchriften van Ridder BENNO eisfchen en afhalen zoude.

Offchoon dit vermoeden veel grond tot waarfchijnelijkheid had, zoo was het toch geheel valsch. Ridder ENZIUS was, gelijk bekend is, MATHILDA nagetrokken, maar had haar in het Graaffchap Toggenburg niet meer aangetroffen, en volgde haar

toen

toen naar Zwaben. Hier geraakte hij onder de Thuringers, die hem, zoo als ik reeds verhaald heb omtrent gevangen genomen hadden, en die hij niet, dan met veel moeite en gevaar ontkwam. Hij was omtrent de geboorte en den ſtand des Ridders van ELZENBURG door zijnen Vader niet onderrigt geworden, hij vermoede niets van beiden, en had ſlechts vernomen, dat die Ridder een getrouw aanhanger van zijnen Vader was. Uit dien hoofde alleen was het, dat hij zich naar den burgt van dezen begaf, om zich daar eenigen tijd tegen verdere vervolgingen te verzekeren, zijn verſtrooid gevolg door uitgezondene boden te verzamelen, en dan MATHILDA weder op te zoeken, wetende hij niets meer van alles, dan dat deze uit Zwaben de bewijzen harer afkomst zoude zoeken te verkrijgen. Hij zag de ſchoone AGNES, en vergat MATHILDA. Hij beminde de eerſte werkelijk met het hevigst vuur der jeugd, en zoude haar waarſchijnelijk, zonder achtgeving op zijn's Vaders grootere uitzichten gehuwd hebben, wanneer niet andere toevallen alles verhinderd hadden.

Toen de terugkerende BENNO de treurige ELIAS, de liefde van ENZIUS tot AGNES ontdekte, vermoede dezen andermaal andere bedekte plannen, hij geloofde nu, dat de listige ENZIUS zich opzettelijk met AGNES, en daar door met het Elzenburgſche geſlacht verbinden wilden, om het groote erfgoed aan zich te trekken. Hij gaf zich daarom alle mogelijke moeite, BENNO's liefde en ijverzucht aan te wakkeren, op dat daar door het plan van ENZIUS vernietigt wierd, en dezen gedwongen zoude

Digitized by Google

de zijn, om af te trekken. Hij wenschte zulks daarom te meer, dewijl hij niet zeker was, of hem ENZIUS, die hem dikwijls in Rome gezien had, hem niet ongeacht zijne verkleding herkennen zoude? Het kwam hem daarom zeer te ſtade, dat hij, het geen reeds lang voorbij was, over de gevolgen der uitgeſtaanen ſchrik klagen, en zijne legerſtede geſchikt houden konde. Toen echter de ijverzucht van BENNO eenen geheel anderen weg inſloeg, en hem tot eene tweede vlucht uit zijnen burgt verleide, toen bleef ELIAS andermaal geene andere keus over, dan mede te trekken, om des Ridders liefde tot AGNES te voeden, hem tot ſpoedigen terugkeer te bewegen, en het hem waarſchijnelijk plan van ENZIUS te verhinderen.

Toen zij op dezen nieuwen reis de herberg bereikten, trof ELIAS daar een bode des Abts aan, die hem eenen brief uit Rome bragt, welke zoo even door eene renbode was aangekomen. Ridder BENNO begaf zich, zoo als wij weten naar buiten, om zijne gedachten eenen vrijen loop te geven, en verhinderde hem dus niet, den brief te openen en den inhoud heimelijk te leezen. Alle de bondgenooten berichten hem, dat men na rijpelijker overlegging eerst had ingezien, dat de medewerking tot een huwelijk des Ridders meer ſchadelijk dan nuttig was, dat in ieder opzicht de vermeerdering van het gehaate geſlacht voor de kerk nadeelig worden moest, wanneer men niet de Ridder door list en bedrog daar heen brengen konde, om een onedel meisje te huwen, en daar door zijne kinderen en kindskinderen

ten door verloop van tijd tot het erven des ridderlijken Mathildischen Leens onbekwaam te maken. Om dit eenige, nuttige plan nadrukkelijk door te zetten, had men de nieuwe Keizer HENDRIK VAN THURINGEN, als een getrouw aanhanger van het geheele geheime plan onderrigt, dewijl deze thans met een leger in Zwaben stond, en dus met kracht in ieder geval handelen konde. Men achte het, schreef men verder, mede voor nodig om hem — *Broeder Elias* — hiervan ingelijks kennis te geven, op dat hij zich zonder tijdverzuim naar het leger des nieuwen Keizers begeven, daar afspraak met hem maken zoude en zijnen raad vernemen.

ELIAS was over deze tijding ten hoogsten getroffen, „ wanneer zij," zeide hij met regtvaardig misnoegen, „ eerst overleggen willen, wanneer ik reeds handele, dan ontzeg ik verdere deelneming, keer terug en wil dan stilzittend toezien, hoe zij het met hunne hoog wijze en langzaame overleggingen voleindigen zullen."

De bode, welke een verkleede monnik, en buiten dien een vertrouweling van den Abt was, bad hem, niet te schielijk te handelen, maar te horen, wat men in den spoed reeds voorbereid had. „ De nieuwe Keizer," verhaalde hij nu, „ vondt zich door het vertrouwen van het pausselijk Hof zeer vereerdt, hij kwam met dezelfde bode, die den brief aan u, had afgegeven in ons klooster, hij onderhieldt zich met den Abt over de mogelijkheid der uitvoering van het voorschreven plan, en daar het hem juist inviel, dat een zijner niet edele

Voog-

Digitized by Google

Voogden in Thuringen; eene zeer ſchoone en hoogst bekorelijke dochter had, zoo wierd er terſtond naar dezen gezonden.

Elias. (ſpottend.) En nu zal de Ridder zich oogenblikkelijk in hare ſchoonheid vergapen en haar even ſchielijk huwen?

De Bode. Zulks wenschte men! — —

Elias. Ik wenschte ook Paus te worden, maar ik zie geene mogelijkheid tot bevrediging van mijnen wensch.

De Bode. Legt den ſpot af, hij betaamt den man niet, welke alles ondernemen, alles uitvoeren kan, wanneer hij ſlechts lust en goeden wil daartoe heeft. Zoo als wij vernomen hebben, zijt gij in dien tijd reeds de vertrouwling en de raadgever des Ridders geworden, waarſchijnelijk trekt gij thans met hem uit, om eene vrouw voor hem te zoeken, binnen weinige dagen verwachten wij het meisje in het klooster, voert hem dan bij ons, wij zullen haar van de rijkſte erfdochter voor geheel Thuringen uitgeven, en haar — — —

Elias. Verbeuzel toch den kostbaaren tijd niet, met onnutig geſnap, laat ik u den ſtaat der zaaken openleggen, en geeft dan raad, indien gij het kunt.

Elias verhaalde hem nu alles, wat zich in dien tijd op den burgt toegedragen had, hoe ijverig hij bezig was de Ridder door Agnes in het net der liefde te verwarren, hoe het hem volkomen gelukt zou zijn; wanneer niet de aankomst van Enzius alles vernietigt had, daar Enzius nu zeker Agnes huwen zal, om in haren naam, met geldende be-

wij-

wijzen in de hand, het erfgoed te kunnen leisschen. „ Oordeelt nu zelfs," voer hij in zijn verhaal voort, „ of wij niet ten voordeele van Enzius handelen, wanneer wij den naasten erfgenaam onbekwaam maken, om tegen hem op te treden.

De Bode. Bezwaarlijk, zeer bezwaarlijk, maar daarom niet onmogelijk! De nieuwe Keizer is van de aankomst van Enzius verwittigt. Hij zoekt overal naar hem rond, en daar hij nu zijn verblijf door u verneemt, zal hij gewis niet verzuimen, hem de terugtogt te beletten, en te zorgen, dat hij en zijne jonge vrouw, benevens de bewijzen harer geboorte in zijne handen vallen. Wanneer gij dan intusschen het voorgelegde plan met den Ridder uitvoert, en hem dus tot de aanspraak op het erfdeel onbekwaam maakt, dan eindigt alles gelukkig, en wij zijn van de volkomenste overwinning zeker.

Elias. Bouwt gij slechts op mogelijke en waarschijnelijke hoop, dan zal uw gebouw spoedig instorten, en gapend daar staan uit te roepen: „ wie had dit gedacht!" Enzius is een slimme vos, hem is geene opening te eng, om er door te sluipen. Hij zit thans gerust op eenen welbewaarden burgt, die de nieuwe Keizer niet durft aantasten, wanneer hij zich niet de geheele Zwabische Ridderschap op den hals wil halen. Hij zal aftrekken, zoo als hij gekomen is, en dan hebt gij niets overig als hem na te gapen.

De Bode. Dan zegeviert de list, wanneer geweld niet helpt. Eer er drie dagen verlopen zijn, is Agnes in onze magt, daar voor sta ik met mijn hoofd

hoofd borg voor. Zij wandelt ieder morgen naar eene Kapel, welke buiten den burgt ligt, vier mannen voeren het zwakke meisje van daar, en dan kan ENZIUS de oude HERMELLA huwen, wanneer hij aandeel aan het erfgoed hebben wil.

ELIAS. Dit ware nog iets, wanneer gij werkelijk daar voor kondt inſtaan.

De Bode. Dit kan ik!

ELIAS. Maar zulks neemt echter mijn misſelijk ſtandpunt niet weg. Ik was tot hiertoe bij den Ridder de ijverigſte verdediger van AGNES. Ik zocht zijne ſluimerende liefde op alle mogelijke wijze op te wakkeren. Het gelukte, terwijl ik hier met u ſpreke, kampt de ijverzucht ſchrikkelijk met hem.

De Bode. Dan hebt gij immers gewonnen ſpel, vuur die hartstogt ſterker aan, en gij zijt overwinnaar.

ELIAS. Ligt gezegt, maar niet zoo ligt volbragt.

De Bode. Waart gij het volſte vertrouwen van het Hof van Rome wel waardig, wanneer deze onderneming een bloot kinderſpel was? Hoe ſterker de hindernisſen zijn, hoe grooter ook het loon des overwinnaars wezen moet.

ELIAS. (nadenkend.) Spoedt u, en volbreng, het geene gij beloofd hebt, binnen drie dagen verſchijn ik met de Ridder in uw klooster, en dan zult gij zien en er uover verwonderen, waartoe GRIMSALDI in ſtaat is, wanneer men zijne eerzucht tergt? Onderrigt mij intusſchen onmiddelijk van ieder nieuw voorval, op dat ik niet op het einde

Digitized by Google

met alle mijne wijsheid schipbreuk lijde. Uwe boders zullen mij allen op den weg naar uw kloosster aantreffen.

De bode spoede nu voord, en ELIAS raadpleegde met zijn verstand, hoe hij op eens de liefde tot AGNES uit het hart des Ridders zoude kunnen verdrijven. Eenige knechten zaten slapend in de herberg, de overigen hadden zich naar buiten begeven; hij, ELIAS namelijk, sloop het huis uit, zag de Ridder onder eenen eik zitten, en verhaalde hem nu, die geheele ons bekende geschiedenis, welke de kuische AGNES tot de schandelijke bijzit van ENZIUS vernederen moest.

Dit verhaal had, wel is waar, de gehoopte uitwerking maar ELIAS zag te laat in, dat hij door het zelve in geen gunstiger licht gesteld, en het gehele, hem zoo noodige vertrouwen des Ridders, door de verdigte deelneming aan het bedrog verloren had. Hij verliet de Ridder en peinsde op eenen nieuwen aanslag, waar door hij zijnen misslag weder goed zoude kunnen maken. Toen nu eindelijk de ontwaakte knechten naar hunnen Heer vroegen, ging hij met hun, om hem tot de afreize aan te manen. De verachtelijke blik, welke BENNO op hem wierp, overtuigde hem nogmaals op het duidelijkste, dat hij door zijne te schielijke handeling alles verloren had. De Ridder sprak op de verdere reize geen woord met hem; om hem nu het spreken af te winnen, hield zich ELIAS bevreesd, wilde, toen het reeds schemerde niet door het nabijzijnde woud trekken, maar BENNO, die waarlijk beloofd had op beden van dien aart acht te zullen

lenslaan, trok niettegenstaande deze belofte voort, en gebood de vreeschtigen Snapper stilzwijgenheid. Hieruit zag ELIAS nu ten vollen, dat hij door den Ridder gehaat en veracht wierdt. Zonder zich langer te bedenken, nam hij het moedig besluit, het geheel verhaal als onwaarheid aan den Ridder te doen voorkomen, ten minsten stout daar in vol te houden, dat hij niet de verhaler, en gevolgelijk geen deelnemer aan het boevenstuk was. Hij hoopte dit besluit met waarschijnelijkheid uit te voeren, dewijl de diepzinnige en ijverzuchtige Ridder zich werkelijk in eenen toestand bevondt, die droomen van dien aart niet geheel onmogelijk maakte. Het gantsche verhaal dus in eenen droom te veranderen, kwam hem het beste voor, om zich gelegenheid tot verdere handelingen te bezorgen.

Hoe hij zijn voornemen ten uitvoer bragt, bewijst het eerste deel dezer geschiedenis. Hij moest sterker kampen als hij vermoed had, hij moest, om des Ridders toorn ter neder te zetten, de knechten tot getuigen roepen, die waarlijk het gezegden van ELIAS bevestigden, daar zij hem steeds gedurende, dat zij waakten in de herberg zagen, maar onwetend waren, dat zij langer dan een uur geslapen hadden. Door het eenstemmig getuigenis der knechten, won hij nu zeker veel, maar het gelukte hem evenwel niet den Ridder te overreden, dat het geheele voorval slechts een droom, of althans, hij niet de verhaler daarvan was. Er bleef hem dus niets anders overig, dan de geheele geschiedenis voor een wonder te verklaren, en stout staande te houden, dat een booze Geest zijne gestalte aan-

genomen, en met dezelve waarschijnelijk de Ridder zoo schrikkelijk misleid had.

Toen hij ontdekte, dat deze uitvlucht bij den Ridder geloof vond, en hij daar door zijn vertrouwen weder gewinnen, en evenwel ook zijn oogmerk bereiken konde, zoo vond hij het hoogst nodig, dit geloof zoo spoedig mogelijk te versterken en in zekerheid te herscheppen.

Als Ridder Benno, reeds in het woud gelegerd zijnde, nogmaals vast staande hield, dat hem het voorgevallene, naar alle pogingen met zijn geheugen steeds merkwaardig bleef en blijven zoude, en dat of Elias de verhaler van het zelve, of een Geest zijne gestalte gebruikt had. Toen verdichte Elias tot bevestiging van het laatste, de gebeele ontmoeting, welke zich naar zijn zeggen den daarop volgenden nacht met hem toegedragen zoude hebben. Hij liet in zijn verslag zijne eigene, zoo als ook Agnes gestalte dubbeld optreden, hij mengde dolk en banden in het zelve, om voornamelijk door de eerste zijn wonderbaar verhaal te kunnen bewijzen.

Ridder Benno had dezen dolk, toen hij Elias op den burgt den dag voor zijne afreis bezocht, in het vertrek van dezen verloren, Elias had dezelve, toen zonder verder oogmerk als een altoos nuttig werktuig bij zich verstoken, dan nu had hij die benevens eenige banden nabij den slapenden Ridder gelegd, en hoopte nu, met grond, dat Benno, wanneer hij zoo onverwacht bij zijne legerplaats eenen dolk wedervondt; welke bij toch naar alle herinnering en overtuiging niet met zich ge-

no-

nomen had, zijn verhaal geloof verleenen zoude.

Dit gelukte volkomen, het zoo geringe bewijs des dolks overtuigde de Ridder geheel van de tegenwoordigheid eener Geest, en het nog geringer toevallige getuigenis van de listigen immers wakenden ELIAS, dat AGNES den verliefden Ridder in den droom gekust had, maakte den niets ergdenkende volkomen bereid, om aan wonderen te gelooven. ELIAS won daar door meer, dan hij in den beginnen zelfs vermoeden konde. Hij was nu in ſtaat om door wonderen, op de verhitte verbeeldingskracht des Ridders te werken, en zoodanige werking bereikte, gelijk hij dikwijls te Rome gezien had haar doel altijd volkomen.

Dit echter was niet het eenige voordeel, dat hij van dit zoo gunſtig toeval trekken wilde, reeds den voorigen nacht had hem zijne verbeelding aangenaam bezig gehouden met het geene hij verder verrigten zoude.

Zijn plan liep op het verderf des Ridders uit, het was mogelijk en ook waarſchijnelijk, dat deze zulks, eer hij het zelve uitvoerde, ontdekken zoude, en daar hij zich ſteeds nabij denzelven bevondt, voor hem hoogst nadeelig konde worden. Hierom wilde hij, daar er zich thans eene zoo ſchoone gelegenheid toe aanbood, zich voor het zoo mogelijk gevaar verzekeren, en een pad bereiden op het welke hij het zelve gedurig zeker ontvlugten konde. Uit dien hoofde dus, hield hij zich thans als of hij den Ridder voor altijd verlaten wilde, echter met het voornemen, om dan weder te

keren, op nieuw affcheid te nemen, andermaal te verfchijnen, en door krachtige bewijzen den Ridder te overtuigen, dat hij de vorige reis niet bij hem was, maar dat de Geest zijne geftalte had aangenomen, en hij op deze wijze geheel onfchuldig was, wanneer die Geest misfchien onder zijne geftalte zaaken uitvoerde, die hem, den Ridder, fchadelijk en nadeelig wezen konden. Om kort en duidelijker te zijn: ELIAS wilde alles zoodanig verwarren, dat hij, bij ieder mogelijke ontdekking ftout zoude kunnen ftaande houden, dat niet hij, maar wel de Geest, als zijn tweede Ik, dit of dat gedaan of gezegd zoude hebben.

Zeer aangenaam was het den listigen, toen de trouwhartige Ridder bij het affcheid een geheim kenteeken, door het welke hij hem bij eene mogelijke weder ontmoeting herkennen, wilde; van hem afvorderde. ELIAS behield daar door vrij fpel, hij behoefde flechts het teeken niet te maken, dan was immers de bedrogen Ridder overtuigd, dat de Geest met hem wandelde, en de geftalte van ELIAS hoogst misleidend verftond na te bootfen.

ELIAS had, eer hij fcheide, zoo wel de Ridder als de knechten den weg gewezen, waarop zij voorwaards trekken zouden, hij was dus zeker, dat hij hun allen daarop konde weder vinden, en wilde eerst in den nacht weder keren, maar een nieuw toeval befpoedigde zijne terugkomst.

Een bode, die hem angstvol zocht, daar hij hem in het gevolg des Ridders niet had gezien, vond hem eindelijk drinkend in de herberg, en bragt hem van den Abt de onverwachte tijding, dat naar al-

Digitized by Google

le vermoeden de Gravin MATHILDA van Trangipani, uit Italiën den vorigen avond in de nabijheid van het klooster doorgetrokken was. Zoo onmolijk zulks ELIAS toefcheen, overtuigde hem evenwel den bode door de befchrijving, die hij van de kleding en het gelaat der vreemdelingen gaf, niet alleen van de mogelijkheid, maar ook van de waarfchijnelijkheid harer aankomst. Hij verwenschte zonder verfchooning de traage Kardinaalen te Rome, welken hem beloofd hadden, de reize van MATHILDA, ten minften twee maanden te zullen verhinderen, en hem nu op eens de tijding zonden, dat zij dezelve reeds volbragt had. Daar MATHILDA des avonds juist denzelfden weg opgereden was, die den Ridder des morgens op zijnen raad genomen had, zoo was het zeer waarfchijnelijk, dat zij elkander ontmoetten, door een toevallig gefprek alles ontdekken, en dus het geheele plan voor altoos vernietigen konden.

ELIAS fpoede zich met den bode rasch beschwaards, hij nam wijn mede om de werking daarvan bij ieder gelegenheid zich ten nutte te kunnen maken. Hij zag weder vrolijk en te vreden, toen hij door het geboomte den Ridder noch in dezelfde treurigheid zag zitten, dewijl hij daar door overtuigd was, dat er gedurende zijne afwezigheid niets belangrijks voorgevallen was. Hij volvoerde nu zijn plan, hield zich, als of hij het afgefproken teeken niet kende, en geraakte daar door in eenen zeer gevaarlijken toeftand, die zijn verftand hem ligt had kunnen doen vooruitzien, maar door al te ftout vertrouwen op zich zelven bedrogen, evenwel niet be-

rekent had. Hij gedroeg de geesselslagen des vertoornde Ridders met heldhaftigen moed, en besloot liever te sterven, dan zijn bedrog te verraaden. Zijn geheel plan was gebouwd op de zekerheid, dat de vermoeiden in den nacht allen slapen, en het hem dan ligt gelukken zoude, zich in dien tijd te verwijderen, om dan des morgens weder als de echte ELIAS te kunnen verschijnen, maar zijne geheele hoop scheen schipbreuk te zullen lijden, toen de Ridder gebood hem te binden en streng te bewaaken. Had dus de krachtige wijn, die hij opzettelijk met zich had genomen, en die door zijne bewakers vlijtig gedronken wierd, niet de voorzichtigheid des Ridders verijdelt, en het volgende bedrog mogelijk gemaakt, zoo zoude de looze vogel ditmaal in zijne eigen strikken gevangen zijn geraakt.

Hoe hij zich des morgens uit zijnen gevaarlijken toestand redde, heb ik in het eerste Deel reeds verhaalt, slechts dit moet ik hier nog bijvoegen, dat ELIAS slechts voorzichtigheidshalve de gestalte van MATHILDA in zijn verhaal beschreef, en haar opzettelijk als een tooveres, die al dit onheil stichte, afschetste, op dat Ridder BENNO, wanneer hij haar op den weg ontmoeten mogt als zoodanig ontvlugten, haar niet te woord staan, en op deze wijze ieder mogelijke ontdekking zelve verhinderen zoude

ELIAS was hartelijk verheugd, toen hij nu de Ridder van alles volkomen overtuigd had, maar hij dankte ook even zoo hartelijk het gelukkig toeval, dat hem uit een zoo groot gevaar gered had,

en

Digitized by Google

en besloot, zich nimmer weder aan een diergelijke stoute onderneming te wagen.

Met dit besluit zich bezig houdende, geleide hij den Ridder, ingevolge zijne belofte naar het kloostер, maar de heimelijke oogwenken der Monniken overtuigde hem terstond, dat er gewigtige gebeurtenissen voorgevallen waren, welke het geheele plan verhinderen konden, dus zonderde hij zich, zoo spoedig hem zulks mogelijk was, van den Ridder af, en hoorde met verbazing het verhaal der Monniken aan.

Om over het zelve een helder licht te doen schijnen, het zelve in alle deelen te ontkleden, moet ik vooraf weder naar Benno's burgt terug keren, en nagaan, hoe het zich daar intusschen had toegedragen. Enzius beminde de schoone Agnes na het vertrek van Benno nog steeds met de grootste hevigheid, verklaarde de Moeder, dat hij haar huwen wilde, en bekwam ook werkelijk Hermella's inwilliging, en de belofte, dat zij spoedig toebereidselen tot het vieren der bruiloft maken zoude. Enzius echter zocht zijne geliefde den geheelen dag vergeefsch. —

De bedrogene Agnes, welke Enzius niet beminde, maar slechts door hem, Benno, tot verklaring zijner liefde voor haar noodzaaken wilde, beweende nu op hare legerstede den ongelukkige uitslag van haar plan, en de afreis des Ridders. Zij weigerde de nu gehaate Enzius als de oorzaak van haar ongeluk den toegang tot haar vertrek, en wende voor, dat zij ongesteld was. Jammerend en vertwijfelend wrong zij hare handen, toen Hermel-

LA haar den anderen dag bekend maakte, dat zij de verloofde van ENZIUS was, en hem dezen dag als bruidegom behandelen moest, terwijl zij, HERMELLA: zich verwijderen zoude om de nodige geruigen tot de huwelijksplegtigheid uit te nodigen. Alle de aanmerkingen, zelfs het roerendste smeeken der dochter, maakte geenen indruk op het verharde moederhart; daar Hoogmoed en eerzucht hetzelve beheerste, zij vertrok met de verzekering, dat zij gehoorzaamheid verwachte en haar in ieder ander gevel, daartoe wel zou weten te noodzaken.

De troostelooze AGNES nam nu haren toevlucht tot de grootmoedigheid van ENZIUS, zij bestormde zijn hart met de warmste en roerendste beden, dat hij haar toch niet grenzenloos ongelukkig maken zoude, en zocht hem — daar dit niet werken wilde — geheel te overtuigen, dat onverzoenelijken haat en eeuwige verachting het loon der afgeperste liefde zijn zoude.

Deze poging gelukte, de beledigde trotsheid van ENZIUS, doofde met kracht het vuur der liefde uit en overwon hetzelve spoedig, hij verzekerde de smekende dat hij haar niet wilde dwingen, om grenzenloos ongelukkig te worden, en dat de Zoon eens magtige Keizers, vermogen genoeg bezat, eene liefde uit zijn hart te verdelgen, die hem geheel onwaardig was, en hem waarschijnelijk de genade van zijnen doorluchtigen Vader ontrooft zouden hebben. Reeds had hij vast besloten om zulks den terugkomende moeder insgelijks bekend te maken en dan den burgt te verlaten; toen hem een zijner dienaaren melde, dat het grootste gedeelte van zijn verstrooid gevolg we-

weder terug gekomen was en eenen bode in hun midden geleiden, die hem gewigtige tijdingen van den Keizer overbragt.

Hij ſpoede zich naar beneden, ontving het berigt zijn's Vaders en las deszelfs inhoud. De Keizer beval hem op nieuw, alles aantewenden om MATHILDA's liefde te winnen en dan zoo ſpoedig doenelijk was, naar Italien terug te keeren, dewijl hij, de Keizer, gegronde hoop had, hem met het Eiland Sardiniën te kunnen beleenen. „ Gelukt het u nu," dus eindigde de Vader, „ te gelijk MATHILDA's erfdeel te verkrijgen, dan heeft u de liefde uwes Vaders een Rijk geſticht dat zich geen Konings Zoon zoude behoeven te ſchamen.

Juist wilde hij overleggen, hoe hij dit nog niet begonnen werk ſchielijk volbrengen konde, toen zijne lieden hem verhaalden, dat zij ongeveer twee dagreizen van hier de Gravin Trangipani ontmoet hadden en zeer verwonderd waren geweest haar in Duitschland te zien. ENZIUS gaf na het vernemen hiervan onmiddelijk bevel om ſchielijk aftereizen, zijn hart bloede nog, zijn oog weende onwillekeurig wanneer hij aan AGNES dacht, maar zijnen hoogmoed en de overtuiging dat hij haar toch nimmer bezitten zoude, bevestigden zijn beſluit, hij zag haar niet weder, en verliet de moeder met de verzekering dat hij den anderen dag reeds wederkomen zoude, doende hij zulks alleen, om de verwijtingen die hij van haar te verwachten had, te ontwijken.

Reeds des middags was hij zoo gelukkig, MATHILDA, welke juist naar Benno's burgt trekken wilde, op den grooten gemeenen weg aantetreffen.

Zij

Zij herkende hem en begaf zich op zijne dringende bede met hem ter zijde. Hij ontdekte haar nu zonder vele omstandigheden te maken de begeerte zijn's Vaders, en gaf zijn vertrouwen te kennen, dat zij dezelve dankbaar vereeren en zonder weigering vervullen zoude Dezen stouten voorslag verbitterde MATHILDA's hart en vervulde hetzelve met verontwaardiging, zij bedacht in dit oogenblik niet, dat de bescherming des Keizers haar hoogst-noodzakelijk was, zij zag slechts den stouten knaap voor zich staan en beantwoorde zijnen voordragt met veel verachting, ja zij ging in haren toorn zoo verre, dat zij hem verwijtingen over zijne geboorte deedt en juist daar door trachte te bewijzen, dat hij hare liefde geheel onwaardig was.

ENZIUS gevoelde deze onverdiende belediging diep, wraak woelde in zijn hart, en doorstroomde zijne aderen, hij besloot terstond deze trotsheid te vernederen, en MATHILDA hare verachting in bidden te doen veranderen. Het stoutste, het spoedigste besluit is altijd het gevaarlijkste, maar zeer dikwijls ook het gelukkigste.

MATHILDA's geleiders hadden hunne rossen, benedenwaarts naar eene beek gebracht op dat zij hunnen dorst konden lesschen, slechts weinigen lagen er op den grond gelegerd, die van ENZIUS integendeel wachte hem reisvaardig aan den weg, hij wenkte hun, en zij greepen op zijn bevel de zich vruchteloos verzettende MATHILDA aan, zette haar op een ros en jaagden reeds voort eer het de weinige zich daaromtrent bevindende getrouwen het wagen konden zulks te verhinderen. ENZIUS bereik-

Digitized by Google

reikte op deze wijze met zijnen buit gelukkig een groot woud en jaagde nu gedekt door het zelve rusteloos met denzelven voort; hij vermeed, om alle vervolging voortekomen, de gebaande wegen en zag zich des avonds buiten alle gevaar, daar MATHILDA's getrouwen haar werkelijk niet gevolgd waren, maar haar op eenen anderen weg zochten. Toen zij zich nu des avonds legerden, vraagde ENZIUS andermaals aan de nog steeds verbaasd zijnde MATHILDA: of zij thans nog de gevolgen hare trotsheid niet inzag, of haar dezelve nog niet berouwde, en of zij nog volharde zijnen voorslag gehoor te weigeren?

MATHILDA's hart liet zich van hare vroege jeugd af, nimmer door dwang noch dreiging buigen, zij antwoorde dus nu ook in den zelfden toon, ja, zij wierd nog heviger toen de vermetelen het waagde, te dreigen, dat hij door dwang zoude zoeken te verkrijgen, wat hem te vooren door geen smeeken had kunnen gelukken; en daar hij uit hare redenen meende te kunnen besluiten, dat zij de bewijzen harer geboorte reeds met zich voerde, zoo achte; hij het gevaarlijk haar de vrijheid weder te schenken maar hij zag ook even zoo zeker in, dat hij haar niet als gevangene naar Italien konde medenemen daar de benden des Thuringers overal rondzwierven, en de brave Duitschers zelve hem de gevangene Jonkvrouw zouden ontrukt hebben, wanneer deze — dat zeker te vermoeden was — als een onschuldig slachtoffer in het voorbijtrekken hun om hulp tot redding roepen mogt.

Hij wankelde tusschen vele ontwerpen onbeslo-

ten

ten rond, eindelijk bleef het besluit vast, haar naar den burgt des ouden Emmersfelds die hem gezworen had zijnen vriend te zijn, te brengen, aan wien hij haar als zijne hem ontvlugte echtgenoote ter getrouwe bewaring wilde overgeven. Op zijne vlugt vóór de Thuringers had hij dikwijls op dezen burgt zijn verblijf gehouden, was van de strenge naauwgezetheid des braven ouden overtuigd geworden en konde met grond hoopen, dat dezen haar aan niemand zoude uitleveren, wanneer hij zijne hand slag ten onderpand had ontvangen. De uitvoering van dit plan heb ik reeds in het eerste deel verhaald; hetzelve gelukte volkomen.

De brave Emmersfeld vertrouwde de gladde woorden van Enzius, ontving Mathilda als zijne ontvlodene gade, en zwoer in zijne vroome eenvoudigheid eenen duuren eed, dat hij de gevangene slechts aan die geenen overgeven zoude welke hem eenen ring, geheel gelijk aan die welke Enzius hem gegeven had ter hand stelde. Deze twee ringen, welke men, wanneer men dezelven met elkander vergeleek naauwkeurig konde in een voegen, maakten te samen een zeldzaam kunststuk uit, en waren een geschenk dat Keizer Frederik eens aan zijne beminde, de moeder van Enzius gedaan en den laatsten weder van haar geërfd had. Enzius was verzekerd, dat niemand een derzelven in Duitschland namaakten, en hij er dus gerust op bouwen konde, dat de gevangene in geene verkeerde handen zoude worden overgeleverd.

Hij trok na dit volbraagt te hebben terstond naar Italien, om des Keizers last te voltrekken en dezen

te

te gelijk te berigten, dat hij, getrouw aan zijnen last, de hoogmoedige MATHILDA, daar zij zijne beden veracht had, intusschen aan eenen getrouwen vriend ter bewaring had overgegeven, en nu zijn verder besluit wenschte te verneemen. Hij meende over zijne gehouden handelwijze de goedkeuring zijnes Vaders te zullen inoogsten, maar de regtvaardige Keizer misprees dezelve ten hoogsten zoo als het vervolg leeren zal.

Het laatste gedeelte dezer geschiedenis wierd den monnikken terstond bekend, zij verhaalden dezelve oogenbliklijk aan ELIAS, en hielden het te gelijk daarin staande, dat nu het geheele plan vernietigd was. ELIAS sprak hun tegen, maar hij was echter spoedig verbaasd, wanneer zij er bijvoegden, dat zij geloofden overtuigd te zijn, dat de slimme ENZIUS, niet alleen MATHILDA maar ook de bewijzen harer geboorte in handen had, en van beiden zich ten zijnen besten zoude bedienen.

ELIAS. Op welke bewijzen grond' zich dit hatelijk vermoeden?

De Abt. Op vele en helaas zeer zekere. Hoort en oordeelt: Dezen morgen kwam eindelijk de zeker al te laate tijding uit Rome door een tweede renbode, dat men MATHILDA's afreize naar Duitschland niet had kunnen verhinderen, dewijl zij te gelijkertijd met u, vertrokken en reeds te ver verwijderd was om gepast geweld te kunnen gebruiken. „Ik zoude u dit niet alleen." — Schrijft men — „ten spoedigste bekend maken, maar er ook bijvoegen, dat MATHILDA eenige dagen aan het Hof des

des Keizers vertoefde, dikwijls met den Keizer ſprak en zeer genadig van hem behandeld wierdt."

ELIAS. Hm! Dat heeft nog niets te zeggen!

De Abt. Ook dit niet, dat eenige dagen daarna, de Keizer haar zijnen geliefden zoon ENZIUS met geheime bevelen heeft nagezonden?

ELIAS. Waarlijk?

De Abt. Zoo ſchrijft men uitdrukkelijk. Volgt nu den draad mijner verdere redenen, beproef dezelve en beſlist: Deze nagezondene ENZIUS verſchijnt met ſnelle ſpoed op ELZENBURG, vordert beſcherming, deze word hem toegeſtaan, hij huichelt liefde aan AGNES voor, vordert hare hand van hare Moeder, verlaat op eens den burgt en zijne bruid, belooft wedertekeren, en doet zulks niet, maar rooſt MATHILDA, geeft haar als zijne hem ontvlugte gade aan zijnen vriend ter zorgvuldige bewaring over, en eischt van de laatſte eenen eed, dat hij haar aan niemand, dan die geene die hem een onherkenbaar teken van waarheid overgeeft, uitleveren zal. — —

ELIAS. Zijn dit waare en bewezene daadzaaken?

De Abt Zij zijn het.

ELIAS. Wie gaf u zoo naauwkeurig kennis van het voorgevallene op ELZENBURG?

De Abt. Wie anders dan AGNES zelve, die wij, ingevolge uwen ernſtigen last, juist toen zij zich naar de Kapel begeven wilde, met de zekere overtuiging roofden, dat wij daar door het plan van ENZIUS vernietigen zouden, maar helaas, te laat

zagen

zagen wij in, dat zich dit verder uitſtrekte dan uw oog en ook het onze zag.

ELIAS. Nog ſtaar ik vergeefs naar dat verder uitſtrekken rond.

De Abt. En evenwel legt hetzelve voor u bloot: Keizer FREDERIK vernam door MATHILDA, dat de echte bewijzen harer geboorte op ELZENBURG verborgen lagen, en dat zij om die te verkrijgen naar Duitschland trok. Het ſtak den Keizer deze ſchoone vette landen geheel te zullen moeten misſchen, hij ontwierp een plan, zond haar zijnen Zoon ENZIUS na, en beval hem, de bewijzen te bemagtigen en MATHILDA, met zachtheid of geweld tot zijne Gemalin te maken. ENZIUS voltrok zijn's Vaders bevel, roofde de oorkonden, zocht MATHILDA, vond haar, konde haar niet door zachtheid bewegen, en zette haar gevangen, intusſchen dat hij in de nabijheid en in de verte vrienden zoekt, die haar als zijne hem ontvlugte Echtgenoote veilig naar Italien geleiden zullen. Gelukt hem nu zulks, dan zal het aanzien en de voorſpraak des Vaders MATHILDA's halſtarrigheid wel buigen en hij als haren Gemaal ſpoedig; tot regtvaardige verbazing van het Hof van Rome, de landen in bezit nemen, waarom men zoo lang vergeefsch geſtreden heeft.

ELIAS (met de voet ſtampend.) Verdoemd, dat gij gelijk hebt, en driemaal verdoemd mijne domheid, die dien laffen knaap wel tot list, maar niet tot de uitvoering van een diergelijk meesterſtuk in ſtaat geloofde! — — Is het ontnemen der oorkonden bewezen?

De Abt. Zoo goed als bewezen. AGNES welke

Digitized by Google

ik dienaangaande uitvorschte, verhaalde met de eenvoudigheid eener duif, dat hare moeder een kistje bezat, waarin de bewijzen eener vorstelijke afkomst van haar geslacht bevat waren. Zij had bij het avondmaal van die bewijzen in de tegenwoordigheid van ENZIUS gesproken en deze had zijn verlangen te kennen gegeven om dezelven te zien, of dit nu werkelijk geschied zij, kan AGNES wel is waar, niet verzekeren, maar gij zult er bij de tegenwoordige omstandigheden toch niet aan twijfelen?

ELIAS. Neen! Nu is het beslist! De knaap heeft mannen beschaamd, zij staan gapend daar en bewonderen tanden knarsend zijn meesterstuk. Maar alles is daarom nog niet verloren, werkzaamheid en nieuwe list zal hem de zege ontrukken. Ik gunne hem de oorkonden.

De Abt. Nog is derzelver bezit niet beslist. Ik heb de handen niet moedeloos in den schoot verborgen gehouden, ik heb naar mijn vermogen gewerkt en gehandeld. Mijne lieden zijn reeds uitgetogen, niet om ENZIUS te vangen, want daartoe achte ik hun te zwak, maar slechts om zijn verblijf uittevinden. Een renbode brengt intusschen de nieuwe Keizer HENDRIK in het leger voor ULM tijding van zijn rondzwerven, en verzoekt hem op het dringendste talrijke benden afzezenden om hem te bemagtigen. Mijne verspieders zullen dan de benden geleiden, dus vangen wij dan den listigen knaap en tevens zijnen buit.

ELIAS. Heerlijk wanneer het zoo uitviel, gij hebt wijs als Salomon gehandeld, en verdient zijn ge-

luk

luk en zijnen rijkdom. Evenwel durven of kunnen wij niet alles alleen aan dit plan overlaten, het konde mislukken en dan ware ieder nieuwe hulp onmogelijk. Geweld moet zich thans met list vereenigen, wij moeten spoedig MATHILDA uit hare tegenwoordige gevangenschap redden en haar, en den Ridder tevens eene eeuwige andere of eenen spoedigen dood bereiden. Mogt dan ENZIUS met de bewijzen op lagen, zij zullen hem van geen nut wezen, daar er dan geene erven van het echte geslacht meer voorhanden zijn, en zich het leen niet op zijtakken des moederlijken stams leiden laat. Dan mag vrij de Keizer oproepingsbevelen uitvaardigen, dezelven op alle plaatsen op de tournooispelen en in de Kerken verkondigen laten, er zullen geene erfgenamen verschijnen en het vastgestelde vervallen tijdstip aan de Kerk de erfmaking verzekeren.

De Abt. Gij hebt regt! Het geweld stapt vermetel langs gebaande paden voort; wanneer de list slechts langs de verste omwegen naderen kan. Doch eer gij dit kunt, moet gij te voren MATHILDA uit de handen van ENZIUS redden en hoe wilt gij dit ten uitvoer brengen?

ELIAS. Zeer spoedig en gemakkelijk. Reeds is het plan daartoe ontworpen: Een uwer vertrouwdste Monnikken verkleed zich spoedig, en brengt, terwijl wij ons aan tafel bevinden, mijnen Ridder de tijding, dat ENZIUS de gastvrijheid schandelijk beledigd, AGNES met geweld gerooft en, zoo als het zeggen ging aan eenen naburigen Burgtheer ter gevangelijke bewaring overgegeven heeft. De Rid-

der, wiens hart nog ſteeds door ijverzucht gemarteld word, zal als een wild zwijn uitvaren, ſnel bevelen op te breken, naar den burgt van Emmersfeld jagen, AGNES vorderen. — —

De Abt. En het bedrog ontdekken.

ELIAS. Dit kan en zal geſchieden, maar MATHILDA is ſchoon en beminnenswaardig. Zij zal met deze eigenſchappen op het hart des Ridders werken, de haat van haar tegen ENZIUS zal het hare bijdragen, ook ik werke. — — Kortom, ſpoed ſlechts, ſpoed, eer er twee dagen verlopen zijn, is MATHILDA gered, en zit benevens de Ridder in een uwer ſterkſte Kerkers. Dit alles zij mijne zorg, mijn werk! Spoed ſlechts, ſpoed!

De Abt. (heengaande) Uwen wil zal vervuld worden — — (terugkerend.) Doch, daar valt mij juistbij! — — Ja, ja! zoo konde de zaak veel beter gelukken. — Maar gij ſpoed, en ik moet, om mij te doen verſtaan, eerst een omſtandig verhaal vooraſzenden, dat u tijd en geduld benemen zoude.

ELIAS. Beiden offer ik gaarne, wanneer ſlechts het einde de onderneming bevordert. Verhaal wanneer gij zulks vermoedt.

De Abt. Hoort bedaard toe, het einde zal u zeker voldoen. De burgt waarop MATHILDA zich gevangen bevind, ligt ſlechts op eenen geringen afſtand van ons Kloosster, hetwelk zijnen oorſprong zijnen rijkdom en welvaart geheel en alleen de bezitters van den burgt te danken heeft, en van dezelven gebouwd en rijkelijk begiftigd wierdt. Tot deze ſchoone en weldadige handeling gaf een ongegrond gerucht, hetwelk de Stamvader van den bezit-

zitter als Geest rondwandelen liet, ſtof en aanleiding. — —

Nu verhaalde de Abt aan Elias, de, mijne leezers reeds bekende geſchiedenis van den Geest in alle deszelfs bijzonderheden, en voegde er bij, dat zijne nakomelingen het Klooster bouwden, op dat de Monnikken voor de verloſſing van hunnen Stamvader bidden zouden. Gij kunt ligt denken, „ vervolgde hij, " dat onze voorgangers dit zoo voordeelig gerucht zochten te ondersteunen, aantekweken en te bevestigen, op dat de bezitter des burgts en de bewoners van den omtrek mogten voortvaaren, voor de verloſſing van den Geest, te offeren en het Klooster door milde ſtichtingen te verrijken. Om nu dit doelwit te zekerder te bereiken, wierd er voor meer dan honderd jaren door de Monnikken eenen onderaardſchen gang uit het Klooster naar den toren gegraven, op welken volgens het zeggen, de rondwandelende Stamvader eens woonde. Hunne moeite wierd heerlijk beloond, de toren ſtond toenmaals reeds woest en ledig, niemand waagde zich in deszelfs binnenſte, zij vonden dan op de plaats waar zij doorgravende uitkwamen eene vervallen wenteltrap, welke tusſchen de zeer dikke muuren van denzelven tot aan zijne ſpits in de rondte liep. Deze gelukkige omſtandigheid ſtelde hun in ſtaat, om tot regtmatige verbazing der voorbijgangers, door de openingen, welke voorheen venſters geweest waren, op den helderen dag in de geſtalte van den Geest te verſchijnen en den voorbijkomenden op zijne wijze te kwellen en te plagen. Zijnde de verſchijningen daarom te won-

derbarer, dewijl de vertrekken des torens reeds ingevallen waren, niemand de verborgene wenteltrap kende of vermoede, en daarom niet konde gisſen, dat een mensch die hooge ontoegankelijke openingen bereiken konde.

Elias. Nog zie ik geen licht in deze ſchemering.

De Abt. Dit zal toch ſpoedig geſchieden. Aan de noordzijde is dezen toren door eenige onbewoonde vertrekken met den burgt vereenigt. Wij kunnen ongehinderd daar inkomen en ook rondwandelen. Wanneer het ons nodig en nuttig dunkt; verſchijnt de Geest ook in den burgt en vermaant den burgheer tot een of andere voordeelige handeling omtrent ons.

Elias. (verheugd.) Triumph en Zegen! Dan hindert ons immers niets, om de gehaate Mathilda reeds den volgende nacht langs dezen weg uit hare gevangenis te bevrijden en voor altoos binnen de muren van het Klooster te begraven.

De Abt. Dit zoude reeds geſchied zijn, wanneer het mogelijk en raadzaam ware. De al te listige Enzius heeft de trouwhartige Emmersfeld daartoe overgehaald, dat hij de deur der gevangenis dag en nacht door vier mannen bewaken laat. Geweld vind dus hier geen baat, dewijl men zeer natuurlijk, wanneer het ook daar door gelukte, de weg, langs welken de rovers in en uit den wel bewaakten burgt kwamen, allernaauwkeurigst naſporen zoude, en dan ligt onze geheime deur benevens de onderaardſche gang ontdekken. Wij zouden daarbij alles wagen en in het mogelijk geval van ont-

ontdekking ons Klooster de onherstelbaarste schade toebrengen, ja, hetzelve der woede en wraak des bedrogenen tenprijs geven.

ELIAS. Wel nu, dan overwinne list, wanneer geweld het niet vermag. De Geest moet nog dezen nacht den burgtheer bezoeken, hem gebieden zich niet met zulke goddeloze handelingen in te laten en de onschuldige MATHILDA in vrijheid te stellen. Hij zal het bevel des Geest zeker vervullen, en intusschen loeren wij buiten den burgt, nemen haar in bewaring, eer zij van hare vrijheid gebruik maken, of dezelve genieten kan.

De Abt. Ook dit kan ik niet. —

ELIAS. (verstoord.) Waartoe dan uw verhaal, wanneer het niet helpt, maar slechts hindert?

De Abt. Toornt niet voor dat gij alles weet. EMMERSFELD heeft den voorzichtigen ENZIUS bij eed en handslag belooft, MATHILDA slechts aan die geene uitteleveren, welke hem eenen, den reeds ontvangenen, volkomen gelijkenden ring overreikte. Tegen eed en handslag te handelen, kan en durft de Geest niet raden, dewijl wij, eerst voor twintig jaren, toen EMMERSFELD ons eene beëedigde belofte gedaan en dezelve niet vervullen wilde, het voorraadzaam achte, hem door de Geest bekend te doen maken, dat de hoop op zijne verlossing voor eeuwig verdwijnen moest; wanneer een zijner afstammelingen zich, al was het ook bij eene overhaaste, schadelijke toezegging aan eenen meineed schuldig maakte. EMMERSFELD heeft deze uitspraak van den Geest in het gedenkboek van zijn geslacht voor ieder zijner navolgers ter waarschuwing doen stellen;

wij zouden dus de Geest tot eenen leugenaar maken, ons ten sterksten benadeelen, wanneer wij wederriepen het geene hij voorheen gebood, en het geene ieder bezitter des burgts onkrenkbaar schijnen en blijven moet, wanneer wij anders in het vervolg hunne vele en rijkelijke giften in vrede en rust genieten willen.

Elias. (nog steeds verstoord.) Nog eenmaal: wat kan, wat zal mij dus uwe ontdekking helpen?

De Abt. Altijd veel en genoeg tot gelukkige uitvoering van uw plan. De Geest zal Emmersfelds, en wanneer gij het wilt ook des Ridders handelingen naar uw doel geleiden. De eerste zal hij bekend maken, dat hij ter redding van zijne eer en zijne deugd verschijnt. „ Gij hebt," zal hij zeggen, „ voor Enzius eenen hoogst onregtvaardigen eed gedaan, en u daar door aan den schandelijksten maagdenroof schuldig gemaakt, maar gij durft, wanneer ik niet tot aan het jongste gerigt onverlost rondwandelen zal, dezen eed niet breken. Ik wil uwe ziele redden, en bemiddelaar worden. Gij beloofde slechts aan die geene de gevangene uitteleveren, welke u eenen ring, gelijkende aan die, welke Enzius u terug liet, overbrengen zoude, gij zult dezen ring uit de hand van dien Ridder bekomen, welke ik heden naar uwen burgt lokte, en die ik tot verlosser der onschuldige bestemde. Dan is uwen eed vervult, en gij zijt van de gemeenschap aan de schrikkelijkste zonde gered."

Elias. (de Abt omarmende.) Zoo spreekt gij wijs en schoon. Maar hoe wilt gij u echter van de ring bedienen, die ontbreekt u immers?

De

De Abt. De Geest bezit bekwaamheid genoeg, de ring van Enzius uit het wandkastje van Emmersfeld te ontvreemden en binnen onze muren bevindt zich een bekwaam konstenaar, welke gouden en zilveren werken maakt. Dezen zal het niet moeielijk zijn denzelven gelukkig en goed na te maken.

Elias. (juichend.) Uw verstand zal leven, en, zoo waar ook ik leve, u, eene heerlijke beloning aanbrengen! — — Doch verder! Wat zal de Geest tot den Ridder zeggen?

De Abt. „ Uwe bloedverwanten," zal hij zeggen, „ smacht op dezen burgt in gevangenschap. Ik heb u tot haren redder bestemd, gij zult met haar eene Kroon van vele landen redden." — —

Elias. Het overige rade ik — — voortreffelijk! Zoo kan en moet het gelukken! — — De Ridder zal het middagmaal willen houde, ik spoede mij tot hem. Is hetzelve geëindigt, dan spreken wij elkander nader.

Elias overwoog gedurende dien tijd het plan opzettelijker, hij zag in, dat hetzelve gelukken zoude, wanneer hij den Ridder tot ingang in den burgt konde overhalen, maar dat het ook mislukken moest, wanneer dezen misschien verder trok, en zoo als gewonelijk in het woud legerde. Daar nu van deze willekeurige handeling den verderen goeden uitslag geheel afhing, zoo wilde hij die niet aan het toeval overlaten, en ontwierp nieuwe plannen. Naar den gehouden maaltijd begaf hij zich met spoed naar den Abt en vernam naar Agnes.

„ Ik heb," zeide hij, dit meisje hoogst nodig,

zij moet medewerken, om den Ridder naar den burgt te lokken." Hij spoede zich nu met den Abt naar haar vertrek, zij was grootelijks verheugd, toen zij ELIAS zag, en bekende hem openhartig, dat zij BENNO nog steeds hevig en teeder beminde. „ Hij zal de uwe worden," viel haar de listige in, „ gij zult hem dezen nacht nog als uwen verloofden omarmen, wanneer gij slechts streng nakoomt wat ik u beveel.

Geheel natuurlijk beloofde de verliefde AGNES alles te zullen vervullen, wat men begeerde, en wierd nu tot de rol voorbereid, welke zij daarna werkelijk op den toren zeer natuurlijk en kunstig speelde. Men overtuigde haar zeer gemakkelijk, dat slechts deze list de woedende ijverzucht des Ridders dempen, en hem overhalen zoude, haar uit de handen van den haatelijken ENZIUS te redden, en als zijne bruid terug te voeren. De Abt beloofde haar zelfs, haar op zijde te zullen staan, en haar de antwoorden toe te fluisteren, welke zij de vragen des vertoornden Ridders te gemoet voeren zoude.

Toen nu de listige booswigten de voorbereide, en tot alles gewillige AGNES verlaten hadden, begon tusschen hun het volgende gesprek:

De Abt. Wat wilt gij eigentlijk door deze nieuwe list winnen?

ELIAS. Zekere ingang in den burgt.

De Abt. Maar, wanneer het bedrog ontdekt wordt?

ELIAS. Dit zal en moet geschieden. BENNO zal geheel natuurlijk van den burgtheer zijne gevan-

gen

gene AGNES eisschen, en niet ophouden, voor dat hij haar ziet en spreekt. Staat nu EMMERSFELD hem dit toe, dan zal hij zeker verbaasd staan, wanneer hij verwachtende, AGNES te zullen zien, een hem geheel onbekend meisje aanschouwd, maar dan zal ook MATHILDA's schoonheid werken, en hij zal overtuigd worden, dat AGNES niet in den burgt is. EMMERSFELD zal zonder twijfel alles voor een werk des kwellenden Geest uitleggen; wanneer BENNO staande houd, dat zij uit den onbewoonden toren tot hem sprak, hij zal door zijn verhaal de tegenwoordigheid van den Geest bekrachtigen, en op die wijze de Ridder tot het nachtelijk bezoek voorbereiden. Kortom, de opheldering beginne zoo als zij wil, ik zal dezelve heerlijk besturen, en ten onzer nutte doen uitlopen. Ook ik werkte reeds in des Ridders tegenwoordigheid wonderen, en deze laten zich thans zoo schoon, zoo meesterachtig met het toekomende vereenigen, dat de Ridder, al ware hij dan ook zoo ongelovig als THOMAS, geen twijfel aan de onzichtbaare leiding eenes Geest overig blijven kan.

De Abt. Slechts iets bidde ik u te overwegen. De liefde is een wonderbaar luimig ding. BENNO bemind AGNES, verzoent hij zich met haar, zal dan zijn hart niet veelligt ieder nieuwen indruk wederstaan.

ELIAS. Hm! waarlijk, zulks konde geschieden!

De Abt. En moet dus verhinderd worden. De Geest verschijnt den Ridder, maakt hem zijne zending bekend, en voert hem dan naar een ledig ver-

vertrek des ouden burgts. Zulks is eens bij eene dergelijke gelegenheid, wanneer mijne voorgangers het huwelijk eenes ouden burgtheers verhinderen wilden, voortreffelijk daartoe ingerigt geworden. Benno zal daar zijne Agnes voor de laatstemaal zien, zij zal voor zijne oogen verdwijnen, en stemmen uit de vervaarlijke diepte klinkende zullen hem bevelen, haar voor eeuwig te vergeeten, en slechts de schoone onbekende te redden. Dan mogen de bedrogene Agnes jammeren zoo veel en zoo lang zij wil, wij behoeven harer niet meer, zij kan in een nonnenklooster hare dagen treurend doorbrengen, want terug keren kan zij nimmer, zij konde onze handelingen verraden en wraak opwekken.

Elias. Ik keure uwen aanslag goed, maar acht dezelve slechts dan voor nodig, wanneer Benno's hart bij het onderhoud met den Geest te veel liefde tot Agnes verraden mogt. Een veel gewigtiger iets echter houd thans mijn verstand bezig. Mathilda moet, wel is waar niet van den aart onzer onderneming onderrigt worden. Want zij konde anders op het einde de Ridder voor eenen vriend van Enzius houden, en de vrijheid weigeren. Laat zien, hoe ik dit schikke: Benno zal de gevangene verlangen te zien, Emmersfeld moet, wanneer het de Geest gebieden zal, bewilligen. Ik ga met hun mede, maak haar door woorden en gebaarden mijne verkleding bekend, overreede haar, dat ik geen aandeel aan de misdaad in Italiën had, zelfs gevangen wierd, en nu bloot tot hare redding mij tot haar vervoegde, en nu — —

De Abt. Zal ook Emmersfeld u tijd en een gesprek

ſprek vergunnen? Zal uwen aanblik, uwe tegenwoordigheid MATHILDA niet nog mistrouwender maken? — —

ELIAS. Geef mij ſlechts ſchrijfgereedſchap. — — Ik wil alles naar behoren ſchikken, ik wil haar ſchrijven, wat ik haar in de tegenwoordigheid van anderen niet zeggen durf. Wil daar ten overvloede bijvoegen, dat dit de Ridder zij, die zij zoekt, dat in zijne handen de gewigtige oorkonden berusten, welke zij ſmachtend verlangt te bezitten. Ik kenne MATHILDA. Zonder voorbereiding, zonder overtuiging verijdelt hare mannelijke beſlotenheid ons geheele plan.

Hij begaf zich nu in het vertrek des Abts, ſchreef daar, het geene hij nodig vond aan MATHILDA te ontdekken, en lag dit geſchrift, in een gebedeboek, dat hij met zich uit het klooster nam, en, om de Ridder eene waarſchijnelijke verontſchuldiging, wegens zijn lang vertoeven te kunnen maken, voor een banboek tegen de aanvallen des Geest uitgaf. Eer hij vertrok, vernam de Abt, wat men zoude aanvangen met het meisje, dat men haastig uit Thuringen had doen komen, en de Ridder ter vrouwe wilde geven. ELIAS beval, haar nog eenige dagen in het klooster te bewaren, op dat men in het onwaarſchijnelijk, maar evenwel mogelijk geval de begeerte van het Hof van Rome zoude kunnen voltrekken.

Na deze verklaring zullen zich mijne lezers, wanneer zij HEDWIGS verhaal te hulp neemen, ligt overtuigen kunnen, dat de wonderbare ontmoetingen, door hun in het eerſte deel aangetroffen, zeer na-

natuurlijk geschieden konde, en noodwendig geschieden moest, daar zij afgesproken en besloten hadden. Wat er door toeval nog bij kwam, wil ik thans in het kort verhalen.

Het begin des geheelen plans gelukte voortreffelijk, alles ging naar wensch. Dat ELIAS bloot ter bevestinging van het verhaal van de omwandeling van den Geest eenen streek met den ledigen beker speelde, behoeft immers nu geen melding meer. Erger ging het hem bij MATHILDA, onaangezien hij haar, door wenken en bewegingen zijne trouw zocht te verklaren, zoo had zij echter, toen zij hem den giftmenger GRIMSALDI noemde, bijna alles verraden, evenwel hielpen nieuwe wenken zoo veel, dat zij zijn boek greep, en alles las, wat hij haar ter verklaring in het klooster opschreef. Dit werkte krachtig, zij wankelde, wel is waar, tusschen geloof en wantrouwen, maar poogde echter het laatste ten minsten te verbergen.

Om haar alle twijfeling te benemen, haar geheel van zijne verknogtheid te overtuigen, bleef ELIAS opzettelijk terug; toen de oude EMMERSFELD de Ridder BENNO zoo haastig uit haar vertrek verwijderde. Hij verhaalde haar toen alles, wat zij weten moest, verklaarde haar zijn plan, om haar te redden en overtuigde haar werkelijk van zijne trouw door verdichte leugens. Zij zeide hem eene groote belooning toe, wanneer hij haar redden zoude, wachte werkelijk hare bevrijding met verlangen te gemoet tot dat geluk en toeval haar op eene andere en veiliger wijze redde. Het was einde-

Digitized by Google

delijk afgesprokene geveinsdheid en verontschuldiging, wegens zijn langer vertoeven bij MATHILDA, toen ELIAS zoo erbarmelijk schreeuwde en klaagde, en de beide Ridders wijs maakte, dat MATHILDA zoo gruwzaam met hem gehandeld had.

Hoe de verschijning van den Geest eindigde, hoe ELIAS evenwel ten laatsten alles weder door zijne list herstelde, heb ik reeds door HEDWIGS verhaal duidelijk verklaart. ELIAS maakte zich ieder gelegenheid ten nutte, om den koenen Ridder BENNO in het geloof aan den Geest te versterken, van een derzelven maakte hij voortreffelijk gebruik, toen hij zich op eenmaal, door het vertrek heenen sleepte en voorgaf, dat eene onzichtbare magt zijn spel met hem dreef. Hoe toevallig en gering dezen invai ook op zich zelven beschouwd, was, zoo droeg dezelve zeer veel toe, om de Ridder van de tegenwoordigheid van den Geest te overtuigen. De Geest konde nu onbeschroomd op nieuw verschijnen en met grond verwachten van beter ontvangen te zullen worden.

De wandeling, welke ELIAS den anderen morgen naar het Klooster ondernam, was hoogst noodzakelijk. Hij vond daar alles in de grootste verwarring, maar hij deed echter spoedig aller moed herleven; door de verzekering, dat hij op nieuw door list en geveinsdheid waarschijnelijk gewonnen spel had De vreugde der verbondenen wierd vervolgens nog grootelijks vermeerdert, toen eenige renboden van den Thuringer Landgraaf hun de aangenaame, hoogst onverwachte tijding overbragten, dat het hem gelukt was, de Ridder ENZIUS, toen hij

met

met een klein gedeelte van zijn gevolg in allerijl door een woud trok, gevangen te nemen. Men had op het zorgvuldigste zijne reisgoederen en klederen doorzocht, en aan zijne regterhand, wel is waar, de bijgaande zegelring, maar voor het overige geene oorkonden, of geen kistje, dat dezelven bevatten zoude, gevonden. „ De gevangene" schreef de Landgraaf, verzekerde buitendien op zijn eer en geweten, dat hij geen kistje op ELZENBURG ontvreemd had, en dat het dus nog onder HERMELLA's handen berusten moest. Ieder dezer tijdingen vervulden het hart der saamgezworenen met vreugde, en het grootste vergenoegen. Juist had de kunstenaar den Abt gemeld, dat hij niet in staat was, de ring na te maken, dewijl dezelve in zijn midden eenen steen bevatte, op welke de helft van een wapen gegraveerd was, welker andere helft waarschijnelijk op den tweede ring te vinden was. Men vergeleek nu dien van ENZIUS, met die, welke de Geest den vorigen nacht aan EMMERSFELD ontroofd had, en men vond de uitspraak des kunstenaars volkomen bevestigt. Beiden voegden zich wonderlijk in elkander, en hunne steenen verbeelden een geheel wapen, het welk op ieder derzelven slechts half gegraveerd was. Deze ontdekking stelde hun in staat om in den volgenden nacht hun geheel plan ten uitvoer te brengen, MATHILDA door den Ridder BENNO te bevrijden, maar vervolgens beiden, in een bestemd woud, waarin meer dan driehonderd ruiters des Landgraafs loeren zouden, te overvallen en in eene eeuwige gevangenis te slepen.

De

De zekere verwachting des gelukkigen uitslags maakte hunne harten vrolijk, de monniken vierden juist een feest hunner orde, en veel volk kwam er van nabij en van verre, om in hunne kerk te bidden.

De Landgraaf had door zijne renboden den Abt dringend verzocht, dat hij toch — terwijl hij alle de bevelen der kerk blindelings vervulde — ook ten zijnen voordeele werken, en het Zwabische volk bij iedere gelegenheid van de trouw omtrent hunnen voormaligen Keizer zoude zoeken af te trekken. De Abt wilde terstond de boden van zijne bereidwilligheid overtuigen, en overreede daarom Elias, zich als Kardinaal te verkleeden, de bau over Frederik in de tegenwoordigheid des verzamelden volks uit te spreken, en het zelve tot voorkeuring en verknochtheid omtrent den nieuwen Keizer aan te maanen. Hoe deze vermetele, schandelijke onderneming afliep, hoe dezelve aan Elias bijna zijne vrijheid koste, heb ik reeds uitvoeriger verhaald.

De Geest verscheen den volgenden nacht anderdermaal aan den Ridder. Zijn gesprek met hem scheen het ontworpen plan in menig opzicht te wederspreken, maar alles was opzettelijk afgesproken op dat, wanneer de loerende ruiters den Ridder, benevens zijn gevolg niet overweldigen konden, hij geen ergwaan krijgen zouden, en nog steeds de leiding van Elias volgende door wederhaalde verschijninge in eene nieuwe en zekerder valstrik gelokt zoude kunnen worden.

Alles zoude waarschijnelijk volkomen geslaagd

zijn, wanneer MATHILDA niet vroeger een gelukkiger zich zelve gered had. De listige ELIAS had haar, wel is waar, in het gesprek met haar van zijne onschuld overtuigt. Zij vertrouwde, zij geloofde zijne huichelende beloften op nieuw, hoopte door hem gered te worden, en zoude de verlossing gerust te gemoet gewacht hebben, wanneer niet een nieuw toeval haar opmerkzaam gemaakt had.

Toen zij den anderen morgen aan haar venster trad, en in het vrijen wijduitgestrekten oord staarde, met de zekere hoop, dat zij spoedig ongehindert dezelve zoude kunnen betreden, zag zij een onbekenden diepdenkend onder haar venster op het afhangen eener rots zitten, hij was in eenen mantel gewikkeld — blikte met verlangen tot haar omhoog en sloeg, toen hij ontwaarde, dat zij hem zag, schielijk zijnen mantel terug, zij herkende in hem terstond een harer getrouwen, hij hield een geschrift in zijne hand, en beduide haar met biddende gebaarden, dat zij iets zoude aflaten, om het zelve daar mede op te trekken. Zij zocht vergeefsch in haar kamer rond, eindelijk ontdekte zij in een hoek derzelver een jagtnet. Zij knoopte nu van deszelfs sterke draden een lang koord, en trok het geschrift op; dat het volgende behelsde:

„ Dierbare Gebiedster, gij wierd ons door den vermetelen ENZIUS ontrukt, wij ontdekten te laat zijn spoor, en konden u niet uit zijne handen redden. Thans echter zijt gij in gevaar van in een veel gevaarlijker net te vallen. Monniken, welken met Rome verbonden zijn, willen u redden, om u waarschijnelijk in eene eeuwige gevangenis te sle-

pen

pen. De trouweloze Ridder GRIMSALDI verkeerd verkleed in hun midden, vertrouwt zijne gladde woorden niet, zij lokken u in het verderf. Vat moed en beradenheid, en gij kunt den volgenden nacht gered in onze armen snellen. Alles is tot uwe vlucht bereidvaardig, dezelve zal gelukkig ten uitvoer kunnen gebragt worden, wanneer dit geschrift slechts in uwe handen koomt, laat nog eens het koort neder, ik wil er een klein fleschje aan vast binden, het bevat een verterend vocht, het welk in een uur tijds de sterkste ijzeren staven doorbijt, bestrijkt zoo dikwijls zulks nodig is, daar mede de tralien van uw venster, laat twee stangen ongeroerd aan beide zijde staan, op dat gij daar aan de koordladders kunt vast maken; met welke wij, wanneer de nacht aanbreekt, hier verschijnen zullen. Gij trekt dezelve dan op, bindt dezelve naauwkeurig vast, en stijgt zonder gevaar in onze armen af. Nog eenmaal neemt onze beden in acht en grijpt de aangebodene verlossing aan, anders is eene eenwige gevangenis of de dood uw lot!"

Deze tijding ontkleede al het donkere, dat tot hier toe MATHILDA's ontvlugting bedekte. Zij volgde den raad harer getrouwen en ontkwam gelukkiglijk de valstrikken van ELIAS. Behoeft het na dit verhaal wel eene nadere verklaring: waarom MATHILDA des avonds te vooren opzettelijk bij den Voogd naar den Ridder vernam, en uit geveinsdheid weende, toen de ongevoelige geene harer vragen beantwoorde? Zij wilde daar door, den Voogd die zij insgelijks voor een deelgenoot beschouwde, zeker maken, en hem in sterker voorzichtig-

heid verhinderen. Hare ontvlugting was vol gevaar, maar zeker, dewijl deze zijde des burgts niet bewoond of bewaakt werd, en de steile rotsen, welken zich daar in de hoogte verhieven, dezelve tegen ieder overval scheenen te verzekeren. MATHILDA's getrouwen bestegen hem gelukkig, leide hunne Gebiedster vlug af, en bragten haar naar het geboomte, waar hunne rossen gereed stonden. Nog was het niet beslist, waar heen MATHILDA voor hare vijanden vlieden zoude, de beangstigde dacht zich nergens zeker, geloofde zich van alle vrienden verlaten, en wilde reeds den raad van hare getrouwe volgen, en naar Italiën terug keren. Zij toog, zoo lang de duisternis des nachts duurde, in het ongebaande woud rond en zocht eerst, toen de morgen schemerde, de gemeenen weg. Eer zij dezelve nog vond, trokken haar op een eng pad uit het dal tien ruiters te gemoet, welken eene gesluierde Jonkvrouw in hun midden voerden. Hun klein getal schrikte MATHILDA's moedig gevolg niet af, allen stonden en lieten de ruiters, welke vreesachtig rond staarden voorbij trekken. De gesluierde Jonkvrouw wrong wenend hare handen, en riep erbarmelijk om hulp, toen zij MATHILDA gewaar wierdt. Deze omringde met haar gevolg de kleine bende, maar spoedig en snel ontvloden zij, en lieten de Jonkvrouw in MATHILDA's handen. Het was AGNES, welke de lieden van het klooster, daar men harer niet meer behoefde, naar een nonnenklooster geleiden, en daar tot een eeuwige gevangenis overgeven zoude. Haar verhaal verschafte MATHILDA het grootste licht, en overtuigde haar,

dat

dat hare getrouwen met het volste regt haar gewaarschuwd, en werkelijk aan een groot gevaar ontrukt hadden, ook bleek uit alles, wat AGNES van het gedrag van Ridder BENNO wist te verhalen, dat dezen geen aandeel aan de listige streeken der monniken had, even als zij zelve van hun op den dwaalweg geleid en door den schijn van edele handelingen in de uitvoering hunner boze daden wierd mede gesleept. MATHILDA nam daarom de uitnodiging van AGNES, om met haar naar des Ridders burgt te trekken, met dankbaarheid en vreugde aan, dewijl zij daar veiligheid vinden, en naar alle waarschijnelijkheid hoopen konde, dat de bedrogene Ridder, even als zij terug keeren en alles dan gelukkig eindigen zoude. Om hem te waarschuwen, en tegen alle gevaar te verzekeren, wierd onder de beide Jonkvrouwen afgesproken, dat, zoo spoedig zij den burgt bereikt hadden, naar alle oorden renboden uitzenden wilden, die den Ridder van alles verslag zouden doen.

Zij zochten nu met spoed de weg, welke hun naar den burgt voerde en vertoefden slechts in de hoogste noodzakelijkheid aan de Beek, toen AGNES op nieuw begon te verhalen en de verbaasde BENNO door zijnen knecht begeleid, haar genaakte, zij vloden beiden verschrokken van daar, dewijl zij door zijn blaauw harnas misleid wierden en zeker geloofden, dat ENZIUS, die een diergelijk droeg, haar op nieuw overvallen en gevangen nemen wilde.

Ik kan hier slecht voorbij de oorzaaken aan te voeren: waarom ELIAS de Ridder niet volgde?

Digitized by Google

Hij vermoede mogelijk, en hoogstwaarschijnelijke ontdekkingen, spoede zich naar het klooster, om, wanneer het mogelijk was, het geheel vernietigde plan door een nieuw te doen vervangen. MATHILDA's onverwachte ontvlugting was reeds voor zijne ooren een donderslag, hij stond aan het doel zijner wenschen, en wierd door dezelve zeer ver terug geslingert, hij volgde dus de Ridder alleen met het oogmerk, om te vernemen waarheen hij trekken zoude, en hem weder in een of ander net te lokken. Hij zag het gaarne, dat BENNO den weg naar zijnen burgt nam, dewijl hij immers overtuigd was, dat, daar het kistje met de oorkonden nog onaangeroerd, en hij daar door in staat gesteld wierd, om, wanneer ook al het andere mislukken mogt, dit ten minsten hem te ontroven en in zekerheid te brengen. Maar MATHILDA's ontdekking verijdelde ook deze hoop en dwong hem tot vlugten. Zijn eenigen troost, die hij mede in het klooster bragt, was, dat hij duidelijk zag, hoe de nog steeds ronddwalende Ridder eenen geheel tegengestelden weg insloeg en gevolgelijk MATHILDA niet bereiken zoude. Op dezen grond bouwde hij zijn plan, welker oorzaaken en drijfveeren HEDWIGS verhaal reeds geheel ontkleedt heeft. Hij konde thans de Ridder slechts door list, niet door geweld in de gevangenis lokken, dewijl hij al de lieden van het klooster en de nabijzijnde benden des Landgraafs, waarmede hij het laatste konde uitvoeren, spoedig had weggezonden om MATHILDA, benevens AGNES te vangen en te verhinderen, dat zij BENNO's burgt niet bereikten. Zoo gelukkig hij

ook

ook zijn plan tot op de voleindiging uitvoerde, zoo ongelukkig waren tot hiertoe de door hem uitgezonden n. MATHILDA bereikte ongehindert den burgt, en de van alles onderrigte Landgraaf konde verder niets ten voordeele van het geheel ondernemen, als met zijn van voor Ulm verjaagd leger, de burgt van BENNO vergeefsch te belegeren.

Ik hope nu mijne lezers in staat gesteld te hebben de verdere wondervollen gang der geschiedenis zelve te ontkleden. Ieder zal zich ligtelijk overtuigd zien, dat de listige ELIAS nieuwe middelen en wegen zocht, om het half geopende oog des Ridders andermaal te verblinden, en hem den bestemden afgrond, waarin hij hem zoo hartelijk gaarne zocht te doen nederploffen; nader te voeren. HEDWIGSverhaal, hetwelk zij aan het einde des tweeden deels aan den Ridder deed, verklaart de listen en streken van ELIAS volkomen, het zoude daarom vermoeiend en onnut tijdverlies wezen, wanneer ik wilde voortvaren alles verder zoo omstandig te verklaren, wat er hier of daar nog duister schijnen mogt, ik wil daarom het overige met de meest mogelijkste beknoptheid nog opheldere n

Het oogmerk van ELIAS, om den Ridder BENNO op nieuws naar den Thuringschen burgt te lokken, mislukte, zelfs de Geest was onbekwaam; om zijne halftarrigheid, beheerscht door de liefde, te buigen, en er bleef dezen dus niets anders overig, dan hem door de tijding, dat hij MATHILDA in Chur aantreffen zoude, naar het woud te lokken, waar een genoegzaam aantal ruiters verzameld waren om hem gevangen te nemen.

Digitized by Google

Ook dezen aanslag mislukte, en ELIAS zoude, benevens de monnik, die voor den Geest speelde, zeer bezwaarlijk ooit weder het genot der vrijheid gesmaakt hebben, wanneer het niet aan beiden gelukt was, om den gierigen en hebzuchtigen Ridder EBERSCHWEIL door veelvuldig goud en nog veel meer door grootere beloften, die zij hem in naam van den Paus en des nieuwen Keizers deden, in hun belang te trekken. Toen hij hun op zijnen burgt voeren en daar gevangen bewaren zoude, wierd hij, door de beloften verblind, een verrader van zijnen nieuwen bondgenoot, liet niet alleen de gevangenen vrij, maar zond ook zijnen zoon den Ridder na, welke hem BENNO het leugenachtig sprookje van de verschijning van den Geest verhaalde, en het aan ELIAS mogelijk maakte, andermaal voor den Ridder te verschijnen, om hem ten laatsten in het zeker verderf te lokken. Dat hij opzettelijk zich van den waard in het woud deed opmerken en tot den Ridder geleiden liet, zal ieder een gemakkelijk raden zoo als zulks buiten dien het gevolg duidelijk leert. Dat de Ulmers, welken BENNO verzekerden, dat zijnen burgt niet belegerd wierd, moedwillig verkleede Landsgravelijke bezoldigden waren, welken hem over zijn ongeval gerust stellen, en tot het hervatten van zijnen terugtogt bewegen moesten, behoeft mede wel geen verder betoog.

Naar zoo vele voor het verstand des Ridders onverklaarbare wonderen, zal toch niemand hem van zwakheid verdenken, wanneer hij, toen hij werkelijk een gevangenen was, zich nog steeds van den Geest geplaagd geloofde en door HEDWIGS

om

omſtandig verhaal naauwlijks uit dezen droom gewekt konde worden.

VIJF- EN- DERTIGSTE HOOFDSTUK.

Waarin de Geſchiedenis weder voorwaards treedt.

Ik verliet aan het einde des tweeden deels, den armen Ridder BENNO, toen hij zich zalig gevoelend in het groote oog van MATHILDA blikte, ſpreken wilde en ſlechts ſtamelen konde. MATHILDA zag dit met welgevallen, ook haar was het aandenken des Ridders waardig gebleven, ook haar hart herinnerde zich nog levendig de deugdzaame en openhartige bewoordingen, waar mede hij haar in hare gevangenſchap vertrooste. Zij giste zijn gevoel en beijverde zich naar haar vermogen het zelve te vermeerderen en te verſterken. Omgeven van juichende overwinnaars, beſchouwd door aller oogen, konde zij thans niets meer doen, zij dankte allen, maar de ſprakelozen BENNO het meeste. Onder ſpreken en drinken ging dien dag voorbij, eerst des anderen daags namen de overwinnaars hun affcheid en lieten de terugblijvenden gelegenheid tot ongedwongener handeling. Ieder van hun legde dan nu ook alle achterhoudenheid af, en vergunde aan zijne gevoelens eenen vrijen loop. HERMELLA wankelde nog tusſchen vrees en hoop, tusſchen vreugde en droefheid. MATHILDA had haar alles verhaald, het kistje wierd nu in beider tegenwoordigheid geopend, MATHILDA liet de grootſte blijdſchap over de oorkonden, welken zij

daar in vond, blijken. Hare wenschen waren nu verdeelt, eenigen derzelven streelde haar met de hoop, dat BENNO, AGNES huwen, en met haar het nieuwe groote erfgoed deelen zoude, anderen hielden dit voor gevaarlijk, en wilden in het tegendeel, dat hij van deze liefde afstand doende met MATHILDA naar Italiën trok, en de Duitsche bezittingen voor altoos aan haar en AGNES in eigendom schenken mogt. Of eene of geene dezer wenschen vervuld zoude worden, was de steeds durende vraag van haar hart, die het zelve met vrees en angst kwelde, hare nieuwsgierigheid op den duur in beweging hield, en haar nimmer rust vergunde AGNES, welke haren BENNO nog steeds hartelijk beminde, ijverig zijne blikken volgde, en dezen altoos op MATHILDA gevestigd zag, ontzegde zich terstond ieder vreugde, wijde zich geheel aan hare droefheid toe en besloot in haar hart, dezelve tot aan haren dood in het klooster te voeden. MATHILDA's en BENNO's aandoeningen wil ik niet schetsen, dewijl de volgende handelingen die duideiijk genoeg verklaren zullen.

Naauwelijks waren de bondgenooten vertrokken, nog klonk hunnen jubeltoon door den omtrek, toen BENNO door innerlijken drang geleid naar het vertrek van MATHILDA snelde. Zij stond aan het venster, en staarde de overwinnaars na, een traan van dankbaarheid liep over hare wangen, en dienden ten loon van het gebeurde. BENNO naderde haar. Zij lag hare hand op zijnen schouder, hare lippen beefden, en konden niet langer de bekentenis binnen houden, welke uit haar hart stroom-

Digitized by Google

ſtroomde. „ U dierbaare Ridder en bloedverwant, u danke ik alles. Vrijheid en leven! Hoe kan, hoe zal ik u zulks belonen.

Benno. (ſtamelend.) Beloont gij het thans niet ſterker niet grooter, dan ik verwachten konde?

Mathilda. Wilde God, dat mijne hartelijkſte mijne opregtſte dankbaarheid u overtuigen konde, hoe zeer ik u ſchatte en vereere!

Benno. Spreekt altijd zoo, en ik ben de gelukkigſte onder de ſtervelingen.

Mathilda. Wij zijn ſpruiten van eenen ſtam, bloedverwantſchap vereenigt ons, de zachte band der vriendſchap zal die vereeniging bevestigen.

Benno. Ik dank u, ik dank u!

Mathilda. De oorkonden, die ik zoo lang met de grootſte begeerlijkheid zocht en op uwen burgt vond, hebben mij overtuigt, dat u, als den eenigen mannelijken telg, het erfgoed toebehoort, ik wijke dankbaar terug en ſta het u gewillig af.

Benno. Niet zoo! neen, zoo niet!

Mathilda. Wilt, kunt gij het anders ſchikken?

Benno. Ik kan, ik vermag het! (rasch en vurig.) Leest in mijn hart en beſlist.

Mathilda. Goede Benno, ik deed het reeds gisteren.

Benno. Heil mij, gelukkige!

Mathilda. Ridder, ik verſta u niet.

Benno. Waartoe verdere agterhoudenheid? Gij zult alles vernemen, weten en mijn geluk beſlisſen. Van mijne jeugd af aan haate ik alles wat zich vrouw noemde, dewijl 'er altoos iets van haar mijne

wen-

Digitized by Google

wenſchen verhinderde, en mijne vrijheid aan banden leggen wilde.

Toen ik tot een man opgroeide, beſtormden dikwijls andere aandoeningen mijn hart, maar ik beſtreed dezelven ſtandvastig, toen echter AGNES mij liefde toeſtamelde, toen zeg ik gevoelde ik, dat de liefde eener getrouwe echtgenoote gelukkig maken moet.

MATHILDA. (haastig.) Gij bemint dus AGNES werkelijk nog? (gedwongen) Dan geniet ik immers heden een onverhoopt genoegen. Vergunt het mij in zijne volheid, laat mij de gelukkige zijn, welke met deze vreugderijke tijding het treurend hart verkwikke en hare tranen drooge. Gij weigert mij toch deze bede niet? Ik ſpoede mij tot haar.

BENNO (haar terug houdende.) Blijft, gij vergist u zeer. Ik beminne niet haar, ik vereer ik bemin ſlechts u! — Toornt over mijne vermetelheid zoo lang gij wilt, maar gedenk daarbij aan het vermogen uwer bekoorlijkheden, en vergeef dezelve ten minſten deswegens. Ik heb dikwijls gehoord, dat men de beminde van zijn hart eerst jaren lang het hof moet maken eer men het wagen durft tot haar van liefde te ſpreken; maar ik kan zoo lang niet wachten, ik wil en mag de kwelling der onzekerheid niet langer dragen, ik zal minder lijden, wanneer ik mij ongelukkig zie, dan wanneer ik mij gelukkig droome en ſteeds ongelukkig ontwake. Ik ben niet bekwaam, u mijne hartelijke reine liefde door pralende woorden te ſchetſen, maar zij is daarom niet minder groot en ſterk. Toen ik u voor de eerſtemaal op den burgt van EMMERSFELD zag, toen uw groot oog vreesſelijk rond zwierf en dan weder

der vriendelijk lachte, toen gij gelijk eene gevangene leeuwin de tralien van uw vertrek schudde en mij tot uwe verlossing aanmaande, toen zwoer ik u met Gods hulp te bevrijden, en dan opregt te bekennen dat zulk eene vrouw mij gelukkig maken konde, doet nu, zoo als het uw hart wijsselijk dunkt, het mijne heeft oprept tot u gesproken.

MATHILDA. (met innig gevoel) Edele, brave man! Zijt onderdaan, zijt edelknaap van den geringsten Vorst van uw land! Plaatst u naast den magtigsten Koningszoon, laat dezen mij zijne kroon aanbieden en reikt gij mij uwe hand, ik zoude met mijne regterhand de uwe hartelijk drukken en met de linker de Koningskroon terugstooten.

BENNO. Heb ik — versta ik u werkelijk — — was het mogelijk — — konde ik hopen — — was ik wezentlijk de gelukkige? — —

MATHILDA. (hem omarmende.) Ik ben het — — Ik ben die gelukkige, wanneer gij mij bemint!

BENNO. Dank! Dank! Is er dan niets sterkers, niets krachtigers dan slechts dank, dan slechts woorden voor zulk een zaligend gevoel — — ô verschoon, vergeef! Ik weet niet — — ik spreek welligt onzin — — Mag het! Mag het! Gevoel ik het dan evenwel dat ik de gelukkigste onder de stervelingen ben! MATHILDA! Geliefde dierbare MATHILDA! voor het alles hoorend oor, voor het alles beschouwend oog zweere ik het u plechtig: Nooit zal het u berouwen, dat gij mij onuitsprekelijk gelukkig hebt gemaakt! — —

Ik eindig een gesprek, welkers uitgang mijne lezers buitendien raden en vooruitzien kunnen.

BEN-

Digitized by Google

Benno ontving ten laatſten den eerſten kusch der reine liefde en met denzelve de beloſte van eeuwigdurende trouw. Mathilda verzekerde hem bij herhaling dat zij hem niet uit inzichten of eigenbelang hare hand reikte, en Benno betuigde daarentegen ſteeds, dat hij geen aanſpraak op het rijke erfgoed maakte en met het onſchatbaar kleinood harer liefde volkomen te vreden was.

De beminnenden vergaten alles om zich heen, zij zagen de tranen van Agnes niet, zij verſcherstſten hunnen tijd met de zoete vooruitzichten van het toekomſtig genot, en waren verbaasd, toen zij ten laatſten overtuigd wierden, dat er reeds drie dagen op die wijze verlopen waren.

ZES-EN-DERTIGSTE HOOFDSTUK.

De wraak begint, de wrekers rusten zich toe en veleinden.

De oude Emmersfeld wekte hun uit hunnen droom. Hij kwam een bezoek aan Benno op deszelfs burgt geven, verheugde zich toen hij den Ridder gezond aanſchouwde en van hem met warme vriendſchap ontvangen werdt.

Emmersfeld. God zij dank! Uw welkoom bewijst mij reeds, dat gij mij tot de deelneming aan de ſchurkenſtreken, die men omtrent u beging niet bekwaam hieldt. Ik wierd gelijk gij ſchandelijk bedrogen, en koom nu, om u te vragen: of gij deel wilt nemen in de regtvaardige wraak, die ik aan de bedriegers uitoefenen wil.

Ben-

Digitized by Google

Benno. Ha! Gij herrinnert mij dit ter regter tijd, ik vergat door mijn geluk de pligt des Ridders. Wie zal uwe wraak treffen?

Emmersfeld. Het Klooster, dat door zijn schandelijk bedrog; zich zoo lang met het vette van mijn geslacht voede, steeds de kern onzer vruchten genoot en ons naauwelijks toeliet aan de doppen te knagen. Uwe bondgenooten die den vermeteleu Landgraaf tuchtigden en hem naar Thuringen jaagden, verhaalden mij alles, wat zij van u vernomen hadden. Ik beken het u openhartig, dat ik aan het bedrog gewoon, lang daaraan twijfelde en het naauwlijks van mij zelve verkrijgen konde, mij door persoonlijk onderzoek te overtuigen. Ik onderzocht den toren, vond de gang en sidderde van begeerte naar wraak. Toen ik dezelve gisteren wilde ten uitvoer brengen, dacht ik aan u, bezefte hoe zeer het u bevallen zoude, wanneer gij, bedrogen gelijk ik, u aan de voltrekking derzelve vergaste konde. Ik kome dus om u op het feest te nodigen, dat ik morgen den Monniken geven wil.

Benno. Ik vermoede uw voornemen, het is regtvaardig, maar ik prijze het niet. Neem terug wat het uwe is en laat hun in vrede henen gaan.

Emmersfeld. Dan is grootmoedigheid werkelijk zoeter dan wraak en de geheime wenk van mijn hart geen vrouwelijk gevoel? Reeds gisteren dacht ik even als gij, en ik schaamde mij zulks. Gij billijkt het en ik gevoel mij ligter.

Benno. Wat zoude uwe wraak helpen? Gij staat reeds nabij het graf, zij zouden het u zwaar maken, om in vrede en rust in hetzelve neder te daalen,

Digitized by Google

len, wanneer gij uwe hand met hun bloed bevlekte, van alle kanten zouden banvloeken over den moordenaar weergalmen, die in der daad slechts wreker was. — —

EMMERSFELD. O Gij spreekt wijs en goed. Ik wil mij van uwen raad bedienen, en hem mij ten nutte maken. Ga met mij en zijt getuige hoe ik richte.

BENNO. Ik heb daartoe hier te menigvuldige bezigheden, ik moet. — — Doch waartoe geveinsd tegen den ervarenen Grijsaard, die zich op het einde zijner dagen nog wel herinneren zal, hoe het hem was toen hij naar zijne echtgenoote verkeerde, hoe benaauwd het hem viel, wanneer hij haar eenige dagen lang missen moest. EMMERSFELD, ik bemin, bemin hartelijk en warm! Ik schrik, wanneer ik slechts aan scheiden denke.

EMMERSFELD. Blijf dan te huis en bevordert uwen wensch naar uw vermogen, ik wil u daarin niet hinderlijk wezen, maar wil met een voor u de pligt des wrekers vervullen. Morgen, wanneer gij met uwe beminde aan het venster staat, met haar de millioenen starren des helderen hemels bewondert, en den Schepper vraagt: of hij in deze duizend en duizend werelden wel eenen gelukkigeren schiep dan gij? Toornt dan niet, wanneer ik uw gevoel stoore, wanneer uwe geliefde verschrikt, siddert en angstig vraagt: wat die verre rook, die hooge heldere vlam beduid? Zegt haar dan kort af, de wreker begon, de wreker heeft voleindt.

BENNO. Gij zult het volk ophitsen, het zal dien geene haaten, welke de plaats vernielde waarop

het

het gewoon was God te dienen, was ik in uwe plaats. — —

Emmersfeld. Wel nu, wat deed gij dan?

Benno. Dan verjaagden ik de Monniken, liet hunne goederen door mijnen Voogd beſtieren, en betaalde eenige brave Priesters, die God op den duur in zijn heiligdom diende, en het zelve tot zijne eer opbouwden.

Emmersfeld. Hm! Nu verwondert het mij niet meer, dat de Paapen dikwijls zulke listige en boze daden uitoeffenen, want zij moeten zich de liefde ontzeggen, die alleen bekwaam is de hartstogten der menſchen te boeien, en ons tot ſchoone handelingen op te wekken. Ik wil doen, wat uw beminnend, wat uw zacht hart gebied. Ik wil ieder dier goddeloze ſchepſels eenen teerpenning op de ſidderende hand leggen, en hun toeroepen: „ Dit hebt gij aan de verſchoonende liefde, die gij verlochenen moet te danken!"

Benno. Gij zult het ook mij eens danken, en in de laatſte uren van uw leven met welgevallen op deze daad terug blikken.

Emmersfeld had werkelijk de oorzaak der zoo zachte gevoelens des Ridders geraden; de liefde, die zijn hart vervulde, maakte hetzelve onbekwaam om vergenoegen in het gevoel der wraak te vinden. Hij dacht zich onuitſprekelijk gelukkig, het ſmarte hem, dat hij anderen ongelukkig maken zoude. Emmersfeld's redenen hadden hem aan den gevangenen Elias herinnert, hij voelde, dat hij aan dezen heillozen ſchurk even eens wraak uitoeffenen moest, maar dit gevoel ſtoorde zijn geluk, hij riep

de Voogd tot zich, en gebood hem, dat hij de gevangenen goed behandelen en hun in overvloed van spijs en drank voorzien zoude. Dit was de eenige wraak, welke hij in deze zalige oogenblikken in staat was te nemen.

MATHILDA, welke ten laatste ook aandeel in het gesprek nam, en van EMMERSFELD den raad van haren BENNO vernam, beloonde den laatsten daarvoor met liefdevolle blikken en kusschen." „ Ik heb," zeide zij lagchend „, in Duitschland een geluk gevonden, dat ik tot hiertoe niet kende; ik zocht Landen te erven. en erfde een hart, dat hare waarde verre overtreft."

Eer er twee maanden verlopen waren, vierden BENNO en MATHILDA hun bruiloftsfeest. HERMELLA noch AGNES waren getuigen van zijn geluk, zij vertrokken reeds lang te voren naar eenen anderen burgt, welke de Ridder hun ten erf en eigendom geschonken had. AGNES scheide met tranen, maar echter ook met de overtuiging, dat zij niet bekwaam geweest was, den geliefden BENNO zoo gelukkig te maken als zij hem in de armen van MATHILDA verliet. Nog heerschte de vreugd, nog vierden de vrienden en nabuuren uit den geheelen omtrek op BENNO's burgt zijn huwelijksfeest, toen op denzelven bodens van Keizer FREDERIK aankwamen; zij bragten eenen brief van hunnen Meester aan MATHILDA. Deze nam dezelve met beevende handen aan, vermoede nieuwe vervolging, en riep haren echtgenoot ter zijde. Spoedig echter verhelderde zich haren blik, toen zij deszelfs inhoud las, en die aan haren Gemaal bekend maakte.

„ Mijn

,, Mijn Zoon Enzius," ſchreef de Keizer, welke in de handen des Landgraafs van Thuringen viel, en door de dapperheid der trouwe Zwabiſche Ridderſchap, weder uit zijne gevangenis gered wierd, heeft mij de vermetele handelwijze verhaalt, welke hij omtrent u gehouden heeft. Ik kan voor het tegenwoordigen verder niets doen als zulks ten hoogſte te misprijzen en verder goed te maken, wat hij misdeedt. Mijne Afgezanten hebben den ernſtigſten last u uit de zoo onbillijke bewaring te redden, wanneer gij daarin nog ſmacht; en u, wanneer zij u reeds in vrijheid vinden, in mijnen naam en die mijn's Zoons om vergiffenis te verzoeken. Ik beminne den zoon eener eenmaal zeer tedere liefde, ik kan het u niet verbergen, dat het mijnen hartelijken wensch was, dat hij uwe liefde had mogen verwerven, en daar door gelukkig worden zoude. Uit dit inzicht zond ik hem naar Duitschland, maar geen gedachten had ik, dat hij zoo onverſtandig te werk zoude gaan, thans moet ik mijne wenſchen onderdrukken, want vernieuwing van dezelven, zoude, en moest u beledigen. Ik wacht uwe ſpoedige terugkomst verlangend te gemoet, ik hoop, dat gij in uwe onderneming gelukkig ſlaagt en alles vinden moogt, wat mij in ſtaat ſtellen kan, om uwe gekrenkte regten met nadruk te verdedigen. Ik zal deze duure verpligting naar mijn vermogen vervullen, om u te verzoenen en te overtuigen, dat ik nooit ophoude uwen vriend en vader t zijn."

Door dezen brief, wierden in Mathilda's hart

op nieuw de wenſchen levendig, welke de liefde tot hier toe wel onderdrukten, maar niet vernietigen konde. Zij eischte den raad van haren echtgenoot, en hij beloofde alles te doen, wat zij goed dacht en haar geluk bevorderen konde. MATHILDA beantwoorde nu het ſchrijven des Keizers, vergaf aan ENZIUS zijne onbezonnenheid, berigte hem van haar huwelijk met den Ridder BENNO en beloofde ſpoedig met hem naar Italiën te zullen komen en de regten van zijne en hare geboorte op het dringendſte te bewijzen.

BENNO had geen gevoel voor hoogheid en grootheid, de liefde vestigde zijn geluk, een geruste, ſtille levenswandel op den vaderlijken grond, was alles wat hij wenschte om volmaakt te vreden te zijn. Zijn voorhoofd rimpelde zich daarom onwillekeurig, wanneer hij aan de toekomst dacht, om dat hij daarin nieuwe ſtormen en gevaar van vervolgingen te gemoet zag. Hij zag treurend als MATHILDA van de nabij zijnde afreize ſprak, hij ſtaarde kommervol en ontroerd in 't verſchiet, wanneer zij opzettelijk de vruchtbaare oorden van Italiën prees, en verlangen naar dezelve in zijn hart opwekken wilde. „ Ik volge," zeide hij dan altoos, „ u gewillig daarheen, dewijl het uwen wenſch en geluk bevordert, maar ik zoude met de grootſte vreugde alle aanſpraak opgeven, wanneer gij even als ik uw geluk in het ſtil en gerust genieten van onze tegenswoordige levenswijze vinden kon.

Het gelukte MATHILDA hem uit deze zwaarmoedigheid op te beuren, en tot ſchooner en hooger be-

beloning voor te bereiden, zijn hart hing aan zijn vaderland, aan zijn vaderlijk erf, hij konde zich buiten beiden geen geluk voorstellen

Niettegenstaande dit alles, maakte hij evenwel toebereidselen tot de afreize. Reeds was de dag bepaald, waarop hij Duitschland voor altoos verlaten zoude; toen de Voogd voor hem verscheen, en gaarne wenschte te weten, hoe hij gedurende zijn afzijn met de gevangenen handelen moest, of hij hun in het vervolg even zoo goed verzorgen, en daar door de eigene getrouwe bezoldigden in spijs en drank benadeelen zoude? — Benno's mismoedigheid had zich juist sterk vermeerderd, hij keerde van de Jagt terug, had afscheid genomen van alle plaatsen, welke hem dikwijls zoo vele te vreden uren geschonken hadden, hij was daar door in eenen toestand, welke hem tot de uitoeffening eener harde en reeds zoo lang uitgestelde wraak bekwaam maakte. „ Gij herinnert mij dit ter regte tijde," antwoorde hij den Voogd, „ ik wil u van dezen last bevrijden en mijne getrouwe niet benadeelen. Opent de deuren der gevangenissen laat de gevangenen op het burgtplein komen, en dan wil ik gericht over hun houden!'

De Voogd volbragt des Ridders bevel, en kwam hem afhalen, toen alles gereed was. Benno stapte eenige malen voorbij de lange rei der gevangenen heen en weder, zijn bloed kookte, zijn ligchaam sidderde, toen hij andermaal onder hun Elias aanschouwde. De herinnering aan zijne schandelijke daaden en schurkenstukken ontwaakten in zijn hart. Begeerte naar wraak voegde zich al rasch daar bij

en beſpoedigde zijn beſluit. „ Stel dezen," zeide hij tot den Voogd, „ ter zijde, met hem wil ik ſpreken, wanneer ik de anderen gericht zal hebben. De Voogd volbragt zulks en BENNO's woede matigde zich. Hij ſprak goedhartig met de gevangenen, vernam naar ieders ſtand en naam en bevond, dat zij allen Thuringers waren, de oproeping van hunnen Landgraaf als trouwe onderdaanen gehoorzaamd hadden, met hem uittrokken en tegen die geenen ſtreden, welken hij voor zijne vijanden verklaarde.

BENNO. Dan kan ik over u niet richten. Gij waart getrouwe dienaars van uwen Heer, ik zoude de mijnen allen moed benemen, wanneer ik dat geene, wat ik onbedongen van hun eisch aan u ſtraffen wilde. Zijt vrij, trek heen, en maak uwen Heer bekend, dat Ridder BENNO VAN ELZENBURG niet gewoon is de trouw der onderdaanen te ſtraffen, maar ſlechts wraak van die geenen vorderen kan, die hun tot verſtoring des Landsvredens verleide, dat hij deze wraak bij iedere voorkomende gelegenheid uitoeffenen zoude, en dezelve verder aan God overlaat.

De bevrijden gevangenen dankten met luide geroerde ſtemmen. „ De wraak," dus ſprak een van hun, welke gij aan onzen Heer uitoeffent is groot, gij verpligt den eerzuchtigen tot dank, gij berooft hem van de kracht om u verder te kunnen beſtrijden, want niemand uit ons zal in het vervolg weder het zwaard tegen u opheffen. Doet wat uwen pligt en uw geweten u gebied," hernam BENNO, ik handel naar den raad der mijnen en begeer uwen

dank

dank niet. (tegen den Voogd.) Opent de poort! Trekt ongehindert heen, ik beloofde u de vrijheid en zulks te beginnen moet mijne woorden bekrachtigen.

„ Wat zal ik nu met u, voor wien ik geenen naam hebbe, beginnen," zeide hij tegen Elias, toen de gevangenen vertrokken waren en hun gejuich nog luid terug klonk.

Elias. Wilt gij mij nog harder, nog strenger straffen?

Benno. Schurk! Is uwe straf dan reeds begonnen?

Elias Gij kunt nog vragen? Hoort gij het juichen der verlosten?

Het is eene marteling voor mijn gehoor, het smart mij erger dan de dood. Zij waren deelnemers mijner handeling, zij zijn vrij! en ik! — ik smacht in boeien. — Ook ik diende eenen Heer, ook ik beloofde hem trouw en volbragt slechts zijne bevelen; wanneer ik u in 't verderf lokten. Waarom zijt gij slechts grootmoedig omtrent dezen en alleen wreed tegen mij?

Benno. Had ik u, gelijk hun op de plaats des openbaren gevegts gevonden, gij zoudt thans ook in hun midden trekken. Maar gij kwaamt in het gewaad des vredens op mijne burgt, genoot gastvrijheid en schond die verschrikkelijk. Ik noemde u vriend, ik — — ô ik durf niet terug denken, mijnen ontvlamden toorn zoude slechts vergeefs naar wraak rond zoeken, zich aan de schrikkelijkste niet verzadigen en mij altoos martelen.

Elias. Ik ben in uwe handen. De folterendste

dood verwacht mij, ik zal dezelve ſtandvastig ondergaan, de zekerheid, dat mijne wrekers reeds naderen zal mij de ſmarten derzelve verminderen.

BENNO. Eerloze! Gij waagt het nog te dreigen?

ELIAS. Ik waagt het en herhale mijne dreiging. Vermoord mij nog heden, wanneer gij daarin genoegen vind, maar verſchrikt dan ook niet, wanneer reeds morgen de wraak begint. Verbaasd u, zoo veel gij wilt, ik ben bereid, het geen ik zegge te bewijzen. Doe MATHILDA hier verſchijnen, ſlechts zij kan de waarheid mijner bewijzen beproeven.

BENNO. Wilt gij mij weder misleiden?

ELIAS. Een ſpoedig einde zij mijn lot, wanneer ik de geringſte uwer twijfelingen niet oplosſe.

MATHILDA ſtond aan het venſter, zij had met aandoening de ſchoone handelwijze van haren echtgenoot in ſtilte bewonderd, zij bleef vervolgens nog, om af te wachten, hoe hij met GRIMSALDI eindigen zoude. BENNO zag nu omhoog, hij zag haar, en zijn wenk deed haar beneden bij hem komen. ELIAS haalde uit zijnen boezem een geſchrift te voorſchijn en overreikte het aan MATHILDA. „ Zijt vertolkſter, edele vrouw: " zeide hij, „ en verklaart uwen Ridder den inhoud van dit geſchrift.

MATHILDA's ontroering, welke zich bij het doorlezen, duidelijk op haar gelaat tekende, maakte BENNO opmerkzaam, hij vernam naar den inhoud en zij deelde hem denzelven mede.

„ Wij zijn onbekwaam, " dus luide het geſchrift,

zijn-

zijnde in het Italiaansch, „ uwe redders te worden. Onze magt is te zwak, en de list kan niet overwinnen, de gevangenis, waarin gij smacht is op een vaste rots gebouwd; wij kunnen, hoe veel moeiten wij ook aanwenden, niet door dezelve tot uw verblijf opgraven. Vergeefs beproefde wij de trouw der dienaaren en knechten van dezen verwenschten burgt, zij is zoo vast als de muren van dezen, wij zouden alles wagen en niets winnen, wanneer wij eenen van hun uit wraak, tot vergiftiging des Ridders en zijne nu verklaarde echtgenoote overhalen wilden. Zelfs schijnt ook het vergift tegen deze onverwinnelijken deszelfs kracht en werking verlooren te hebben. Althans wij vergiftigden eenige dagen geleden de pijlen der jagers, zij sleepten des anderen daags veel wilbraad, dat zij waarschijnelijk met deze pijlen geschoten hadden, mede, en evenwel verneemen wij niet, dat ook slechts een eenigen onder hun zich niet wel bevinde. Dus staan wij nog altoos aan den rand der kloof, die ons scheid, en zoeken vergeefs naar een pad, dat ons tot u leiden kan. Maar geeft daarom echter geen moed verlooren, wij zijn tot alles besloten en zullen, wanneer het daartoe komen moet het uiterste wagen. Onze boden zijn van Rome terug gekeerd, men maakt daar geduchte toebereidselen, om den vermetele de zekere buit te ontrukken. „ Eer," dus schrijft ons Guido, „ zal het vertoornde meir deszelfs dammen doorbreken, deszelfs oevers overstroomen en Mathilda's Landen voor eeuwig met zijnen vloed bedekken, eer ik, eer wij toegeven, dat er een nieuw

geſlacht in deze oorden heerſche en ons van de nabijzijnde hoop beroove." Hij belooft ons dubbelde vergoeding voor ons verlies en ſchade, wanneer wij de aankomst der erfgenaamen naar Italiën verhinderen, hij beloof ons bovendien drievoudige beloning, wanneer wij daar bij u kunnen redden. Dit ſpoort onze werkzaamheid krachtig aan en wij hopen u nog als overwinnaar te groeten. De dubbelde vergoeding is ons reeds zeker, wanneer zoo als het gerucht zulks dagelijks meerder bevestigt, de Ridder, benevens zijne Gade naar Italiën trekt. Duizenden mogen hun omringen, wij vrezen hun niet! Overal, in ieder herberg, op ieder ſchrede, aan ieder bron loert de folterende dood op hun, zij moeten dezelve vinden, zij kunnen hen niet ontvlieden. Slechts uw ongelukkig noodlot beangſtigt en kwelt ons. Hoe zeer wij ook de uittogt des Ridders wenſchen, vrezen wij, echter dat hij vooraf bloedige wraak aan u uitoeffenen zal. Lang hadden wij reeds vuur in den burgt geworpen en gehoopt, dat de vlammen de wrekers in den ſlaap verraſchen en verteren zoude, wanneer wij niet gevreesd hadden, dat uw dierbaar leven daar door oogenſchijnelijk in gevaar geraken moest. Gij waart dus tot hiertoe zijn ſchut en ſchild! Wee hem, wanneer hij het geweldig van zich ſtoot. Sterf dan als een held, als een martelaar, wiens aandenken eeuwig in onze harten leven zal. Sterf dan met het bemoedigend bewustzijn, dat uwe wrekers leven, dat, „ bij u, ſpoedig volgen zal. — Hoor den eed van duizenden! — „ Spoedig volgen moet." — Wij behoeven u toch

wel

wel niet te herinneren, dat het uwe zaak zij, dit geſchrift te vernietigen, verſcheur het, vergruis het op den grond van uw verblijf, op dat deszelfs aanwezen verdwijne. Kletter weder met uwe ketens, op dat wij overtuigd zijn, dat het in uwe handen viel."

Benno. (vol verbazing.) Hoe kwaamt gij aan dit geſchrift, wie is de verrader, welke u dit overgaf? — — Beken! Want ſchrikkelijke folteringen zullen u evenwel ten laatſten deze bekendtenis ontrukken.

Elias. Daartoe zijn bedreigingen onnodig! — Geen uwer dienaren wierd een verrader, daar voor borgt u zelfs het ſchrijven. Ik wil u alles verhalen, u ſtaat het vrij, mijne bekendtenis met de uiterſte geſtrengheid te beproeven. Ik ſmachte tot hier toe in een onderaardsch gewelf uwer onontkoombare burgt, flechts des middags wanneer de zon die beſcheen, wierd ook mijne gevangenis door eene hooge opening, die mijne hand niet bereiken konde, zoo ſterk verlicht, dat ik duidelijk zien en lezen konde. Om dezen tijd, dat de wakers welligt het minſte hunnen pligt vervulden, of waarſchijnelijker in het geheel niet tegenwoordig waren, werd reeds driemaal door deze opening een geſchrift in mijnen Kerker afgeworpen. Steeds wierd daarin gevordert, dat ik de werkelijke ontvangst daarvan, door het rammelen met mijne ketenen zoude te kennen geven. Ik voldeed aan deze begeerte en hoorde verder niets. Mij is het onbekend naar welke zijde de opening uitkoomt, even zoo min weet ik: of het mogelijk is, dat een vreemde zoo

na-

nabij den burgt zich wagen durft? maar dat het geschiede, daar voor blijf ik borg met mijn leven.

MATHILDA. Waar zijn de overige geschriften?

ELIAS. Ik vernietigde dezelven ingevolge het bekomen bevel, gij knnt de overblijfsels nog onder eenen steen in mijne gevangenis vinden, derzelver inhoud was van geen belang, dit scheen mij gewigtiger daarom behield ik hetzelve, dewijl het duidelijk het middel aanwijst, hoe mijn en uw leven gered kan worden.

BENNO. (hoonlachende.) Uw en ons leven?

ELIAS. Mijn en uw leven! Ik herhaale deze uitdrukking nog eenmaal, offchoon dezelve u dan al niet ontrust, is het echter hoogst nodig dat ik dezelve gebruike en mij en u ten nutte make.

BENNO. Vrees voor de naderenden dood heeft u krankzinng gemaakt.

ELIAS. Wee u, wanner ik het was, dan waart gij zonder redding verloren. Toornt niet, edele Ridder! Ik wil openhartig met u spreken. Hoort mij bedaard aan en oordeelt dan eerst, of ik als een krankzinnigen handele. Mijn leven zweeft in gevaar, maar het uwe en dat van uwe beminde echtgenoote staat in veel grooter. Gij kunt geene schrede zonder vrees voor den dood meer wagen, ik heb er ten minsten nog vijftig te doen eer ik de pijnbank bereike Over mij zweeft het wraakzwaard eens eenigen, over uw hoofd zijn er duizenden uitgetogen, zij zullen treffen en het eerste verlammen, wanneer gij geene spoedige redding zoekt. Ik wil u die aanbieden, ik was tot hiertoe uw gevaarlijkste, uw schrikkelijkste vijand, ik wil nu uw

vriend

vriend en beſchermer worden, ik wil wraak en vervolging van u afwenden en u geruste en vreugdevolle dagen bereiden, wanneer gij mijne vorige handelwijze vergeten en mij daarentegen vrijheid en leven toezeggen wilt.

Benno Ik bragt u tot hiertoe een groot offer, ik hoorde met geduld uw onzinnig ſnappen aan, maar dat geduld is nu ten einde en niets zal meer mijne wraak verhinderen.

Mathilda. Hoort hem verder!

Benno. Gij, gij? Zijne voorſpraak. Herinnert u zijne daden en eene regtmatige verontwaardiging zal u ſpoedig deze grootmoedigheid doen berouwen.

Mathilda. De regtvaardige Regter moet ook den verworpenſten Booswicht hooren.

Benno. Zoo ſpreek dan, Booswicht! Verdedig u, wanneer gij het kunt.

Elias. Ik wil mij niet verdedigen, ik wil ſlechts u redden! —— Gij vertoornd u over deze uitdrukking, ik neem dezelve terug, en bidde u ſlechts mij een toegenegen gehoor te vergunnen.

Benno. Mijne geliefde Gade ſprak voor u, reeds lang wenschte ik haar klaar en duidelijk van de oneindige grootheid mijner liefde tot haar te overtuigen, ik verheuge mij, haar deze overtuiging te kunnen bewijzen, daar ik alle mijne begeerten, wenſchen en voornemens moet laten varen om u bedaard aantehoren.

Elias. Ik dank u, Donna, ik hoop u te overtuigen, dat gij niet alleen grootmoedig, maar ook goed gehandeld heb. Doch het geen ik u heb

voor-

Digitized by Google

voortedragen, behoeft geene getuigen, laat mij naar eene plaats geleiden, waar ik zonder dezen met u spreken kan. — Waant niet, dat er eenige list op den achtergrond loert, bind mij de handen nog sterker wanneer zij u gevaarlijk schijnen. De regtvaardige en wijze Bestuurder aller dingen heeft mijn en uw noodlot zoo naauw in elkander geweven, dat den een den anderen bijstaan, den een den anderen redden moet. Hebt dus geene zorg, ik zoude mij zelve dadelijk daarna vernietigen wanneer ik zulks u wilde doen.

Benno. (tegen eenige knechten.) Geleid hem naar de zaal! wij volgen. (alleen tegen Mathilda) Wat is uw oogmerk bij dit onderhoud.

Mathilda. Ik kan, ik wil het u niet langer verbergen: Dat geschrift heeft schielijken en diepen indruk op mijn hart gemaakt. De magt onzer vijanden is verzwakt, maar hunne boosheid en list heeft zich vergroot. Wanneer overal verraders op ons loeren, wanneer ons aan ieder bron den dood verwachten zoude, dan veracht ik hoogheid en grootheid en wil liever zonder vrees mijnen dorst met water lesschen, dan met doodsangst den gouden beker ledigen welken mij den voorproever van mijn land reikt.

Benno. (Mathilda omarmende.) Vrouw mijner ziel, gij spreekt, zoo als ik lang reeds dacht. Ach! de begeerte naar wraak verdwijnt, nu kan ik den booswigt bedaard aanhoren, wanneer zijne redenen mij te vredenheid bezorgen zullen. Koom met mij, ik wil, ik moet hem spreken.

Hij snelde nu aan hare hand naar de zaal. „ Spreekt" zei-

zeide hij tot den gevangenen, „ ik sta u een bedaard rustig gehoor toe."

Elias. Dan moet ik vooraf, aan u en uwe Donna eene vraag wagen, en u dringend verzoeken, dezelve opregt te beantwoorden.

Benno. Vraagt! openhartigheid was mij van jongs af eigen, ik wil die ook thans omtrent een booswigt niet verlochenen.

Elias. Wild gij werkelijk naar Italien trekken! werkelijk onder de bescherming des Keizers Mathilda's erfgoed in bezitting nemen, en u door de inwoners des Lands doen huldigen?

Mathilda. Kunnen wij zulks niet met het volste regt?

Elias. Het is hier niet de vraag van uw regt, maar alleen van uwen wil. Gij moet bepaald antwoorden, wanneer ik bepaaldelijk beslissen zal.

Mathilda. Onzen vasten wil was het!

Elias. Heil u, wanneer het die was! Heil u, wanneer het die niet meer is, wanneer zij ten minsten slechts wankelt, en zich door de grootheid van het gevaar; verschrikt, besturen en leiden laat. Ik wil thans beproeven, u het uiteinde uwer onderneming te schetsen en het dan gerust aan u overlaten, of gij mij tegenspreken kunt. De oorkonden, welken u het erfgoed verzekeren, berusten in uwe handen, gij kunt door dezelve uwe aanspraken bewijzen; die niemand wederleggen kan of zal, maar dat is echter ook alles, wat gij hebt en ooit bezitten zult. Reeds meer dan eene eeuw. Streed het Roomsche Hof met list en geweld om het zel-

ve.

ve. De ondervinding heeft dat Hof geleerd, dat het zich nimmer in Rome gevestigd rekenen kan en altoos in ongerustheid rond moet dwalen, wanneer het zich geenen ſtaat, geene wereldlijke magt ſticht, die den geestelijken arm onderſteunt, wanneer men haar met vermetele onbeſchaamdheid de teugels ontrukken wil. Om nu dit hoogst nodig en nuttig oogmerk te bereiken, heeft men ongehoorde ſommen opgeoffert, dit plan zijn allen, die het gewaad der Kerk dragen en zich van hare ſchatten voeden, verpligt door te zetten. Het aantal der verbondenen is grooter, dan de magt van alle de Vorſten van Europa te ſamen. Haar geweld kan door geen tegenſtand verzwakt worden, zij werkt ongehinderd, om dat zij in het verborgen werkt, zij kan niet geſtremd worden, dewijl derzelver bron niet verdroogt; gij kunt dezelve ledig ſcheppen, maar echter niet verhinderen, dat zij zich weder vult, gij kunt haren loop eenen dam tegenſtellen, maar gij zult u ten laatſten over uwen vergeeſſchen arbeid bedroeven, wanneer zij uwen dam verwoestend overſtijgt of eenen anderen uitgang vind. Tegen dezen zoo onverwinnelijke magt wilt gij nu ſtrijden? Gij? Een man en eene vrouw? De verbondenen ſtaan aan het doel hunner wenſchen. De Keizer kan de overgaaf niet langer hinderen, wanneer gij hem daar toe geen voldoende oorzaaken geeft. Dunkt het u ook ſlechts ſchijnbaar mogelijk, dat uwe onderneming gelukken kan? Hebt gij den inhoud van het geſchrift overwogen? En wanneer u ook duizenden omgeven, zoo zult gij evenwel Italiens oorden niet bereiken. Gij moet eeten;

gij

gij moet drinken; ieder beer, die uwen mond aanroert, ieder dronk uit de verborgendste bron zal u den dood toereiken. Dit vermag het aantal der duizenden en duizenden, dewijl gij u hare wenschen tegenstelt en het geluk van allen verhinderen wilt. Uwen dood wordt een verdienstlijk werk, daar denzelven de rust en het geluk aller gelovigen bevordert, de afhankelijkheid der Kerk van het volk verhindert, en haar eenen steun verzekert, waarop zij zich gronden en bouwen kan! — — Zal ik nog verder spreken, of gevoelt gij reeds het gewigt mijner voordragt?

Benno. Neen, eindig! Het is u gelukt, gij hebt mijne slapenden moed opgewekt, ik gevoel mij sterk genoeg het gevaar te trotseren, om te overwinnen of te sterven!

Elias. Zoo sterf dan en eindig als martelaar van eenen roem, die zelfs door uwe naaste naburen niet zal vereerd worden, daar zij er de oorzaak niet van vermoeden. Sterf dan gij en uwe Gade, die misschien reeds u kiemend beeld onder haar hart draagt, uwen dood verandert niets aan de groote zaak. Veel meer begunstigt dezelve die. Ik ga met de zekerheid vooruit, dat ik u hierna berouwhebbend wederzie.

Mathilda.) (Ontroerd.) Het gevaar is groot, grooter dan ik dacht. Het ware dwaasheid, wanneer ik mijn gevoel daar van verloochenen wilde. Kunt gij het verhinderen.

Elias. Ik kan het! Ik wil en zal u het stilste, rustigste leven bezorgen, wanneer gij mij daarentegen vrijheid en leven belooft.

Benno. Ha! Koomt eindelijk de list. Neen, gij zult mij niet meer misleiden. Wilt gij niet misschien naar Rome gaan, om daar rust en zekerheid voor ons af te bedelen?

Elias. Neen! Ik wil borg en gijzelaar blijven, ik wil alleen door zendbrieven werken, en niet eer beloning vorderen, voor dat ik die verdiend hebbe.

Benno. Dat heet met duidelijke woorden, gij wilt de regtvaardige wraak verhinderen, dewijl gij de redding uwer vrienden verwagt.

Elias. Laat mij stronger bewaken, verzekert mij tegen ieder mogelijke hulp, stelt wachters aan mijne deur en aan mijne legerstede. Peinst intusschen op den wreedsten marteldood, laat mij die ondergaan, wanneer ik mijn woord niet vervulle, voltrekt die terstond aan mij, wanneer gij, gedurende den tijd, dat ik hier werkeloos op antwoord wachten moet, slechts het geringste spoor eener gewaagde redding bemerkt.

Benno. En ik zoude op het einde alles vergeven, alles vergeten, wat gij zoo schandelijk tegen mij misdreef? Vergeten het schimpend bedrog, het misbruik der gastvrijheid, der heilige vriendschap?

Elias. Zoude mijnen dood dit aandenken wel verdelgen?

Benno. Regtvaardige wraak zoude het ten minsten verzachten en verdragelijk maken.

Elias. Wanneer gij het genieten kond, wanneer geen schielijk uiteinde u van de mogelijkheid daartoe beroofde. Ik handelde onedel aan u, maar ik

ik handelde uit pligt. Gij ſtond mijn geluk in den weg, gij belette ieder genot van hetzelve, ik moest tegen beiden ſtrijden, om het eerſte te bereiken. Stelt duizenden in mijne plaats en beproeft het, of honderden van hun niet ſlechter handelen? Wij allen zijn ſchepſelen een's Eenigen. Dezen lag in aller harten den dorst naar roem en geluk. Gij handelt onregt, wanneer gij hem, welke het op den regten weg zoekt en vind, een held, een braaf en deugdzaam man noemt; gij oefent eene nog grooter ongeregtigheid uit, wanneer gij hem, die het op een zijpad zoekt voor eenen ſchurk, voor eenen heillozen bedrieger uitkrijkt. Hij ging, vertrouwt mijne woorden, met den eerſten op denzelfden baan, maar hij vond niet wat hij zocht, zijnen dorst, zijne begeerte verminderde daarom echter niet, neen, zij vermeerderde zich veel eer, hij zag duizenden den regten weg verlaten en op zijwegen de menſchen beſpieden, hij volgde, dewijl hem geene andere keuze overbleef.

Benno. Spreek zoo tot morgen, en gij hebt mij nog niets anders bewezen, dan dat gij een ſchurk, een heilloos bedrieger zijt.

Elias. Noem mij, zoo als gij wilt, de naam doet niets tot de zaak. Zult gij het den hongerigen wel ten kwade duiden, wanneer hij u een hoen ontrooft, wanneer hij — —

Benno Zwijg ellendige Sapper, gij bedriegt mij niet!

Elias. Dat ware een erbarmelijk bedrog, dat zoo duidelijk ſprak. Ik wil u ſlechts bewegen, dat gij niet alleen de daad, maar ook de oorzaak

richten zult. Mijn Vader liet mij geen ander erfdeel na, als zijnen edelen naam, maar dezen stilde mijnen honger en dorst van de minsten minder behoeften niet, zij verhinderden mij veel eer, mijn dagelijks brood door arbeid en zweet te verdienen. Ik moest van mijne vroegste jeugd af aan de broodkruimels eeten, die van den disch der rijken vielen, ik moest kruipen en veinzen om die te kunnen verzamelen. Ik zag, hoe zij zwelgden, hoe zij in vreugd en wellust leefden. Ik had zinnelijkheid en harstogten, even als zij, ik werd begerig daar na, onderzogt de wegen op welke hunne ouders en voorvaders hun geluk bereid hadden en zag tot verbazing, dat zij zich paleizen op de puinhopen van het geluk hunner broeders bouwden, hun effen pad met de tranen der weduwen en wezen bevogtigde om te zekerder daarop te wandelen en de hoogte te kunnen beklimmen. Wat wonder dus, dat ik hun zocht na te volgen, werkelijk hunne navolger werd, daar geenen anderen weg mij open stondt, daar mij begeerten bovendien mede stepten. ô Eerlijke, brave Ridder. Het is ligt eerlijk en braaf te handelen, wanneer de begeertens slapen en de zinnelijkheid verzadigt wordt! Dan kan de neiging tot deugd en eerlijkheid, die in onzer aller harten kiemt, gemakkelijk wortel vatten en de zich somtijds opdoende stormen trotseren, maar wanneer de begeertens waken, wanneer de zinnelijkheid voldoening eischt, en deugd en eerlijkheid u met ledigen troost, met jammer en ellende voed, dan is het eene onbereikbare kunst te staan en niet te vallen. — — (tegen MATHILDA.) Donna, ik keer naar mijnen kerker te.

terug, overlegt met uwen Ridder mijnen voorslag, beproef dezelve, en laat het mij weten, wanneer hij u voldoet.

Hij ging, BENNO wenkte de knechten, die voor de deur wachten, dezen ontvingen hem en voerden hem weder naar de gevangenis. De Ridder stapte in diepe gedachten op en neder, MATHILDA zat nadenkend op de leuningstoel, ieder bezefte het gevaar en zocht naar middelen, om hetzelve af te wenden. Naar eene korte poos spoede BENNO zich naar beneden, hij onderzocht de gesteldheid der gevangenis en bevond, het geen hij voorheen reeds wist, namelijk, dat de opening, waar door het licht in dezelve kwam, naar den toren voerde, dat een hooge muur den toegang van buiten onmogelijk maakte, en de overbrenger van het geschrift in den burgt moest ingegaan zijn. Hij deed de Jagers voor zich komen, vroeg hun: hoe zij het laatste wild gedood hadden? en vernam tot zijne blijdschap, dat het met netten gevangen was, hij verbaasde echter spoedig, toen eenigen hunner, voortraden en hem verhaalden, dat op de jagt, die zij des morgens overlegd hadden, vijf honden onder het schrikkelijkst gehuil op de plaats, waar zij het bloed van het gedoode wild lekten, gestorven waren. BENNO ging met hun naar de wildkamer, hij gebood, dat men andere honden van het vleesch voorwerpen zoude, en er volgde een even zoo snellen dood. Het was nu beslist, dat de pijlen vergiftigt waren en het wild daardoor was aangestoken geworden. BENNO beval nu, beiden te vernietigen en ging met een bezwaard hart

tot MATHILDA geroerd in haren arm zinkende.

De begeerte naar wraak," zeide hij, vermindert zich sterk! de schurk heeft dikwijls naar uw en mijn leven gestaan, maar hij heeft heden beide gered. Ik heb vergiftigt wildbraad gevonden, wij zouden morgen reeds niet meer geweest zijn, wanneer hij ons niet gewaarschuwd had.

MATHILDA. Schrikkelijk! Schrikkelijk!

BENNO. En nog schrikkelijker, dat wij op den duur in nieuwe gevaren verkeren, dezelven altoos ontwijken om in veel grooter te vervallen.

MATHILDA. Het offer, dat men vordert is groot, en den verkoop der regten, ons door de geboorte gegeven, is schandelijk.

BENNO. Ik wil u tot geen besluit aanzetten, ik belove u veel meer, dat ik, al waart gij ook tot het ergste besloten, mijne toezegging geven zal, overweeg de roem en grootheid, maar overweeg echter ook de gevaren, wij kunnen de eersten zonder de laatsten niet genieten, wij moeten ons aan de laatsten onderwerpen, eer wij de eersten genoten hebben.

MATHILDA. Vergun mij tijd tot morgen, dan wil ik uwe herinnering in acht nemen en uwen raad horen.

De dag verdween nu in treurig nadenken, beiden stonden hongerig en dorstig van het avondmaal op, dewijl zij in ieder spijs, in ieder beker vergift meenden te aanschouwen. Zij lagen slapeloos op de legerstede en doorwaakten den nacht zuchtende. Naauwelijks had BENNO de opgaande zon

met

met duistere blikken begroet, toen de Voogd voor hem verscheen, en hem de aankomst van eenige afgezanten van Keizer FREDERIK berigte. Hij verwellekoomde hun met eerbied, en geleide hun tot zijne echtgenoote, aan welke zij een brief van hunnen meester overbragten. MATHILDA las dezelve met zichtbare ontroering, en beval de afgezanten naar de zaal te leiden, om met haren Ridder alleen te kunnen spreken. „ Het gevaar, " zeide zij met tranen in de oogen, vermeerdert zich, onzen eenigen vriend, de Keizer wankelt, wij verliezen zijne bescherming, wanneer wij voortvaren ons voornemen ten uitvoer te willen brengen. Hij schreef mij, dat hem de banvloek van den Paus zwaar drukt, dagelijks nieuwe vijanden verwekt, en zijne dagen met kommer vervult. Hij verlangt naar verzoening, en hij hoopt, die, door uwen en mijnen afstand te bekomen. Wanneer hij aan den Paus het afstaan van het Mathildische erfgoed bied, dan hoopt hij, daar de tegen Keizer HENDRIK VAN THURINGEN plotseling gestorven is, den vrede in Duitschland te herstellen, die zelfs in Italiëns oorden te bevestigen, en zijne afstand tegen de verwoestingen des oorlogs te beveiligen. Hij verwacht mijne mening, om werkzaam aan het geluk van zoo vele volken te kunnen worden. Hij verklaart oprégt, dat hij het belang van een eenigen vergeten moet, wanneer zulks voor het geluk van vele millioenen gevordert wordt.

BENNO. Ik begeer geen krijg en verwoesting, ik zoude mijn leven opofferen, wanneer zulks het vaderland vrede en rust bezorgen konde, ik ontzeg-

zegge daarom gewillig de wensch naar hoogheid en grootheid, die buitendien nimmer aan mijn hart, dat met het zijne te vreden is, behagen wilden.

MATHILDA. Ook ik ontzeg dezelve en hoop, dat uwe liefde mij eene vergelding van mijn offer worden zal.

BENNO. (haar omarmende.) Ach, ik gevoele mij volmaakt gelukkig! Waarom zoude ik naar een onbereikbaar geluk kunnen ſtreven? • Zij ſpraken nu nog lang in dezen toon voort, zochten troost in hunne wederzijdſche liefde, en vonden denzelven. MATHILDA verzocht den Keizer in haar antwoord aan hem, dat hij hare aanſpraak niet achten, en ongehinderd handelen zoude, om het geluk zijner volken naar zijn vermogen te bevorderen.

Toen de afgezanten vertrokken waren, herinnerde zich BENNO het gevaar, waarin hij dagelijks met zijne Gade zweefde, en dacht aan ELIAS, welke beloofd had dezelve te vernietigen. Hij zond naar den kerker, en de gevangene werd voor hem gebragt.

BENNO. Ik heb uwen raad overwogen, en vind dezelve heilzaam.

ELIAS. Ik wensch u geluk daar mede!

BENNO. Begin! Zet u en ſchrijf!

ELIAS. Zoo gebonden kan ik zulks niet.

BENNO. (tot de knechten) Ontbind hem. (de knechten doen zulks, en verwijderen zich, BENNO zijn zwaard trekkende vervolgt tot ELIAS.) Dit zwaard zal mij beſchermen, wanneer gij een verborgen dolk ten ſluikmoord trekken wilt.

ELIAS. Ridder, ik neem u deze voorzorg niet kwa-

Digitized by Google

kwalijk, maar zij is onnodig. Al was ik ook met honderd dolken gewapend, ik zoude evenwel niet een derzelven tegen u gebruiken, van nu af aan handel ik openhartig en eerlijk! Dit zweer ik u bij mijn leven, dat ik redden wil, en door u redden kan! Doch eer ik handel, zij mij een vraag toegestaan.

Benno. Vraag!

Elias. Wilt gij mij vrijheid en leven verzekeren, wanneer ik mijne belofte vervulle, u leven tegen vervolging beschutte, en u een blinkend geluk in het Duitsche Vaderland bereiden.

Benno. Ik sta af van de wraak, gij hebt die gisteren reeds ontwapent.

Elias. Gij belooft weinig, maar ook dat weinige voldoet mij, want ik heb uw goed hart, uwe edele grootmoedigheid dikwijls beproeft, en die altoos uwer waardig gevonden. Hoort nu naar mijnen voorslag. Al het gevaar, waarin uw leven zweeft, zal verdwijnen, alle de duizenden, die ter wraake gereed staan, zullen wijken, of u vriendschappelijk de hand bieden, wanneer gij, benevens uwe Gade van alle regten, welke gij voor het tegenwoordige of in het toekomende op het Mathildische erfgoed hebben kunt of hebben moogt, in uwen naam, en die uwer erfgenamen plegtig afstand doet, alle de oorkonden daartoe betrekkelijk, de afgezanten van het Hof van Rome vrijwillig ter hand stelt, en even zoo vrijwillig belooft nooit met uwe Gade naar Italiën terug te keeren.

Benno. Verdoemd!

Elias. Toornt niet ten ontijde. Uwe echtge-

noote bezit schoone goederen in Italiën, het Roomsche Hof is kooper derzelven, de waarde zal u rijkelijk betaald worden. Uwe regten op het voorouderlijk erfgoed zijn gegrond, gij moet de aanspraak daarop niet zonder voordeel ontzeggen. (BENNO wil spreken.) Laat u niet door den schijn eener kwalijk geplaatste grootmoedigheid verblinden, neemt, wat men u bieden zal. Het is geen geschenk, het is eene regtvaardige prijs, die gij uwe erfgenaam niet onthouden kunt, wanneer gij trouwens niet onbillijk omtrent hun handelen wilt.

BENNO. Ik mag geen vrij volk verkopen.

ELIAS. Verzekert in het verdrag deszelfs vrijheden, en gij hebt meer gedaan, dan het van u verwachten konde, zal deszelfs lot gelukkiger zijn, wanneer gij u leven opoffert, en hetzelve aan den willekeur des overwinnaars overlaat? Overweegt mijnen voorslag, beproef die met uwe Gade, zij zal zijne billijkheid erkennen, en mij hare goedkeuring geven. Vrijwilligen afstand moet door beloning worden opgevolgd, op dat gij u in Duitschland eene bezitting vestigen kunt, die uw geslacht magtig en beroemd maakt. Zal het u niet aangenaam zijn, dat hetzelve ongehindert in het Duitsche Vaderland bloeit, daar het zeer zeker in Italiën verdorren zoude. (BENNO wil gaan.) Nog iets, eer gij gaat, uwe echtgenoote zal de gedachte, zich voor altoos van haar Vaderland te moeten scheiden, hard vallen, doch de scheiding is noodzakelijk, moet gevorderd worden, dewijl hare tegenwoordigheid slechts gelegenheid tot muiterij en misnoegen geven, en u en haar leven in gevaar brengen zoude.

BEN-

Digitized by Google

Benno ging met een bezwaard hart tot Mathilda, hij had veel te vorderen, hij moest alle de wenschen der eerzucht in haar onderdrukken, haar zelfs van het dierbaarste, van het terugkeeren naar haar Vaderland beroven. Hij stond verbaasd, toen hij haar tot alles bereid, ja zelfs voorkomend vond, hij omarmde haar met verrukking, toe zij hem met standvastigheid verzekerde, dat zijn hart haar Vaderland was, en dat zij daarin eeuwig wenschte te woonen en te heerschen.

Intusschen dat echte, reine liefde de heerlijkste beloning voor Benno was, had Elias zijn schrijven geëindigt, hij zond tot Benno, en deze keerde met het aangenaam berigt hij hem weder, dat ook zijne Gade alles goedkeurde en toestemde. Zoo hoort dan," zeide Elias, „ hoe en wat ik geschreven heb." Hij las hem nu de twee brieven voor De eerste was aan den verdrevenen Abt van het Klooster gerigt. Hem werd van alles zoo beknopt mogelijk berigt mede gedeeld, en de heiligste belofte van hem gevordert, niets tegen denburgt, niets tegen Benno's leven of tegen dat der zijnen te ondernemen, dewijl hij anders het Hof van Rome ten hoogste beledigen, zich zelve verantwoordelijk stellen, en zijn eigen leven in gevaar brengen zoude. De tweede was aan zijne begunstigers in Italiën. Hij verkondigde hun van den rand des afgronds, waarin hij onfeilbaar had moeten nederstorten, vreugde en zegepraal; maakte hun Benno's en Mathilda's vrijwilligen afstand bekend, en eischte in hunnen naam honderd duizend oncen gouds ter vergelding voor hun veel grooter verlies.

lies. De brave BENNO vond die som te groot, maar ELIAS meende, dat vermindering in den eisch nooit te laat kwam, hij verzocht nu, dat MATHILDA dit schrijven tot meerder overtuiging, mede ondertekenen zoude, en raade vervolgens BENNO aan, het zelve door spoedmakende renboden naar Rome af te vaardigen.

MATHILDA ondertekende standvastig, en gaf hetzelve daar na aan eenigen harer vertrouwden over, om het onder de strengste geheimhouding te Rome te bezorgen. De brief aan den Abt bragt een bijzondere renbode naar een nabij zijnde herberg in het woud, die hem door ELIAS beduid werd; hij keerde reeds des middags met antwoord terug, hetwelk vele vreugdebetuigingen over ELIAS mogelijke redding, en met een de waarschuwing behelsde, dat de Ridder BENNO, het vat wijn, dat hij van Duttlingen verwachte, en dat morgen op den burgt aankomen zoude, vernietigen moest, dewijl zulks voor den weldoender van hunnen bondgenoot niet bruikbaar was.

BENNO en MATHILDA verheugden zich hartelijk, dat zij zulke groote en dreigende gevaren nu steeds zoo gelukkig ontgaan konden, en wenschte thans zelfs van harten, dat de geheele zaak maar spoedig ten einde kwam, op dat zij de toekomst in rust genieten, en zich ongehinderd aan hunne liefde konde toewijden, die juist thans eene groote vergelding beloofde, daar MATHILDA haren echtgenoot met hoogroode wangen en verlegene blikken bekende, dat zij hoop had zijnen naam op de nakomelingschap voort te planten. ELIAS keerde niet

niet weder naar zijnen kerker terug, hij bleef in een zuiver en meer geschikt vertrek, welker deur slechts door trouwe wachters bewaakt werdt.

Na vier stille en gerust doorgeleefde maanden, in welke MATHILDA's hoop tot zekerheid werd, kwamen er afgezanten van het Hof van Rome op den burgt aan, zij vertoefden niet langer dan twee uren, maar vertrokken weder met zigtbare vreugde. Ieder, zelfs mijn geschiedschrijver en bij gevolg ook mij, bleef het een geheim, hoe het verdrag gesloten, en de afstand der vaderlijke en voorvaderlijke regten aan MATHILDA en hare Ridder beloond werd. Evenwel is het door de gevolgen bewezen, dat het eerste getroffen werd, en de beloning daarna rijkelijk moet geweest zijn, dewijl MATHILDA nooit weer naar haar vaderland terug keerde, en de Ridder door aankoop van vele landerijen, burgten en Kasteelen, eenen der rijksten in het gansche Hertogdom werd.

ELIAS vertrok ledig en vrij met de afgezanten, hij vorderde dringend van den Ridder verlof, om afscheid te nemen, maar BENNO weigerde zulks hardnekkig en verzekerde, volgens zijne hem zoo eigene openhartigheid, dat hij wel vergeven, maar niet vergeten konde.

HEDWIG, de Redster des gevangenen BENNO's had ondertusschen de beden van haren beminnenden jongeling verhoord, en hem tot haren echtgenoot verkoren. De dankbare BENNO stelde hem tot Voogd over eenen nabij zijnden burgt aan, schonk aan HEDWIG vele landerijen in erf en eigendom en vestigde de nakomelingen van dit paar een nalaten.

Digitized by Google

tenſchap, die zij nog naar verloop van eenige eeuwen ongeſtoord genoten.

Agnes werd, na de echtverbintenis van Benno met Mathilda de vrouw eens eerbaren Zwabiſchen Ridders, kwam met dezen dikwijls naar Benno's burgten, en was Mathilda als eene hartelijke vriendin, altoos welkoom. Hermella ſtierf kort na Mathilda's verlosſing, zij ging met afgunst over deze uit de wereld, dewijl zij, volgens hare mening aan Agnes Benno's hart en rijkdom ontſtolen had. Toen nu Mathilda haar evenbeeld, eene ſchoone en gezonde dochter aan hare borst voede, en juist met haren echtgenoot en de kleine lieveling in den arm, onder de hooge Olmen, die op het voorpleïn ſtonden in een vertrouwlijk geſprek de vorige gevaarlijke tijden herdacht. Toen zeg ik, melde de wachter eenen vreemden Ridder aan. Deze verzogt, onder het voorwendſel, dat hij eenen bode uit Italiën was om ingelaten te worden, en trok met geſlotenen helm binnen, zonder een woord te ſpreken ſteeg hij van zijn ros, maakte zijn harnas los, wierp hetzelve, benevens zijne wapenen van zich af, en bleef alleen door zijnen helm op het hoofd bedekt voor Ridder Benno ſtaan.

Benno. Wie zijt gij? Hoe zal ik u gedrag uitleggen?

De Vreemde. (Keert de ledige zakken van zijn wanbuis om en zwijgt andermaal.)

Benno. Spreek ſpoedig, wanneer ik u nog langer geduld verleenen zal!

De Vreemde. (nog zijn helm geſloten houdende.)

Vef-

Verſtaat gij mij niet? Ik ſpreek zoo duidelijk. (andermaal op zijne ledige zakken wijzende.)

Benno. Wanneer gij hulp behoeft, dan eischt gij dezelve op eene hoogst zonderlinge wijze.

De Vreemde. (hij werpt zijnen helm af, Benno ſiddert terug.) Ik kome om u in uwe braafheid, in uwe deugd te verſterken, om u aan te manen verder op het pad der deugd te wandelen, zij voert zekere beloning met zich, geeft ten minſten gewetensrust, maar de misdaad — — (op zijne ledige zakken wijzende.) Zie dit is hare beloning!

Benno. Elias! Elias! gij hier? Ik hoopte u niet weder te zien!

Elias. Ook ik hoopte zulks niet, maar ik was aan mijn geweten, ik was aan u de overtuiging ſchuldig, dat de ſtraf ook hier reeds de misdaad achtervolgt en de verraders niet altijd gouden belooning inoogſten. — Ik hing met zeldzaame trouw aan hun, welke ik diende, ieder hunner wenken werd door mij vervuld, ieder bevel naauwkeurig volbragt. Ik achte de waarſchuwing van mijn geweten niet, wanneer zij booze handelingen van mij eischten, ik trad redelijkheid en deugd met voeten, om hun eenen zekeren troon te kunnen bouwen Honderd lange jaren ſtreden zij, om Mathilda's erfgoed, mijn vernuft, mijn ſcherpzinnigheid zegepraalde, ik verzekerde hun hetzelve, zij beloofden mij de heerlijkſte beloning, en ik behield — — Niets!

Benno. Hebt gij wel anders verdiend?

Elias. Ik konde zulks ten minſten zeker verwach-

wachten; van verdienste kan hier niet gesproken worden, anders zoude ik met meerder regt kunnen vragen: of zij verdienden, wat zij door mij echter behouden hebben? — — Hunne ondankbaarheid griefde mij diep, ik deed hun verwijtingen, en zij verbanden mij uit de stad, en bedreigden mij met eeuwige gevangenschap, wanneer ik wederkeren zoude.

Benno. God is regtvaardig!

Elias. Dit u te bewijzen is het oogmerk mijner verschijning. Ik koom niet om u medelijden af te bedelen, want dat verdiene ik niet, en gun het gewillig aan eenen waardiger. Hard viel aan mijnen hoogmoed u den zegepraal der braafheid zoo uitstekend te moeten daarstellen, maar mijn ontwaakt geweten eischte het, en ik gehoorzaamde.

Benno. Waarheen wilt gij trekken?

Elias. Ik vond in uw bosch een hol, sta mij toe, dat ik daarin woone en afboete kan, wat ik aan God en u misdeedt.

Benno. Schuilt er bij dit verzoek niet weder nieuwe list in eene hinderlaag?

Elias. Ik verdien deze vernedering! — — (hij treedt nader tot Mathilda.) God zegene u en uw Kind, Donna, gij zijt eene Vrouw, gij zijt Moeder! Uw hart moet thans sterker gevoelen! (hij droogt zijne oogen af.) Kan deze traan het niet overtuigen, dat mijn berouw opregt is?

Mathilda. Ik vergeve u alles, want gij hebt mij — het zij met oogmerk of door toeval — volkomen gelukkig gemaakt. Ik leef vergenoegt en te vreden.

Elias

Elias. Dit is de beloning der deugd! Prent dezelve uw kind van zijne vroegste jeugd af aan vast in, verhaal het, wanneer het wankelt, de geschiedenis van den roekelozen Grimsaldi, het zal dan terug ridderen en uwe lessen getrouw blijven.

Benno. Gaat in vrede naar het hol: Het zal u daar aan niets ontbreken. Want gij hebt mijn geloof aan Gods regtvaardigheid versterkt, en mij duidelijk bewezen, dat goede en booze handelingen hier en eens hier namaals beloning ontfangen.

Elias. (hij ademt diep.) Een magtige last, zinkt thans van mijn hart, het gevoelt, het geniet de vreugde van eene goede daad te hebben uitgevoerd. Op dit oogenblik moet er blijdschap onder de Engelen heerschen; want een groot zondaar begint zijne boete. Vaarwel! Beschouw mij nog eenmaal! (op zijne ledige zakken wijzende.) Dit is de belooning der misdaad!

Hij sprong op zijn roe en joeg door de geopende poort voort. Benno zond hem eenige Jagers na, en dezen bragten hem de tijding terug, dat Elias werkelijk in het wildsten oord van het woud, midden onder de hooge rotsgewelven in de nabijheid van eenen waterval een hol tot zijn verblijf gekozen had. Benno zond hem des anderen daags levensmiddelen en onderhield hem tot aan zijnen dood, die eerst na verloop van twaalf jaren voorviel. Hij verliet, gedurende dien tijd nooit zijn hol, bad steeds aandachtig en vol van berouw, en verzekerde de Ridder, die hem in het vervolg dikwerf bezocht Gods rijkste beloning voor zijne weldaden te zullen genieten. Wanneer dan Benno menigmaal op de

jagt het hol voorbij trok, en ELIAS onder hartelijke en ijverige gebeden vond, dan wende hij zijne blikken goedaartig op hem, en riep dikwijls uit: „ Ik heb vergeven, ik wil ook vergeten!"

BENNO leefde met zijne MATHILDA tot in den hoogsten ouderdom gerust en te vreden. Hij dankte God met haar, wanneer hij dikwijls hoorde, hoe burger-oorlog en steeds durende twisten Italiens schoone velden verwoesten; dat hij niet door eerzucht verblind, daar heen getrokken was, en in zijn dierbaar Vaderland een geluk genoot, dat hij daar vergeefs gezocht zoude hebben. MATHILDA schonk hem zes dochters, maar geenen zoon. Zij werden alle echtgenoten der edelste Ridders van het schoone Zwabenland, en deelden, toen BENNO stierf zonder twist of tweedragt zijn groot erfgoed onder elkander. BENNO's naam verging, maar zijn aandenken werd nog in later eeuwen met zegeningen en dankbaarheid vereerd.

Ridder EMMERSFELD had de monnikken werkelijk uit hun klooster verjaagd, en hunne landerijen in bezit genomen, maar toen zij echter daarna vol van berouw om vergiffenis smeekten en oprechte verbetering beloofden, gaf hij hun het meeste terug, en dit berouwde hem niet, dewijl de monniken nu ijverig den Heere dienden, en zich niet meer in wereldlijke zaaken mengden.

Naar de verzekering van mijnen Geschiedschrijver werd het Mathildische erfgoed werkelijk het Roomsche Hof ten deel, het regeerde deze landen, en trok deszelfs inkomsten, maar de banvloek over Keizer FREDERIK werd echter na eenige vergeef-

sche

sche onderhandelingen niet opgeheven, de twisten tusschen hem en den Paus duurden tot aan zijn einde voort. Italiën werdt het tooneel van eenen verwoestenden oorlog, welker gevolge den naneef nog drukkend gevoelde. ENZIUS vergat zijne liefde tot AGNES niet, zij heerschte nog vele jaren in zijn hart, hij verwierp ieder verbintenis, die zijnen liefhebbende Vader hem aanraade, dewijl geen meisje in zijne oogen zoo schoon als AGNES was. Altoos sprak hij van haar, altoos wilde hij eens weder naar Duitschland terug keren; toen hij echter met zekerheid vernam, dat AGNES reeds de echtgenoote van een ander was, toen zocht hij verstrooijing in den oorlog. Hij werd een dapper held, die de regten zijn's Vaders met moed en geluk verdedigde. De Bolognesers namen hem in eenen ongelukkigen slag gevangen. FREDERIK bood ongehoorde sommen voor zijne vrijheid, maar Bologne achte de roem, om de zoon van eenen Keizer gevangen binnen zijne muren te houden veel grooter. Het sloeg iedere aanbieding hardnekkig af, en ENZIUS stierf na verloop van twee en twintig jaren als de gevangene dezer hoogmoedige stad.

EINDE VAN HET DERDE EN LAATSTE DEEL.

Digitized by Google

INHOUD.

DRIE EN DERTIGSTE HOOFDSTUK.

MATHILDA, *Markgravin van Toskanen. Bladz.* 1

VIER EN DERTIGSTE HOOFDSTUK.

Waarin de geheele geschiedenis van derzelver aanvang af begint, en over schemering en duisternis een helder licht verspreidt. 161

VIJF EN DERTIGSTE HOOFDSTUK.

Waarin de geschiedenis weder voorwaards treedt. 217

ZES EN DERTIGSTE HOOFDSTUK.

De wraak begint, de wrekers rusten zich toe en volcinden. 222

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google